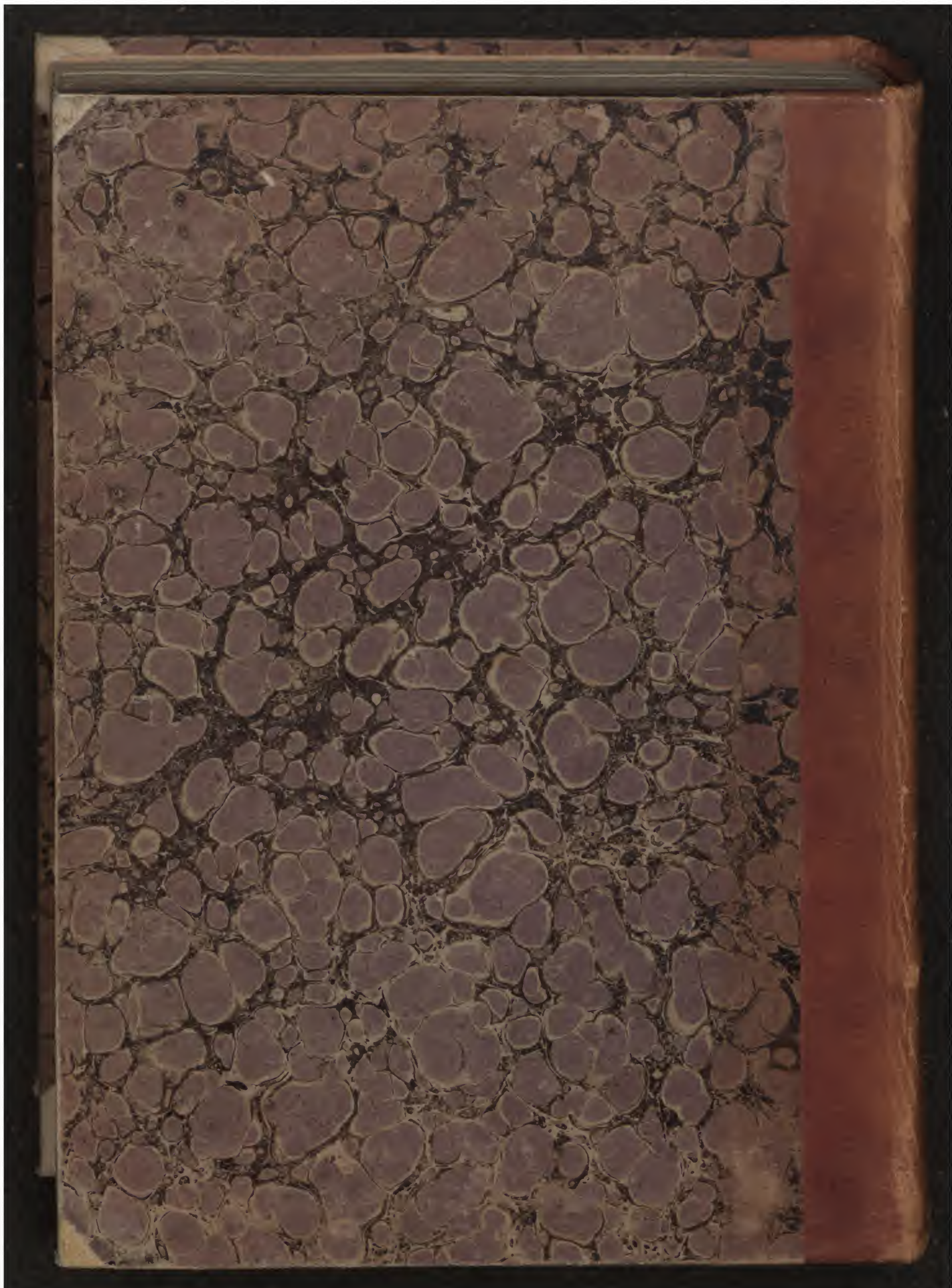
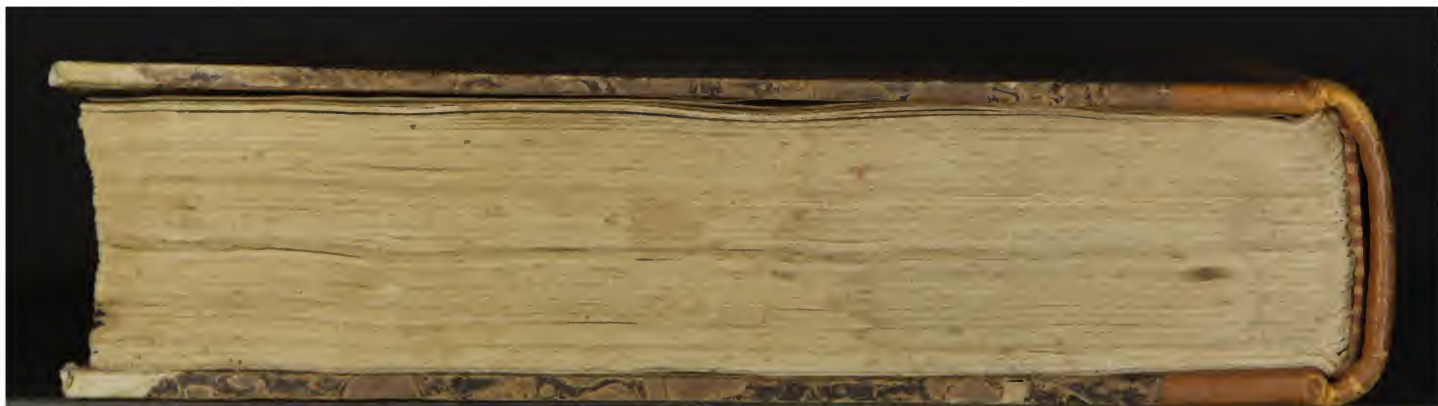

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.5.1(a)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.5.1(a)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.5.1(a)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.S.1(a)

Epistola venerabilis clarissimi
 miq; in sacra theologia ma-
 gistri fratris Roberti caracoli de
 Licio ordinis minorum: ad Reueren-
 disimum et Illustrissimū dominū
 dominū Johannem de Aragonia:
 Serenissimi dñi nři dñi Ferdinandi
 Regis Sicilie zc: filiū et locutēterē
 gñalez. Apostolice sedis p̄rothono-
 tariū: in qua sua docilitas omēdat.

Reuerendissimo p̄ri
 et dño dño Johi
 de Aragonia chri-
 stianissimi Regis
 Ferdinandi filio:
 sedis apostolice vi-
 gnissimo prothotario. frater Ro-
 bertus caracolus de Licio ordinis
 minorum: sacre theologie magister
 humiliter se cōmendat. Inter precla-
 rissimas vtutes tuas: ingentesq; ani-
 mi dotes: docilitas magnope fulget
 Qua sit vt animū semper promptū
 benivolūq; exhibeas: ad intelligēdū
 doctrinam sapientum. Neq; vō ele-
 gantissimo ingenio tuo satis esse p̄nt
 que in palatio tue residētie singulis
 diebus ab eruditissimis viris audire
 contendis: quinimo diuinaz huma-
 narūq; rez inuestigare: ac scire rōez
 cūpiens: pia religione frequētare so-
 les tēpla sacra dei vt etiā ibi haurias
 quicqd ab his qui declamatorie: Ut
 ad populū loqui solet: edoces. Lau-
 dabilis profecto institutio ista: nedū
 in adolescente: vel iuvene: vñetiā in
 quolibet ānosissimo et sene: ex eo qđ
 nullus tam sapiens qui taz doctus
 esse potest: quin audiēdo doctior: fieri

valeat. Ex quo stat sentētia illa. p̄mo
 ca°. puerbioz. Audiens sapiēs sapi-
 etior erit. at et iuriscōsult°. ff. de fidei
 commissarijs libertatib°. l. apud iulianū
 dicit cupiditatē discendi optimā esse
 rōnem viuendi. Unde Iulianus di-
 xisse fert. Et si altez pedem in sepul-
 chro haberem: adhuc discere aliquid
 vellem. Quare Valerius in Rubrica
 de studio et industria miris laudib⁹
 extollit Solonem philosophū: qui
 supremo die vite assistentib⁹ amicis
 quedāq; inter se cōferētib⁹: fatis iaz
 pressum caput erexit: interrogatūq;
 quapropter id fecisset: respōdit: vt cū
 iud. quicqd est: de quo disputatis
 p̄cepero moriar. Sacer vō Hierony-
 mus in epistola ad Idāmachium et
 Oceanū: sic de seipso fatef. Dū essez
 iuuenis: nimio seruebā amore discē-
 di: nec iuxta quorūdā p̄sūptionē ipse
 me docui: Apollinarē audiui Anthi-
 ochie frequenter et colui: iam comis
 sp̄gebat caput canis: et magistrū po-
 tius qđ discipulū dicebat: p̄xi tamē
 Alexandria: audiui Didimū in mul-
 tis: ei gratias ago: quia qđ nesciebā
 didici: qđ sciebam illo docente nō p-
 didici: putabant me hōies sinez fecisse
 discendi: veni rursus hierosolimam
 et Bethleem: quo labore: quo precio
 Baraniā nocturnū habui p̄ceptorez
 timebat. n. Iudeos: et alterum mihi
 exhibebat Isidodemū. hec hierony.
 Ihoz studia imitāda sunt: non eozū
 qui sibi scoli vidēt: et sp̄nūt omnē
 disciplinā. De his loq̄tur sic Seneca
 libro de tranquillitate animi. Puto
 multos ad sapiētia puenire potuisse
 nisi putassent se peruenisse. Sed tu

a z

sapiētie cultor: et venerator p̄cipuus:
omnē oīl gentiā apponīs: vt a mul-
tis multa cognoscas. Et l3 dignata
sit dñatio tua: dum Neapolis p̄di-
cabā: quasi quotidie h̄monib⁹ meis
adesset: hortari tandem me voluisti: vt
opus de timore iudicioꝝ dei in scri-
ptis redigerem illudq; dñationi tue
legendū transmitterē. Ifeci libēs qđ
iussisti: et opam dedi vt morem tue
gererē volūtati. Accedet hoc ad vti-
litateꝝ plurimoz: quoniā que nona
sunt: allicere solent humanas mētes
Nā vt scribit̄ actū. i. 7. c. Dñs Paul⁹
esset athenis: disputaretq; in sinago-
ga cum Iudeis: et colentib⁹ deum et
in foro p̄ omnes dies: cū Epicureis
et Stoycis philosophis: quidaz dice-
bant eū semiuerbiū: idest seminatore
v̄boꝝ. Alij v̄o nouoz demonioꝝ
ānūciatoꝝ: idest nouaz scientiarum
h̄m Nicolāū de lyra: ppter qđ vire-
runt cum ad Ariopagum dicentes.
Nōsum⁹ scire que est hec noua que
a te dicit̄ doctrina. Noua enim qđā
infr̄s auribus nostris. Volumus qđ
scire: quid nam velint hec esse Athe-
nienses autem omnes: et aduene ho-
spites ad nihil aliud vacabāt nisi vi-
cere aut audire aliquid noui. hoc est
qđ Quidius dixit libro. 2. de ponto.
Est quoq; cūdaꝝ nouitas carissima
rerum. Et de hoc Seneca in qōibus
nālibus. Naturale est magis noua
qđ magna mirari. Et idē in. 4. decla-
mationū. Ad noua hōies cōueniunt
ad noua concurrūt. Cicero insup in
sua rethorica docet auditores fieri
posse attentos: si de rebus nouis et
inuitatis nos p̄miserim⁹ v̄ba factū

ros. Scripsi igit̄ donante deo non
indodis humane sapiētie v̄bis: qđqđ
legē aut inuenire potui: qđ hominū
corda ad timendū deum gloriozum
reuocet et inducat. Accipe itaq; tu p̄
colēdissime libellū istū: in quo si qđ
boni reppereris: proba. Si quid v̄o
aut supflūū: aut minus redūz in illo
dephēderis: coriige. Oro tamen hu-
manissimā dñationē tuaz: ne cōicer
aut tradat illuz inuidis et malivolis
meis: quos multos nosti: qā vt vtar
v̄bis hieronymi in p̄logo in hēdrā
Inuidoz studia omne qđ scribim⁹
rephēdēdū putāt: et interdūz cōtra se
cōscientia repugnāte publice lacerāt
que occulte legunt: in tantum vt cla-
mare cōpellar ac dicere. Dñe libera
animā meā a labijs iniq̄s: et a lingua
dolosa. Bene vale speculū bonorum
morum: et memento mei: dum bene
tibi fuerit.

**Incipit p̄logus: in op⁹ de timore
diuinorū iudicioꝝ: in quo exponit̄
multice v̄ba Iobānis in themate.**

Medi alterū an-
gelū volantē
p mediū celū
hūte euāgelū
eternū: vt euā-
gelizaret sedē
dētibus super
terrā: ⁊ super
oēm gētē: tribū ⁊ linguā: ⁊ sup pplz
magna voce dicēs. Timete deū: ⁊
date illi honore: q̄a vēit hora iudicij
ei⁹. Ihabēt hec vba apocalipsis. i. 4.
c. Ad tāta insaniā cecitatēq; mentis
mortales hōies iā deuenerūt: vt deū
excellū nō arbitret̄ suoz peccatorum
vltorē. Adiciūt in dies iniquitatē iniqui-
tati: ⁊ in malicia pseuerātes: nolunt
considerare formidabilia iudi⁹ magni
dei. Ipse vtiq; minas christiāis in gēl.
p suis execrādis scelerib⁹: terribilia
mala: posita iā securis est ad radicez
⁊ tñ pauci rarissimiq; inueniūt q̄ sua
corda humiliēt: s̄b manu illi⁹ cui⁹ po-
tētie resistē nemo pōt. Et reuera nil
piculosi⁹ q̄ imminētia pīcula nō timē:
q̄a iux Aristoteles scētētia. ⁊. rethorice
Timor facit hōies cōsiliatiuos. qua
de re ad excitādas mētēs duras que
pūiam fugiūt: ⁊ bene beateq; viuere
nolūt: decreui opus pñs s̄b titulo de
timore iudicioz diuinoy cōpilare.
Pro clarioze tñ dicēdoz noticia: in
hoc plogo p modū fmōis ipa vba
Iohis in themate exponēda se offe-
rūt. In q̄b⁹ tria misteria declarāda
continent̄.

- 1° dī scrip̄e sancte s̄blimitas.
- 2° euāgelij multiplicitas.
- 3° timoris diuini rōabilitas.

De excellētia ⁊ s̄blimitate scrip̄e

sancte que designat p āgelū volantē
Capitulu primum.

Primū misterij declarādū: q̄d
cōtinet in vbis Iohis: dicitur
scripture s̄acte s̄blimitas: que p an ge-
lū volantē recte meritoq; designatur
Est aut scrip̄a sacra vetus ac nouū
testm̄. vt dī. di. 9. decretoz. c. Quis
nesciat. Quia vō h̄ diuinit⁹ ē hōib⁹
inspirata: atq; de celo missa fm̄ illud
Petri. ⁊. c. pme eplē. Spū sancto in-
spirati: locuti sūt s̄acti dei hōies. Ideo
āgel⁹ dici pōt. i. nā teste Iſidoro. li. 7.
ethi. Angel⁹ nūci⁹ vel missus inēp-
ta: in altū at ipsa scriptura volat p
mediū celū: q̄a publice in ecclesia legi-
tur ⁊ p̄dicat̄. In q̄t. n. grego. in ome-
lia. Regnū celoꝝ pñtis t̄pis ecclesia
dī. Quāta q̄ sit h⁹ scrip̄e s̄blimitas
ex q̄tuor dephēdē possum⁹.

- 1° Primo ex ei⁹ dignitate.
 - 2° ex eius v̄itate.
 - 3° ex eius pfunditate.
 - 4° ex eius vtilitate.
- De scriptura sacra est excellētissima
ratione dei.**

Primo si q̄dē itelligē possum⁹
s̄blimitatē et excellētiā scrip̄e
s̄acte ex ei⁹ dignitate. Est. n. incōpa-
bilis dignior oib⁹ sciētis ⁊ scriptur.
eo q̄ est de digniore s̄biedo. s. altissi⁹
deo. vñ Aug. li. 8. de ci. dei. c. primo
Theologia in q̄t est s̄mo vel ratio d̄
deo: neq; obstat. q̄a Aristoteles dic̄
p̄mo posterioꝝ: q̄ in q̄libet scientia
oꝝ supponē s̄biedū q̄d ē: ⁊ Damas. di-
cit. In deo q̄d ē dicē impossibile est
q̄re nec de⁹ s̄biedū sic esse potēt scri-
pture sancte ⁊ theologie. Qm̄ vt in-
quit Thomas p̄ma pte. q. i. arti⁹. 7.

8 7

in rāsiōe ad p̄mū ar^o: licz de deo nō
possum^o scire qd sit: vtimur tñ effū
ci^o vel nāc: vel grē loco diffinitōis
ad ea que de deo in scriptura sacra
cōsiderāt. Ipsa igit scripta a p̄ncipio
vīqz ad finē predicat mirabilia facta
dei. Ex q^o illi p̄parari nō valēt cūcta
que agrāmaticis rhetorib^o dialecticis
p̄his Geometris Musicis Medicis
astrologis poetis 7 iuriscōsultibus
suē cōscripta. Uersāt oia illa circa in
fima hec: 7 mortalia vilia atqz frena
hec decēter omniū scientiarū regina
mētē hōis ad deū cōgscēdū diligen
dūqz s̄bleuat: neqz de aduentu Enee
in Italiā canit: vt Virgil^o qui dicit
Arma virūqz cano: troie q̄ p̄mus ab
ois zē. Nec ad bella ciuilia inuitat
deplorāda. Sicut 7 Lucan^o q̄ ait.
Torduba me genuit: rapuit nero p̄
lia diti Que gessere pares: hinc so
cer: inde gener: Bella peremathios
plusqz ciuilia cāpos. Iusqz datus sce
leri canimus: populumqz potentem
In sua vidrici cōuersū viscēa dextra
7 reliqua. Non de his minimis scri
ptura curat: s̄ de deo creatore celi et
terre differit: de illi^o p̄uidētia boni
tateqz iusticia: ceterisqz p̄fectōib^o di
uinis claro s̄mone loq̄t. Verūtāmē
pleriqz dubitare solēt: cur hec scripta
magnalia dei depromēs: rudi ac sim
plici stilo est anōtata. Et qdaz abso
lute respōdē solēt: q̄ eloquētia inuti
lis est: imo 7 dānosa: qua hōis viris
vti minime licet. Ad eoz aut robur
assumūt vba Lactanti^o: qui li^o. 5°. di
uinaz institutionū ait. Ihec in p̄mus
cā est: cur apud sapiētes 7 doctos ac
p̄ncipes h^o seculi scripta sancta fide

careat: q̄ p̄phē cōi ac simplici s̄mōe
vt ad populū sūt locuti. Contēnunt
itaqz ab his qui nihil audire vel legē
nisi expolitū ac distū volūt: nec q̄qz
iberē animis eoz pōt: nisi qd aures
blandiore sono mulcet. Illa vō que
sordida vident^o anilia: inepta vulga
ria existimāt: ideo nil hū putāt nisi
qd auditu suauē est: nil credibile nisi
qd pōt incutere voluptatez. Nō cre
dunt q̄ diuinis: q̄a suco carēt. Sed
ne illis qdē q̄ ea intēptat: q̄a ipsi sūt
oio rudes: aut certe parū docti. Itaz
vt plene sint eloquētes perraro cōtin
git. cui^o rei cā in apto est. Eloquētia
eniz seclō seruit populo se iactare: et
in reb^o malis placē gessit. Si qdem
vitatez sepius expugnare conat^o: vt
vim suā mōstret opes appetit: hono
res cōcupiscit: sūmū deniqz gradum
tignitat. exposcit: huculqz Lactanti^o
de hieronymo insup glosio narrat
q̄ ab āgelo fuit corrept^o: eo q̄ Ece
ronian^o eēt: sicut notat. 37. di. decre
toz. c. legim^o. qd et ipsemet in ep̄la
ad Eustochiū p̄fiteat. Quare eloquē
tiā oio reiciēda multi accusāt: quib^o
ego dico: salua eoz reuerētia: q̄ elo
quētia exornat oēz gradū oēz statū:
oēz deniqz hōiez recte fulgēt. Qua
hiero. post vbera vt apparz vt insu
per voluit. De qua 7 Cicero in p̄mo
rhetorice ait. Cū homines multis in
rebus humiliores 7 infirmiores sint
bestijs hac i re maxime bestijs p̄stare
vident^o q̄ loqui possunt. Quare p̄cla
rū qdā mibi v̄ adept^o: qui in ea re
hōib^o atecellit qua in re hōies bestijs
p̄stāt. Ob id iudicio meo recti^o dici
pōt q̄ eloquētia d̄ se bona ē: 7 laude

vigna: dñ tñ ea qsq; vtaf bñ: qđ sic
ppolite norat Quintilian. li. 2. de
oratoria institutōe: qđā in dñt vehemē
ter in eā. s. rētoricā vel eloquentiaz
inuehī solent: et qđ sit indignissimū
in accusatōel orōis vtiē orādi virib⁹
eloquētiā esse: que penis eripiat scele
stos: cui⁹ fraude dñācē interiz boni
cōsilia ducāf in pei⁹ nec seditōel mō
turbetq; populares: s. bella etiā in ex
piabilia extitēf. Cui⁹ deniq; cū max⁹
sit vltus: cū p falsis cōē vritatē valet.
Inā ⁊ Socrati obiciūt Comici docē
eū quō peiorē cām meliorē faciat. et
cōē Lisiā ⁊ Horgiā similia dicit po
liceri s. Plato: et his adiciūt exempla
grecorū: romanorūq; ⁊ enumerāt q
pniciōsa nō singulis tñ: s. reb⁹ etiā
publicis vti eloquētiā turbauerūt sta
tus ciuitatū: vel euerterūt: eoq; ⁊ la
cedemoniorū ciuitate expulsā: ⁊ athe
nis quoq; vbi actor mouē affect⁹ ve
tabat: velut recisā orādi prātez: quo
qdē modo nec duces vtilēs erūt nec
magistrat⁹: nec medicina: nō deniq;
ipsa sapiētiā. Inā ⁊ dux s. Iulianus ⁊
gracchi saturnini glaucie magistratus
egere: ⁊ in medicis venena: et in his
q phoz noīe male vtiē q̄uissima nō
nūq; flagicia dep̄hēf sūt. Eibos asp
nemur: attulerūt sepe valitudinis cās
nūq; tēda simul s. beam⁹ sup̄bitates
alī p̄cūbūt. Non fabricet militi gla
dius pōt vti eodez ferro latro: qđ ne
scit ignes aquas sine quib⁹ nulla sit
vita: ⁊ ne terrenis immorere solē: lu
nāq; p̄cipua syderū alī nocē. Num
igū negabit deformē pirri pacē cec⁹
ille Appius dicēdi viribus diremis
se aut nō diuina Marci Tullij eloquētiā

⁊ cōtra leges agrarias populari fuit
⁊ Cateline fregit audaciā et supplica
tōes q maxim⁹ honor victorib⁹ bello
vucib⁹ dat in toga meruit. Inō per
territos militū aios frequē a metu
reuocat orator: ⁊ tot pugnādi picla
inētib⁹ laudē vita potiorē eē p̄sua
det. Nec vero me Lacedemonij aut
Atheniēses magl mouerint q̄ p̄ls
Roman⁹: apud quē sūma sēp orato
rib⁹ dignitas fuit. Eqdē nec vrbūz
aditores reor aliē effecturos fuisse vt
vaga illa multitudo coiret in p̄p̄os
nisi docta voce cōmota: nec legū rep
tores sine sūma vi orādi consecutos
vt seipsi hōes ad virtutē iuris astrin
gerēt: qñ ipsa vite p̄cepta: etiā si vba
sint honesta pl⁹ tñ ad formādas mē
tes valēt: qñ pulchritudinē rerūz cla
ritas orōis illuminat. Quare ⁊ si in
vtrāq; p̄tez valēt vba faciliē: nō tñ
est equū illd hēri malū: quo bñ vti l3
hec Quintilian⁹. Ex q̄b⁹ omnib⁹ cō
cludim⁹ laudabilissimā eloquentiaz
esse. Sed illā diuin⁹ hmo nō sequit⁹
qā vt Lactā. li. 3. diuinaz. insti. ait.
Sūma puidētiā carē fūco voluit ea
que diuina sūt: vt oēs intelligerēt: q
ipse omnib⁹ loq̄bat. 1. 2. ophēdim⁹
excellētiā scripte sacte ex ei⁹ veritate:
qā in ipsa sola nihil cōtinet falsū. In
alijs vō tā phoz q̄ poetaz aliorūq;
lris q̄ta inueniāt mēdacia: dicāt hi
q studiosissime legē illas. S3 ob cāz
istā dubitari solz vtrum liceat legē li
bros gētiliū: aliorūq; dicta assumē in
reb⁹ nrīs. Ad qđ rñdem⁹ q̄ si id fiat
scripta sacra cōrēta: ⁊ vt errorib⁹ gē
tiliū assentiāt iniquū est ⁊ illicitum:
sic p3. di. 37. decretorū. c. sacerdotes.

ubi sic hēf. Sacerdotes dei omīssis
 euangelij 7 pphetijs: videm? come
 dias legē amatoria bucolicoz vsuū
 vba cātare: tenē Virgiliū. Et qđ in
 pueris est cā necessitatis: in se crimē
 facē voluptatis. Ad idēz est in eadē
 di. c. inōne. 7. c. Ideo. 7. c. Eps. 7. c.
 Unio. Illi igit qđ pl? debito delecta
 biliē insudāt ad legēdas lras secula
 res repēssibiles sūt: qm̄ vt inqt Hiero
 nymus ad Damasū papā de filio
 pdigo. Demonū cibus est carmina
 poetaz: seclāris sapiētia: rhetoricoz
 pōpa vborum. hec sua oēs suauitate
 delectāt: 7 oī aures dulci vsub? mo
 dulatōe currētib? capiūt: animam qđ
 penetrāt: 7 pectoris infna deuinciūt
 Ubi cū sūmo studio fuerit ac labore
 plecta: nil aliud nisi inanē sonū 7 ser
 monū strepitū suis ledorib? tribuūt
 Nulla ibi saturitas vītatis: nulla iu
 sticie refectio repit. Studiosi eaz in
 fame veri: 7 vtutū penuria pseuerāt
 hec ille. Sed si qđ gētiliū scripturas
 pscrutē: vel vt eoz cognoscat 7 con
 futet ineptias vel vt pillas in qđ dā
 sentētis moralib? arguat crimiosos
 vel vt ex illis capiat si qđ vī repperit
 vtiq; bñ facit. Cōfirmat hoc. di. 27.
 decretoz. c. Qui demēsa. c. Turbat.
 .c. Si qđ grāmaticā. hinc Aug. li.º.
 2. de doctrina xpiana ait. Si qđ vba
 nostre fidei phi accomoda dixerunt
 nō solū formidāda nō sunt: sed etia
 ab eis tāq; ab iniustis possessoribus
 in nostz vsūm vedicāda: qđ phi qñz
 7 gētiles vā dixerūt testat Hiero. qđ
 sup p mū. c. Danielis dicit. Simulq;
 anim aduertēdū est fm̄ Anagogen.
 qđ Rex Babilonis nō potuerit vni

uersa dei vasa transferre: sed partem
 vasoz templi dei: que intelligēda sūt
 dogmata vītatis. Si. n. cūctos phi
 losophoz reuoluas libros: necesse ē
 vt in his reperiās aliqđ pte vasorum
 dei: vt apud Platonē. Ifabricatoz
 mūdi deū. apud Zenonē Stoycoraz
 pncpē: inferos 7 imortales animas
 7 vniū bonū honestatē. Sz qđ iūgūt
 mēdaciū vītati: 7 nature bonū mlti.
 pdūt malis. Ideo pte vasoz dei: et
 nō omnia vasa integra atq; pfecta
 accepisse memorat. ibec ibi. Iple ad
 huc Hiero. in plogo: in expositione
 Danielis de lris secularib? ita fatur.
 Ad intelligēdas extremas ptes Da
 nielis: multiplex grecozū historia ne
 cessaria est Sutorij. vicz et Callinici
 Diodori Hieronymi Polibij Posi
 donij Claudij Theonis 7 andronici
 Iosephi quozq; 7 eoz quos pōt Zo
 sephus pncipueq; nri Iuij ac Iōpēi
 Trogi atq; Iustini: qđ oēs extreme vi
 sionis narrāt historiaz: 7 post Alexā
 drū vsq; ad Cesarē Augustū. Sirie
 7 Egypti. i. Seleuchi 7 Antiochi:
 7 Ptolomeoz bella describūt. Et si
 qñ cogimur seculariū lraz recordari
 7 aliqua ex his dicē: que olim omi
 mus: nō nostre est volūtatis. Sz vt
 ita dicam grauissime necessitatis vt
 pbem? ea que a sanctis pphetis ste
 secula multa pēdita sūt: a grecorum
 qđ latinoz: 7 aliaz gētiū lris vīneri
 7 ipse idem Hieronym? in epistola
 ad magnū oratorem vrbis dicit qđ
 apostol? I Paul? in epistola ad Titū
 Erimenādus poete vsus est vsculo
 dicēs. Eretenses male bestie menda
 ces vētris pigri. Et ne mltā dicam?

4

tam Hieronymus q̄ Augustin⁹ reli-
quiq; greci: 7 latini doctores in suis
didis p̄sepe ad suū p̄positū gētiliuz
sentētiās trahunt. Tamen vt predi-
cimus sola scriptura dei est: que ab
omni falso 7 mēdaciō imunis existit
7 quicquid loquit̄ v̄sumū est: eo q̄
f̄ax est deus qui nobis illā dignat⁹
est reuelare. Obiq; Lactanti⁹ li. p̄mo
diu. insti. ait. Om̄issis t̄renis huūilce
p̄biē auctoribus nihil certū asserētib⁹
aggrediamur viam rectā: quos eō
dem si putarem satis idoneos ad bñ
viuēdū duces esse: 7 ipse sequeretur: et
alios vt sequeretur hortarer. Sed cū
magna inter se cōcertatiōe v̄sident
secūq; ipsi plerūq; v̄sordēt: apparet
eorū iter nequaquā esse dīrēdū. si q̄dē
sibi quicq; vt est libitum p̄prias vias
imp̄sulerunt: confusionēq; maximā
inquirētib⁹ v̄ritatem reliquerūt. No-
bis autē qui sacramētū religionis ac-
cepimus. cum sit v̄ritas reuelata diui-
nitus: oēs v̄riusq; sc̄tus sine v̄llo di-
scrimine ad celeste pabulum conuo-
camus. hec ille. Sed statim increduli
nos aggrediūt obiciētes: q̄ sancti q̄
scripserūt confixere mēdaciater a deo
accepisse que tradunt. Op̄niciosa et
detestanda op̄inio: que refelli facile
potest. Si considerem⁹ q̄to amore
p̄phete 7 amici dei v̄ritatem cōplexi
sunt. Inquit Lactantius libro p̄mo
diu. insti. Volūtas fingendi ac mē-
tiendi eorū est qui opes appetunt: q̄
lucra desiderant: que res p̄cul a san-
ctis viris fuit. Ipsi v̄o sensissima passi
sunt tormenta: diuolq; cruciatus p̄o
defensione v̄ritatis quam docebant
Unde hiero⁹. in ep̄istola ad p̄pāma

chilum 7 Oceanum ait. An putam⁹
fratres: quia iocando predicent: ridē-
do loquāt apostoli: x̄ps iudiciū infā-
tiliter cōm̄net. Sed ioci nō sūt vbi
supplicia intercidūt. Si iocādo passi
sunt credant iocando locuti: Iaias
ferra secat. Daniel leonib⁹ deputat
Paulus truncat gladio: 7 Petrus
domini exemplo in cruce suspendit
7 hoc totū vt nos a peccatis sua do-
ctrina reuocaret. Non est igit̄ fictio
aut mendaciuz: q̄ de vita futura p̄-
clamat: q̄ de inferni penis preconī-
zat: 7 q̄ p̄dicat de ipsius dei perfe-
ctionibus admirandis.

De p̄fundo sensu scripture s̄cte
quo omne hūanū ingeniū legat.

Tertio apparet excellētia et s̄bli-
mitas scripture s̄cte ex eius
p̄ūdicare. In ipsa quidē nō solum
voces significant: v̄m etiam res p̄
voces significant. Ratio h̄z Thomā
prima parte. q. prima articulo. io. q̄a
auctor scripture est deus: in cuius po-
testate est: q̄ non solum voces ad si-
gnificandū accōmodet: s̄ etia; res
ip̄as. Illa ergo prima significatio q̄
voces significant res: p̄inet ad p̄-
mum sensum: qui. s̄. est h̄storic⁹ vel
litteralis. Illa autē significatio qua
res significant: dicitur sensus spiri-
tualis. hic autem trifariam diuidit̄.
Sicut enim dicit apostolus. Lex ve-
tus figura est noue legis: 7 ip̄a noua
lex vt dicit Dionysius. li. de ecclesia
stica. Jerarchia est figura future gl̄ie
In noua etiam lege ea que in capite

gesta sūt: sūt signa eoz que nos agē
debem⁹. Scdm q̄ ea que sūt vete
ris testamēti significant ea que sunt
noue legis: est sēsus allegoriz⁹. Alle
goria. n. idēz est qđ aliena ductio: ab
alle qđ est alienū: 7 goges ductio: h̄z
h̄o qđ ea que in xpo facta: vel in his
que xpm significāt: sūt signa eozū q̄
nos agē debemus: est s̄mo tropolo
gicus. i. cōuersus ad mores: put h̄o
significat ea que sūt in eīna gl̄ia est
sēsus Anagogic⁹. Anagogia. i. sur
sum ductio: ab anas qđ est sursum 7
goges ductio. Est itaq; scripta sac^a
in sēsu l̄ali plena 7 facilis. In sēsu
h̄o spūali oē deūincit 7 supat hūanū
ingeniū. Hinc Aug. li. 2. sup gen. ait
Isidor⁹ ē h⁹ scripte auctoritas: qđ oīs
hūani ingenij p̄spicacitas: 7 idē in
eplā ad Colusianū dicit. Tāta est. n.
christianaz p̄fūditas l̄az: qđ in eis
quotidie p̄ficerē: si eas solas ab incū
te pueritia vsq; ad decrepitā senedu
tē: maximo ocio sūmo studio meliōe
ingenio conarer addiscē: n̄ qđ in eis
que ad salutē sūt necessaria: tāta pue
riat⁹ difficultate: s̄ cū fidez ibi quisq;
tenuerit: sine qua pie recteq; n̄ viuūt
tā multa: tāq; multipliciū misteriorū
vmbaculis opacata intelligēda p̄fi
ciētib⁹ restāt: vt ānosissimis acutissi
mis flagrantissimūq; suauitati discēdi
cōtingat qđ eadē scripta a quodam
loco cōmemorat: cū cōsumauerit hō
tūc incipiet. Itē ille. 7 Hiero⁹. super
illo h̄bo psal. adipe frumēti faciat te
īdinguissim⁹ est s̄mo diuin⁹: qđ qđ
vis ex s̄mōe diuino nascit⁹. 7 Greg.
20. moralū. c. i. Qđ sapiētia atq; do
ctrinā sac^a scripta trāscēdit: que h̄a

p̄dicat ad celestē vitā inuitat a terre
nis desiderijs cor legēis reuocat di
dis obsecratioib⁹. fortes ererēt: puu
lis hūil⁹ s̄mōe blādiē. Itē sic clausa
est vt paucis debeat: nec sic p̄z vt vi
lescat: s̄ vsu fastidiū tollit: et tāto p̄i⁹
diligē: quāto āpli⁹ meditat⁹. quante
aut sit p̄fūditatē. scripta sac^a apparz
ex tot libris s̄monib⁹ omeljs expōsi
tōib⁹q; pene innumeris. In q̄bus do
ctores tā greci qđ latini totis viribus
desudarūt: 7 omīssis alijs inspiciam⁹
quot q̄ta ve volumina edidit Orige
nes: 7 post illū Aug. de q̄b⁹ ita in q̄t
Isidorus. li. 6. ethi. Origenes oēs tā
grecos qđ latinos opū suoz magni
tudine supauit: deniq; Hieron⁹. ser
millia libroz ei⁹ se legisse fateē. h̄oz
tū omniū studia vicit aug. qđ tāta scri
psit vt dieb⁹ ac noctib⁹ nec legē qđ qđ
sufficiat libros illū. Uteri⁹ scripture
altitudinē cōphēdē valem⁹ si reuoe
mus ad mētē miracula qđ vaciē p̄cla
māt de int̄p̄tatione facta tpe Ptole
mei: hic vt dicit Isaban⁹. i. 4. li. de
origine roz fuit pitissim⁹ omniūz li
teraz: discipulūq; Strabonis p̄bi qđ
bibliotheca fecit in qđ h̄re voluit libroz
lēgis Judeoz: qđ ad sacra scripturaz
p̄tinēt: vt. n. edit Isidor⁹. li. 6. ethi. tē
porib⁹ ei⁹ alexādrice. 70. millia libro
rū innēta sūt. asserit at Eusebi⁹ in hi
storia eccl̄iastica qđ Theopōp⁹ histo
ric⁹ tērauit scripturā sacra de hebreo
in grecū trāsserre: 7 dei iudicio p̄ 20
dies in amētia ē h̄sus. Theodocūus
ēt ob eadē cām cecatus est. Uerum
penitentes sanati sunt: ob qđ misit
Ptolemus pro interpretibus ad
Theleazarum pontificem Judeoz

Et de h̄ sic loq̄ Aug. li. i8. de ci. dei
 .c. 43. post Alex̄dri macedonis qui
 etiā magn⁹ cogminat⁹ ē: minificen
 tissimā minimeq; diuturnā potētā
 qua Asiā vniuersā: imo pene totū or
 bem p̄tim vi ⁊ armis: p̄tim terrore
 sbegetat. qñ inf̄ ceta oīētis regna ē
 Judeaz ingressus obtinuit: eo mor
 tuo milites illi⁹ cū regnū illd̄ āplissi
 mū nō solū possessuri: sū etiā bellis
 oīa vastaturi dimississēt: Ptolomeos
 reges h̄re cepit Egypt⁹: hōz p̄mus
 Lagi fili⁹ m̄ltos ex Judea captiuos
 trāstulit in Egyptū. ihuic succedēs
 ali⁹ Ptolome⁹: q̄ est appellat⁹ P̄bi
 ladelph⁹ oēs quos ille captiuos ad
 duxerat liberos redire p̄misit. In sup
 ⁊ dona regia in tēplū dñi misit: peti
 ūitq; ab Eleazaro tūc pōtifice dari
 sibi scripturas q̄s p̄fecto audierat fa
 ma p̄dicāte diuinas: Ideo illas h̄re
 cupiebat in bibliotheca quā nobilissi
 mā fecerat. Has cū idē pōtifer cidez
 misisset hebreas: post et ille in̄p̄tes
 postulauit: ⁊ dati sūt ei. 72. de singu
 lis duodecim tribub⁹ hōies vtriūq;
 linḡue doctissimi: grece. scz. ⁊ hebre
 quoz in̄p̄ratio vt septuaginta voce
 tur optinuit cōsuetudo. Tradit̄ sane
 tā stupēdū planeq; diuinū in eozum
 v̄bis fuisse cōfessū: vt cū ad hoc opus
 sepatim singuli sederēt: ita. n. placuit
 Ptolomeo eoz fidē explorare: nec
 in vno s̄bo qd̄ tātūde significaret:
 nec in s̄boz ordine alē ab altero di
 screparz. Sed qd̄ oēs scripserāt vnū
 erat: qm̄ reuera sp̄s vn⁹ erat in om
 nib⁹. Hec Aug. Ad plen⁹ tñ intelli
 gēda illi⁹ s̄ba sciēdū qd̄ vt Iustin⁹
 refert post mortē Alex̄dri factus est

p̄mus Rex Egypti Ptolomeus qui
 regnauit annis. 40. taz dare vt oēs
 regnātes ab eo postea dicerēt Pto
 lomei: hic fm̄ Siccardū suo libro de
 tēporib⁹ in die sabbati ascendit iheru
 rusalē simulans velle sacrificare deo
 sciens Iudeos tali die abstinere ab
 armis. Itaq; cepit iherusalem. Suc
 cessor s̄o eius fuit Philadelphus q̄
 regnauit annis. 38. ⁊ fuit studiosissi
 mus. ⁊ hoc dicit Aug. q̄ p̄strui fecit
 copiosissimā bibliotheca. Notandū
 in super fm̄ Iſidoz. li. 6. et h̄mo. q̄
 bibliotheca dicit̄ a biblio grece: qd̄
 est librorū: ⁊ theca repositio. Biblio
 thecaz aut̄ veteris testamēti Esdras
 scriba post incensam legē a chaldeis
 dum Iudei regressi fuissent in iheru
 rusalem: diuino affatus spiritu repa
 uit cūtaq; legis ac p̄phetarū volu
 mina: que fuerūt a gētib⁹ corrupta
 corerit. Apud grecos bibliotheca p̄
 mus instruit̄ P̄sistratus tyrānus
 Atheniēsiū: quā deinceps ab athe
 nien̄sib⁹ audam Xerxes incēsis athe
 nis euerit in Persas. Lōgoq; post
 tēpore Seleuch⁹ s̄lichanoz rursus
 in greciā retulit. De hic magn⁹ Ale
 xāder ⁊ successores eoz instruendis
 omniū libroz copijs animū intēdē:
 maxie Ptolome⁹ Philadelph⁹. Ro
 me p̄m⁹ libroz copā aduxit Emili⁹
 P̄paulus s̄Perse rege macedonū de
 uicto. deinde Lucull⁹ e pōtica preda
 Post s̄ Cesar dedit Marco varroni
 negociū maxime bibliotece cōstru
 ende. de his satis. Ad scripturaz san
 ctam iā sermo h̄tēd⁹ est: que p̄fūdi
 tate sua tot pitissimoz viroz: vt di
 ctum est exercitauit ingenia.

**De utilitate legēdi: aut audiendi
scripturam sacram.**

Quarto cogitē poterim⁹ excel
lētia ⁊ sblimitatē scrip̄e sādē:
ex ei⁹ utilitate: pdest qdē et nō parū
illā deuote legētib⁹ ac audiētib⁹. vñ
⁊ Paul⁹. z. thi. z. c. dicit. Dis scrip̄a
diuinit⁹ ispirata utilis ē ad docēdū
ad arguēdū: ad corrigēdū: ad erudiē
dū in iusticia: vt p̄scd⁹ sit hō dei: ad
omne op⁹ bonū instruct⁹: h̄ peccato
rib⁹ p̄ p̄uaz salutis fiduciā p̄stat: hec
iustos pseuerare suadet in via dñi: h̄
vitia detestat: h̄ tutesq; extollit: hec
sūmū bonū desiderādū p̄dicat: h̄ in
fernū fugiēdū hortat: h̄ dei mādāta
suādā monet: hec blādiē humilibus
cominat impenitētib⁹: ⁊ recte viuen
tib⁹: aut post peccata ad deū redeun
tib⁹ vitā pollicet efnā: hāc q; valent
legāt delectabilē: q; h̄o legē nō p̄nt:
negocijs familiarib⁹ impediti audiāt
illā bñdicētes p̄cipue p̄dicatores: qb⁹
cura pūgil esse dz scrip̄as ipas p̄n
cipalit⁹ p̄dicare. Venite q; o ppli ⁊ au
dite disciplinā sacraz l̄raz: qā vt dī
z. 8. di. decretoz. c. Sicut. Sicut stel
las celi n̄ extinguit nox ita mētes fi
deliū inherētes firmamēto sādē scri
pture nō obscurat mūdāna inīqtas.
Dīdū sit de sblimitate sacre scrip̄e:
q; fons ē irriguus refocillās ⁊ faciās
omnē animā iusticiā ⁊ vitatē siciētē

**De multiplici euāgelio: ⁊ qualiter
scrip̄a tota nos excitat vt timeam⁹
deum.** Cap. 2.

Existimo rē ḡtā facē: si in hoc
secūdo misterio aperuero euā
gelij varietate: ex eo q; quasi pplex⁹
est multoz anim⁹: q; intelligē ābiūt

quid in h̄bis Johis noie euāgelij
eini importet. Sūt ⁊ adhuc pleriq;
p̄dicatoib⁹ insultātes: dū euāgelicū
textū p̄dicare obmittunt: quasi trans
gressores existāt p̄cepti dñici. Marcī
vltio. c. vbi dicit. Eūtes in mūdum
vninersū: p̄dicare euāgelū omni cre
ature. Quare ad huiusmōi pplexita
tē amouēdaz: in hac pte de multipli
citate euāgelij erit disceptādū: vt sic
vnusquisq; anim⁹ q̄scat in cogni
tōe euāgelice vitatis: neq; de cetero
p̄dicatoib⁹ deēbat: q; vt dīdū ē euā
gelicā l̄rām nō sēp sequūt. Quadru
plex ē euāgelij distinguem⁹.

1° Primū est euāgelij approbatū.

2° euāgelium dubitatū.

3° euāgelium reuelatū.

4° euāgelij interpretatū.

**De euāgelio qd scripserūt q̄tuor
euāgeliste.**

Primū ē euāgelij approbatū
illd. s. qd scripserūt q̄tuor euā
geliste. vt. n. h̄ ex dīctis hiero. in p
logo: in .i. Math. ⁊ Jfidoi. 6. li. ethi.
1° Prim⁹ q; scripsit euāgelijz fuit .i. Ma
the⁹. āno. s. xpi. 42. nā volēs ex iudca
recedē: que sic dīctā ē ex tribu Iuda:
postq; inēuerūt terrā p̄missiōis. Inā
ātea dicebat terra Chanaā: eo q; p⁹
diluuū habitauerūt ibi filij Chā. scri
psit q; euāgelij l̄ris hebraicis: vt sic re
manēt apud iudeos credētes memo
ria eoz q; docuerat: vbi apparet q̄ta
sit vis litterarum. Ideo dicit Jfido
rus. libro p̄mo ethi. Usus litteraruz
reptus est ppter memoriam rerum.
Ināz ne obliuione fugiāt: litteris all
gant. In tanta enim rez varietate
nec disci audiēdo poterāt omnia nec

memoriā retinē. Et addit ipse Isidorus. *De* lre sūt indices rez: signa verborū: quibus tāta vis ē: vt vīda nobis absentū sine voce loquāt. Hebreorū lras Moyses. Syrop 7 Chaldeoū Habiaā reptoꝝ. Ideo cū lris numēo 7 sono cōcordāt: solis caracterib⁹ diſcrepāt Egyptioꝝ lras Isis regina Inachi filia a Grecia veniēs in egyptū repperit: 7 egyptiis tradidit: grecorū lraz vsū pmi fenices inuenerūt de quib⁹ ait Lucan⁹. Iſenices pmi fame si credis ausi: Māsurā rudib⁹ voce signare figuris. Tadm⁹ Aggenoris fili⁹ grecas lras ex fenice. i. 7. attulit in greciam. Iſponiades troyano bello tres adiecit: post quē Simoni des mules tres alias addidit: latinas lras Carmētis 7 impba pma Italidis edidit: carmētis at vīda: quā carminibus fusa canebat: hec pprie vocata 7 Nicotrata: Tartarū hō vsus vt Isidorus dicit. 6. li. ethi. In mēphi egypti ciuitate inuēt⁹ ē. āte. n. scribebant vel in tabulis marmoreis 7 latericijs. Apud gētiles hō ifrigi⁹ Dares: de Grecis 7 Troyanis historiā edidit: quā in folijs palmarū ab eo ſcriptā esse ferūt. Redēdū iā ē ad efficaciam lraz sine quib⁹ multa 7 quē necessaria oblitterata essent. Quapropter Iohes solobriēsis in plogo policratonis ait Exēpla maioꝝ que sūt incitamenta 7 fomēta virtutis: nullū oio erigerēt: aut fvarēt: nisi pia sollicitudo scriptorū 7 triūphatrit in hertie diligentia eadē aliqd ad posteros tūlmisissz. et itez idē. Quis alexādros sciret: aut Cefares: quos stoycos aut pipateticos miraret: nisi eos insignirēt monimē

ta scriptoꝝ: quos apostolorū aut ppbetarū āplerāda imitaret vestigia: nisi eos posteritati diuine lre cōsecrasset hec ibi. *Nat.* 8. vt dicit Isid. de lyra inſptat dat⁹: quā int euāgelistas pmo dat⁹ ē a deo ab scribēdū euāgelium. Secundus scripsit euāgelū Marcuse āno sequēti: eloqo greco fm isidorū in italia secur⁹ petrū vt discipulus. Terti⁹ Lucas greci fmōis eruditissim⁹ 7 Isidorū 7 hieronymū in greciā in Achaye ptrib⁹ scripsit euāgelū s. Theofilo epo. Quart⁹ 7 vltim⁹ Iohānes scripsit euāgelū in Asia: quā fuit in scribēdo vltim⁹: vt inq̄t Ihero. in plogo in iohēz: et eo qd erat 7 go et iuuenis: quē vt hecud⁹ se ingerē noluit quousqz ab epis alie rogaret et ab hēticis excitaret. *Sed* hic tria dubia sūt apiēda. *Prim⁹:* quē n vn⁹ scripsit euāgelū. *2⁹:* quē xps bñdi d⁹ n scripsit quicqz posteris relegēdū. *3⁹:* vtrū pdicatio vetis testamēti repugnet pdicatioi euāgelij. *Ad p⁹* rñdet quāz glosa: qd euāgeliste sūt testes dñi: 7 hñ pp̄ indigētiā claritatis diuine: si infirmitatē hūane: quā firmit⁹ 7 cert⁹ credit plib⁹ qd vni in ore .n. duoz vel triū testū stat oē vbuꝝ vt dī *Nat.* 18. c. 7. 2. q. 4. c. 1. 7. 2. ad corin. 12. c. 7. Deuto. 19. c. 7. 48. di. c. Dm. 7. 11. q. 3. c. pcpue. 7 ex de testi. c. Licet. 7 ex de testi. c. Relatū. 7 ideo disposuit diuina sapia: vt plēs essent euāgeliste: quā oio diuersa dicerēt: si dē n firmarēt. ad h. n. vt testimoniū sit solidū: necesse ē testes cōcordare. Si vero omnino idem dicerēt: iam totū vnū esset: 7 supflūū: vt qd certū esset testimoniū: et nihil contineret

superfluum: disposuit spiritus sanctus: ut aliqua singulariter narraret aliq̄ cōiter: nulla hō discordit. Ideo dicit Aug. de consensu euāgelistaz q̄ nō omnes euāgeliste idem dixerūt. Et ubi concurrūt: in idem narranduz nō discordant. **A**d secundū dubiū respōdere possumus ex vīdis sancti Thome. iij. pte. q. 42. q̄ xps bñdīd? non scripsit: quia nō fuisse cōueniēs dignitati sue ita scribē sicut expediebat cōmuni vtilitati eoz quibus doctrina sua erat tradēda. Si vero scripsisset fm̄ altitudinē dignitatis sue: nullus fuisset capax misterioz et sic scriptura illa fuisset frustra. **A**d tertium dubiū: iam imorādum est ppter nōnullos: qui palatū infectum hñtes me mordent: quia in hoc ope historias veteris testamēti p̄dicādas cōscripsi. Uidef̄ forte ipsis vetus testamētum abiciēdū. Sed caueāt ne Seueriani sint: de quib? dicit Isidorus. 8. li. etimologiaz. q̄ fuerūt qdā heretici: sic nominati a Seuero heretarcha: non recipientes vetus testm̄ et resurrectōez. Dicim? q̄ q̄ quicunq; p̄dicat ea que continēt in euāgelio: p̄dicat euāgelium. Sed q̄ p̄dicat vet? testamētū p̄dicat ea que cōtinent in euāgelio. q̄ p̄dicat euāgelium. Matheus nāq; pmo. c. genealogiaz xp̄i explicat: nominans p̄res: et reges veteris testamēti. Et in. 2. c. inducit auctoritatē Isaie. 7. c. Ecce h̄go recipiet Et in eo. c. allegat vīdū Michee. 5. c. Et tu Bethleem zc. Et eo. c. vīdū Isaie. Ex Egyptu vocauī filiū meū Et. 2. c. vīdū Isaie. 40. c. Vox clamantis in deserto: dirigite viā dño.

Et. 4. c. vīdū Deuteronomij. 6. c. Non tēprabis dñm deum tuū. Et 12. c. exēplum Jone: qui fuit in vētre Eeti. Et. 15. c. textum Isaie. Idopul? hic labijs me honorat: cor autē eoz longē est a me. Et. 17. c. Apparitōez ex p̄mis. Idopul? et Iselye. Et. 19. ca. Christus docet p̄cepta decalogi que ponūt Exo. 20. c. et. 22. c. allegat auctoritas David. Dixit domin? dño meo: sede a dextris meis. Et. 26. c. auctoritas zach. pphete. Scriptū est p̄cutiam pastorem zc. Et Luce. 2. c. dicit. Impleti sunt dies purgatiōis Marię fm̄ legem Idopul? eo dem. c. circūcisus est puer. et. 16. c. Dixit xps vba Habruā: habent Idopul? et pphetas audiāt illos. et vltimo caplō Oportet impleri omnia que scripta sunt in lege Idopul? et pphetis et psalmis de me: utiq; hec et similia ex veteri testamēto sumpta in euāgelij continēt: quare qui ea que sunt veteris legis ad xp̄m ordinata p̄dicat: euāgelium utiq; nō obmittit.

De euāgelij apocryfis: q̄bus nō adhibet̄ plena fides.

Secundū est euāgelium dubitatū ut Nicodemi Jacobi et alioz que inter apocryfa cōputāt. 15. di. c. Sancta romana ecclesia f̄z Isidorus li. 6. ethi. Apocryfa vīdā. i. secreta q̄a in dubiū veniunt: in his apocryfis et si inueniat̄ aliqua vritas: tamē ppter multa falsa: nulla est eis canonica auctoritas que recte a prudētib? iudicāt non esse credēda: quibus ascribunt̄ Naz multa et s̄b nominib? pphetarū et recētiora s̄b nominib? apostolorū ab hereticis pferunt: que omnia s̄b

nomine apocriphorum auctoritate canonica diligenti examinatione remota sunt. hec Iſi.

De euangelio beati Pauli apli.

Tertium est euangelium reuelatum: de quo Apostolus ad Galathas primo. Notum vobis facio euangelium: quod euangelizatum est a me: quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud: neque didici: sed per reuelationem iesu christi.

De euangelio large sumpto quod est tota scriptura sancta.

Quartum est euangelium interpretatum. Tota si quidem scriptura sacra large euangelium dici potest secundum Iſi. euangelium interpretatur bona annuntiatio. Breue eubonum: angelum annuntiatio dicitur. hoc est illud euangelium eternum scriptura. scilicet sacra: bene annuncians nobis eternam vitam dei: nobis temporaliter reuelatam. Ideo dicit Hieronymus prima. quod. i. c. Marcion. Marcion et Basilides: et ceteri hereticorum secte non habent dei euangelium: quia non habent spiritum sanctum: sine quo humanum fit euangelium quod docetur. Nec patemur in vbi scripturarum esse euangelium sed in sensu: non in supficie: sed in radice non in sermonum folijs: sed in medulla rationis. hec ille. Que verba contra illos dicta sunt qui litteram tantum quatuor euangeliorum nomine euangelium volunt intelligi. Nos vero omnem scripturam dei ultra quatuor euangelia ut predicimus euangelium appellamus. hec ergo est: que bene omnibus annunciat ut deum timeant. Excitent iam omnes populi: omnes gentes: omnes vtriusque sexus: et audiant quid vndique scripta

canit: certe a principio usque ad finem. Time deum. Time deum. Time deum. hoc dicit in Levitico. c. 25. Unusquisque timeat deum suum. Et de hoc scribit Deuteronomius. 4. c. dixit deus ad Moysen. Congrega ad me populum ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore. et Deuteronomius. 6. c. Dominum deum tuum timebis: et ipsi fues. et Josue 23. c. Time deum: et seruite ei corde perfecto. Et primi Regum. 12. capitulo. Time deum: et seruite ei in veritate: et psalmo. 2. Seruite domino in timore. Et psal. 22. Time deum omnes sancti eius. Et psal. 111. Beatus vir qui timet dominum. Et Thobie. 8. Multa bona habebimus si timuerimus deum. et Iudith 16. Qui timent te: magni erunt apud te per omnia. Et ecclesiastica primo. Timenti deus: bene erit in extremis in die defunctis sue benedict. Et 2. c. Fili accedens ad virtutem dei: sta in iusticia: et in timore. Et 10. capitulo Gloria virtutum honoratorum et pauperum timor dei est. Et 19. c. Da locum timori altissimi: quia omnis sapientia timor domini. Et 22. nihil melius quam timor domini. Et 25. Beatus vir cui datus est habere timorem domini. Et puerbiorum. 3. c. Time deum: et recede a malo. et 14. c. Timor domini fons vite: ut declinet a ruina mortis. et 22. c. Esto in timore domini tota die: quia habebis spem in nouissimo. Et ecclesiastica. 8. c. Ego cognoui: et erit bonum timentibus deum. et Malachie. 1. c. Si ego dominus ubi timor meus. Et Iſie. 5. c. Quare non ambulatis in timore domini. Et Michie. 6. capitulo. Salus est timetibus nomen tuum. Et 2.

corint. 5. c. Sciētes timorē dñi hōib⁹
suademus. Et Luc. 2. c. Et misicor
dia eius a progenie in pgenies timē
tibus eum: Hec est tonans illa vox
omnis diuine scripture: de qua Jo.
dicit q̄ omnib⁹ populis alte sonāda
est. Time deum: qui quare timēd⁹
sit in sequētib⁹ ostēdemus.

De rationabile est timere deum.

Capitulu tertium.

Sunt plurimi q̄ de timore dei
audientes loqui: nō solum nō
formidant ⁊ pauē: q̄nimo in derisū
habent que dicūt. Nūnt enīz elemē
tem esse deuz: ⁊ natura misericordē
a quo nullū malum puenire potest
⁊ vt docet Aristo. 2. rhetorice. Illa
timemus ex quib⁹ nobis mala pue
niunt. Sed nō aduertūt theologoz
sentētiā: ⁊ p̄cipue sancti Tho. secūda
secūde. q. 10. Qd̄ mal⁹z pene ⁊ si sit
malum fm̄ qd̄ in q̄tum. s. ledit eos
q̄bus inferē: hūtamē est bonū sim
pliciter in quātum puenit ex ordine
diuine iusticie. Ea x̄p̄e vt intelligāt
oēs quare timēdus deus est: a quo
pueniunt mala pene. In hoc caplo
de rōe diuini timoris erimus tracta
turi. Quia Josēs subdit: qm̄ venit
hora iudici⁹ eius. Sūt. n. quatuor in
deo iudice: ⁊ peccatoz vltore: p̄pter
que merito timeri debet.

Primum est noticia.

Secundum displicentia.

Tertium potentia.

Quartum iusticia.

**De deus bñdictus cōscit oīa pec
cata tā secreta q̄ publica. Prima rō.**

Primū qd̄ est in deo q̄re timēi
d⁹ est noticia. Ipse vtiq̄ oīa

nostra mala: non solum publica et
manifesta: sed etiam occulta ⁊ in cor
de latentia nōcit: scrutatq̄ intima
omnia: ⁊ penetralia cordiū pbat hec
vitas auctoritatib⁹ omnis scripture
diuine ⁊ humane. Aut ḡ Job. 42. c.
Scio dñe quia omnia potes: ⁊ nulla
te latet cogitatio. ⁊ Sapiēs puerbi.
5. Respicit dñs vias hōis: et omnes
gressus illius considerat. Et eccl̄. 7.º
Nonne iustifices ante deum: quia
agnitor cordis ipse est. ⁊. 15. c. Nō di
cas a deo abscondā: ⁊ quis mei me
morabit omne cor intelligit a deo.
Et. 29. c. Non est quicq̄ abscondit⁹
ab oculis eius. Et psal. 92. Dñs fac
cogitatōes hominū. Et. 1. Regū. 15.
Homo videt ea que patēt: deus aut
intuet cor. Et p̄mo paralipomenon
.c. penul. Omnia corda scrutat dñs
⁊ vniuersas mētū cogitatōes intelli
git. Et Danielis. 12.º. Deus eterne
q̄ absconditoz omniū es cognitor: et
qui nosti omnia āteq̄ fiant: ⁊ paul⁹
ad hebreos. 4. c. Omnia sunt nuda
⁊ apta oculis eius. et Jo. i. canonica
2. c. Maior est deus corde nostro: et
nouit omnia: ⁊ in decretis. di. 22. c.
Erubescant. Secretorū cognitor et
iudex est deus: ⁊. 2. q. i. c. De⁹ omni
potēs. ⁊. 2. q. 5. c. Cōsuluisti. De⁹ so
lus nouit corda filioz hominum: ⁊
idez facit qd̄ scribit. ii. q. i. c. Sacer
dotibus. ⁊. 22. q. i. c. Nō nobis. i. 8.
.q. 2. c. Perniciosam. ⁊. 22. q. 5.º. c.
Prodest. ⁊. 24. q. i. c. Eddi. ⁊. 26. q. 5.
.c. Nec mirum. ⁊. 26. q. 6.º. c. Agno
uim⁹. ⁊. 22. q. i. c. Apud: ⁊ de pe. di. i
c. Quem penitet. ⁊ et de offi. dele. c.
Nouit. ⁊ de Symonia. c. Tuae nos.

Et hieronymus ad Demetriadem virginem. Omnium opus et cogitationum tuarum speculatorem tuum crede deum. et Sextus pythagoricus in sententiis. Cogitatio hominis deus non latet et ideo cogitatio tua pura sit ab omni malo. Et Seneca ad Lucillum. Quid prodest aliquid ab homine esse secretum nihil deo clausum est. Ipse cogitationibus nostris interuenit: sic interuenit dico ut nunquam alius inde discedat. et Quidam in. 2. methamorphoseos. Aspiciunt oculis superi mortalia iustus. Sed contra ista obicit multipliciter. Primo quia deus non cognoscit: aut intelligit aliud a se: quod non cognoscit nostra peccata: ut enim dicit Aristoteles. 2. metha. Intelligibile est perfectio intellectus. Si igitur deus intelligeret aliud a se intellectus eius perficeret ab alio: et sic aliud esset nobilius ipso: quod est falsum. Secundo arguitur secundum Anselmum. Omne quod est melius circa deum est ponendum: si quidam melius est nescire quam scire: sicut dicit Augustinus in Eucheridion. Quod necesse est ponere quod deus illa non sciat: sed illa sunt peccata: quod deus nescit nostra peccata. Tercio sicut deus est omnium sciens: ita deus est omnipotens: sed deus non potest mala. ergo neque scit mala. Quarto arguitur quia Abacuch primo dicit. Nudi sunt oculi tui domine: ne videant malum. Ad primum respondet Bonaventura in primo. di. 29. quod cognoscere aliud a se est dupliciter: aut per aliud a se cognoscere: aut per se: quando cognoscens cognoscit aliud: et per aliud: tunc verum est quod perfectione habet aliunde: et tunc eius intellectus est in potentia: et recipit aliunde perfectionem: et ideo additionem et transmu-

tationem: et hoc omnino est impossibile circa deum: quia ut inquit Commentator super. 12. metaphysici. Intelligere dei est sua substantia: per quod sua substantia est sua actio: per quod etiam: quod est actus purus et simplex. Et ibidem commentator dicit quod intellectus in deo intellectus et intellectum idem sunt: deus igitur illa que sunt extra se: non per ille: sed per suam essentiam intelligit: quia illa suum intellectum non potest perficere mouere ac in seipsis terminare: et ideo intellectus diuinus cognoscendo vilia non vilescit. Propterea dicit Dionysius. li. de. di. no. Materialia deus cognoscit immaterialiter: diuisibilia indiuisibiliter et multa vniuerse. Ratio quod deus immaterialis est et simplex: et vnus vnde qualis est ipse: talis est eius cognitio. Ex quibus omnibus sequitur secundum thomam. i. p. q. 14. articulo. 5. in responsione ad 2. argumentum quod nihil est perfectio diuini intellectus: nisi ipsa essentia dei. Ad 2. obiectum respondet Bonaventura. quod aliud dicitur melius dupliciter scilicet simpliciter et secundum statum. Dico igitur quod scire omnia simpliciter melius est et nobilius: sed homini corrupto qui accipit occasionem peccandi ex cognitione: melius est quedam nescire: ideo non sequitur quod sit deo attribuendum. Ad 3. dicit Bonaventura. quod non est simile de potentia et scientia quia reductio manens reductio est ratio cognoscendi malum: reductio non est causa mali nisi declinando a reductio in deficiendo: ideo scire mala est de perfectione scientie: sed posse mala non est de perfectione potentie. Ad 4. dicit Bonaventura. quod in deo est duplex cognitio: una approbationis: alia simplicis noticie. Cognitio approbationis notat complacitiam voluntatis: et hac non co-

cognoscit de⁹ omnia: et sic nec mala nec malos: sed tantū bona et bonos: et sic dicunt auctoritates. Est alia cognitio simplicis noticie: et hoc quia habet rationem cognoscendi a veritate: que est lux summa: cui nihil potest occultari: nec etiam tenebre obscurabatur ab ipso. ideo cognoscit omnia magna et parva bona et mala.

¶ De peccata displicent deo: contra illos qui dicunt quod deus de peccatis nostris non curat.

Secundū quod est in deo: quare timeri debet est displicentia: displicent sibi peccata: propter que peccatores abhominatur et odit. Unde David in psal. Odisti omnes obsequantes vanitates et ecci. 5. Altissim⁹ odio habet peccatores. et sapiētie. 14. Similiter sunt odio deo impius et impietas eius. et Aug. li. de peni. et de peni. di. 3. ca^o. Sunt plures. Scio omnem inimicum omni criminoso. Et idem. li. 12. de ci. dei. c. 3. Dicunt in scripturis inimici dei omnes: qui non natura: sed vitio ei⁹ adversant imperio. Cur deus odit diabolum: nisi propter peccatum: utique nec Petrus diligere si criminosis esset. In tamen namque peccatum est ei exolum: quod filium suum crucifigi voluit: ut cum illo peccatum crucifigeret. Inquit Aug. super epistolam ad Colossenses. Innocentes occidit: peccatum crucifigit. Animaduerte o peccatrix anima: et considera dei filium in cruce pedere: lumbis et plagis plenum et pie ipsum interroga. O delicatissimi me iuuenis. O fili dei altissimi: Cur ista pateris: cur tanto dolore crucieris et respondebit tibi patris. Ihesus omnia patior ut patri meo pro peccato humani

generis satisfaciā. Hoc est quod Iheronimus ait. 53. c. Uulnerat⁹ est propter iniquitates nostras: et attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostre super eum: cuius liuore sanati sumus. Et Petrus. i. epistola. c. 2. In peccata nostra ipse pretulit in corpore suo super lignum ut peccatis mortui iusticie viuamus cuius liuore sanati sumus. O quantum timeret subditus Regis: cum certitudinaliter sciret in eius fore odio ac displicentia: semper pauidus esset: ac nimio terrore correptus tacit⁹ cogitaret. O quid contra me rex erit factur⁹: Ihesu me displicui sibi: odiū in me iecit suū. Quāto magis tu infelix anima timere debes: dum mentem recogitas: quod Regem regum offendisti. Expauisce: et cor tremisce: quia iniquitates tuas si te non cor rexeris puniet.

¶ De potētie dei null⁹ resistere potest Tertia ratio.

Tertium quod est in deo: quare timendus est. In potētia dicat. Durum⁹ in quadagesimali de penitentia: in sermone de omnipotētia dei: qualiter ipsi domino celorum nulla creatura angelica vel humana resistere potest: apparebit etiam hoc in sequentibus cum in preclari de iudicijs eius verba faciemus.

¶ De iusticia est in deo: qua etiam in peccati sepe numero punit malos.

Quartum quod est in deo: quare timere omnes illum tenet est iusticia: de qua insuper dictum est diffuse in sermonibus de iusticia dei in quadagesimali de penitentia: nunc vero id scire sufficiat: quod licet in generali iudicio: omnia sint mala puniēda: tamen frequentius multa in hoc seculo puniuntur ut ostendat:

q̄ deus iustus iudex cōcidit ceruices
peccatoꝝ. Necesse est q̄ vt peccatoꝝ
bus duris dicamus id p̄s. Insi uerfi
fueritis gladium suū vibrabit: arcuꝝ
terendit: 7 parauit illum: quia venit
hora iudicij eius. A quo nos miseri
corditer liberet: qui est benedictus in
secula seculoz. Amen.

**Sermo secundus de diuinis iudi
cis 7 flagellis: que a stultis peccato
ribus nō timent.**

DUriora saxis hūana cor
da p̄sepe vidēt esse: que
nullo dei timore terrēt:
neq; peccata deponē stu
dent: infixa manent in secibus suis:
7 deum celi illis cominātem tēnūt
Idcirco ad excitādas animas inher
tes: Ut ausu temerario deposito ti
meant deum. In p̄nti sermone de ti
more dei in ḡiali dicemus: videbī
musq; de illo tria misteria p̄ncipalia
Primū dicit vilipensionis.
Secūdam cognitionis.
Tertium euitatōis.

**Qualit̄ homines nō timent imo
contēnūt iudicia dei.** Cap. i.

Talis est multozū conditio vt
dei iudicia sp̄nāt atq; deride
ant: qđ qđem rōne quadruplici facē
cognoscunt.

Prima dicit incredulitatis.

Secunda longanimitatis.

Tertia apparentis bonitatis.

Quarta mūdane p̄speritatis.

**Q̄ multi non credunt que dicit̄
de iudicijs dei.**

Primo nō timent̄ dei iudicia

pp̄ter incredulitatē: q̄a cuꝝ narrātur
aut legunt: nolunt execrati peccato
res fidem prestare dictis: quia male
libenter quis acceptat qđ nollit: imo
contrariuz s̄m illud Seneca in p̄ma
tragedia: qđ nimis miseri volūt hoc
facile credunt. Sic euenit tempore
diluuij: de quo paulo inferius tracta
bimus. Inq; voluit gens illa pitura
Noe archam fabricanti dare fidem
Sic accidit Baltasar Regi Babilo
nis: de quo dicit Isidoro. de l̄ra super
.5. c. Danielis. q̄ cum publice diceret
regnum eius debere p̄sistere vsq; ad
finem captiuitatis Judeoz: de qua
p̄dixerat Iheremias. Ihere. 29. c. 1. q̄
.70. annis erat duratura deridebat
omnes. Et cum sibi diceret q̄ exerci
tus Darij 7 Erii validissimus venie
bat contra eum: negligebat p̄uisiōz
contra mētez: dum h̄o oblecta esset
Babilon fecit grande cōuiuiū 7 cele
berrimū optimatib; suis: 7 in contē
ptum bibebat in vasis tēpli q̄ aspor
tauerat Nabuchodonosor. Et sic va
cans epulis vidit manum scribentēz
in pariete. Hanc. Ethel. Phares.
Aduocato autem Daniele interpre
tatus est visioneꝝ dicens. Hanc. nu
merauit deus regnum tuuz: 7 cōple
uit illud. Ethel. App̄sus es in state
ra: 7 inuētus es minus h̄is. Phares
diuifum est regnum tuum: 7 datum
Medis 7 Persis. Cū hoc audisset l̄z
honorasset Danielē: tamē stabat in
ptinacia sensus sui: quare eadē nocte
Babilon capta fuit: 7 Baltasar inter
fectus ac iugulatus. De ista euerfōe
Babilonis dicit Iherosolius li. 2. Ba
bilon eo tēpore a Ciro rege s̄uersa:
b z

quo p̄mū Roma tarq̄nioꝝ dñatōe
liberata est. Si quidē s̄b vna eadēq;
conueniētia tempoz illa cecidit: ista
surrexit: ⁊ quasi moriens dimisit he-
reditatem.

¶ Deus lōganim⁹ est ⁊ patiens
tamē ad longū iudicat impenitētes

Secūdo nō timenē dei iudicia

¶ ppter dei patiētiā ⁊ lōganimi-
tatē. Aiunt nāq; peccatores ceci. Iā
diu sustinuit nos de⁹: ⁊ nūc nec aliē
faciet. De his Aug. li. 4. de doctrina
xp̄iana sic loquit. Plerosq; incredu-
los miseratōis dei patiētiā lōga pec-
care facit intrepidōs: q̄a deū nō ar-
bitrāt suoz peccatoꝝ vltioꝝ: x̄p̄m
librāda sunt illa vba Valerij. Lēto
eteniz gradu ad sui vindictā diuina
p̄cedit ira: tarditatēq; supplicij seueri-
tate compēsat. Et Hiero. in cōmēto
sup̄ Iheremiā inquit. Quāto maior
ē numer⁹ tēpoz: quib⁹ obliuiscimur
deuiz: tāto maior est p̄na peccati: q̄d
nec longitudine seculozum potuerit
edomari.

¶ Multa bona opera fiunt: s̄z nō
ppter deum.

Tertio nō timenē iudicia dei:
ppter apparētē bonitatē: sūt
qñq; aliqua bona simulata: nō ppter
deum: sed ad cōplacētiā hominū.
Vadūt ad missas vīsurarij: libros in
manib⁹ deferētes Sodomitē: forni-
catores ⁊ alij similes frequētāt diuina
nō vt honorēt deu: sed vt boni viri
esse videant. Quādoq; autē suasu p̄-
dicatoꝝ: ⁊ inspirātē deo per donuz
gratie gratis date: ad talia pagēda
ducūt: tamē grādia peccata n̄ relin-
quāt ⁊ p̄suadēt sibi: ex quo operantē

aliq̄d bonuz: timēdū eis nō esse q̄b⁹
ego dico q̄ si deus aliq̄d diu retardet
sentētiā: ppter huiusmōdi bona: x̄p̄m
nisi seq̄t vā ⁊ realis emēdatio: tādē
ad sua iudicia se penumero manum
extendit.

¶ Multi cōfidūt in p̄spitate: ⁊ tū
ex inspiato sepe flagellāt a deo.

¶ Quarto nō timētur iudicia dei:
ppter mūdānā p̄spitatē: in q̄ qdē
velut ebrij iam facti putāt se eē deos
in diuitijs in robore corporis in glia
seculi licē ipsis arbitrāt facē quicq;
velint. In quib⁹ vt dicit Seneca in
tragedijs p̄speꝝ ac felix scel⁹: virtus
vocat: cōfidūt in vanitate sua: et de
sua v̄tute ac tēporalib⁹ bōis p̄sumūt
⁊ gloriāt. Cōtra quos dicit Seneca
in tragedijs. Nemo cōfidat nimium
secundis. Et idem ad Lucullū. Noli
huic trāhilitati cōfidē: mōmēto mare
euerit eodē die: vbi inserūt navigia
sorbent. Ihinc Iheremias. 47. c. Ci-
uitati affluētī p̄sp̄ritate ⁊ nō timētī
deum ait. Audi hec delicata ⁊ habi-
tās cōfidentē que dicis in corde tuo.
ego sum nō sedēbo vidua: ⁊ i grabo
sterilitatē: venient tibi hec duo sbito
in die vna. O quot ciuitatib⁹ ex im-
proviso supuenit ira dei. Et vt om̄i-
tamus reliqua inspiciam⁹ qd̄ factuz
est p̄ inopinatos terremot⁹. Accepi
omnia que sequūt ex qdā Cronica
Ricobaldi ferrariensis regnātē Ti-
grane in Siria terremotu facto: p̄ie
hominū. 70. millia: vrbes aliq̄e s̄b
uerse. āno. 5. Tiberij tredecim vrbes
in Asia cecidē terremotu cōasse: im-
p̄ate Nerone: tres in Asia vrbes ter-
remotu coruē. āno. 8. vespasiani. 7.

vrbes terremotu cecidē āno. 8°. tra
iam ī Nicea ⁊ Nicomedia corruerūt.
āno eiusdē. i6°. Anthiochia pene to
ta corruit terremotu facto apud Tiriū
⁊ Sydonem multa millia hominū
periere. Tēpore Constantini secundi
terremot⁹: in oriēte plurimas vrbes
solo strauit. Nō omnia ⁊ singula ex
plicari possunt in qbus apparz q̄ ter
ribilis ⁊ formidanda est dextra dei
omnipotētis: que in momēto cōfun
dit omnē supbiā hominū ideo semp
timēdus est.

**Quib⁹ signis debem⁹ hisimiliter
extimare qn iudicia dei sūt p̄p̄nqua**

Cap. secundū.

Licet inscrutabilia sunt iudicia
dei: ⁊ nostz nō sit cognoscere
tēpora ⁊ momēta: que in sua posita
sunt ptāte: nihilomin⁹ p signa q̄daz
cognoscē possum⁹ quādo timendū
est: ne in breui veniāt sup nos mala.
nec p̄sumptuosū est ita loq: aut tenē
quādo qdē ipse dñs Iesus bñdixit.
Mat. 24. ⁊ Luce. 21. dixit ab arbore
autē sici discite pabolā cū videritis:
q̄a ram⁹ er⁹ tener fūit: ⁊ folia nata
scitis q̄a ppe est estas. Quare in hac
pte notabim⁹ quatuor signa: p que
scire debemus quādo timēdum sit:
ne de p̄ximo nos pulsent iudicia et
flagella dei.

Primū dicit magnitudo.

Secundū multitudo.

Tertium consuetudo.

Quartū promptitudo.

**De cū cōmittūt grauiā peccata p̄
xima sunt iudicia dei.**

Primū signū quo cognoscunt

in p̄ximo ventura iudicia dei: dicit
magnitudo peccatorū: qn. s. sūt pec
cata horēda grauiā siue nephanda.
nec tenēda est opinio Stoycoz: de
qbus dicit Tho. i. secūde. q. 72. arti⁹
. 2. q̄ volebāt oīa peccata esse paria:
ānimo s; diuersitatē ⁊ q̄litatē circū
stātiāz vnū alio graui⁹ iudicat. ff. d
penis. l. aut facta. Sūt g oīa peccata
mortalia grauiā: quedā tamē ceteris
grauiora: sicut sūt symonie p̄phana
tōel sacroz locoꝝ inreuerētia diuini
cult⁹ filicidia: sacrilegia: adulteria: in
cestus: sodomie: blasphemie: puria:
crudelitates: violentie rapine: vsure:
odia: liuores rancores: fraudes: dece
ptōes: p̄ditōes: ⁊ similia.

**De multitudine peccantiūz deus
iudicat populos.**

Secūdū signū quo cognoscūt
in p̄ximo dei iudicia vētura dī
m̄tudo peccatiū quādo. n. peccata
grauiā cōmittūt a paucis: adhuc eq̄
nimit̄ suffert de⁹. S; si a multis p
petrāt nō diu cōtinebit manū suam
ve ⁊ itez ve nobis: q̄a nos sum⁹ in
quos fines seclōz deuenerūt in q̄b⁹
cōplef dictū ps. Dēs declinauerunt
simal inutiles facti sunt nō ē q̄ faciat
bonū: nō est vsq; ad vnū. Rara inq̄t
Hierony. aduersus vigilatiū. Rtus ē
nec a plurib⁹ appetit. ⁊ Quidi⁹. li. 2.
de ponto ait. Nec facile multis inue
nies millib⁹ vnū Virtutez p̄cū: q̄ pu
ter esse sui. D q̄ exiguus est numer⁹
seruētū deo in x̄itate. D quāta est
sequela diaboli. D quot discipulos
iā hēt antichrist⁹. nō ē x̄itas. nō ē bo
nitas in filiis hōinūz descēdētib⁹ ab
vniuersalibus ad particularia: iubet
bz

Plato quiescere.

De consuetudo et perseverantia in peccatis puocat deum ad iram.

Tertium signum quo timenda sunt in primo ventura iudicia dei dicitur consuetudo. quoniam scilicet peccata gravia a multis commissa consuetudine et longa perseverantia in cordibus populorum levia facta sunt. Defecerunt namque multi peccata sua et excusant consuetudinem allegantes non advertentes omnium doctorum sententiam: qui firmiter asseverant: quod consuetudo nec excusat nec alleviat peccata: immo aggravat et adauget quare. di. 8. c. Mala. dicitur. Mala consuetudo non minus quam perniciosa corum prela vitanda est. et ibi in. c. veritate. Veritate manifesta credat consuetudo vitari. et. 7. in. c. Nemo consuetudinem rationi et veritati proponat: quia consuetudinem: ratio et veritas semper excellit. et eadem. di. ca. Si consuetudinem. Usus qui vitari est vitari? abolendus est. et in. c. qui contempta. Cum christus veritas sit magis veritate quam consuetudinem sequi debemus. et in. c. Consuetudo. Consuetudo si non veritate vetustas erroris est: propter quod relicto errore sequamur veritatem: et ex de consuetudine. c. Ex litteris. Consuetudo que canonicis obviat: institutis nullius debet esse momenti. Idem habet extra de consuetudine. c. Cum venerabilis. ex. de usu pallii. c. Ex tunc. extra de officio archiepiscopi. c. Cum satis. extra de iuramento calanie. c. Ceterum. ex de vita et honestate. c. Cum decorum. extra de statu monachorum. c. Ea que. extra de consecratione ecclesiarum. c. Aqua. extra de symonia. c. In tantum. ca. Tua nos. extra de consuetudine. c. Consuetudinem. li. 6. ex de celsibus. c. Quamquam

li. 6. Hec dixisse volui ad resellendam reprimendamque temerariam excusationem transgressorum divine legis: qui semper ad consuetudinem querunt subterfugere. Sic faciunt usurarii: sic mercatores fraudulentarii: sic mulieres vane: sic abitiosi clerici: sic per nomen dei in vanum: crebro iurantes: sic blasphemantes deum et sanctos: sic denique omnes dissoluti corde. Qui tanto magis debet timere iudicia dei: quanto videtur se per consuetudinem a peccatis detinere.

De ira dei vicina est: quoniam peccatores nec timet deum: nec de hominibus erubescunt. quartum signum.

Quartum signum ad agnoscendam iram dei fore propinqua est promptitudo: quoniam scilicet tota animadversio et promptitudo committit peccata horrenda a multis in quolibet statu consuetudinarie et perseverantem sine timore dei: et sine reverentia hominum. quo me vertam: unde incipiam: an tace debeam? Ue mundo a scandalis. Non erubescunt amplius homines pecuniam petere: pecuniam dare in quibus erubescendum esset: non adulterari et alia nequam committere publice: non mutuari ad usuram: non facere queque turpia. Et tamen Cicero gentilis. Christiane pessime. li. i. de officiis. ait. Sine reverentia nihil rectum esse potest nihil honestum. et Valerius li. 4. Verecundia est paries omnis honesti celsus: tutela solennium officiorum magistratum innocentie: rara proximis: accepta alienis: omni loco omni tempore favorabilis pre se ferens vultum. et Apuleius libro de deo Socratis. Artes alie siue scientie possunt ignorari sine erubescencia: sicut res pingendi saltandi siue cantandi: quas

vir bon⁹ pōt sine vitupatōe ptenere
f. nescire bñ vinē: nūq̃ audebis dicē
sine pudore. Et Bern. sup cātica. Ne
cūdia in h̃t spūalis glia cōsuetie est:
fame custos: vite dec⁹ sedes. Virtutū
pūicie laus: nature insigne: totius
honesti procdolor. Pudet dicē q̃
fiunt his tēpib⁹ inuerecūde: impudēt
elata facie 7 cū derisōe 7 contemptu
dei. Christiana religio que omnis
mūdicie 7 sādīmonie speculum esse
debēs hodie: q̃a hēcūdia ē extincta:
facta es turpis 7 sordida 7 templū
ois imūdicie 7 dissolutōis.

**De remedijs q̃b⁹ curari pnt iudi
cia dei.** Cap. 2.

Restat hoc loco tertio differēdū
qualit⁹ dei iudicia possum⁹ cui
tare. In h̃t Hiero. sup Iheremiam.
Admirabilis clemētia dei: populos
ad penitētiā inuitat: malens saluare
cōuersos q̃ pde delinquētes. Idcir
co vt si voluerim⁹ nobis puidere ca
uereq̃ a furore dñi: notabim⁹ q̃tuor
pncipalia pcpuaq̃ remedia.

Primū dicē peccatoz emēdatio.

Secūdū corpoz afflictio.

Tertiū orationū frequētatio.

Quartū sādōz viroz deuotio.

**De cessādū est a peccatis vt fugia
mus iudicia dei.**

Primū remediū ē emēdatio
peccatoz vt peccatores emen
dēt 7 corrigāt: deponātq̃ veterez vi
tā. Nā si cessāte cā cessat effectus: vt
dicē ē de renūciatōe. c. Post trāsila
tionē. 7 ex d̃ appel. c. Cū cessante. c.
de iure iurādo. c. 7 si xps. c. de pe. et
re. c. Cū infirmitas. 7. 61. vi. pagra.
his omnib⁹. 7. c. in Neofiti. 7. i. q. i. ca⁹

Qd p remedio. 7. i. q. 7. c. Qd pro
necessitate. Si igit⁹ de⁹ flagellat po
pulos. p̃t peccata: deficiētib⁹ pecca
tis deficiet 7 plaga. Hoc est qd aug.
dixit. Nouit de⁹ mutare sniam: si tu
noueris emēdare deliāz: que h̃ba
notāf. 22. q. 4. c. Unusq̃sq̃. c. Incō
mutabilis. 7 de pe. vi. i. c. Nouit bñ
7 zacharie pmo. dixit de⁹. Conueri
mini ad me: 7 ego cōuertar ad vos:
dixit dñs. An ad hoc ostēdēdum in
ualidū est exēplū Ezechie. Absit de
illo vtq̃ 4. Re. 20. c. narratur q̃ cū
egrotasset ad morte: venit ad eum.
Isaias p̃p̃ha dicēs. Dispone oomni
tue q̃a morieris 7 nō viues: q̃ auertit
faciē suam ad pietē: fleuitq̃ fletu ma
gno 7 orauit dñm. 7 ateq̃ egredēf.
Isaias mediā ptē atri: fact⁹ est h̃mo
dñi ad eū dicēs. Reuertē. 7 dic E ze
chie. Audui orōnē tuā: 7 vidi lachri
mas tuas: 7 addiciā vite tue annos
15. Ex quo pz q̃ de⁹ reuocat multo
tiēs sniaz cōminatoriā cū peccatores
ad illum humilit⁹ cōuertūt.

**De ieiunia 7 discipline mitigant
iram dei.**

Secūdū remediū quo euadere
possum⁹ dei iudicia ē Corpoz
afflictio: vt. i. corpa castigemus disci
plinis atq̃ ieiunijs: sicut viri niniuite
fecerūt: de q̃bus Jon. p totum clara
narrat h̃storia: de his dicit Hiero.
li. 2. cōe Iouinianuz. Ninive ciuitas
magna irā dñi ieiunioz mīfatione
retrorsit: quā vtq̃ Sodoma atq̃ go
mora placassēt: si ieiunio patrocina
te deū cōsulare voluissēt: cū audissēt
in Ninuite Jonā clamātē. adhuc 40.
dies: 7 Ninive sbuertēf n̄ deriserūt

b 4

eū nō spreuerūt vocē ei⁹: s̄ credentes
illi vestiti sūt sacco: et ieiunauerūt: et
dñs misert⁹ est illoz.

¶ *De orōnibus et elemosinis placat
ira dei.*

Tertiu remediū ad irā dei de-
clinādā viciis orationū frequē
tatio: vt fiant elemosine et orōes assi-
due: dicatq; vnusq;sq;. Ne remissus
ris dñe delicta nra vl pētū nostroz
neq; vindictā sumas de peccatis no-
stris. Bōa inqt thobias. iz. c. ē orō cū
ieiunijs et elemosinis. Inducāt pueri
et puellē et virginē gloriōsā pēne salu-
tentq; reuerēter cum. Ave. M.

¶ *De intercessio beatorū viroꝝ flectit
deum.*

Quartū remediū est bonoz vi-
roꝝ: et sctoꝝ deuotio: duz se
populi peccatores cognoscūt: indu-
cant bonos religiosos et spūales vi-
ros: vt deprecēt p illis deū: q; et cre-
bro vota illoꝝ exaudiet populos su-
os: et tādē largiet grā: q; mediāte
querire pūt ad gloriā. Amen.

¶ *Sermo tertius de iudicio dei p̄
angelos supbientes.*

De iudicijs dei distinde p-
ticulariterq; de cetero lo-
cuturi ab illo sumemus
iniciū qd p̄mū a diuina
iusticia factū oēs doctores sancti in-
dubitāter affirmāt. qñ. Angeli mal-
ppter peccatū a celo empyreo cōfusi
biliter eieci p diffinitiuā sententiā
penis eternis fuerūt deputati. ad s̄
aut bñ intelligēdū op⁹ erit de ange-
lica natura aliqua s̄binferre: quibus

intellecti. admirari timēq; cogemur
ne demonū sedantes vestigia cum
illis tandem dānemur eternali in-
inferno. Si enim ipsi nō peccassent
vna cū beatis alijs qui remātere ha-
bitarent in delictis paradisi. Sed qā
deo immortali ausi sunt fieri rebelles:
exulabunt in ppetuum a patria illa
omni leticia et vbertate referta. De
ipsis igitur in hoc sermōe tria miste-
ria pponimus declaranda.

¶ *Primum viciis conditionis.*

¶ *Secundum offensionis.*

¶ *Tertium punitionis.*

¶ *De excellentia demonū et cōditōe
s̄limi: anteq; peccassent.*

Capitulū p̄mum.

Diligēter in hoc misterio p̄mo
pseruari debemus q; egregia
s̄limiq; fuit conditio demonū ate
q; diuine rebelles fuerūt maiestati.
hoc vō ex quatuor colligē possum⁹.

¶ *Primo ex pte nature.*

¶ *Secundo ex pte gratie.*

¶ *Tertio ex pte glorie.*

¶ *Quarto ex pte excedentie.*

¶ *Deus bñdict⁹ creauit oīs de-
mones bonos natura.*

Primo colligē dignitas ange-
loꝝ ate peccatū ex pte nature
vbi querit a doctozib⁹ vtz demōes
fuerūt malī nā: et aliq; nūc p̄bare q;
s̄citriplīci medio. Primo qā Aug⁹
li. io. de ci. dei dicit. Est quoddā ge-
nus demonū natura fallax simulās
deos et animas defunctorū. Secūdo
qā peccatū eoz ponit fuisse in p̄mo
instanti sue creationis. p; qā Jo. 8.
dicit. Ille homicida erat ab initio. et
Jo. i. cano. c. 3. Qui facit peccatum

et diabolo est: quia ab initio diabolus
peccat. 7. Aug. ii. sup. Gen. ad lram.
factus continuo se a luce vitat. auer-
tit superbia tumidus: 7. pprie pratis
delectatōe corruptus. Et idē. ii. de ci.
dei. Mor vt factus est: in superbiam
erupit. Tercio arguit a simili. quia si
aliqui homines sunt nati mali: de quibus
dicit Sapiētie. i. 7. Erat eoz malicia
nalis. 7. 7. aliqui angeli pnt nati
esse mali. Sed contra magister sen-
tētiarū in textu. vi. z. li. z. dicit. Boni
erant omnes angeli: quando primo
facti sunt: sed ea bonitate quā natura
incipiens accipit. Dicēdū 7. q. deus
fecit omnes angelos bonos: quia vt
dicit Gen. pmo. Vidit deus cuncta
que fecerat: 7. erant valde bona. Et
Hier. ad Paulinū ait. Bonus ē deus
7. omnia quecūq. facit bona sunt ne-
cesse est. Ad primū itaq. dicēdū
q. vba illa nō sunt Aug. s. porphirij
quē ipse repēdit: plene cōtestans q.
demonēs nō sūt nā mali: s. ppria vo-
lūtate. Ad secūdū dicit Bo. in. z.
vi. z. q. fuit quorūdā opinio q. siml
tpe fuit diabolus 7. peccauit: nec vnq.
fuit nisi malus: que opinio excōicata
est ab epō Marisēsi. Ideo theologi
in hoc oēs cōueniūt q. in creationē
7. lapsum fuit aliqua moula: 7. adeo
pauca q. p. nihilo reputat: quia ut dī
z. physicoz. Quod modicūq. deest quasi
nihil deesse videt. Ideo auctoritates
intelligēde sūt recte pro illa moula
nō p. simultate nature 7. peccati. Lā-
dulfus anteq. in. z. vi. 4. ponit quatuor
moras. Prima est: in qua oēs angeli
fuerūt creati in pfectis natiuitatē 7. iusti-
cia originali. Secūda in qua boni cō-

uerterūt se ad deum 7. mali ad ppria
naturalia: se ardentissime diligendo
Ideo in ista mora boni gratiam re-
ceperunt. Mali nō ponēdo ebicem.
Tercia mora in qua mali opati sunt
varia peccata 7. tēptauerunt bonos
7. fuit illud prelūm: 7. boni fecerunt
multa bona: 7. viriliter resisterunt.
Quarta mora in qua boni pmiati
sunt mali puniti. Iste vero more vi-
stinguūt vl. per coexistētiā ad aliq.
ptes tēporis lz valde paruas: vel ex
distinctione istorum statū 7. opera-
tionum: seu variationū. Ad tertū
obiectū dicit sanctus Thomas. i.
parte. q. 63. q. malicia aliquorū ho-
minū potest dici naturalis: vel pprie
cōsuetudinē que est altera natura
vt dicit Aristot. li. 8. memoria 7. remi-
niscētia. 7. 7. ethi. 7. i. rhetoricoz.
vel dicit naturalis pprie naturalem
inclinatōz ex pte nature sensitīue ad
aliquā inordinatā passiōz: sicut qdā
naturaliter dicunt iracūdi vel cōcu-
piscētes nō autē ex pte nature intelle-
ctualis. Angelis itaq. hoc competē
nō pōt: quia vt dicit Dionysius. Ange-
li sunt spūales mentes in quib. nō
est natura sensitīua.

**De opinionib. varijs doctorū an
angeli fuerunt creati cū gratia.**

Secūdo apparet dignitas āge-
loz āte pēz ex pte grē. fuerūt
eteniz a deo sic pducti q. grē capaces
erāt. hic dō in doctorēs n. pua ē cō-
trouersia. Utz āte laplūz huerūt de
mōēs gratiā gratū faciētē qdā dicē
voluerē q. angeli nulla gratia indi-
guerunt vt conuerterentur in deum
qm̄ superest gratia ad aliquē effectū

vbi sufficit nā. Angelus hō nāliter
 cōuertit in deū: q̄a naturaliter deuz
 diligit. q̄ gratia non ē illi necessaria
 Sed cōtra hāc op̄inione est ois do-
 ctina theologoz. 3o dicit Tho. i.
 pte. q. 62. Q. āgeli indiguerūt gr̄tia:
 ad hoc vt cōuerterēt in deū: put est
 obiectū beatitudinis. 12az angelus
 nālit diligit deū in q̄tū est p̄ncipiū
 naturalis esse: nō aut in q̄tū est bea-
 tificās p̄ sue essētie v̄sione: vidē q̄ppe
 deū p̄ essētiā est supra nāz intellectū
 creati: vñ nulla creatura potest hē e-
 morū volūtatis ordinatū ad illā bea-
 titudinē nisi mota a sup̄nāli agēte: 7
 hoc dicim⁹ auxiliū gratie quare an-
 geli indiguerūt gratia gratū faciēte
 vt cōuerterēt se ad deū s̄b rōe forma-
 lis obiecti beatitudinis: q̄a volūtas
 creata siue āgelica siue hūana inferior
 ē ipso obiecto bñfico. Iferūt alij dicē-
 tes q̄ ex quo gr̄a erat eis necessaria
 vt cōuerterēt in deū hūerūt gratiaz
 gratū faciēte. Inā Aug. 12. de ci. dei.
 dicit. Creauit de⁹ āgelos: siml in eis
 cōdēs nāz: 7 largiēs gratiā. 7 hiero.
 sup Oseā. Demones cū magnitudie
 7 pinguedine spūs sancti sūt creati.
 Alioz hō op̄inio est q̄ āgeli nō sue-
 rūt creati cū gratia gratū faciēte hāc
 opi. tenet oīs 'ho. 7 Scot⁹ 7 Isfrā.
 de marōe: 7 cōit oēs moderni. in. 2.
 di. 4. asserētes. Q. bōi āgeli post cre-
 ationē āte cōfirmatōez accepūt gr̄tiaz
 demones hō nūq̄ illā hūerūt: 7 hoc
 p̄pt dispositōem nature āgelice: que
 fert in id qd appetit sine retardatōe
 vñ sicut ex cōuersiōe ad malū ita pro-
 funde cōuersi sūt vt nō possēt redire
 sic imo multo magis ex p̄uersiōe ad

bonū: siue et habilitate: ita bono ro-
 taliter adhefisset: si gr̄tiā gratūz fa-
 ciēte hūissent q̄ nūq̄ lapsi essent. vñ
 nō videt p̄babile q̄ vñ uicer hūerit
 illā gr̄tiā: 7 sic nec alij. Huic op̄ioni
 adheret magister in textu vbi indu-
 cit Augustinū q̄ ait. q̄ āgel⁹ 7 hō liz
 accepit vñ stare possz: nō tñ gratiam
 vñ p̄ficē possz. Et aug. li. 2. sup gen.
 ad litterā dicit. Intellectualis natura
 p̄mo creata est in formis: postea hō
 formata. Hugo in sup. li. 2. de sacra-
 mēti. pte. 5. c. 8. asserit quatuor fuisse
 āgelis in sua creatōe attributa.

1. Prīmū fuit discretio p̄sonalis.

2. Secūdū intelligētie claritas.

3. Tertiū s̄stantia simplex.

4. Quartū liberi arbitrij facultas.

Et nō enumerat gratiaz. Qui vero
 hāc op̄inionez sequūt: rñdent ad au-
 dōritates inductas in secūda op̄ione
 q̄ gr̄a sumit triplicē. s. cōmunissime
 cōmunē 7 p̄prie. 1. Prīmō mō gr̄a tñ
 q̄cqd supaddit donis nature sine qd
 homo est homo: et sine quo hō pōt
 saluari: 7 cū quo etiā pōt dōnari: sic
 est h̄re excellēs ingeniū: secūdam me-
 moriā: singularē fortitudinē 7 robur
 corporis: elegātē aspectū eloquētiā
 copiosā: 7 similia. 2. Secūdo modo
 gr̄a dicit q̄cqd supaddit libero arbi-
 trio: disponēs ad salutē p̄prie vel al-
 terius sicut timor: fulis lumē p̄ be-
 tie: gratia p̄dicadi: 7 reliqua q̄ p̄tinēt
 ad gratiā gratis datā. De hac gr̄a
 dicit alexāder in. 2. sume sue. Gr̄tia
 gr̄tis data est donū in sūfū rōali nāe
 sine meritis quātūz in se ē disponēs
 ad salutē p̄prie vel alteri⁹. 3. Tertiō
 mō dicit gr̄tia quicquid supaddit

libero arbitrio pfectus illud in merito:
7 hec est gratia gratum faciens.

Idem igitur dicitur quod angelis a principio
creacionis habuerunt gratiam primo 7 secundo
modo dictam. Sed Iohannes arguit sic contra
ista: quod ex quo gratia erat angelis ne-
cessaria: ut converteretur in deum: habuerunt
gratiam gratum facientem: quia sicut nature
corporali indite sunt rationes seminales ad
suos effectus: ut Augustinus dicit super gene-
sam. Ita angelice nature ad suos. Sed talis
ratio seminalis respectu divini obiecti:
est ipsa gratia: quia gratia gratum faciens
hoc modo corporis ad beatitudinem: sicut
ratio seminalis in natura ad effectum
naturalem. Ita tamen non admittitur ab alijs
doctoribus: quia ut dicit Lactantius. Con-
vertitur ad deum ut ad obiectum beatificum
est dupliciter: vel de congruo: 7 per gratiam
pervenit gratia data: quia deus movet
libere arbitrium ut convertatur in ipsum
vel e converso ad deum recipit per modum
meriti 7 perficitur: quod fit cum gratia gratum
faciente: hec non fuit cum angelis in sua
creatione.

**De angelis non fuerunt in sua creatioe
beati: neque ante confirmationem 7 lapsum
videtur essentiam dei.**

Tertio demonstratur demonum
excellencia 7 sublimis conditio ex
parte glorie: quia ad gloriam 7 beatitudinem
erant habiles 7 dispositi: dum tamen dubi-
tari solet: utrum demones ante lapsum
fuerunt in beatitudine: 7 ut habundantius
quod sic. nam de Luciferio dicitur Ezechiel
28. Tu signaculum similitudinis ple-
nus sapientia: perfectus in decore: in deli-
cijs paradisi dei fuisti. Sed esse in de-
licijs paradisi: est esse in beatitudine. et
item Augustinus. li. de mirabilibus sacre scri-

pture. Diabolus in summo sui ordinis
honore constitutus est lapsus. 7 Augustinus.
li. de fide ad Petrum. Angelici spiritus
pro eo quod rationales facti sunt eternitatis 7
beatitudinis donum in ipsa nature sue
spiritualis creatioe divinitus acceperunt. et
Augustinus in libro de ecclesiasticis dogma-
tibus. Angeli qui in illa qua creati sunt
beatitudine perseverant: non natura possi-
dēt ut non mutentur. Contrarius est quod rei
veritas confitetur. quod scilicet angeli ante confirma-
tionem 7 lapsum non fuerunt beati. Nam
beatitudo in visione divine essentie con-
sistit. Si igitur demones vidisset essen-
tiam dei: nunquam lapsi essent: quia secundum Iohannem. i.
2. q. 5. Impossibile est quod aliquis videns
divinam essentiam velit eam non videre: quoniam
omne bonum habitus: quo deus carere
vult: aut est insufficiens: 7 quare aliquid
sufficiens loco eius: aut habet aliquid incom-
modum annexum: propter quod in fastidium venit
Usus autem divine essentie replet videtur
omnibus bonis. Similiter etiam non habet
aliquid incommodum adiunctum. igitur propria
voluntate beatus non potest eam desererere.
Similiter non potest eam perdere deo subeunte:
quia cum subtrahatur beatitudinis sit quidam
pena: non potest talis pena a deo iusto
iudice pervenire nisi pro aliqua culpa:
in qua cadere non potest: qui dei essentiam
videt: cum ad hanc visionem de necessi-
tate sequatur reditudo voluntatis. Id
circo dicendum ad auctoritates allega-
tas quod beatitudo secundum Bonaventuram. di. 4. et
potest dupliciter dici. uno modo status
perfectus privatione omnis mali: sed non
plenitudinem omnis boni: 7 sic fuerunt angeli
in creatioe beati. alio modo status perfectus
est privatione omnis mali quod plenitudine
omnis boni: 7 hoc ut dictum est in clara

dei visione consistit: et sic angeli ut di-
ctum est non fuerunt beati.

**De angeli dignitate nunc excedunt
omnes creaturas excepta anima christi.**

Quarto lucet demonum excellen-
tia ante peccatum ex parte excedentie
producti eadem fuerunt angeli in tanta na-
turalium excedentia: quod minimus diabolus
qui cecidit secundum naturam excedit decorem et
perfectiorem quamlibet creaturam cor-
poraliu[m] et spiritaliu[m]: non loquendo de anima
christi dei verbo unita. unde Augustinus. ii. de ci-
dei inquit de angelica natura. Omnia cetera
que deus condidit nature dignitate
precellit. Sed contra hoc aliquid mouent et
dicunt quod homo est nobilior et excellentior
productus a deo quam angelus: quia deus fecit
hominem ad imaginem et similitudinem
suam: et non angelum. Dicit Augustinus in quodam
sermone. Deus nulli alii creature dedit
quod sit ad imaginem eius: nisi homini.
Sed Iohannes prima parte. q. 92. respondet quod
Augustinus hoc dicit respectu creaturarum
inferiorum intellectui caretium: et non re-
spectu angelorum. quinimo in ipsis an-
gelis dignitas imaginis reperitur. Unde
Dionysius ait. Angelus est imago
dei manifestatio occulti hominis. et gre-
gorius. 37. moralium exponens illud Ezechiel
Tu signaculum similitudinis inquit: licet
homo ad similitudinem dei creatus sit: an-
gelo tamen quasi maius attribuens non cum
ad similitudinem conditus: sed ipsius signa-
culum similitudinis dei dicit: ut quo sub-
tilior est in natura eo in illo similitudo
dei plenius credat expressa. Innotandum
tamen fuit Ricardi de media villa in. 2. di. 16
et Iohannes. vbi. s. quod de imagine dei loqui
duplicitur possumus: uno modo quantum ad
id in quo primo considerat rationem imaginis

quod est intellectualis natura: et sic imago
dei magis est in angelis quam sit in ho-
minibus: quia intellectualis natura perfectior
est in eis. Secundo potest considerari
imago dei in homine quantum ad id in quo
secundario consistit: puta. scilicet in homine inue-
nitur quedam dei imitatio: in quantum. scilicet. homo
est de hominibus: sicut deus de deo: et in quantum
anima hominis est tota in toto corpore eius: et
item tota in qualibet parte ipsius: sicut
deus se habet ad mundum: et secundum hoc et filia
magis inuenitur dei imago in homine quam
in angelo. Sed quia hec consideratio acci-
dentalis est imagini: ideo non excludit
simplicitatem secundum quod quantum ad aliquid acci-
dentalia. Ideo simpliciter angelus magis
est ad imaginem dei quam homo: et sic con-
cludimus quod deus gloriosus plus ceteris
creaturis excellentes condidit angelos: in
omnes autem siue bonos siue malos: pre-
stantior fuit Lucifer: de quo Beatus. et e-
pe. vi. 2. c. Principium ait. Ihuc primum
condidit: quem reliquis eminentiorē fecit
homo premaximus eminentiam conspicit propheta
cum dicit. Cedri non fuerunt altiores
illo in paradiso dei: abietes non ade-
quauerunt summitatem eius. Platani non
fuerunt equales frondibus illius. Omne
lignum preciosum paradisi dei non est
assimilatum illi: et pulchritudini eius:
quia speciosum fecit eam in mul-
tis condensis frondibus. Quid namque
accipi in cedris abietibus et platani-
s potest: nisi illa virtutis celestium prece-
rellitudinis agmina in eterne leticie
viriditate plantata: que quibus excelsa
sunt condita: huic tamen nec plata sunt nec
equata. Quanta benignitate vultus est
deus tanta precella munera largiens illis
quos precebat in gentes et malos suos

Discat illi: qui liberales volūt eē atq;
magnifici nō detineri qn bñfaciant
illis: quos bñficijs iudicauerunt esse
indignos: dūmō bñficiētia cedat ad
gloriā bñfactoris. Sit & tūc seipā cō
tēta. Ecce pater sūmms tā ineffabilia
bona cōtulit demōib⁹: q̄ tñ vt dicef
in sequēti misterio totis virib⁹ maie
stati sue sese obiecerūt: neq; p īgratiā
peccauerūt. De q̄bus dicit magister
in textu di. 3. li. 2. Q̄ tāta luce sapie
p̄diti fuerūt q̄ erat in eis naturalis
cognitio tripler qua sciebāt q̄ facti
erāt: 1 a quo facti erāt: 2 cū quo. scz
mūdo facti erāt: 3 hēbāt aliquā bōi
7 malī noticiāz intelligētes qd̄ appe
tēdū vel respēdū illis foret.

**Qualit̄ āgeli mali volūtate p̄pā
auerterat le a deo 7 facti sūt ei rebel
les.**

Cap. secundum.

Circa offensioēz rētiū āgeloz
hoc secūdo loco erit imorādū
quaten⁹ agnosceret peccati eoz gra
uitatē intelligam⁹ deum iustū illos
nō in merito sempit̄nis cruciatibus
cōdēnasse. Nouit ipse toti⁹ conditor
creature: ex quocūq; malo bonū elī
gere: vt Aug. dicit in libro de libero
arbitrio. Ipseq; decorē in hoc p̄fecit
vnīuersi q̄ bonis tribuit eternalia p̄
mua malis hō nūq; finitura supplicia
vt p̄fat⁹ Aug. li. ii. de ci. dei expresse
fatef. Qualit̄ ḡ demones volūtate
sua in maliciā cōsenserūt: cōtēdem⁹
hoc plene differē. Circa quoz offen
sionē quatuor nobis occurrūt consi
deratiōes.

Prima dicitur possibilitatis.

Secūda numerositatis.

Tertia qualitatis.

Quarta cōtrarietatis.

**Q̄ āgeli potuerūt peccare in puri
naturalibus cōstituti p̄pter libertatē
abitrii.**

In p̄ma cōsideratiōe p̄scrutari
debem⁹ vtz angeli potuerūt
peccare. Quibusdā videt q̄ n. p̄mo
q̄a erāt in celo empyreo loco sblimi
7 sancto: q̄b⁹ respōdem⁹ q̄ loc⁹ nō
phibet qn hō in hoc seculo 7 āgel⁹
āte cōfirmatōez in celo potuerit pec
care. Ideo dī di. 40. c. Nos. c. Non
loca. c. Multi c. Quelibet. In locis
homīnē sādificat: hō locū. 7. c. Nō
est. Nō sūt filij sanctorū q̄ tenēt loca
eoz: sed qui exercent opa eoz. 2°
arguit q̄ āgel⁹ in puris nālīb⁹ cōsti
tut⁹ peccare n̄ potuit p locū a minōi
q̄a si in corporib⁹ celestib⁹ nō potest
esse malū: vt dicit phī. ḡ neq; in an
gelis: cū ipsi sint digniores. Ad hoc
dicit Thomas prima pte. q. 63. Q̄
corpora celestia non habēt opatōem
nisi naturalē: 7 ideo sicut in nā eoz
nō pōt esse corruption: s materia: ita
nec in actōne nālī eozum potest esse
malum inordinatōis. Sed in āgelis
vltra actiōem naturalē est actiō vo
lūtaria liberi arbitrii h̄z quā 2tingit
in eis eē malū. vñ magister in textu
di. 3. li. 2. Poterāt inq̄t p libez arbi
triū sine violētia 7 coactōe ad vtrūq;
p̄pā volūtate deflecti. 3° arguit
q̄a appetit⁹ n̄ ē nisi bōi vl apparētis
bōi. S̄z in āgelis n̄ pōt eē apparens
bonū: q̄d n̄ sit hū bonū: q̄a in eis vl
oio error eē n̄ pōt vl saltez n̄ pōt p̄ce
cedē culpā. ḡ āgeli n̄ pnt appetē nisi
illud q̄d est vere bonū. S̄z nullus
appetendo illud q̄d est vere bonum

peccat. q̄ āgeli nō potuerūt peccare.
In cōtrariū est rei v̄itas. vñ Job. 4.
Ecce qui seruiūt ei nō sunt stabiles.
Et in angelis suis repperit prauitatē
7. z. pe. Deus angelis peccatib⁹ nō
pep̄cit. dicit q̄ sand⁹ Tho. q̄ peccatū
mortale in actu liberi arbitrii: contin
git esse dupliciter: vno mō ex hoc q̄
aliq̄d malū eligit: sicut hō peccat eli
gendo adulteriū: q̄d fm se est malū
7 tale peccatum semp. pcedit ex igno
rantia vel errore. Alioquin id q̄d est
malū nō eligeret vt bonum. Errat
quidem adulter in pticuliari eligens
hāc delectatōz inordinati ad⁹ quasi
aliq̄d bonū ad nūc agenduz: pp̄t in
clinationē passionis aut habit⁹: etia3
si in vniuersali nō erret: sed xam de
hoc sentētiā teneat: hoc modo in
angelis peccatum esse nō potuit: q̄a
in angelis nō sunt passiōes: quibus
ratio aut intellect⁹ liget: nec āte pec
catū habit⁹ pcedē potuit ad peccatū
inclinās. Alio modo contingit pec
care p libez arbitriū eligendo aliq̄d
q̄d fm se est bonū. Sed nō cū ordie
debite mēsure: aut regule. Ita q̄ de
fectus inducēs peccatū sit solū ex pte
electōis que nō hēt debitū ordinē nō
ex pte rei electe: sicut si aliq̄s eligeret
orare nō attēdēs ordinēz ab ecclesia
institutū 7 h⁹ mōi peccatū nō p̄xigit
ignoratiā: sed solū absentia cōsidera
tōis eoz: que cōsiderari debēt. Et h⁹
mō angeli peccauerūt: cōuertēdo se
p libez arbitriū ad pp̄iū bonū absq̄
ordine ad regulā diuine volūtatis.
Adulter autem dicit in. z. di. 4. q̄
absq̄ errore hominis: vel āgeli in in
tellectu potest eē malicia in volūtate

ideo p̄ma radix possibilitati peccādi
in angelis volūtās creati arbitrii q̄
potuit in opposita p libito.

De numēo āgeloz q̄ peccauerūt.

S cūda cōsideratio circa offen
sionē āgeloz dicitur numerosita
tas: vbi vidē habebim⁹: vtrū plures
angeli peccauerūt: q̄ adheferūt deo
Et q̄ plures aliqui sic ostēdūt: p̄mo
q̄a pl̄s dicit. Malū est vt in plurib⁹
bonū vt in pauciorib⁹. Item iusticia
7 peccatum eadem rōe inuenitur in
angelis 7 hominib⁹: Sed in hōibus
plures inueniūt malū q̄ bonū: vñ illō
eccl. i. Stultoz infinit⁹ est numer⁹
q̄ in āgelis plures defecē in malicia
q̄ steterūt in iusticia. Cōtra istos est
glosa. 4. Itē. 6. c. vbi dicit. Plures
nobiscum sunt q̄ cū illis: q̄d d̄ bōis
āgelis exponit: qui sunt nobis in au
xilium: 7 de malis qui nobis aduer
sant r̄ndet Tho. q̄ plures angeli re
manserūt q̄ peccauerūt: 7 q̄d obiciē
de malo 7 de hōib⁹: intelligit de ho
minibus nō de angelis: q̄a in homi
nibus malū est vt in plurib⁹: ex eo q̄
sequūt bona sensibilia: que sūt pl̄b⁹
nota: deserto bono rōis: q̄d est pau
cioribus notū. In angelis autē non
est nisi natura intellectiua: vnde nō
est similis ratio. Verū est q̄ nōnulli
curiosius inu. stigare conati sūt: quoe
homines erunt saluandi: 7 quidā di
xerunt: tot quot āgeli perierūt: q̄daz
tot quot remāserūt: q̄dam xō q̄ oēs
simul: vt dicit Tho. i. pte. q. 22. Sed
melius est illud relinquere sapientie
dei: cui ecclesia in quadam collecta
dicit. De⁹ cui soli cognit⁹ ē numer⁹
electoz in supna felicitate locādus.

Quia vero de numero angelorum loqui
mur: notandum quod non est acceptanda sen-
tentia philosophorum: humana sapientium. plato
.n. posuit numerum sexaginta separatim secundum
numeros specierum sensibilium. Et Aristo-
telis. methaphisica. secundum numeros orbium: aut mo-
tuum. scilicet ad plus. bono. Immo firmiter te-
nendum est secundum Adulfum in. 2. di. 3. et
Thomam. i. parte: quod plures numero sunt an-
geli: quam omnia alia entia simul super
et arene maris: et gutte aque: et stelle
celi: quod probatur per Dionysium. i. 4. capitulo.
celestium. hierarchie dicentes. Multi sunt
exercitus supernarum mansionum infirmarum
et conscriptarum nostrorum materialium nu-
merorum commensurantes excedentes. De
numero angelorum dicitur Danielis. 7.
Milia millium ministrabant ei: et decies
centena millia assistebant ei. Idem
hic numerus determinatur per indefinitum
to. Et Mathei. 26. c. dixit Christus. An-
putas quia non possum rogare pre-
meum: et eribit mihi modo plus quam
duodecim legiones angelorum. quare
autem tot sint angeli a deo producti:
dicit Thomam. i. parte. q. 50. Quia quanto
aliqua sunt magis perfecta: tanto sunt
in maiori excessu creata a deo. sicut
autem in corporibus excessus attenditur
secundum magnitudinem. Ita in rebus incor-
poreis excessus potest attendi secundum mul-
titudinem: videmus autem quod corpora sa-
pientiora: que sunt perfectiora excedunt quasi
incorporabiliter corpora inferiora sed ma-
gnitudinem: nam tota spera actiuorum
et passiuorum est aliquid modicum res-
pectu corporum celestium: unde rationabile est: quod
substantie imateriales excedant secundum mul-
titudinem substantias materiales quasi
incorporabiliter.

Quale fuit peccatum Luciferi: age-
lorumque sibi adherentium.

Tertia consideratio de angelis
peccatibus dicitur qualitatibus: in
qua sollemter attendendum est: ut sciamus
quale fuit Luciferi et aliorum peccatum
Et refertur Dionysius. vi. 5. 2. quod peccatum
Luciferi inchoatum est in presumptione.
Statim. n. ut sua pulchritudinem vidit
presumpsit. Confirmatum in ambitu de qua
presumes de se appetit quod omnino supra se
fuit: et ad quod puenire non potuit. Con-
firmatum est in inuidie et odij auersione
qua ex quo obtinere non potuit quod appe-
tit deo inuidere cepit et affectu odij
contraire. Angeli vero minores adhe-
serunt Luciferi quodantes esse beati sine
meritis. Et ut dicit hugo de sancto
victore. Deus in eadem malicia preseruit
et unum ordinem puerse societati. fecerunt
Quare tam Luciferi quam reliqui prope
et voluntaria superbia fuit causa illorum
ruine. Nihilominus in his dubitare
contingit. utrum Lucifer appetit esse sic
deus. et quod sic per per Apocalypsim. i. 4. c. dicit
ibi in. d. c. Diabolus. Alceda in celum
et ero similis altissimo. Et Augustinus in
questionibus noui et veteris testamenti
dicit. Elatus inflatus voluit dici deus
et in li. de trinitate subdit. Diabolus
in celo voluit esse sicut deus. sed mirum
videtur imo impossibile quibusdam quod
angelus tanta luce sapientie predictus
appetierit id quod erat impossibile:
cum ut inquit Aristo. 2. ethi. Electio
non sit impossibile: propterea scien-
dum secundum Thomam. De appetere esse ut
deus: potest intelligi dupliciter.
Uno modo per equeparantiam seu equi-
tatem. Secundo modo per similitudinem.

Primo modo nō potuit appetē esse
 ut deus: quia scuit hoc esse impossi-
 bile: naturali cognitione nec primū
 actum peccandi in ipso p̄cessit: vel ha-
 bitus vel passio ligans ipsi? cogno-
 scitiuam virtutem ut in p̄ticulari desi-
 ciēs eligeret impossibile: sicut in no-
 bis interdū accidit. Appetere autem
 esse ut deus: h̄z similitudinē ertingit
 dupliciter: vno modo q̄tuz ad id in
 quo aliquid natū est assimilari deo:
 et sic si aliqd quantū ad hoc appetat
 esse deo similis: nō peccat dū modo
 similitudinē dei debito ordine appe-
 tat adipisci: ut. s. illam a deo habeat:
 peccaret nam si quis appeteret h̄z iu-
 sticiam esse similis deo p̄ p̄p̄iam vir-
 tutem et nō ex virtute dei. Alio modo
 potest aliqs appetere esse similis deo
 q̄tum ad id in quo est nat? assimu-
 lari. Sicut si qs appeteret creare celū
 et terram: qd est p̄p̄iū dei: in quo ap-
 petitu esset peccatum. In hoc modo.
 Lucifer appetijt esse ut deus: q̄a appe-
 tijt finalem beatitudinem per suam
 virtutem habere: qd est p̄p̄iū dei.

**De bello realiter gesto inē āgelos
 bonos et malos.**

Quarta consideratio dicitur Con-
 trarietatis: in qua de bello ge-
 sto in angelica natura tractādū est
 de quo Apoca. iz. c. scribit sic. Isadū
 est plūm magnum in celo: Michael
 et angeli eius p̄liabant eūz dracone
 et draco pugnabat: et angeli eius: et
 non valuerūt: neq; locus eorū āpli?
 inuentus est in celo. Quēf hic vtz
 illud fuit bellum reale. Et Ifrāscius
 de Marone in. z. vi. 6. dicit q̄ sic. I3
 non fuerit corpale. Nā preter ea que

p̄tinent ad potētiam executiuam ex-
 p̄imur aliqua ḡnā belloz p̄tinentiā
 ad opatōes imanētes. **P**rimū est
 inter appetitū sensitiuū et intellectiū
 Appetitus. n. isti inclināt ad opposi-
 ta. **S**ecūdū bellū est inter intelle-
 ctū et volūtātē: sicut quando ratio
 iudicat aliqd faciendū et volūtas re-
 nuit. **T**ertiū bellū inter volūtātē
 et volūtātē nō vnius ad se: s. duoz
 hominū. **Q**uartū inter intellectū
 et intellectū: ex cōtrarijs opinioib?:
 p̄ rōnes oppositas. Bellū ḡ āgeloz
 bonoz et maloz: actū est iuxta tria:
 que in spūali natura repiūf: que sūt.
 ratio. volūtas. et facultas. **P**er rōez
 nempe electi et reprobi angeli cōfria
 sentiebāt. **P**er volūtatez ad cōtraria
 afficiebant. **P**er facultatez ad cōfria
 nitebāt. **I**nam electi angeli s̄lūmiter
 sentiebāt de deo et gratia eius: et ad
 gratiā et gloriā eius afficiebāt: et pro
 facultate sibi data p̄ illis nitebātur.
 Angeli h̄o supbiētes cōtinētes ḡnā
 et gloriā dei s̄lūmiter sentiebāt de
 bonitate nature sue: et p̄pter hoc ad
 p̄p̄iā gloriā afficiebāt. **E**t toto nīfū
 in cōtrariū electis spiritibus ferebāt
 magnis ḡ affectōib? electi et reprobi
 āgeli in cōtraria ferebāt: boni in cre-
 atōē: mali in naturā: boni in gratiā
 mali contra illam: boni in diuinum
 amorē: mali in odiū dei.

**Qualiter angeli mali puniti sunt
 nec potuerūt resistē potentie dei.**

Capitulu tertiu.

Expti sunt angeli mali q̄ robu-
 sta sit et valida manus dei et
 celsi. **N**ulla equidez sua virtute: nulla
 sapiētia nulla potētia nullaq; xordi

conuentione ad malum potuerūt re
sistere ire dei. Ipse deposuit eos de
sede: et inimicos sibi factos puniuit q̃
uisima pena. Idcirco in hoc tertio
misterio de illius pene grauitate eri
mus vba facturū. quaz quadruplici
cōsiderabimus. videlicet.

Primo rōne impedimēti.

Secūdo rōne loci.

Tertio rōne supplicij.

Quarto rōne termini.

Quod demones non possunt pro li
bito vti donū nature: que adhuc ma
nent in ipsis.

Primo considerare debemus
gratitatem pene maloz āge
lorum: ratione impedimēti: quia cū
dona nature in ipsis maneat integ̃
vt dicit Dionysius. li. de di. no. vñ
impedit adus executio: et vñ illoz
ita vt n̄ possint facere ea que velint.
Sunt aut̃ inter cetera tria in demo
nibus: de quibus p libito disponē nō
possunt.

Primū est naturalis existentia.

Secūdu naturalis sapientia.

Tertiū naturalis potentia.

Primū qd̃ est in demōib⁹ est nālis
existentia. Sunt demones natura
pulcherrimi: neq̃ q̃tum ad s̄stātiāz
sue nature sunt angelis bonis turpi
ores: et tamen hominibus in suis vba:
et decore apparere nō possunt: imo
apparent: aut in corporib⁹ assumptis
in aliqua visione: sicut deo placet cū
deformitate tali ac tanta q̃ vidētes
illos in tali aspectu maxime terrent
et contristant. Quo fit vt h̄go glo
riosa in suo felici transitu petierit ab
angelo: vt bāc p̄ ceteris filiis eius

Iesus b̄ndictus gratiam dignaret
concedere: ne imudos demōes hor
ribilesq̃ videret. Sed fabule vident
ista quibuldam: qui multa scire se ar
bitrant. Inquit enim demōes nō
reperi. Contra quos offerunt se in
vincibilia testimonia omnis scripte
Unde Leuitici. i. 7. c. habet. Neq̃q̃
vltra imolabūt hostias suas demo
niis. Et Thobie. 6. c. Sarra tradita
fuit septem viris: et demonum illos
occidit. et psal. 95. Dēs dñi gentium
demōia. Et psal. 105. Immolauerūt
filios suos et filias suas demonijs. et
Mathei. 4. c. Obtulerūt christo eos
qui demonia habebāt. et Mathei. 7
In nomine tuo demonia eiciamus. et
Mathei. 8. Obtulerūt ei multos de
monia habentes. et Mathei. 12. Ob
latus est ei demonium habens. Et
Matth. 15. Filia mea male a demōio
verat. et Math. 17. Exiit demoniuz
et curatus est puer. et Marci. i. demo
nia multa eiciebat. et. 16. In nomie
meo demonia eiciēt. et Luce. 4. In
synagoga erat homo demoniū h̄ns
et clamauit. Et Luce. 7. Venit Jo
hānes baptista: nō māducans neq̃
bibens: et dicunt demoniū habet. et
Luce. 8. Occurrit ei vir qui habebat
demoniū iā temporibus multis. Et
Luce. 11. Erat Ihesus eiciēs demo
nium. Et Job. 8. Ego demoniū nō
habeo. et Job. 10. Dicebant multi de
moniū habet: et insaniuit. et apocali.
18. Cecidit Babilon illa magna: et
facta est habitatio demoniorum. Et
Plato in Thimeo. Inuisibiliū diuī
naz potestati: que demones nūcu
pāt p̄stare rōnez maius est opus q̃

ferre valeat hominis ingenium: Et Apuleus de quo meminit Aug^o. ponit demones esse. et Porphyrius adhuc de illis loquitur: ut patuit. s. Lactanti^o. li. 2. diuinaz insti. Poete et sciunt esse demones et loquuntur. Thales milesius mundū animatū esse dicit: ac demonib⁹ plenū: Socrates esse circa se assiduū demonium: et loquebat^{ur} ut dicit Lactantius. Idem testat^{ur} Apuleus: qui sup hoc librum edidit quē vocatit de deo Socratis et teste Xenophōte li. de morte Socratis in oratione quā ab Atheniensibus cōdēnādus fecit: sic inter cetera dicit. Enimvero iam his mihi defensionem panti demoniū aduersatur. Arist. in plogo li. de somno et vigilia querit. An somniū procedat a cā aliqua naturali: vel euz aliqd demonium operet. Hermes termegistus fm Aug. de ci. dei. li. 10. c. 24. demones esse fatetur. Calcedius sup Thimē Platonis d demonib⁹ diffuse mētionē facit. Ptolome^o in quarta qdrupliti malignos spūs demōes appellat. Sufficere g debēt tantorū testimonia: ad fidē faciendā de demonibus reprobatis.

De cognitōe et scientia demonū.

Secundū qd est in demonibus est naturalis sapientia. Isidor^o in 8. ethimo. ait. q angelus malus dicit^{ur} diabolus hebrayce. i. deorsum flūēs: grece dō diabolus. i. criminatōr. vocat^{ur} etiam Sathanas. i. aduersarius et demon. i. pitius: ac rez sciūs Uellent g demones contra nos uti omni astucia sua: sed non finit illos deus: qui sua clementia ad euitādas

fraudes et deceptōes eoz: resparsit nos luce uitatis: misitq^{ue} filium suū vnigenitum in mūdū: qui fuit lux et splendor omnis doctrine. Johānis pmo. Erat lux vera. et Jo. 7. dicebat Ego sum lux mundi. et Jo. 10. Ego suz via uitas et vita. Hic tñ dubitari solet. Utr intellectus demōis possit peccatum cognoscat aliquā uitatez Et arguit^{ur} q non. Primo qā si aliqz uitatez cognosceret: maxime cognoscerent seipsos: qd est cognoscē sbitatias sepatas: hoc autem eoz miserie nō conuenit: cū ad magnā felicitatē ptinere videat^{ur}: in tantū q quidam vltimā beatitudinē posuerunt in cognitōe sbitantiaz sepataz. g demones puant^{ur} omni cognitione uitati. inquit Lactantius. Nullus ē suauior anime tibus q cognitio uitatis. et Arist. 10. ethi. dicit. Uides philosophia admirabiles delectatōes habē delectatio autē non conuenit demonibus. g nullam uitatem cognoscūt et eoz intellectus est totaliter excecatus. Respondet his Thomas. i. parte. q. 64. q duplex ē cognitio uitatis vna que habet^{ur} per gratiā: Alia per naturam. Prima cognitio duplex ē vna est speculatiua tantū: sicut cum alicui aliqua secreta diuina reuelat^{ur}. Alia dō que est affectiua: producens amorem dei: et hec pprie ptinet ad donum sapientie: baz autem trium cognititōnū cognitio naturalis: nec est ablata nec diminuta. Consequē enim ipsam naturā angelī: qui fm suam naturā est quidā intellect^{us} vel mens. Cognitio autē que est p grāz in speculatōe consistens non est eis

totaliter ablata: s. diminuta: quia d
h^o mōi secretis diuinis tantū eis reue
lat qm̄ opz: vel mediātib⁹ angelis:
vel p aliqua tēporalia diuine virtutis
effecta. vt Aug. dicit. q. de ci. dei. vel
i4. nō autē sicut iplis sctis angelis
q^o p^o p^o clari⁹ reuelat in ipso h^obo
Al cognitōe autē effectiua totalit^r pri
uati sūt: sic et caritate. Ad argumētū
h^oo dicēdū q^o felicitas consistit in appli
catōe ad id q^o sup^o est. Substantie
autē separe sūt ordine nāe supra nos
vñ aliq^o rō felicitatis esse pōt homini
si cognoscat substantias separtas: l3 p^o se
da felicitas sit in cognoscēdo s^oam
p^omā. s. deū. S3 substantie separe cog^oscē
substantia separta est cōnaturalis: sicut et
nobis cog^oscere nās sensibiles. vnde
sicut nō est in hoc felicitas hominis
q^o cognoscat nās sēsbiles: ita nō est
felicitas angeli. in hoc q^o cognoscat
substantias separtas. Ad auctoritates
h^oo allegatas que vidēt excludē co
gnitiōē naturālē a demonib⁹. dicit
I Ric. in 4. di. 50. q^o q^oius vsus sciētie
sit p se delectabilis: tñ p accidēs pōt
esse tristabilis. Nā quippe dānatorū
tā āgeloz q^o hominū ita erit plene
cōphēsa tristitia: vt oio sint indispositi
ad aliquā delectationē: quare vsus
sciētie in eis nullaz poterit generare
delectationē aut inuinitatē. Tertiū
q^o est in demonib⁹ ē nālis potētia:
de qua Job. 41. c. dī. nō ē p^oas sup
terrā que cōparet eis. Idēt demōes
facē mira et si nō miracula et naturā
adimūdo ad stupēdos affect⁹ occurrē
vt patebit pnt sensus deludere: pnt
verare corpa: pnt aquas maris sup
terrā spgē et alia facē que ipsi vellēt

que si pmittēt de⁹: tota pene mūdla
lis machina turbaret: suffocarentur
hōies: ruerēt dom⁹: siccarent herbe
arboresq⁹ et mutatiōes in dies vide
rent in omnib⁹ elemētis. O pietas
dei bñdicti: que impetū inimicōz ex
tinguit: nec finit illos extra nos exer
cere q^o satis abiūt: et si qñq^o id fieri
pmittat iusta sūt ei⁹ iudicia: et nobis
inscrutabilia. Ex vidēt tñ omnibus
demonēs atrociter cruciant^r.

¶ De demonēs vsq⁹ ad diē iudicij
sunt in hoc aere caliginoso: et p^o ad
infernum descendunt.

Secundo consideranda est pena
demonū rōe loci: p^oedī eāde
fuerūt e celo empyreo in hūc aerem
caliginosū. de quo ait Aug. 3°. super
Gen. ad litterā. Aer caliginosus est
quasi carcer demonib⁹ vsq⁹ ad tēp^o
iudicij. et Ibo. i. pte. q. 60. Hoc iste
vaf demonib⁹ rōne exercitatis hu
mane: nā pcuratio salutis nostre p
tēdiē vsq⁹ ad diē iudicij: et vsq⁹ tunc
durat ministeriū āgeloz et exercitā
tio demonū: descēdūt tñ aliq^o ad in
fernū: vt ibi dānatos verēt. Ipōst
diē h^oo iudicij: simul cū dānatis ho
minibus ibi om̄s recludēt. Sed hic
speculari libet qm̄ esse eē celū empyreū
nō v3 demonib⁹ in penā cedere: qm̄
spūalis natura nō afficiē loco. ergo
nullus locus est demonib⁹ penalis.
Rūdet Tho. i. pte. q. 63. q^o loc⁹ nō
est penalis āgelo aut anime: qñ affi
ciens alterādo nām: s. quasi afficiēs
volūtātē cōtristādo: vñ āgel⁹ v^o aīa
apprehēdit se esse in loco nō dūcūti
Si h^oo obicēt q^o āgel⁹ nō sit in loco
q^o vt dīc boetij in li. d. ebdomadib⁹

c 2

Comunis animi acceptio apud sapientes est: incorpalia in loco non esse. Et Arist. 4. physicor. Non omne quod est in loco: sed mobile corpus. Et angelus non est in loco. Respondet Thomas. 1. parte. q. 53. quod equivoce dicitur esse angelus in loco et corpus. corpus enim est in loco per hoc quia applicat loco: sed tractum dimensionis quantitatis: que dicitur in angelis non esse. Sed est in eis quantitas actualis per applicationem et virtutis angelice ad aliquem locum qualitercumque dicitur angelus esse in loco corporeo: et hinc per hoc quod non oportet dicere quod angelus commensuretur loco: vel quod habeat situm in continuo: hec enim conveniunt corpori locato: put est quantitas: quantitate dimensionis. Similiter etiam non oportet propter hoc quod contineatur a loco. Nam si incorporea sua virtute contingens rem incorpoream continet ipsam: et non continetur ab ea. Anima enim est in corpore ut continens: non ut contenta. Sic angelus dicitur esse in loco corporeo: non ut contentus: sed ut continens aliquo modo. ¶ Addit Thomas quod divinus modo esse in loco convenit corpori angelo et deo. Nam corpus dicitur esse in loco circumscriptione: quia mensurat loco Angelus non circumscriptione: cum non mensuretur loco: sed diffinitione: quia ita est in uno loco: quod non in alio. Deus autem neque circumscriptione: neque diffinitione: quia est ubique: quod autem hoc sit non potest intelligi ab humano sensu: ut dicit magister in primo. dicitur 7. ubi inducit Crisostomum super epistolam ad hebreos dicens. sicut multa de deo intelligimus: que loqui penitus non valemus: ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. et bigra quod ubique deus est scimus: et dicimus quod autem ubique sit intellectus non capimus.

Item quod est incorporea quedam virtus que omnium est causa bonorum scimus: que autem ipsa sit penitus ignoramus. Ut autem redeamus ad angelos. Nota sunt 2. adul. di. 8. 2. quod opinio est modernorum: Quod angelus non est in loco per applicationem virtutis: sed per suam substantiam diffinitione: seu presentialem non commensurative: nam in angelo est potentia passiva ad plura: ubi nec est determinatus respectu aliquius. Et in eo est potentia passiva ad essendum in omnibus illis: quod autem angelus habeat potentiam passivam ad ubi. per hoc quod articulus est excipiat dicitur quod substantie sepeate nusquam sunt. Similiter error est dicens: quod angelus est ubique. Et oportet dicere quod angelus possit recipere aliqua ubi.

De demones puniuntur pena ignis.
Tertio consideranda est pena demonum ratione supplicii: quia puniuntur in igne. probatur Mathei. 25. Item male dicti in ignem eternum: qui pater est diabolus: et angelus eius. et Apoc. 20. Diabolus qui seducebat eos: missus est in stagnum ignis: ubi bestia: et pseudo prophete cruciabuntur: die ac nocte in secula seculorum. et de hoc inquit Augustinus in libro de fide ad Iudeos. firmissime tene et nullatenus dubites diabolus et angelos eius in ignem eternum a christo esse mittendos: ubi nunquam carebunt pena: quam eis prepaavit divina iustitia: qualiter et spiritus separati patiuntur ab igne dictum est abunde in quadagesimali de penitentia.

De pena demonum nunquam terminabitur.

Quarto consideranda est pena demonum ratione termini: quia nunquam finietur: et quod super hoc dixit Origenes ad hec in quadagesimali diffusius est

pertractatum: quare ex dictis constat:
q̄ districtius iudex est deus: q̄ ppter
vnū peccatum angelis nūq̄ peccit.
Et vt dicit Tho. i. pte. q. 64. Tenē
dum est firmiter: q̄ volūtas bonorū
angeloz cōfirmata est in bono: 7 vo
luntas demonū obstinata ē in malo
Causam autem huius obstinationis
non oportet accipere ex g̃uitate culpe
sed ex conditōe nature seu stat⁹: q̄a
vt dicit Aug. li. de fide ad 3pe. Sic
deas creauit angelos: vt qui vellēt
p̄petuo boni essent: qui autē nollēt:
nūq̄ eos diuino manere repararet
Sicq̄ in eternū demones obstinati
luent penas nequicię sue: a quibus
nos liberet christus redemptor: beni
gnus. Amen.

**Sermo quartus de bello quod
continue geritur inter demones et
homines.**

Sumas in cotidiana fre
quentiq̄ pugna cū āge
lis malis: q̄ nos tēptare
nō desinūt: vt peccātes
eorz tandem iūgamur societati. Ex
hoc petri. i. epist. c. z. dicebat. Sobriū
estote: 7 vigilate: q̄a aduersarius ve
ster diabolus: tāq̄ leo rugiēs circuit
querens quem deuoret. Cui resistite
fortes in fide. Et ecclesia s̄cta in offi
cio aploz nos ammonet sic. Estote
fortes in bello: 7 pugnate cū ātquo
serpente 7 accipietis regnū eternū.
q̄a tamen pleriq̄ q̄q̄ diffidūt: nec
arbitrant̄ se posse demonū effugere
mille nocendi modos. sicq̄ in pesti
ma peccata labūtur. Idcirco in hoc

sermone aliqua de ipsis demonib⁹
aperiemus. quibus intellect⁹ poterit
quilibet anim⁹ vires assumere ad pu
gnandū strēue cum illis q̄ nostraz
pditionē pcurant. de quib⁹ tria mi
steria erunt declarāda.

Prīmū dicē presidentie.

Secundum potentie.

Tertium resistentie.

**De p̄sidentia demonū. 7 qualiter
omnia disponunt ad interitū hoīnū**

Capitulum prīmū.

Abent demones inter se depu
tata maledictōis offi⁹. et cūda
que possunt ordināt ad trahendum
homines vt dei p̄cepta trāsgrediāt̄.
Impāt supiores 7 inferiores obediūt
Sed p̄ huius ptis clariore noticia.
de p̄sidentia demonū locuturi consi
deremus illam fm triplicē respectū.

Primo respectu āgeloz maloz.

Secūdo respectu āgeloz bonoz.

Tertio respectu corporoz supioz.

Qualit̄ demones p̄sūt demōib⁹.

Primo: cōsideremus p̄sidentia
demonum respectu ipsoz āge
loz maloz. Utz. i. inter eos sit pla
tio. Et arguit q̄dam q̄ non. primo
quia omnis platio est fm aliquē or
dinem iusticie. Sed demōes totalit̄
a iusticia ceciderunt. q̄ in eis non est
platio. Secūdo vbi nō est obediē
tia 7 s̄biedio. non est platio. hec autē
sine concordia esse nō possūt que in
demonibus nulla est. fm illō puer.
iz. Inter supbos semp sunt iurgia. q̄
in demonibus non est prelatio.

Tertio si in demonibus esset aliqua
prelatio: aut hoc p̄tineret ad eozum
naturaz. aut ad eoz culpā vel penā.

c 3

Sed non ad eorū naturā q̄a s̄bicio
et seruīus non est ex natura: s̄ ex pec
cato s̄secuta: nec p̄tinet ad culpam
vel penam: quia sic supiores demōes
qui magis peccauerūt inferioribus
s̄bderent: non igitur est p̄latio in demo
nibus. In contrariū est ipsa veritas
Inā glo. i. ad corin. i. s̄. dicit. Quādiu
mundus durat: angeli angelis: ho
mines hominib⁹: et demones demo
nibus p̄sunt. Ratio quare inter de
mones est p̄latio. s̄. Tho. q. iio. q̄a
actio seq̄t nām rei: quorūcūq; nāe
sunt ordinate: oportet q̄ etiā actōes
s̄binnicem ordinent: sicut p̄ in reb⁹
corporalibus q̄a enī inferiora corpa
nālī ordine sunt infra celestia corpa
actiones et motus eorū: s̄bduēt actiōi
bus et motibus celestīū corporū. ma
nifestum est autē q̄ demonū quidā
naturalī ordine s̄b alijs cōstituit. vñ
et actōes eorū sunt s̄b actiōib⁹ supiorū
et hoc est q̄d rōnem p̄latōis facit. vt
s̄. actio s̄bdi s̄bdat actioni p̄lati.
Sic igitur ipsa naturalis demonū di
spositio requirit q̄ in eis sit p̄latio
Conuenit etiam hoc diuine sapiēcie
que nihil in vniuerso inordinatū re
linquit: que attingit a fine vsq; ad fi
nem fortiter: et dispōit omnia suauit̄
vt dicit sapientie. 8. c. Ad p̄mum
igitur dicendū q̄ p̄latio demonū non
fundat sup eorū iusticia: sed super iu
sticia dei cūcta ordinātis. Ad 2°
dicendū q̄ p̄cordia demonū qua q̄dā
alijs obediūt: nō est ex amicitia: quā
inter se habeāt: sed ex cōi neq̄cia qua
homines odiunt: et dei iusticie repū
gnant: est. n. p̄pū hominū impiorū
vt eis se adiungant et s̄biciāt ad p̄pū

nequitiam erequēdā que potiores
vīribus vident. Ad tertiū dicendū
q̄ demones non sunt equales s̄m
nām: vnde in eis est naturalis p̄la
tio q̄d in hominib⁹ nō cōtingit: qui
natura sunt pares: q̄ autē supiorib⁹
inferiores s̄bdant nō est ad bonum
supiorū: s̄ magis ad malum eorū: q̄a
cum mala facere maxime ad miseriā
p̄tineat: p̄cesse in malis est esse ma
gis miser.

**Qualiter angeli boni habēt p̄la
tionem super demones.**

Secundo consideremus p̄sidiē
tiam demonum respectū ange
lorū bonorū. Vbi videndum erit an
boni angeli habeant p̄lationē super
malos: et possēt argui q̄ non p̄mo
q̄a p̄latio āgelorū p̄cipue attendit
s̄m illuminatōes: sed mali āgeli cū
sint tenebre nō illumināt a bonis. igitur
boni angeli non habēt p̄lationē sup
malos. Secundo ad negligentiam
p̄sidentis p̄tinere vident ea que per
s̄bditos male fiunt. Sicut p̄. 83. di.
.c. Error. c. Cōsentire. c. Quid enim
prodest. 84. di. c. Deruenit. 86. di. c.
s̄facientis. 2. q. 7. c. Negligere. i. 7. q.
2. c. Si quis. 22. q. 2. c. Qui pōt. exē
de homicidio. c. Sicut dignū. Sed
demones multa mala faciunt. si igitur
s̄b sunt p̄lationi bonorū angelorū
videt in angelis bōis esse aliqua ne
gligentia: q̄d est inconueniens. 3°
p̄latio āgelorū sequit̄ nature ordinē
sed si demones de singulis ordinib⁹
cecidērunt: vt cōmuniter dicit: quia
ipsi et si non fuerunt in ordinib⁹ s̄m
pliciter: fuere s̄m quidā in quātū erāt
aliqui dispōit si stetit̄ esse de vno

ordine alij de alio: fm variā dispositionem suorum naturalium. Sic multi demones multis bonis angelis sunt superiores ordine nature: non ergo boni angeli prelationē habent super omnes malos. Contra istos est auctoritas Aug. qui tertio de trinitate ait. Spiritus vite desertor atq; peccator regit p spūm vite rōalem piū et iustum. Et Gregorius dicit: qd potestates dicunt angeli: quoz viciōi virtutes aduerse sibi de sunt. Rñdet Tho. vii. 8. qd totus ordo plationis pmo et originalis est in deo: et participat a creaturis fm qd deo magis appropinquat. Ille enī creature sup alias influentiā hñt: q sunt pfectiores et deo ppinquiores. Maxima autē perfectio: et per quam maxime deo appropinquat est creaturaz fructū deo: sicut sunt sancti angeli: qua pfectione demones priuant: et iō boni angeli super malos plationē habēt: et p eos regunt. ¶ Ad p̄mum ergo dicēdū qd p sanctos angelos multa de diuinis misterijs demonib⁹ reuelant: cū diuina iusticia exigit: vt per demones aliqua fiant: vel ad punitionem maloz: vel ad exercitationē bonoz. Sicut in reb⁹ hūanis affectores iudicis: reuelāt tortōrib⁹ eius sententiam. huiusmodi autē reuelatōes si ad angelos reuelantes compētur illuminationes sunt qui ordinant eas ad deū: ex pte hō demonū non sunt illuminationes: quia eas in deū nō ordinant: s; ad exactionē p̄prie iniquitatis. ¶ Ad secundū dicēdū qd sancti angeli sunt ministri diuine sapiētie. vñ sicut diuina sapiētia pmittit aliq

mala fieri p malos angelos vel homines ppter bona que ex eis elicit: ita et boni angeli nō totalitē adhibēt malos a nocēdo. Ad tertū dicēdū qd angel⁹ qui est inferior ordine nāe p̄est demonib⁹: q̄uis supioribus ordine nature: quia vt diuine iusticie cui inherēt boni angeli: potior ē q̄ virtus naturalis āgeloz: vñ et apud homines spūalis indicat omnia: vt dicit. i. ad corin. 2.

De demones nō sōdūt actionib⁹ corporū celestīū.

Secundo consideremus p̄sētiā demonū respectu corporū supiorū: vbi disputandū est: vtz demones sōdūt actionib⁹ corporū celestīū. Et qdā cōtēdūt pbare qd sic. Primo qd demones fm certa augmēta lune aliquos hōies verant: qui p hoc lunatici vocāt. vt p3. Marci. 4. 7. 17. Sed hoc nō esset nisi corporib⁹ celestibus sibiacerēt. q̄ sibiacerēt actionibus celestīū corporū. ¶ Secūdo nigromāntici obseruāt certas cōstellatiōes ad inuocandos demones: qd nō facerēt si demones corporib⁹ celestibus non sōderent. ¶ Tertio celestia corpora et tuosiora sunt q̄ inferiora s; quibuscā inferioribus corporibus demones arcent. s. herbis: lapidibus et sonis quibusdā ac vocib⁹ ut a porphirio dicit Aug. introducit. io. de ci. dei. q̄ multo magis demones sōdūt actioni celestīū corporū. Cōtra ista omnia ē ipsa ratio. Nā demones sunt superiores ordine nāe q̄ corpa celestia. Agens autem est superius patiēte. vt aug⁹. dicit. i. z. sup. genesim ad lit. Cū ergo demones sint sōstātie intellectuāles

corpoib⁹ nō vnite: pꝛ qꝫ nō sūdant
aḡioni corpoꝝ celestiuꝝ: nec p se: nec
p accidēs: nec directe: nec indirecte.
Ad primū rīdet Tho. q. cv. i. ptis.
qꝫ demones sū certa augmēta lune
cōtingit verare ppter duo. Primo
qdē ad hoc qꝫ infamēt creaturā dei
s. lunā. vt Triso. ⁊ Hiero. dicunt.
Secūdo qui cū nō possint opari: nisi
mediātib⁹ nālib⁹ virtutib⁹: vt dicetur
in suis opib⁹: cōsiderāt corpoꝝ apti-
tūdines: ad effectos intētos: manife-
stū est qꝫ cerebroꝝ est humidissimum
omniū ptiū corpis. vt Arist. dicit. et
ideo maxime sūciē opatōi lune: que
ex sua pꝛietate hēt moūē humoreꝝ.
In cerebro autē pꝛficiūt vires anima-
les: ⁊ ideo demōes sū certa augmē-
ta lune pturbāt hōis fātasīā qñ cōsi-
derāt cerebroꝝ esse ad hoc dispositū
Ad secūdū dicit Tho. qꝫ demōes ad
uocati in certis cōstellatōib⁹ veniūt
ppter duo. Primo vt hōies in hūc
errore inducāt qꝫ credāt aliqd nāmē
esse in stellis. Secūdo qā cōsiderant
sū aliqꝫ certas cōstellatōes materiā
corporalē esse magis dispositam ad
effect⁹ p quib⁹ aduocāt. Ad 3°
Tho dicit aug. io. vl. ii. de ci. dei qꝫ de-
mones alligāt p variā gñā lapidū
herbarū: lignorū: animalū: carminū
rituū: nō vt animalia cibis: s; vt spūs
signis: in quātū hec eis exhibent in
signū honoris diuini: cū ipsi sunt
cupidi. nam vt dicit. 26. q. 5. c. Nec
mirum. Ad hoc innitit diabol⁹: vt
adoret quasi deus.

De potentia demonū que supat
sū nām omnem potētā hominū.
Capitulū secūdū.

Potentia demonū iam
sermo noster vertendus est.
Equidem vir possunt credere multi
que de illa facillime sunt cōscripta.
vū tamen pretereā que sancti docto-
res dicunt: adsunt cotidiana ecēpla
eorū: qui magicis artibus inuoluti:
stupenda ⁊ ineffabilia quodāmodo
opari vident. Has artes vt Zsidor⁹
inquit. 8. li. ethimo. Prūus inuenit
zoroastes Rex Badrianorū: quem
Minus Rex Astiriorū interfecit. De
quo etiam Aug. li. zi. de ci. dei. c. i4
asserit: qꝫ natus est primo: risit.
Immiscuit se huiusmodi artib⁹ de-
mones: et pmittere deo sunt: que
homines facere nullo pacto possent
vt tamē ista magi nobis innotescāt
cōsiderāda nobis occurrit potētia
demonū sū triplicē respectū.

Primo respectu miraculorū.

Secūdo respectu clusionū.

Tertio respectu vegetationum.

De demones quibus non possunt
facere miracula: pnt tñ facē ha opa
sū facultatem hominū.

Primo cōsiderāda est demonū
potentia respectu miraculorū
vbi a doctozib⁹ disputat: vtz demo-
nes possūt miracula facere. et rīdet
Alexander in. 2° volumine sūme. Et
Tho. i. pte. q. cxiii. qꝫ si miraculū pꝛe
accipit: demones miracula facere nō
pnt: nec aliqua creatura: sed sol⁹ de⁹
qā miraculū pꝛe dicit qd fit pter
ordineꝝ totius nature create: s; quo
ordine omnis vtus creature stinet
Dicit tamen quādoqꝫ miraculū lar-
ge: qd excedit humanam facultateꝝ
⁊ cōsideratiōē: ⁊ sic demōes possūt

No.

facere miracula: que scz homines mirantur: in quantum eoz facultates et cognitionem excedunt. Nam vnus homo in quantuz facit aliqd: qd est supra facultatem et cognitez alteri? ducit alium in admiratoez sui opis: vt quodammodo videat miraculum operari. Sciendum tamen qd quis huiusmodi opera demonu que mirabilia vident ad veram rationez miraculi no ptingant: sunt eni qnqz res. Sicut magi Idharaonis: p vtutem demonu hos serpentes et ranas fecerunt. Et sicut quando ignis de celo cecidit: et familiam Job cuz gregibus pecorum vno impetu absumpsit et turbo domum deiiciens: filios ei? occidit. Sic etiam demonib? operantibus factum est: vt terre atheniesiu vastaret aquil. Refert aug. 18. li. de ci. dei. c. 9. qd postqz condite fuerunt Athene: vt Athene vocarent: quod certe nome a Minerva e: que grece athena dicit. Hanc causam Varro indicat. Cum appuisset illic repente Olive arbor: et alio loco aq erupisset Regem prodigia ista mouere: et misset ad apollinem delicum sciscitadu quid intelligedu esset: qd ve faciendu Ille respodit: qd olea Minerva significaret: vnda Neptunu: eo qd esset in ciuiu ptate: ex cuius portus nomine duoz deoz: quoz illa signa essent. Ciuitas vocaret. Isto Cicrops oraculo accepto: ciues omnes vtriusqz sexus. Nos enim tunc in eisdem locis erat vt etiam femine publicis consultandib? interesset: ad ferendu suffragiu couocauit. Consulta igit multitudinem mares p Neptuno: femine pro Mi-

nerua tulerent sententias: et qa pl? vna inuenta est seminarum Minerva videtur. Tunc Neptunu? iratus: marinis fluctib? estuacibus: terras atheniesiu populatus est: quonia spgere latius quilibet aquas difficile demonibus non est. Ite aug. sequit Tho. vbi. s. qd quauis materia corporalis no obediat angelis bonis: seu malis ad nutum: nec demones sua vtute possunt transmutare materias de forma in formam: possunt tamen adhibere qda semina: que in climatibus mudi inueniunt ad aliquos effectus complendos vt dicit aug. in tertio de trinitate dei. Ideo omnes transmutationes corporalium rerum que possunt fieri per aliquas vtutes naturales: ad qs ptingent predicta semina: possunt fieri per operationem demonum huius seminibus adhibitis. Sicut cu aliquae res transmutantur in serpentes: vel ranas que per putrefactionez gnerari possunt Ille vero transmutationes corporaliu rerum: que non possunt fieri vtute nature: nulla opatione demonis pfiici possunt sine rei vtutem. Sicut qn corpus humanum mutetur in corpus bestiale: aut qd corpus hois mortuu reuiuiscat. Dicta sunt omnia ista ad confirmationem precedentiu: nam nisi pietas dei nobis subueniret a ptate demonum nuq effugeremus.

Qualiter demones possunt multipliciter deludere sensus humanos.

Secundo consideranda e demonu potetia respectu delusionu: vt .n. dicit Bona. in. 2. di. 8. pnt demones deludere sensus humanos: et 13 triph-

Primo ostendo pns esse qd no est.

Secundo ostēdo rē aliā q̄ est. Tercio
abscondēdo qđ presens est. Primum
quidē facit species offerēdo. Scđm
quidē facit sensū vř obiectū variādo
Terciu ho impedimētu p̄stādo. p̄mū
intelligi pōt sic: qñ fāta smata existē-
tia interius offerūť forti oblatōe ipsi
virtute interiori: vel virtus interior for-
titer illis intēdit: similitudo rei videt
esse virtus. hoc manifestū est p nām
nā frenetico p̄p̄t ascēsu fumositatuz
ad cerebrū: ex modica occasiōe exte-
riori vř q̄ videat vel audiat multa:
que nō sunt sibi p̄sentia. Similiter p
fortē cōuersiōē intēdis: fāta sma vř
virtus. sicut Aug. exēplificat: qđ daz
tāta cōuersiōē recogitabat cuiusdam
mulieris imaginē: qđ ei carnalit omī
secrū videbat etia vigilādo: per hunc
modū potest demon diuersa hōi fa-
cere apparere. Est de hoc exēpluz in
.2. dyalogoz. li. vbi narrat Grego.
qualit dū construeret monasterium
quoddā: in q° aderat sāt? Benedi-
ct? inuētuz est sō terra ydolū qđ daz
eneū: qđ cū frēs portassēt in cōqnaz
visum est eis qđ exilisq̄ inde flamma
ignis: que totā cōqnā potuissz incen-
dere: qđ cū p spūm cōgnissēt beatus
Benedict?: occurrit ad eos: et oratōe
facta fāsticū illō euāuit. 2° pōt
diabolus deludere sensus ostēdēdo
rem aliter qđ est: nā naturalit pōt cō-
tingere hoc ppter variationē aliquā
ex pte organi. Sicut qñ humor san-
guineus: vel vapor igneus descēdit
ad oculos: vř homini qđ ea qđ exteri?
sunt: sint rubea vel ppter variatōem
aliquā ex pte obiecti: sicut contingit
aliquādo qđ expositiōe cādele: vel di-

spōsitiōe palearū videt palee esse ser-
pentes. Tercio possūt diaboli delu-
dere sensus: abscondēdo qđ presens ē
inā res que p̄sens est: dupliciter pōt
latere sensuz nostz. Aut qđ impedit
virtus sensus: ne pueniat ad sensibile.
Aut qđ impedit species sensibilis ne
pueniat ad sensum: et utroq̄ modo
fieri pōt virtute demonis. De hac
delusiōe diffuse loquit Aug. 18. li.
de ci. dei. c. 17. 18. 7. 19. vbi inducit qđ
tradunt gētiles de socijs dyomedis
conuersis in volucres: dicūtqđ tēplū
dyomedis esse in insula dyomedīa
nō longe a mōte gargano: qđ est in
Apulea: et hoc tēplū circūuolare atq̄
incolere aues illas: tā mirabili obse-
quio: vt aquā impleāt: et asp̄gant: et
eas si greci venerint: vel grecorum
stirpe p̄geniti: nō soluz quietas esse:
hum etiam insuper adulari. Si autē
alienigenas viderint: s̄buolare ad ca-
pita tāqđ grauib? idib? vulnerare vt
etiā perimant. Nā duris et gradib?
rostris: satis ad hec plia phibentur
armate. hec Varro vt astruat cōme-
morat: alia nō minus incredibilia d
illa magna et famosissima Circe que
socios quoq̄ Uliris conuertit in be-
stias: et de archadib?: qui forte ducti
trāsnatabāt quoddā stagnū: atq̄ ibi
conuertebāt in lupos: et cū similib?
feris per illius regiōnis deserta viue-
bant. Si autē carne nō vescerent hu-
mana: rursus post nonē ānos eodē
renatato stagno reformabāt in ho-
mines. Si enim dixerimus hec non
esse credēda: nō desunt qui dicāt talia
fuisse exptos. Nā et nos in dī Aug.
cū essem? in Italia: audiebam? talia

de quadā regione illaz ptiū: vbi ita
bularias mulieres in calco dare solē
dicebant imbutas his malis artib⁹:
quibus vellent seu possent viatorib⁹
vnde in iumenta illico vterent⁹: 7 ne
cessaria queq; portaret. Postq; pñ
ita opera: itez ad se rediret: nec tam
fieri in eis mētē bestialē: si rōnalē hu
manāq; seruari. Sicut Apuleyus in
libris quos asini aurei titlo inscripsit
sibi ipsi accidisse: vt accepto veneno:
humano animo pmanēte asin⁹ fieri
aut indicauit: aut finxit: hec vel falsa
sunt: vel tā inusitata: vt merito non
credant⁹. Ifirmissime tñ credēdū est:
nō solū animū: sed nec corpus q̄dez
vlla rōne arte: vel ptate demonū: in
mēbra 7 liniamēta bestialia posse cō
uerti. Sed pōt esse vt corpa ipsa ho
minū alicubi iaceāt viuētia q̄dez: si
multo grauius atq; vehementius q̄
somno: suis sensib⁹ obferatis: talisq;
etiā sibi ipse homo videat: sic vt talis
vidēi sibi possit in somnis: 7 portare
onera: que onera si ha sunt corpora
portat a demonib⁹: vt illudat homi
nibus. Inā qdā nomine Prestātius
pñ suo otigisse indicabat: vt venenū
illud p casu in domo sua sumeret: 7
iaceret in lecto suo: quasi dormiēs: q̄
tamē nullo mō poterat excitari: post
autē aliquot dies: cū velut euigilass⁹
dicebat: 7 q̄si somnia narrasse: que
passus est. Caballū se. s. factū ānonā
inter alia iumenta militis baiulasse.
q̄ ita vt narrauit factū fuisse cōptū
est: que tñ ei sua somnia videbantur
Indicauit 7 alius se domui sue per
noctē: atēq; reuelat⁹: vidisse veniētē:
ad se pñm quendā sibi notissimū

sibiq; exposuisse nōnulla Platonica
que atea rogat⁹ exponē noluisse: et
cū ab eodē pño quesitū fuisset: cur in
domo eius fecerat: qd in domo sua
petenti negauerat. 7 dō feci inquit: s
me fecisse somniaui. Ac p hoc alteri
p imaginē fatalticā exhibitū est vigi
lātū: qd alē vidit in somniis. hec ad
nos eis referētib⁹ puenerūt quos nō
estimam⁹ fuisse mēticos. hec Aug.
Qualit⁹ demōes pñt vexare corpa
Tertio cōsiderāda est demonū
potētia: respectu verationum
pñt vexare hūana corpa. Ut inquit
aug. li. de nā demonū. nā ppter ibi
litate nāe pñt penetrare quēcūq; cor
pora sine obstaculo. insup possūt illa
corpa pturbare 7 molestare. vt clare
p̄ in euāgeliis. de his quos chust⁹
liberauit. Dieb⁹ etiā meis aliquas
mulieres demōiacas vidi. 7 audiui
illas loquētes talia. que nī nisi demo
nes dicē potuerūt. 7 virtute iesu xpī
liberate fuerūt. Inter ceteras tamen
vna fuit Neapolis. anno dñi. 1470
De qua exptus sum q̄ referā. Preci
cāte me ibi tpe q̄dragesimali. Sona
bat vndiq; rumor q̄ aie quorūdam
defunctorū intrauerāt corpus eius.
loquebat illorū ydiomata. cōmemo
rabat gesta. 7 que nūq; ipa vidicēat
enarrabat. Accessit ad eam cū suis
Illustissimus Calabrie dux. Regi⁹
p̄mogenitus. duxit eū in admiratōz
nō puā. dū secretissima illoz defun
ctorū apiebat. qdaz dō die ego ipse
ad eam vidēdam accessi. 7 q̄p̄mum
intraui cameram. in qua multi ade
rant. Ipsa vero iuencula iacebat
in lecto. cepit furere. oculos torquere

vultū q̄ minacem ⁊ tristem exhibere
Tandem clamās aiebat. Tu venisti
huc: tu ad qd: ad qd. Ego respondi:
vt tecū preler in nomine iesu gliosi
at illa: quid vis: volo dixi scire: quis
nam es: illa respōdit. Ego sum Ste-
phanus sicutus: quōdam armiger ⁊
stipēdiarius. Ego sēdidi: mentiris o
fallax ⁊ imūde spiritus. Aduro te p
Iesū: in cuius nomine omne genu
flectitur: celestiu: terrestriu: ⁊ infernoꝝ
vt v̄ritatem patefacias. Tūc cū grādi
molestia illius corporis: arroganter
respōdit. Ego sum diabolus. at ego
q̄re dicebas q̄ eras anima Stephāi
sicuti: ⁊ illa: vt decipiā. Ad hoc enim
intēdimus: vt decipiam⁹: q̄a vellem⁹
oēs hōies fore dānatos: sicut ⁊ nos
sumus. Itē ego interrogauī eā: et
quare me nō decepisti: s̄ mibi veruz
cōfessus es: Ille addidit: p̄t officiuꝝ
tuū: q̄a tu p̄dicas euāgelicā v̄ritatem
⁊ es inimicissim⁹ noster. Ego repli-
caui: quare: q̄a in q̄t nos sollicitamus
hōies vt p̄dāt: tu hō trabis illos: vt
cōuertāt: dixi ad hec ego: q̄s ego sū
Rēdit: Tu es frater Robertus: q̄ p
omnē Italiā pluribus anis fuisti cō-
trarius opibus nostris: ⁊ nouiter ve-
nisti Neapolim: ⁊ p̄ma die quadra-
gesime p̄dicasti in castro: corā Rege
Ferdinādo. Ego petij ab illo: quare
odio habetis deū: respōdit: q̄a eiecit
nos a celo empyreo: ⁊ priuauit nos
dignitate nostra: ⁊ ne imozet mltis
p̄ lōgū spaciū ad interrogata rēdit:
l3 q̄nq̄ male libēter: ⁊ ita doctē: Ita
efficaciter: ita etiā hostilī v̄ritatē exp̄-
mebat: q̄ omnino ⁊ infallibilī de-
prehēdi ipsū diabolū esse. cui euz

p̄cepissem: vt in nomine iesu corpus
illud exiret: nec euz sederet post mul-
tas cauillationes faciente misericor-
dia dei abscessit. Remāsit hō puella
illa pallida: et a me interrogata: qd
faceret. Respondit se a somno euigi-
lasse: cum omniū membroꝝ suorum
collisione. Quare autem deus p̄mit-
tat aliquādo hōies sic vexari: rēdit
q̄ hoc facit: aut ad maloz punitōē
aut ad bonoz purgatōē ⁊ p̄batōē
aut ad sue glorie manifestatōē: iu-
dicia tamen eius abyssus multa.

Q̄ omnes volentes possunt: non
solum resistere demonibus: sed etiā
illos vincere ⁊ superare.

Cap. tertium.

Qum audiunt homines que
de demonibus dicta sunt ni-
mio terrore corripuntur diffidunt q̄
posse saluari: dum opus est cum ho-
stibus tam terribilib⁹ cōserere man⁹
v̄ritamen vt Gregor⁹ ait. Debilis ē
hostis: ⁊ non vincit nisi volentē: q̄re
facile est non solū resistere: viribus
demonum: sed etiā illos vincere et
supare: q̄d vt plene inotescat: in hoc
tertio misterio ostendemus: q̄ q̄libz
volens diabolū ⁊ omnes demōes
ad malum nos impellētes potest cō-
fundere: p̄bābimus aut hoc triplici
ratione.

Primo rōne ligationis.

Secūdo rōne custoditōis.

Tertio ratione p̄missionis.

Q̄ p̄ dñm Iesum christū ligata ē
potestas demonum.

Primo pōt vnusq̄sq̄ diabolo
resistere: illūq̄ vincē ⁊ supare: rōne
ligatōis: q̄a p̄ dñm Iesum saluatōrē

nostrum eius potestas est ligata.
Unde Apoca. 20. c. Johannes ait.
Uidi angelum. i. christum descendere de
celo: hunc clauis abyssi: et cathenam
magna in manu sua: et apprehendit
draconem serpente antiquum: qui est diabolus:
et sathanas et ligauit eum. Notandum tamen
fieri Bona. di. 19. 3. li. q. sicut et dicit
magister in textu per passionem christi sumus
a potestate diaboli liberati: omnes quidem quantum
ad sufficientiam. Sed illi soli qui sunt de eius
corpe: quod est ecclesia quantum ad efficaciam
Diabolus. n. ante passionem christi habebat
duplicem manum. scilicet attrahere et impellere
tamen. Ille autem attrahens erat potestas trahendi
ad lumbum etiam iustos et sanctos. Ille
autem impellens erat potestas precipitandi
in malum vel per fallaciam vel per violentiam:
quia temptabat ut draco: temptabat ut
leo: et prima manus. scilicet attrahens erat
tante potestate ut nullus posset ei resistere
et hec fuit ei omnino attributa per christum
Iam. n. nullum iustum poterat ad lumbum trahere
quia per passionem christi deletum est cyrographum
peccati Ade. Manu autem impellentem
habebat ita forte: ut cum magna diffi-
cultate posset quis ei resistere: et ideo fere
in omnibus regnabat: omnes. n. vel super-
bat per fraudulenciam vel per violentiam. et hoc
potestas debilitata est per christum: per quem lumen
vitae aperit contra fraudulenciam diabo-
licam et adiutorium virtutis tribuit contra
diabolicam violentiam. Apparuit autem lumen
vitae: et interius per diuinam inspirationem
et exterius per humanam instructionem: iam. n.
omnibus est vitas prepalata: et ideo de-
structa est idolatria que prius regnabat
adiutorium etiam virtutis tribuitur per gratiam
instructioem que reprimat concupiscentiam.

Et propter angelum custodiendum possumus

diabolo resistere.

Secundo poterit unusquisque diabolo
resistere illiusque vincere et superare ratione
custoditorem: nam habent omnes homines angelum
custodientem: ut Hieronymus docet
super Matheum: et ponit magister in
.2. di. ii. quare si temptat diabolus ad
malum: angelus custodiens inducit ad
bonum. De custodia vero bonorum an-
gelorum videtur est in quadragesimali:
in sermone de amore dei ad animam
iohannis hic non curo diffusius de illa tractare.

Deus non permittit ut diabolus
temptet hominem per voluntatem suam.

Tercio poterit unusquisque diabolo
resistere: illiusque superare ratione
permissionis. ut enim dicit apostolus
primo ad corinthios. 4. Fidelis deus qui non
permittit vos temptari supra id quod pote-
stis: sed facit cum temptatione patientiam.
Unde quod deus finit aliquem a demone
impugnari cui non prestat gratiam
ne decipiat aut opprimatur. In nostra
igitur interest fortiter dimicare quia
si legitime certauerimus coronabimur.
quia ut dicit Iacobi primo. Beatus
vir qui suffert temptationem. quoniam
cum probatus fuerit accipiet coronam
vite. quam nobis largiatur christus dei
filius. Amen.

Sermo quintus de cognitione
superbie que fugienda est: ne cum ange-
lis ruentibus depretemur.

Pulchrum admodum predestinet
nobis intelligere que vi-
da sunt de iudicio dei contra
angelos transgressores
nisi o studio et diligencia

elaborauerimus tumētē supbiā fugē
et detestari. Ipsa si quidē est omnium
vicioꝝ regina: quam difficile multi
cognoscūt: quā viciū ē spūale latet in
corde: viget in mēte: feruet in animo
et sola volūate deliberata cōplect: quā
tū p extrinseca cognoscūt intrinseca
vt sic supbiā cognoscām mādōsq; nos
ab ei⁹ labe seruem⁹: de fructibus et si
gnis supbie dicemus in pñti: distin
guem⁹ at sū trib⁹ articulis. i. z. fruct⁹.

Primi articuli.

Prim⁹ fructus extollentia.

Secūdu arrogātia.

Terti⁹ vana glōria.

Quart⁹ iactantia.

Secūdi articuli.

Prim⁹ fructus ambitio.

Secūdu ypocrisis.

Terti⁹ pertinacia.

Quart⁹ ingratitudo.

Tertiū articuli.

Prim⁹ fructus inobediētia.

Secūdu curiositas.

Terti⁹ contentio.

Quart⁹ presumptio.

Qui supbi deificat seipsos et sper
nat deū celi: quā se cognoscere nolūt.

Prim⁹ fruct⁹ ē signū ē supbie
tis animi extollētia dī. qñ. scz
aliq; ppe dona aut nāe aut fortūe:
vt sic loqmur: aut spūalia aut corpa
lia aut tēporalia: puta ppe diuitias:
gnis nobilitatē: corpis formositatē
robū et fortitudinē: elegantia: sūtili
tatē ingenij: fecūditatē memorie: et
similia deificat seipsū: et deū cognoscere
negligit. Cōtra illd qd dī Iheremie
9. c. Nō glief sapiēs in sapiētia sua:
nec fortū in fortitudine sua: nec diues

in diuitiis suis: s; in hoc glief q glo
riat scire et nosce me. Sequitur ex hoc
i grātiasui: que obliuionē inducit in
firmitatē et fragilitatē. hūane et certe
dānificat in hoc hō: dñ deficit ab ea
regula: que cūctis ē ois sapiētie fūda
mētū. Uoce qpe omniū tā sādōꝝ:
q; phōꝝ cognitio suiipsi⁹ p dīcat lex
pīpua fructifere vereq; sapiētie. Un
Bernardus li. de cōsideratōe ad Eu
geniū ait. Nōueris licz oīa mīsteria
lata terre: alta celi: p fūda: maris: si
te nescieris: similis eris edificatī sine
fūdamēto: ruinā nō structurā facies
Et Aug⁹ in p hēmio qrti li. de trini
tate. Laudabilior est anim⁹ cui nota
ē infirmitas p pūa q; q ea n respecta
vias sydez: fūdamēta terraz: et fasti
gia celoꝝ scrutat. et hugo. li. i. d aīa
Melior es si te ipsū cognoscas: q; si
te neglecto cognoscēs curius syderuz:
vires herbar: cōplexiōes hōinū: nās
animaliū: celestīū et terrestriū sciētiā
haberes. Multi enī multa sciūt: et
seipsos nesciūt: cum tñ sūma phia sit
cognitio sui. et Macrobi⁹. li. de sōnio
Scipionis. Deifici vōt hec fuit ora
culi cōsulēti ad beatitudinē: qd ititē
puenire poss; si te inq; nōueris. Su
pbi itaq; cōtēpto deo in seipsis confi
dūt: nō arbitratēs deū supiorē: nec se
piculīs passiōib⁹ et mortī sūiectos.
Talis erat supbia Alrei: q dñ fratris
filios in odiū occidiss; dicebat eq̄lis
astris gradior: et cūctos supo: altum
supbo hīce attin gēs celū. Talis fuit
superbia Romanōꝝ: de quib⁹ ang.
libro. i. de ciuitate dei. c. i. dicit q ad
tātā supbiā extollētiā reputatiōezq;
deuenerūt q se deos estīabāt vñ iq;

Hoc vō qđ dei est: supbeq; aie: spūs
inflatu effēdat: amatq; sibi in laudi
bus dici. Partē sibi dāt 7 obellare
supbos. Talis fuit supbia Domitiāi
Impatoris: q̄ vt scribit Suetonius
Eutropius 7 Beda: libro de tpius
fuit Vespasiani fili? 7 frater iunior
Titiciui Lito domitian? in imperio
successit: imo ita fuit regnādi cupid?
qđ sepe fratrem interficē satagebat 7
clam 7 palā semp fraudes illi pabat
quē Titus semp ferebat patienter.
Tādē mortuo Lito: in impiū sēlima
tus ostendit se in pncipio moderatū
valde: simulauit diligē studia līrarū
7 bibliothecas reficē ita videbat hor
rere cedes: vt ne boues imolare mā
dauerit: s; firmat? seuerus apparuit.
Senatores etiam nobilissimos occi
dit: psecutus est xpianos 7 indeos s; z
Eusebiū. li. z. historie ecclēsiastice. et
fm Horosū li. 7. se deū 7 dñm iussit
appellari: 7 in cūctis pmodis līrarū
suaz dicebat. Dñs 7 de? vester Do
mitianus ita mādāt. Tādē deo per
mittente a cubiculariis suis septem
vulnerib? occisus est. āno etatis sue.
45. Ad excellētiā insup ascendit cor
Iherodis Agrippe q̄ occidit Jacobū
7 Petrū incarcerationit. Refert quidē
Iosephus. 19. antiq̄tatu libro: qđ cū
Cesareā aduenisset: 7 ad eū toti? p
uincie viri vnanimiter cōuenissent:
ille veste fulgenti ex auro argētoq;
mirabilē ortex indut? incipiente die
pcedit ad theatrū: vbi cū p̄mos solis
radios vestis argētea suscepisset: re
pulsio splēdore duplicatā spectātib?
lucē fulgor metalli vibrantis effudit:
vt intūctib? pstringeret aciem terror

aspect? Illico adulātis vulgi concre
pāt voces dicentis. Nuncusq; vt ho
minē te timuim? s; ex h? iā. s. hūanā
nāz te eē fatemur: 7 dū adulatorib?
demulceret honorib?: 7 oblatos sibi
diuinos honores nō respuez repēte
mortifero viscerū dolore corripitur 7
dum p man? suoz deportaret dice
bat. En ego vester deus vucor ad
mortē: iuxta igif quinq; dies hūib?
eius viscēa corrodētib? expirauit: nec
miz: qā vt dicit Jacobi. z. c. Deus
superbis resistit. 7 Seneca tragedia
.i. Sedē supbos victor a tergo de?
**De supbi cum suis p̄mis conuer
sant arroganter.**

Secūdus fruct? supbie: qđ sig?
est supbie si supbi cordis arro
gātia dī. hic facit p̄mos p̄pēdē:
7 in viciis gestis morib? cūctisq; eē
trinfecis reb?: supbe cum p̄mis se
habere: qui sic est arrogā supbe ince
dit: supbe loquit? supbe ingreditur 7
egredit? supbe comedit: supbe omnia
facit: cū clamore 7 strepitu minis 7 cō
tumeliis: hūtamē cōtra istos est au
toritas ecclē. z. c. dicentis. Quanto
maior es humiliā te in omnib?. Et
Cicero in. i. de officiis inq̄t. In reb?
etiā p̄speris supbia fugienda 7 arro
gātia: nā vt aduersas res: sic 7 secū
das: imoderate ferre leuitatis est. et
Quidi? z. de arte amādī. Inō natee
in vultu dānosa supbia vestro. Dicit
Cassiodor? in epl̄s. Ornamentum
omniū bonoz ē sincera benignitas
igif si tu gdu aut dignitate aut vtu
te supas reliquos: noli illos pedibus
pculcare: sis amabil? effabil? et vultu
facieq; placid? 7 vt dicit Sen. ad Lu.

Sic cū inferiore viuas: quēadmodū
te cum superiore viuere velles. Scri
bit in polycratone. li. 5. q. Siatian⁹
optimus Impator arguentibus euz
amicis: q. in omnes familiaris esset
nimiū ⁊ cōmunis respondit se talem
velle Impatores esse puatis quales
Impatores sibi esse priuatū optasset
Bene ē vt qui alijs imperat timeat:
sed melius vt diligat: de hoc Cicero
li. 2. de officijs ait. Omniū reruz nec
aptius quicq. ad opes tuendas ac te
nendas q. diligere: nec alieni⁹ q. timēi
laudat q. mansuetudo in omnibus
etiam magnis viris: dūmodo tanta
nō sit vt vilescat auctoritas. Recitat
Valerius libro quinto de Alexandro
magno: q. euz vidisset milite quēdā
senio confectuz: frigore nimio stupe
factum: cum ipse esset in sede solumi
ppinqua igni surrexit: ⁊ suis manib⁹
illum in sede sua reposuit dicens illud
salutare sibi futurum. Sed nobis q.
christiani sumus: exempluz xpi satis
esse debet: de quo sic pulchre loquit^r
Hieronymus in epistola ad Anto
nium monachum. Dñs noster hu
militatis magister disceptatibus de
dignitate discipulis vnū apprehēdit
ex puulis dicens: nisi cōuersi fueritis
⁊ efficiamini sicut puuli: nō intrabitis
in regnum celoz: qd se docere tātū
nec facere videre: docuit exemplo:
dñz discipuloz pedes lauit: dū loq. f
cum Samaritana: dū ad pedes sibi
sedente Maria de celoz disputat re
gno: dum traditorem osculo excipit
dum resurgēs pmo mulierculis ap
paruit. Ad idem est tectus Cipriani
92. vi. c. Dominus.

De supbi querūt gloriā tpalem
que nihil est.

Tertius fructus qui signuz est
superbie est vana gloria: sed
quomodo vana gloria dicat pleriq.
audire cupiunt: nam si loquamur de
illa beata: d. qua psal. ait. Exultabūt
sancti in gloria: certe vana nō ē quā
cuncti desiderare tenent. Tēporalis
adhuc gloria vana nō est: que virtuti
fauet conformat nature: ⁊ animum
ad queq. difficilia ⁊ ardua roborat.
ē hec h. ambrosiū li. de officijs clara
cum laude noticia: ⁊ fm Tulliz in
rhetorica: est frequens de aliq. fama
cum laude. Laus hō vt dicit aristo.
pmo rhetoricoz est fm elucidans
magnitudines rei. vnde Aug. super
Iohānem. Gloriarī idem est qd cla
rificari. De hac gloria inq. Seneca
ad Lucillum. Nulla est tam excelsa
⁊ dulcis que dulcedine glorie nō tāgat^r
⁊ Hieronymus ad Sabinianum.
Naturali ducamur malo ⁊ adulatori
bus nostris libenter fauimus. Et
quāq. nos respondeam⁹ indignos
⁊ callidus rabor ora pfundat: tamē
ad latēdem sui intrinsecus anima le
tatur. Et Claudianus. Saudet enīz
⁊ testes sibi iungere musas. Car
men amat quisquis carmine digna
gerit. Et Ouidius libro de tristibus
Deniq. non paruas animo dat glo
ria vires. Et secūda facit pectora lau
dis amor. et ecclesiastici. 41. Turam
inquit sapiens habet de bono nomie
⁊ puerb. 15. Ifama bona impinguat
ossa. ⁊. 12. q. 1. c. Nolo. Aug. famam
tuendam hortat. ⁊ idem. 5. de ci. dei
c. 12. dicit de Romanis. Gloriam

ingentē: diuitias honestas volebāt:
hanc ardentissime dilexerūt: ppter
hanc viuere voluerūt: ppter hanc et
mori nō dubitauerūt. Et. i. s. c. eiusdē
hec sunt duo illa: libertas et cupiditas
laudis humane: que ad facta cō-
pulere miranda Romanos. Non g
videt gloria fugienda: quaz omnes
effertunt miris laudib⁹. Sz Alexan.
in. 2. et Tho. 22. q. 122. dicūt. q. glia
tēporalis potest appeti ordinate: et in
ordinate: cum pmo mō nullū ē pec-
catū: nā cū qd cogitat bonum suū di-
gnū laude: et approbat illud: cupiēs
ab alijs laudari: aut ppter diuinum
honore: aut ppter pxiimoz salutem
aut appetendo nō appetit cōtra deū
et pxiimū: nec in gloria finē cōstituit:
de supbia et vana gloria reprehendi
non potest. **I**nordinate vō gloria
appetit pmo: quādo qd querit gliaz
de eo qd est peccatū: sicut luxuriosus
de carnalitate. Iracū⁹ de vindicta
et contumelijs: et similia: de qb⁹ aliq
gloriant: quos reprehendit psal. dicēs
Quid gloriaris in malicia: q potēs
es in iniquitate. **S**ecūdo glia appe-
tit inordinate: cū eaz quis querit de
eo qd non habet: puta de scientia: d
sapiētia: de sādmonia vite et h⁹ mōi
3. **T**ertio qñ qd querit gloriā de eo qd
non est gloria dignū: vt de diuicijs
de pulchritudine: de fortitudine: de
edificijs: de dominij: et qbuslibz tēpo-
ralib⁹ bōis: fatue quippe hōies in his
gloriāt: et vane: qā omnia ista fum⁹
et fauilla sūt. Ideo sapiēs ecclesiastes
i. c. p istis dicit. Vanitas vanitatū
et omnia vanitas. Criso⁹. sup Iobez
sic sequit hunc vsculū. Si saperent

qui in potentia vñt: in parietibus
suis omnibus: et vestibus scriberent
in domo: in foro: et in egressibus: et
ante omnia in cōsuetijs suis: vt sep-
ent et oculis cer nerent: et corde sen-
tirent: quoniam eo q multe sūt rez
facies et imagines false: que decipiūt
incautos: istō oportet cotidie carne
salutare: et in pñdij: et in cenis: et in
omnibus vñtib⁹: libent vñquēqz
pximo suo canere: a pximo suo libē-
ter audire: quia vanitas vanitatum
et omnia vanitas. hec ille. An nō vi-
denus: q breui deficiūt omnia dicit
Iheremias. 40. c. Omnis caro fenū
et omnis gloria eius quasi flos fenū
erectatū est fenum: et cecidit flos. Iō
Hugo. li. i. de anima in q. Dic mibi
vbi sunt amatores mūdi: qui ante
pauca tempora vobiscū erant: nihil
ex eis remansit: nisi cineres et vñmes
homines fuere sicut tu: comederunt
biberunt: riserunt: duxere in bonis
appetitibus dies suos: in puncto at
ad inferna descendit: hic caro eorū
vñmib⁹: illic anima eternis supplicijs
deputat: donec rursus infelici cōmer-
tio colligati sempiternis inuoluātur
incendijs. et Baruch. 2. Ubi sunt pñ-
cipes gentiū: et q domināt super be-
stias: que sunt sup terram: q in aurb⁹
celi ludunt: q argētū thesaurifant: et
aurum: in quo confidūt homines: et
non est finis acquisitōis eorū: qui ar-
gentū fabricant: et solliciti sunt. nec ē
inuentio opez illoz: exterminati sūt
tñ: et ad inferos descenderūt. Et aliq
in loco eoz surrexerūt. Ad hoc facit
exemplū de quodā Impatore mor-
tuo: ad cuius sepulchrū accedēs qdā
d

philosoph⁹ tumulto patefacto: vidēs
cadaver illud horribile. dixit Intuit⁹
sum cadaver Cesaris in sepulchro: et
vidi eū livido colore coloratū: putre
dine circūdatū: aluū eius disruptum
et vermiū cateruas: q̄ p̄ illū tñscūtes
discurrabant: crines nō adhibebant
capiti: dentes patebant labijs cōsum
ptis: et dixi. Ubi nam Cesar chorū
puellaz: magnitudo diuitiaz: castra
Baronū: acies militū: vbi sūt canes
venātes: equi veloces: aues rapaces
thalamus depictus: lectus eburneus
aurū citrinū: mutatoria vestimenta:
diuersa cibaria: cāticū lire: organozū
sonitus. Te verebāt homines: time
bant p̄ncipes: colebāt vrbes: vbi est
tanta potentia et tam p̄clara magni
ficētia. Et respōdit mihi. hec omnia
defecerūt in me quādo defecit in me
spiritus meus: et reliquerunt in hoc
me miserū sepulchro circūuoluto p̄
tredine carnis mee.

Quā supbi iactāter de se loquāt: et
q̄lī pōt q̄s absq̄ peccato se laudare.

Quartus fruct⁹ q̄ signū ē elatē
mentis: iactantia dicit: et est:
cum quis p̄prio ore se laudat: hoc āt
incōueniēs esse vidēs sanctoz et phi
losophoz demonstrat. vñ Sapiens
puerb. 26. ait. Laudet te alienus: et
non os tuū. aliena labia: non lingua
tua. Et Cicero in p̄mo de officijs.
Turpe est de seipso p̄dicare. et Quin
tilian⁹ libro. 8. de oratoria institutōe
Viciosa est iactatio: infertq̄ audien
tibus non modo fastidiū: sed etiam
plerūq̄ odiū. et Seneca. li. 2. de bñ
ficijs. Retrahenda est inanis iactatō
res loquant nobis tacentibus. Qñ

autē quis potest de seipso dicē absq̄
peccato: l3 vidēz sit in q̄dragesimali
tamen hic repetendū est. Ideo nota
h̄m doctrinaz Alexandri in. 2. volu
mine sūme: q̄ aliq̄s potest tripliciter
se laudare.

Primo meritorie.

Secundo venialiter.

Tertio mortaliter.

Primo cum merito: et hoc tripliciter.
aut p̄pter caritatem dei aut p̄pter ca
ritatem p̄rimi: aut p̄pter caritatem
p̄p̄iam. **P**rimo laudet se q̄s p̄pter
caritatē dei vt sue bonitati gratie re
ferant. De hoc sic loquit Ep̄panus:
in ep̄stola ad Donatum. Odiosa ia
ctatio est: quāuis nō iactatū ēē possit
sed gratum: quicqd nō hominis vir
tuti ascribit: sed de dei munere p̄dicat.
Sic fecit gloriosissima h̄go: dñ
visitanit Elisabet. Luce. 2. qñ cecinit
h̄ba illa suauissima. Magnificat aia
mea dominū. **S**ecundo potest q̄s
cum merito se laudare p̄pter caritatez
p̄rimi: vt puta ne scandalizet: p̄pter
h̄ba detrahentiū. Inā vt dicit. 6. q.
i. c. Sūnt plurimi qui vitā morezq̄
bonoz amplius q̄ debent laudant.
Ideo p̄mittit deus malos in obtre
tationē et obiurgationē prorumpere:
vt si qua elatio ab ore laudantiū in
corde nascit: ab ore vitupantiū suffo
cetur. Quā de re se penumero de vi
ris bonis et iustis pusilli scandalizāt
ideo licet qñq̄ vtutes p̄p̄ias aperire.
Sic fecit Aug. qui in sermōe q̄ legē
in festo ipsius ait. Caritati vestre de
nobis ipsis hodie sermo reddendus
est: q̄a enim vt ait apostol⁹. Specta
culum facti sumus mūdo: angelis et

hominibus: qui nos amant: querunt
 qd laudent in nobis: q nos oderunt
 querunt qd detrahant nobis: nos autē
 in utroq medio cōstituti adiuvante
 deo: et vitam: et famam: sic custodire
 debemus: ut nō erubescant de detra
 ctionib⁹ laudatores. Hinc Paulus. 2.
 corin. 10. et 11. c. tā alta de seipso pñū
 tiat. Inā ut inquit Iherony. in argu
 mēto in epistola ad corin. Corinthi
 sunt Achayci: et hi ab apostolo audi
 erunt vba veritatis: et subuersi sunt
 mltisarie a pseudo apostolis: q mlti
 dixerūt cōtra Paulū. 3° pōt quis
 laudare se: cū merito ppter caritatem
 pñū: qñ est in aliqua tribulatiōe: ut
 se consolet. sicut Job dicebat. 29. c.
 Oculi sui ceciderunt: pes claudens: manus
 debilis: et pater eram quōdā paup⁹.
 Secūdo in laude sui ipsius potest eē
 peccatū veniale: cū. s. dicit aliqd qd
 nō est contra deū: nec cōtra primū
 Tercio pōt qd laudare se cū peccato
 mortali: ut cū qd laudat se de eo qd
 est cōtra honorē dei: puta de aliquo
 mortali: etiā si vritas dicat: aut cum
 qd nimis supbe pfert de se falsa: ut
 decipiat primos: vel cā cupiditatis:
 vel cā glorie: aut cū qd refert aliqua
 de se in expōssam primi cōtumeliā
 sicut faciebat Solias. i. Regū. 17. c.
 q dicebat. Ego exprobriam agmini
 bus Israhel hodie. Et sicut peccatū
 est iactātia: ita et Fronia: que est cum
 quis de se minora dicit: ut reputet
 bonus. Potest aut fieri duplici fōm
 1°. 22. q. c. iij. vno modo cū vitate
 et sic non est peccatū: nisi p aliu⁹ cir
 cūstantie corruptōez. alio modo cū
 fallitate: cū aliq dicit illud qd in se

nec recognoscit: nec credit. et de hoc
 dicit Aug. 22. q. 2. c. Cū humilitatis
 Cū humilitatis causa mentiris: si nō
 eras peccator mētiendo efficiaris qd
 vitalisti. Idem in. c. Non ita. et in ca.
 Incanti. dicit. Incanti sunt hūiles
 q se mētiendo illaqueāt. Debet tam
 vnusq; sēp estimare se peccatōē
 vñ di. 5. c. Ad eius. Bonaz mentis
 est ibi culpā cognoscere: vbi culpa nō ē.

Articulus secundus de quatuor
 aliis fructibus supbie. quoz p^o est
 ambitio.

A dmonet nos diuina scripta.
 ut superbie crimen effugiam⁹
 ostendens vñ omnipotēte illam nō
 parum odire. Unde Amos. 6. dicit
 dñs exercitū. detestor ego supbiaz
 et puerb. 6. Arrogatiā et supbiam et
 viam prauā. et os bilingue ego dete
 stor. et ecclesiastici. 10. Odibilis ē corā
 deo et hōibus supbia. Quare ipse ex
 cellus dñs cōminat supbis durissime
 dicit. n. Iheremias. 13. c. Requiesce
 faciā supbiā infidelū: et arrogatiā
 fortiū humiliabo. et 18. c. Ue corone
 supbie. et Iheremie. 50. Ecce ego ad
 te supbe dicit dñs de⁹ exercitū. qd
 venit deus tuus tēpus visitatōis tue
 et cader supbus et coruet. et nō erit q
 suscitet eū. Propterea in hoc articulo
 de alijs quatuor fructibus superbie
 loquamur.

Primus fruct⁹ est ambitio qd qd
 inordinate dignitates appetit
 et honores. hec imanis bestia totū
 fere mūdū dstruit. stat⁹ oēs turbat
 scādala plurima parit. ecclesiāq; con
 fandit. vnde in. c. 12. lib. de electōne
 dicit. 12. lib. 1. est quod magis officiat
 d z

ecclesie dei q̄ q̄ indigni assumuntur
prelati ad regimen animarum. Hoc
ideo est quia ambiciosi presumunt: et
ingerunt se precibus: et precio vt di-
gnitates acquirant. Sed audiant
Crisostomū. di. xl. ca. Multi dicēte:
Quicumq̄ desiderauerit primatum
in terra: inueniet confusionem in ce-
lo: nec inter suos christi computabi-
tur: qui de primatu tractauerit. Et
.8. q. i. ca. In scripturis ponit̄ viduz
Apostoli ad hebreos. 5°. Nemo sibi
assumat honorem: sed qui vocatur a
deo tanq̄ Aaron.

De ypocrisis maligna xpo et oia.

Secundus fructus superbie est
ypocrisis: que vt dicit Alexan-
der in. z. est amor apparētis boni: qn̄
q̄s est malus: et simulat se esse bonū
De his ypocritis loq̄t Arist. i. Elēcoz
Quibusdā inq̄t est magis opep̄ciuz
videri esse sapiētes: q̄ esse et nō vidēi
Et Seneca ad Lucillū ait. Qd loq̄
mur sentiam⁹: cōcordet s̄mo cū vita
et itēz ad eūdem. Multo magis ad
rem ptinet: qualis tibi: q̄ q̄lis alijs
videaris. Et idē ad eūdem. Illud te
admoneo: ne eoz more q̄ nō proficē
si cōspici cupiūt facias aliqua que in
habitu tuo: aut gñe vite nōbilia sint
hos ypocritas supra oēs peccatores
deestatus est dñs iesus xps. Nam
d̄ Math. 5. dixit. Eū facis elemosinam
noli tuba canē: sicut ypocrite faciūt.
et. 6. c. Eū ieiunatis: nolite fieri sicut
ypocrite tristes. et. 7. c. Attendite a
sermōto phariseoz: qd est ypocrisis.
et. 15. c. Ypocrite bñ pphetauit de vo-
bis Isayas. et. 22. c. Ue vobis scribe
et pharisei ypocrite: q̄ clauditis regnū

celoz ate hōies: vos. n. nō introitis
nec introeūtes finitis intrare. Tales
sunt religiosi ignorātes: q̄ in p̄dica-
tionib⁹ et confessionib⁹: ac consilijs
dānāt cōiugia: asserūtq̄ neminez in
statu matrimonij posse saluari. Et
itēz Math. 23. Ue vobis scribe et
pharisei ypocrite: qui comeditis vo-
mos viduaz: orōnes lōgas orantes
Tales sūt religiosi et sacerdotes: mul-
tis artibus bona viduaz rapiētes. et
iteruz ibi. Ue vobis scribe et pharisei
ypocrite: qui circuitis mare: et aridā
vt faciatis vnū profelitū: et cū factus
fuerit: facitis eū filiū gebene duplo
q̄ vos. Ypocritas dicebat q̄ ex gē-
tilitate cōuertebat ad iudaismuz: ad
qd pharisei multū elaborabāt ppter
inanem gloriāz. Sic hodie religiosi
q̄ indistincte induūt frēs: et pētētes
de tertio ordine. Et itēz. Ue vobis
scribe et pharisei ypocrite: q̄ decima-
tis mentā: et anetū: et ciminuz: et reli-
quistis que maiora sūt legis: iudiciū
misericordiā et fidem. Tales sūt mlti
q̄ sibi cōsciētia de minimis faciūt: q̄
aliqui peccata nō sunt: tñ de odio for-
malis p̄mi: d̄ detractōib⁹ et infamijs
nō curāt. Et itēz. Ue vobis scribe et
pharisei ypocrite: q̄ mūdatis qd de
foris est: calicis et parap̄sidis intus
pleni estis imundicia et dolo. Tales
sunt q̄ tātū opiniones vulgariuz de
q̄busdā ad rem nō ptinētib⁹ pascūt:
vt ferre ante oculos scapulare: et nu-
dos ostendere pedes: ac similia: que
si fiāt vt hōibus ostēdātur: ypocritas
vitiū sapiūt: secus si bono aio: et p̄p̄
diuinū amorē. et itēz. Ue vobis scri-
be et pharisei ypocrite: q̄ similes estis

Nō qd et scilicet

sepulchris dealbatis: que foris patet
hominibus speciosa: intus vero plena
sunt ossibus mortuorum et omni spur
cia. Et itez. Ne vobis scribe et pha
risei ypocrite: et edificati. monumenta
prophetarum: pres vestri occiderunt illos
Nec mirum quod ita acriter persecutus est
ypocritas christus: quia ut dicit Isaias. 9. c.
Omnis ypocrita est nequam. et Aug.
83. di. c. Nemo. Nemo nocet apostoli
in ecclesia: quam qui puerile agens: nomen
vel ordinem sanctitatis et sacerdotis habet
Concordat huic sententie: Ciceronis
dictum in primo de officiis. Totum in
iusticie nulla capitalior est: quam eorum qui
cum maxime fallant: id agunt ut boni
viri esse videantur. Cognoscere possunt
omnes sapientes et viri graues ypo
critis a fructibus eorum: ut docuit christus
Matth. 7. qui sunt primorum odia: ple
cutiones: detractioes: impatiencie: ambi
tiones: appetitus honoris et laudis:
diligentia querendi fauores doctorum
temporalium: mendacia: fideiodes: et clau
strum discursus: inutiles mulierum fre
quentationes et conuersationes: et his si
milis. Taceo quod scio: quod vidi: quod au
diui: unusquisque iudicet seipsum. unum
tamen asserere possum quod rarissimi
sunt: qui religiosam vitam perscrutantes aut
spiritualium ypoctisis labe non deturpescit
fateat hoc Hieronymus qui li. 2. contra Pelagi
anos ait. Quamuis alijs vicis care
possumus: ypocritis macula non habetur:
aut nullorum aut paucorum est.

**De superbi primaces sequuntur propriam
sentiam.**

Tertius fructus superbie dicitur
pertinacia: dicitur pertinax qui ita
firmiter suo beret sensui: ut nemini

velit acquiescere: sequitur proprias opini
ones: et iudicia: spreto consilio et sapie
tum et amicorum dictis. Ne igitur quis
pertinax deprehendatur: tria principaliter oportet
obseruare. Primum ut proborum
virorum sententiis magis quam proprie inhe
reat: hoc scribit et de constantibus. c.
Ine initari. ubi sic habetur. Ne initaris
prudencie tue: prudencie sue ininitur
et ea que sibi agenda vel dicenda vi
dentur: patrum decretis preponit. Idem
ponit extra eodem. c. Canonum. 7. 8. q.
i. c. Sciendum. 7. 2. q. 9. c. Dura. 2. n.
ut a ceptis que bona credebatur: et post
modum comperit mala: siue in dictis
siue in factis retrocedat. unde dicitur. 22.
q. 2. c. Diffinitio. Diffinitio incauta
laudabiliter est soluenda. Idem in sen
tentia. per. i. c. Magne. Augustinus
doctor eximius fecit librum retractionum
Arrius hereticus fuit pertinax: et perijt
Sic Sapius flammineus fuit pertinax et
princeps: et ab Hannibale apud lacum
transimentum deuictus est et occisus.
Tertium quod obsequendum est ut evitetur
pertinacia: quod ostendit quod homo sit sapiens
in rebus: tamen duris et arduis utatur
maturis consiliis. Inquit. n. Hierony.
super illo libro Isaias. 2. et consiliarius
non est tibi. Greci poete laudabilis
sapientie dixerunt primum esse beatum: qui
per se sapiat. Secundum qui sapientem au
diat: qui autem utroque caret hunc inu
tilem esse tam sibi quam alijs.

**De superbi ingrati sunt deo et ho
minibus.**

Quartus fructus superbie dicitur
ingratitude. Solent superbi
esse ingrati deo et hominibus: nam superbus
beneficia et dona que habet a se habere

d 3

aut p[ro]p[ri]js meritis credit: cui ap[osto]l[us].
.i. ad corin. 4. ait. Quid habes q[uo]d n[on]
accepisti: si autem accepisti: cur glo-
riaris: quasi non acceperis. 7 Jacobi
.i. c. Omne datum optimū: 7 omne
donū p[er]fectum desursum est. Sup[er]b[us]
g[er] nec deus recognoscit: nec p[ri]mo
b[en]efico refert gratias: imo semp[er] de[us]
hic: semp[er] conquerit[ur]: quia nulli vellet
s[ub]ditus esse vel obligatus.

Articulus tertio de quatuor alijs
fructibus sup[er]bie: quor[um] p[ri]mus est in-
obedientia.

In diuersis iaculis nō vulnera-
ret sapia mentes mortalium
nō insudarē tādiu ad eius exprobra-
tionē: sed q[uia] ipsa pene omnes inuol-
uit: 7 vix reperit[ur]: q[uod] ab ipsa sit alien[us]:
ideirco in hoc articulo de quatuor ei[us]
fructibus vltimis adhuc dicemus.
Primus itaq[ue] fructus: inobedientia
vocat[ur]: ex hoc filij p[er]tinentib[us] s[ub]diti p[re]la-
tis: 7 inferiores sup[er]iorib[us] obedire cō-
tēnūt. hoc aut[em] maxime p[er]ficiat in illis
qui se bonos reputātes: cū videant
de facto malos sup[er]iores 7 p[re]latos ab
eor[um] obedientia se eximūt: reputantes
iniquū 7 iniustū fore: vt boni crimi-
nosis s[ub]iciant[ur] 7 reis. Contra istos
dicit Alexander in. 2. summe. in. q.
Utrū boni s[ub]ici teneā[ur] malis: q[uod] sic:
q[uia] mali s[ub]iciūt[ur] malis: p[ro]pter vitium
puniēdū: 7 boni s[ub]iciūt[ur] malis: ex dei
ordinatōe p[ro]pter utilitatē sue purga-
tionis. vñ Ambrosio. sup[er] epistolam ad
Ro. 12. c. ait. super illo v[er]bo p[ri]ncipes
non sunt timori boni op[er]is: si bonus
est p[ri]nceps: b[on]i op[er]antē non punit: s[ed]
diligit: si malus est: nō nocet bono:
sed purgat eum. 7 in. q. Utrū p[re]lat[us]

malus possit iudicare inferiorē bonū
Rendit q[uod] potest de officio p[re]lati: et
adducit exemplū Saulis: de quo. 8.
.i. q. i. c. Audacter. 7. 2. q. 7. c. Sic de
his. 7 p[ri]mo Regū. 24. c. Qui cū esset
a d[omi]no reprobatus: iudicabat tamen
populū dei: 7 vniuersus populus ei[us]
iudiciū expetebat. vñ dicit David p[ro]
reprobationē: p[ro]fitens ipsum esse iu-
dicē a d[omi]no: p[ro]ptius sit mihi d[omi]n[us]: vt
non extendam manū meam in xpm
domini. David etiam cū esset adulter
7 homicida: interrogatus a p[ro]pheta
sententiā in diuitē dedit: q[uod] rapuit ouē
paup[er]is dicens. Iudiciū mortis est
viro huic. Salomon etiam amore
mulier[um] deprauat[us] coluit deos gētiū
tamen vniuersa plebs Israhelitica
ad eius iudiciū confluebat. 7 in. q.
vtr[um] hono[re] sit exhibendus malo p[re]lato
dicit Alexander q[uod] quādiu ab eccl[esi]a
tolerat[ur]: debet sibi hono[re]: 7 quāuis
male p[re]sident: quousq[ue] ab eccl[esi]a de-
ponat[ur]: vt bene p[re]sident debet habē[re]
nec debent inferiores iudicare: vtrū
bene op[er]ent[ur]: sed illos d[omi]n[us] iudicabit.
7 in. q. Utrū malus p[re]latus mag[is]
sit honorādus q[uam] bonus s[ub]dit[us]: dicit
q[uod] malus p[re]latus in quātūq[ue] p[re]latus
magis debet honorari q[uam] bon[us] s[ub]di-
tus: q[uia] mag[is] est in p[ar]ticipatōe debiti
honoris. Cōfirmant[ur] v[er]ba p[er] Alex[andrum].
p[ri]ma. i. 2. c. vbi dicitur. Serui subditi
estote in omni timore d[omi]n[us]: nō tātū
bonis 7 modestis: sed etiā discipulis: 7
ad idem est textus. vi. q. c. Quicūq[ue].
7. ii. q. 3. c. Julianus. c. Qui resistit. c.
Si ei. c. Si bonū. c. Impatores. ca.
Quid g[er] mirum. Dū igit[ur] p[re]lati mali
p[re]cipiunt ea que non sunt cōtra deū

et bonos mores audiendi sunt iuxta precepta domini. Math. 23. c. dicentis. Super cathedram Moysi sederunt scribe et pharisaei. Omnia ergo que dixerint vobis facite et seruare sed non opera eorum nolite facere.

De superbi sunt curiosi scire que non possunt: aut non debent.

Secundus fructus superbie: curiositas vocatur. In thom. 22. q. 16. 7. Curiosus aliquis potest dici multipliciter. Primo qui querit scire quod supra vires est: contra illud quod scribitur Ecclesiastici. 3. c. Altiora te ne quaesieris: et fortiora te me fueris perscrutatus. Sic sunt curiosi: qui volunt inuestigare ingenio suo secreta dei pro quibus dicit Adamius li. i. diuinarum institutionum. Veritas et archanum summi dei: qui fecit omnia ingenio ac propriis sensibus non potest comprehendere. Alioquin nihil inter deum hominemque distaret: si consilia et dispositio illius maiestatis eterne cogitatio assequeretur humana. Secundo dicitur curiosus: cum quis querit scire aliorum facta: que ad ipsum non pertinent: nam quilibet seipsum inspicere habet: non proximos: ut dixi in quadragesimali in sermone de iudicio curioso et temerario: quoniam ut inquit Cicero in questionibus tu scularis. Proprium stulticie est: aliena vitia cernere suorum obliuisci. Uex hodie impellit illud dictum Seneca li. 2. de ira. Aliena vitia ante oculos habemus: a tergo nostra: et de his ait Martialis coquus. Ad fratris culpam aquile tu lumina portas. Tercio dicitur aliquis curiosus: cum querit scire

quod scire peccatum est: ut artes magicas. nam ut dicit dñs Boetius in. 2. di. 7. Huiusmodi artes exerceri non possunt absque peccato: quia prohibuitur: et per legem diuinam: ut patet Leuitici 20. et per legem positiuam: ut habetur 26. q. 5. c. Si quis. c. Qui diuinationes. c. Non liceat. Ratio huius prohibitionis est: quia qui diabolus aduocat per magicas artes: aut quouismodo peccat in seipsum: dum se committit diuinationi: peccat in ecclesiam: dum habet commercium cum illo: qui est omnino preclusus et ecclesie aduersari: peccat etiam in maiestatem diuinam: dum recurrit ad diabolum: quasi deus non sit omnipotens: et sufficiens atque benignus. Quarto potest aliquis dici curiosus: cum querit scire quod scire non est peccatum: sed cum debito modo ut faciunt illi qui volunt acquirere scientiam per artem notoriam. Et quinto dicitur quis curiosus: cum querit scire: sed non ad debitum finem.

De superbi sunt contentiosi.

Tertius fructus superbie contentio vocatur: quia superbi solent esse verbosi: et concedunt libenter: et omnibus loquentibus contradicunt: assumuntque libenter omnem contrarietatem: ut videant sapientes. De hac pretione dixi in quadragesimali copiose.

De superbi sunt presumptuosi.

Quartus fructus superbie dicitur presumptio: de qua sunt tria notanda. Primum quod presumptio sumitur multipliciter. Aliquando per probationem semiplenam in iure: et sic dicitur li. 6. de regulis iuris. Qui semel malus: semper presumitur esse malus. Secundo accipitur

presumptio pro quadā bona cōfidē-
tia. 7 sic accipit Iudith. 8. c. Bñdictus
es dñe: qui nō derelinqs psumētes
de te. 7 di. 4. c. deniqz. Tercio sumit
p vna ex speciebus peccati in spūm
laudūz. Quarta sumit prout oppo-
nit magnanimitati: 7 sic est species
superbie: 7 potest sic diffiniri. Presū-
ptio est vitium: quo quis aggredit
vel exēq̃t ea que sūt supra facultatez
suam 7 conditionē. Hoc vitii oppo-
nit magnanimitati per excessūz. nā
magnanimitas est vtus moralis: tē
dēi ad magna opera: 7 ad magnos
honores: sed fm rōnem 7 fm vtutē
suam: 7 dignitatem: huic autē vtuti
opponit aliqd vitii fm defectū: et
aliqd fm excessum: sicut 7 alijs vtu-
tibus moralibus: 7 fm defectū q̃dez
opponit vitii pusillanimitatis quo
quis retrahit se ab his omnibz: q̃bz
est dignus vel aptus: dum. s. nō co-
nat ad opandū ea que sibi cōpetūt:
fm statū suū: 7 hoc phibet Ecclesi.
6. Noli inqt sapiēs esse pusillanimis
in animo tuo: si p excessū opponitur
magnanimitati psumptio: que attē-
ptat magnū opus: excedēs facultatē
suam: qd q̃dem peccatū est hz Lho.
22. q. 30. quoniā vt inquit Seneca
li. de quatuor vtutibus. Magnani-
mitas si se supra modū extollat facit
vix minacē inflatum 7 inquietū et
turbidū: 7 in quascūqz excellētias di-
ctorūz factorūqz neglecta honestate
festinū. Secūdū notādū qd si homo
vult se retrahere 7 auertē ad diuina
p orōnem cōtēplationē 7 huiusmōi:
vnēdo se eis per intellectū 7 volun-
tatē: quāuis diuina sint supra hōiez

nō tamē dices psumptuosus: si debito
modo idest fm rōnez se applicet eis
idest fm capacitātē suam. Tertiū no-
tandum qd si aliquis attēptat aliqd
opus facere non ex se: s. vtute diuini
auxilij: hoc non erit psumptuosum.
Opus enim magnū de se cū fiducia
diuini auxilij facultatē nostraz nō ex-
cedit: dūmodo illud sit pportionatū
psumposito auxilio cōis gratie: sicut
attēptādo celebrationē cōmunionēz
religionis ingressūz: regimen impo-
situm cū debitis circūstātijs 7 hōmōi
hī p̃nominati fruct⁹ a supbie radice
pueniūt: eradicet arbor: 7 fructus pi-
bunt: 7 ericabunt. Nisi. n. humiles
fuerim⁹ heredes celestis regnī nūqz
esse valebimus. Ad qd nos pducatur
Iesus redemptor mundi: qui est be-
nedictus in secula seculoz. Amen.

Sextus sermo de iudicio dei cōi-
p̃mos parentes: mandato diuino
inobedientes.

PRestat nobis in dies cā-
quare dei iusticiā timere
debeamus. Quis nam
non patiat: dū fm vidi-
cam scripture sancte traditionez pro
inobedientia p̃morum parentum: et
iplos: 7 omnem ipsorū posteritatem
penis grauissimis viderit affici. Nō
sinit deus iniuriā sibi fieri: quin p
flagella sequentia ostendat quantū
sibi displiceat: non est acceptor perso-
narū: nec respicit cuiusqz dignitatē:
non p̃misit hominē labentē impune

transire. Apud quosdam tñ impios
7 incredulos figmenta vident esse:
que dicuntur de peccantibus homi-
nibus primis. Idcirco in hoc finde
de iudicio dei contra hominem ino-
bedientem diduri: tria more solito
mysteria declarabimus.

Primum dicis causalitatis.

Secundum qualitatatis.

Tertium penalitatis.

De causa pene primorum parētuz
quia ppria voluntate preterierūt dei
preceptum.

Cap. primum.

Satisfacienduz arbitroz in hoc
primo capitulo eoz opinioni
qui primorū parentum culpam alle-
uiare: imo excusare nitunt: asserunt
equidem. si voluisset deus non pec-
casset Adam: quasi deus causa fuerit
transgressionis illius. Quare ad trā-
quillitatem cordis: opus est hic qua-
tuor dubia disputare.

Primū. vtz deus sit cā peccati.

2°. vtz deus possit facē volūtatem
creatā impeccabile p naturā.

3° vtrū deus debuit pmittē hōsem
impugnari.

4° vtz diabol⁹ ex inuidia tēptauit
hominem.

Ad primum dubium obiciendo ar-
guūt aliqui: q deus sit causa peccati
Et primo ex auctoritate Isae. 45. c.
Ego dñs et non est alter formans
lucem: 7 creans tenebras: faciens pa-
cem: 7 creans malum. Et Amos. 3.
ca. Non est malum in ciuitate quod
dominus nō faciat. Et Ecclesiastici
.ii. ca. Bōa 7 mala. vita 7 mors: pau-
pertas 7 honestas a deo sunt. Item

arguitur ex ratione Ibi. Quicquid
est causa cause: est causa causati. Sed
deus est causa liberi arbitrij: liberum
arbitrium est causa peccati. ergo de⁹
est causa peccati. Contra ista est au-
doritās August. 2. li. 83. q. ait. Deo
autore non sit homo deterior. Ite
spondet ergo Tho. i. 2. q. 79. arti^o.
pmo. Quod homo dicis esse causa pec-
cati dupliciter. Uno modo directe.
inclinando scilicet voluntatem suā
vel alterius ad peccanduz. Alio mō
indirecte. dum scilicet non retrahat
aliquos a peccato. Ezechielis tertio
speculatori dicitur. Si non dixeris
impio morte morieris sanguine ei⁹
de manu tua requiram. Deus autē
non potest esse directe causa peccati
quia omne peccatum est p recessum
ab ordine. deus autem omnia incli-
nat 7 conuertit in semetipsum. sicut
in vltimum finem. sicut Dionys⁹ ait
2. c. d. diuinis nominib⁹. vñ impossi-
bile ē q sit sibi vel alijs cā discedēdi
ab ordine q est in ipsū. vñ nō pōt vi-
recte esse cā peccati. similis nec indire-
cte. cōtingit. n. q de⁹ aliqb⁹ nō pberet
auxiliū ad vitanda peccata. si pberet
nō peccarēt. si totū hoc facit fm ordi-
nem sue sapientie 7 iusticie. cum ipse
sit sapientia 7 iusticia. Unde nō im-
putat q aliq⁹ peccat sicut cause pec-
cati. sicut gubernator: nō dicis causa
smerisionis nauis. ex hoc q non gu-
bernat nauis. nisi qñ sēbēt guberna-
tōez potēs 7 debēs gubernare. 7 h^o
mō intelligitur dictum Apostoli ad
Romanos pmo. Tradidit illos de⁹
in reprobū sensum. vt facerent ea
que cōueniunt. in quātū scilicet non

phibet eos: quin suū reprobū sensuz
sequant. Respondet ergo Tho. ad
auctoritates in contrariū allegatas:
q̄ triplex est malū. scilicet culpe. et pene. et
dāni: inter que ē differētia: q̄a malū
culpe est in agēdo: nam peccatuz est
dictum vel factū: vel cōcupitū cōtra
legez dei: vt dicit Aug. cōtra Ifaustū
dī. Malū hō pene et dāni ē in patiēdo
illud est volūtariū: ista inuolūtaria.
Deus igit ē cā mali pene: q̄a omnis
pena iusta: et qui contrariū assereret:
diceret vtiq̄ p̄positionē hereticā. 24
q. 45. c. Quidā Lociliani. similē oī-
tendum est de malo dāni. Uñ Job
i. c. Non dixit Chaldei abstulerunt
Sed dixit. Dñs dedit. dñs abstulit
Dater hoc etiā. 23. q. 5. c. Remittat
Si loq̄mur de malo culpe: vt p̄dictū
est: deus nullo mō est cā peccati. Ad
rationem vero p̄bi. dicit Tho. q̄
effectus cause medie p̄cedens ab ea:
fm q̄ s̄bdit ordini cause p̄ime: redu-
cit etiā in causā p̄mā sicut si minister
facit aliq̄d contra mādātū domini:
hoc nō reducitur in dñm: sicut in cām
Similiter peccatū q̄d libez arbitriū
cōmittit nō reducitur in deū: sicut in
cām. Nam lz deus dederit homini
libez arbitriū: quo posset peccare: et
dedit q̄d nō peccaret. quare dicit
Hierony. ad Demetriadē. Utrunq̄
nos posse voluit optimus creator:
si facē tātū q̄d impauit. Uñ vt pecca-
ta vitaremus: dedit angelū custodez
dedit lumen rōnis nālis: dedit bñfi-
cia sua: volens reliqs creaturas hōi
seruiciū tribuere: dedit legē scriptaz
et p̄cepta vite: misit in mundū vnige-
nitum filium: vitacem fecit p̄ ap̄los

p̄dicari: cōminat̄ et̄nas penas: polli-
cet̄ futurā gloriā: et similia: cū q̄b⁹
omnibus hortat̄ oēs: imo et p̄cipit:
vt declinent a malo: et faciant bonū
Secūdum dubiū erat. vt̄rum deus
possit facere volūtate creatā impe-
cabilem p̄ nām. et Rēndet Anselmus
li. Cur deus homo. secūdo. 7. c. 20. q̄
non: ex eo quia non potest facē crea-
turam esse deum: vnde non potest
creatura ēē impeccabilis: nisi sit de⁹
essentialit̄: quod est impossibile: vel
supposititaliter sicut chris⁹. Ideo dicit
Hierony. in euangelio prodigi. sol⁹
deus est: in quem peccatuz cadere n̄
potest. Et Aug. contra Maximum.
Solutus deus natura sua nō potuit:
nec potest: nec poterit peccare. Decla-
rat̄ ista a dño Bona. in. 2. di. 24. sic
Si libez arbitriū creature rationalis
fieret naturaliter ad malū inflexibile
aut hoc esset p̄pter ipsius artationez
ad bonum: aut p̄pter determinatōem
Si p̄pter artationē: vt sic facēt bonuz
sicut lapis tendit deorsum: certe iam
libez arbitriū non esset liberum: nec
opus eius esset laude dignum: et ita
ineptum esset ad finem: p̄pter quez
est factū. vitz. ad laudis et gl̄ie p̄miū
assequēdū. Si autem inflexibile esset
ad malū p̄pter determinatōem: quia sic
potens esset p̄ p̄p̄iam naturam in
bonum: vt nō posset deficē in malo
sicut est de libero arbitrio diuino q̄d
ad sola bona determinatū est liberū
arbitrium careret vanitate p̄ naturā
suam. q̄ iam non esset creatura: nec
p̄duz ex nihilo: cū omnis creat̄a
vāitati sit s̄bicta: et p̄pterea ēē impec-
cabilem p̄ nām: p̄p̄iū est solius dei

27 dub

3° dubium Tertium dubium fuit. Utruz deus debuit pmittere hominez impugnari quem presciebat in pugna defecere. Et ad hoc dicit Bona. in. 2. di. 23. qd sic decet deum administrare res: et eis puidere vt salua sit lex: quam indidit eis a pmaria rez conditōne iuxta illud Aug. li. 7. de ci. dei. Sic deus res quas cōdidit administrat vt vnāquāqz agere ppios motus sinat. Sed deus fecit hominē in xti bilitate arbitrij: et similiē diaboluz. qd si diabolus voluit hominē temptare et homo voluit ei cōsentire de^o nullū illoz debuit impedire: insup facilius erat homini vīcē aduersariū qd diabolus vincere hominē: hō. n. nō poterat vīcē nisi volens: qre pugna illa de se magis erat ordinata ad victoriam hominis qd diaboli: et sic magis ad bonum qd ad malum. Si qd de^o pmittere debet: qd dīcē ad bonū hōis ordinat: videt qd a tēptatione pmi hōis nō erat arcendus aduersarius. Adhuc voluit pmittere hoc deus qd volūtariū peccatū hōis remedio carere non debebat: qd fuit duz xps filius dei misericordiē pro illo dignat^o est satisfacē: ob qd ecclesia cantat. O felix culpa: que talem ac tātū meruit habere redēptorē. Accedit etiam hic permissio ad peccati alleviationem. Leuius enim fuit peccare alio suggerente et impellente qd volūtate ppiā incuruante: qd fortassis hō cecidisset etiam si nūqz aduersarius pestifera suggessisset. Si qd peccauit hō: impu tandū est sibi volūtarie ad peccatū consentienti: uā vt dicit magister in .2. di. 24. fuit homini adiutorium

datum in creatione quo poterat manere si vellet. Illud vtiqz fuit libertas arbitrij ab omni labe et corruptela immunis: atqz voluntatis rectitudo et omnium naturalium potētiarū anime sinceritas atqz viuacitas: sed in quibus nonnulli. Potuisset ne deus qui est omnipotens volūtatem hōis vtere in bonam. et rēdet magister di. 23. 2. c. i. Potuisset reuera. Cur non fecit. Quia noluit. Cur noluit. Ipse nouit. Non debemus plus sapere qd opz. Quartū dubiū fuit. Utrum inuidia motus est diabolus ad tēptandum hominem. et qd sic pbat auctoritate scripture. dicit. n. Sapientie. 2. c. Inuidia diaboli. mors intrauit in orbē terrarū. Et extra hoc possz qd instare pmo qd omnis inuidia est respectu paris vel supioris fm qd dicit Greg. 2. moralium. sup illo verbo Job. Ipse par uulū occidit inuidia supioris inquit saltē fm reputatōez. si diabol^o nō reputabat hōiez supiorēz sibi. qd vt qd ei nō inuidebat. 2° inuidia est respectu bōi qd aliquo mō pōt acqri. si diabolus nō pōtēat puenire ad eternā beatitudine: qd lapsus erat irrepabilē. qd vt qd ppi illi^o acqsiōez nō inuidebat hōi. Rēdet Bonauē. i. 2. di. 21. qd mēs diaboli a supbia et inuidia pos sessa. videns hominē in statu in quo poterat cadere sibi diabolica ptate. et in quo poterat alescendē ad supernaz felicitatē. et hoc ex superbia mot^o est et ex inuidia ad ipsum tēptāduz. Ex superbia nāqz vt ipsum sibi subiceret. Ex inuidia vero vt ipsum a superna felicitate retraheret. et superbia fuit sicut mouēs pma. Inuidia hō sicut

q^o dubium

mouens proximū et immediatū. Esto
enim quod non posset dominium super
homines acquirere adhuc studuisset
ipsum a paradisi gaudijs impedire.
Ad primum quod oppositū dicendū quod inui
dia nō solū est respectu superioris eius
qui est superioris eius quod potest esse: quibus
autē diabolus in statu illo nō repu
taret hominē superiorem se: inuidebat
tamen ne merito obedientie sublimaretur
ad statū glorie: in quo statu ipsius su
pioris se nō dubitaret. Potest etiam
dici: quod tunc reputabat ipsū superiorē se
in hoc quod poterat puenire ad illā gloriā
ad quā nō poterat ascendere ipse dia
bolus. Ad secundū dubiū quod nō solū
inuidet alijs respectu boni quod potest
obtinere: sed etiam respectu ei⁹ quod nat⁹
est habere: quibus nō possit: sicut trun
catus et cecus inuidet alijs visus et p
gressus. Item autē diabolus non possit
ad beatitudinē puenire: tamen hanc ad hoc
naturalem aptitudinē. Temptauit itaque
hominē et a muliere cepit. ut per gen.
3. quare autē ab ipsa cepit: et nō a viro
dicit Bona. haec attēdebat mulierem
esse minoris sapiētie: debilioris cōstā
stantie: et importunioris adherentie
propter minorem sapiētiā erat facili⁹
ad seducendū: et ideo diabolus seductor
per eā sibi voluit facere transitū ad viā
propter debiliorē cōstātiā facili⁹ erat
ad quertendū. et ideo diabolus expu
gnator aggressus est hominē ciuitatez
ex ea parte ex qua erat aditus minus
munit⁹: propter importuniorē et o adhe
rentiā: cogitauit diabolus quod si mulier
primo vinceret nō quiesceret: quousque
pertereret virum.

De qualitate peccati primorum pentum

et gravitate illius culpe et remissibili
tate. **Cap. secundum.**

Qui piunt equidem multi decla
rari sibi quod fuit illud peccatum
tam grande: exolumque deo celi: quod nō
nisi morte christi deleri potuit: et propter
quod tā diu altissimus dominus cōtinuit in
ira misericordias suas. Utile quippe
est inspicere diligentē: quod sit danosum
dei mandata preterire: cum ex inobediē
tia ut patebit Adam deo sit fact⁹ ini
micus. Ad hoc autē melius inuesti
gandū quatuor in hac parte dubia erūt
deklaranda. **Primum.** utrum peccatū
primorum pentum fuit inobediētia.
Secundū. utrum peccatū illud fuit gra
uissimū omnium peccatorum. **Tertiū**
utrum grauius peccauit vir: quam mulier.
Quartum. utrum magis fuit remissi
bile peccatum hominis quam peccatum
angeli. Et licet tria dubia posita sine
in quadragesimali: in sermone de obie
dientia: tamen adhuc inferenda illa sēsui
ut materia ista clari⁹ ab omnib⁹ in
telligatur.

De inobediētia fuit peccatū Ade.
Primū igitur dubium est. utrum
peccatū primorum pentum fuit inobe
diētia: et quod sic per 3. quod apostol⁹ ad ro.
5. c. dicit. Per unius hominis inobe
dientiā peccatores cōstituti sūt multi
et Aug. in li. de ha religione Adam
propter transgressionē obedientie: de
paradiso deiectus est. et idem sup ge
nesim ad lram. Non potuit melius
et diligentius cōmēdari: quātū malū
sit sola inobediētia. Cum ideo reus
iniquitatis factus est homo: quia eā
rem tetigit contra prohibitionem:
quam si non prohibitus tetigisset:

nō utiq; peccasset. 7 Genes. 3. ca.º.
Dixit illi deus. Quis indicauit tibi
q; nudus esses: nisi q̃a de ligno de
quo p̃ceperā tibi ne comedēs: come
disti. Sed aliq; dicit q; fuit superbia
Nā ecclesiastici. 10. c. dicit. Initium
omnis peccati supbia est: 7 eiusdem.
. 25. A muliere sumpsit initium omnis
perditio. Et Aug. 7. li. de 7 ginitate.
Diabolus in celo voluit esse sicut deus
cadēs aut p̃uasit homini similitudi
nem volūtatis sue. Alij autē asserunt
q; fuit auaricia: sumēdo illam large.
Auaricia inq; Greg. 7 sup Ezechielem
nō tantū pecunie est: s; scientie 7 altitu
dinis. S; mulier appetijt scientiā qm̃
diabolus dixit ei. Eritis sicut dñi scie
tes bonū 7 malū. Inōnulli clamant
q; peccatum illud fuit gula. Unde
Ambrosius. 25. di. c. Sexto die. ait.
Gula regnantē a paradiso expulit. Et
idem in hymno quē cantat ecclesia.
De parētis p̃thoplausti fraude facta
cōdolens: qm̃ pomi noxialis morte
morsu corruit. Ipse lignū tūc nōuit:
dāna ligni vt solueret. Et Hierony.
cōtra Iovinianū. Solicite p̃uidēdū
ē: vt quos saturitas a paradiso expulit
esuries reducat. Irndet dñs Bona.
22. di. 2. q; p̃ncipale peccatum hōis
p̃pter qd lapsus est: fuit inobediētia
7 ad hāc diabolus conatus est illuz
adducē. S; quoniā nemo opas ad
malū aspiciēs: nec appetit malū: nisi
s; specie boni. Ideo clare dephēdēs
diabolus q; nō posset mulierē p̃cipi
tare: nisi p̃poneret aliqd appetibile:
illa tēptādo p̃posuit: ad que omnis
homo nāliter inclinā. Omnis hō
bomo naturalit̃ appetit beatitudinē

que est bonū copiosum gloriosum 7
deliciosum. vñ omnis homo nāliter
appetit excellētiā sufficiētiā 7 leticiā
7 in appetitu ordinato taliū consistit
iusticia: in imodēato hō culpa. gula
enim est appetitus inordinatus cibi
suauiter reficientis. Auaricia est inor
dinatus appetit⁹ sufficiētie. Supbia
est imoderat⁹ amor excellentie. Dia
bolus q; p̃mo p̃misit mulieri digni
tatis excellētiā: cum dixit. Eritis
sicut dñi. Secūdo cognitōis abūdan
tiam: cū addidit. scientes. Tertio sua
uitatis expientia: cū ostēdit lignum
pulchrū: 7 ad ṽscendū suauē. Ideo
mulier in appetēdo p̃mū: fuit supba.
appetēdo secūdū: fuit auara. 7 tertiū
gulosa. 7 in hoc fuit transgressionis
rea. Et sic Adā a muliere stimulat⁹
comedit de pomo: non q; credēt q;
esset deus. sed ne contristaret Euam
vt dicit aug. super Genesim ad lit.
nec est incōueniēs plura genera pec
catoz concurrere ad vñm flagitiū
p̃petrandū. Nā p̃ter ṽcta: mulier
peccauit peccato mendaci. quando
dixit serpenti: q; deus p̃ceperat ne
pomum comederent neq; tāgerent
de tactu utiq; p̃ceptum nō acceperant
sed hoc addidit in displicētiā p̃cepti.
Ut dicit Iñico. de lyra. Quare con
cludit q; p̃ncipale peccatū ade 7 vro
ris eius inobediētia fuit. 7 ex con
sequenti crimen lese maiestatis. De
quo aug. li. 14. de ci. dei. c. 12. ait. Nō
debet extimare quisq; leue ac purum
illud fuisse cōmissum. quia in esca fa
ctum est. Inō quidem mala nec no
xia. nisi quia prohibita. Inō enim
quicquā mali in illo tante felicitatis

No. 7 an.

padiso deus crearet atq; plāaret: si
 obediētia cōmendata est in pcepto
 que hūus in creatura rōali mater est
 quodāmodo omniū custodiz hūus.
 Hoc itaq; de vno ubi gñe nō edēdo
 ubi alioz tanta copia sbiacebat: pre
 fertim cū nōdū volūtati cupiditas re
 sistebat: qd de pena trāsgressiōis po
 stea sōsecutū est: tā leue pceptum ad
 obseruādū tā breue ad memoriā reti
 nēdū: tāto maiore iniusticia violatū
 est: quāto faciliore posset obseruātia
 custodiri. hec Aug. ex cuius hūis de
 phēdimus: q; graue fuerit primorū
 pentum peccatū. Nec mirū: quoniā
 si pater indignat filio: et dñs sōdito
 inobediēti: quāto magis pater misē
 cordiarū: et dñs celi et terre moleste
 ferre debuit: dū pceptū suū de facto
 vidit cōtemni et pteriri. **S**ecūdū
 dubiū erat: vtrum peccatū illud fuit
 grauissimū omniū peccatoz. Et re
 spōdet Bo. in. 2. di. 21. et 22. q. vnū
 peccatū potest dici grauius altero
 duodecim modis. **P**rimo cālitate
 et sic peccatum diaboli est maximum
 cuius inuidia mors intravit in orbē
 terrarum. **2°** enormitate: et sic pec
 catū Jude. **3°** ingratitudine: et sic
 peccatū illi: q; plura suscepit dona et
 bñficia. **4°** piculositate: et sic peccatū
 i grātē. **5°** inseparabilitate: et sic pec
 catū auaricie. **6°** importunitate: et
 sic supbia: que ex ipsis bonis opibus
 cōsurgit. **7°** pronitate: et sic luxuria
8° maioris gratie impugnatiōe: et sic
 peccatū in spūm sanctū. **9°** maiori
 offensiōe: et sic ydolatria. **10°** ratiōe
 maioris libidinis: et sic culuscūq; ge
 neris peccatū pot fieri maius alio.

11° gñalitate: et sic peccatū pmi pēris
 dicit fuisse maius: q; in totū genus
 hūanū se diffudit. **12°** rōe facilitati
 resistendi. Et sic dicit magr in textu
 q; peccatū Ade fuit grauissimū: q; a
 vt dicit Aug. li. 14. d. ci. dei. Magna
 fuit in peccādo iniqtas: ubi tāta fuit
 in nō peccādo facilitas. **T**ertium
 dubiū fuit. vtz grauius peccauit vir
 q; mulier: et rñdet Dona. q; si loqua
 mur de grauitate: quātū ad ingratu
 tudinē: gñius peccauit vir: q; copia
 flora dona suscepit. Si aut loqmur
 quātū ad libidinem magis peccauit
 mulier: q; cū magis improba volū
 tate: dū cupiuit deo assimilari: et cre
 didit. Si hō loqmur ad corruptiōez
 distinguēdū: q; aliqd dicit corūpe
 duplici. Aut p modū cause. Aut p
 modū occasiōis. Si pmo modo sic
 q; peccatū viri fuit cā trāsfusiōis in
 postēos: et ita corrupt se et alios: ma
 ior cōsecuta est ex peccato viri coru
 ptio: et ideo eius culpa fuit grauior.
 Si p modū occasiōis: sic q; peccatū
 mulieris fuit occasio peccati viri: et
 ita p cōsequēs omniū alioz. Hoc si
 mulier potest dici ceteros corrupisse
 nō solū posteros: sed etiā virū suū
 vñ nō solum peccauit in se: sed etiam
 in pxiū: et quātū ad hoc peccatū
 eius fuit grauius q; peccatū viri.
Quartū dubiū fuit. Utrū magis
 fuit remissibile peccatū hominis q;
 angeli. Et respondet Alexander in
 tertio sūme q; sic: et cōgruētia sumis
 ex tribus.
Primo ex libertate arbitrij.
Secūdo ex conditiōe nature.
Tertio ex qualitate peccati.

Primo rōe libēi arbitrii fuit ma-
gis remissibile pēam hōis q̄
āgelī s̄z. n. aug. 7 pōit a magro. 24.
di. 2. in libēo arbitrio ē factas volū-
tatis 7 rōis: tā in homine q̄ in an-
gelo: v̄tamen differenter. Primo
quātū ad volūtātē: q̄a libez arbitriū
hōis āte elēctionez volūtatis: 7 post
elēctionē se habet mutabilē: liberum
arbitriū āgelī āte elēctionē se habz
mutabilē: 7 p^o elēctionē imutabilē.
7 hac rōne in sūmo gradu: libez ar-
bitriū est in deo. In infimo in hōie:
in āgelo v̄o medio modo se habēs.
Quare deus de necessitate imutabi-
litis semp elegit bonuz: homo pōt
eligere bonum 7 malū: 7 itez bonū
Angelus aut tātū semel pōt eligere
7 ideo quicqd̄ elegit nō potuit dete-
stari: ex quo nō potest penitē: neq; p
penitētiā culpā delere: que est dete-
statio mali: 7 ita relinquit: q̄ culpa
eius nō potest remitti: sicut remittit
illa hominis. Itē quātū ad p̄p̄ieta-
tē rōis: differt libez arbitriū in hōie
7 in āgelo: q̄a sicut dicit Dionysius.
Dei intellectus āgelī firmitus est: et
hoc est quia supra tēpus 7 ita accipit
torū simul: 7 non post hoc illud: vel
hoc ex illo. 7 ideo dicit āgelus in-
tellectualis s̄b̄stācia: s̄ intellect^o hōis
est in tpe. 7 ita cōfēdo accipit. Un
nō accipit torū simul: sed vnum post
aliud: 7 vnuz ex alio. sicut ex p̄missis
cōclutionē. 7 ideo hō dicit rōalis s̄b̄a
q̄a rō est v̄tus collatūa vni^o ab alio
q̄lis est q̄ cōp̄atio simplicis ad cōpo-
sitū 7 pūcti ad lineā in essendo: talis
est cōp̄atio intellect^o āgelī ad hu-
manū in intelligēdo 7 iudicādo. cū

q̄ iudiciū fiat ab intellectu. p̄z q̄ āge-
lus s̄m statū sue cōditiōis iudicat de
re tota simul. 7 non in tēpore. 7 iudi-
cādo de ipsa. videt eam totā simul
q̄ certissime iudicat. s̄ q̄ peccat in iu-
dicādo. p̄z q̄ peccat ex certissima ma-
licia: 7 sic nullo mō potest excusare.
q̄ eius peccatū est irremissibile. Nō
sic autē est de homine. v̄n cū totā rē
nō simul videat potest decipi in iudi-
cio suo. 7 ita cū peccatuz eius aliquo
mō possit excusari. nō ē irremissibile
v̄n Gene. 6. dixit deus. Nō pmane-
bit spūs meus. i. indignatio mea in
hōie in eternū q̄a caro ē. **S**cda rō
Scdo pēam hōis fuit magl remissi-
bile q̄ peccatū āgelī rōe nature. vt. n
inqt Anselmus. li. Cur deus homo
p̄ aliū hominē q̄ nō esset sui ḡnis hō
nō debuit liberari 7 reparari. Et cū
nō oēs āgelī sint vniū ḡnis. p̄z q̄ n̄
fuit possibilis repatio in āgelo sicut
in hōie. **T**ertia rō. **T**ertio pēam
hōis fuit magl remissibile rōe q̄lita-
tis peccati. attēdēdo in pēo tria.

Primo genus.
Secundo circūstantiam.
Tertio occasionem.

Primo attēdēdo gen^o. Tā āgelus
q̄ homo peccauit p̄ superbiā. s̄ disse-
rent. s̄b̄o. n. appetit sciētā dei. Sed
āgel^o omnipotētā. Omnipotētia
autē dei nō est cōmunicabilis alicui
creatūre. Unde x̄ps s̄m q̄ homo nō
hūit omnipotētā: s̄ b̄n omnīū scien-
tiam. Quia q̄ sūma inordinatio est
appetere illud ad qd̄ nullo mō crea-
tura ē ordiata. hō āt erat ordiat^o ad
sciētā quā appetebat. ideo peccatum
hōis fuit remissibile. non āgelī.

Secundo attendēdo circūstantiam peccati p3 differentia. Nā in Adam fuit aliqua ignorātia: q̄a peccatū qđ erat mortale credidit veniale. Sicut dicit aug⁹. Unde nō tātum credidit peccare quātum peccauit. Angelus autem non habuit ignorātiā in peccando. Item homo habuit ppositū penitēdi 7 petēdi veniā de peccato: qđ credebatur veniale. Angelus autē non. 7 ppter hoc peccauit in spiritū sanctū: homo nō. Tercio attendēdo occasionem peccati. p3. q̄a homo nō peccauit seipso sed alio mediante scz vxore. vxor etiam suasa fuit a serpēte. Insuper in vno homine erat tota species hūana nō adhuc multiplicata sed multiplicāda in alijs. Sed in angelo peccante non erat tota natura angelica: 7 ppter hoc diuine iusticie congruū fuit. vt nō statim iudicaret hominē qđ cito peccaret. donec spēs humana multiplicaretur. 7 maxime numerus electoz.

De duodecim penis punitū est genus humanū ppter peccatū p̄morum pentū. Cap. tertiu.

Et si cotidie in nobilissimis expi- amur: qđ misabilis facta sit hu- mana conditio ppter lapsum p̄morum pentum. Nūtamē vt vehementius excitet animus ad timorē. de penis quas humanū genus incurrit ppter trāsgressiōē diuini p̄cepti. In hoc tertio misterio flebiliter differemus. Deus nāq; iusto iudicio quadruplici pena voluit Ade peccatū punire.

Prima dicitur spiritualis.

Secunda corporalis.

Tertia temporalis.

Quarta eternalis.

De triplici pena spūali quā incur- rit humanū genus ppter lapsum p̄- morum pentum. Et p̄mo de p̄dicatione iusticie originalis.

Prima pena qua puniuit deus peccatum Ade. fuit spūalis. et hec triplex.

Pri^a dicitur iusticie originalis p̄ditio.

2^a anime maculatio.

3^a donoz spūaliū d̄minutio.

Prima pena spūalis fuit iusticie ori- ginalis p̄ditio. De hac dicit Nico. de lyra. sup. 5. c. ad Ro. Iusticia ori- ginalis est quedam humane nature reditudo fm quam corpus erat ale- sbiectū. 7 vires inferiores ratōi qđ diu anima sbiecta erat suo creatori. hec autem iusticia erat quoddā donum supernāle datū homini a deo. p qđ ipse homo erat totaliter sbiect⁹ deo: qđ tū ad rōnem. Ratiōi hō erat sb- iecte vires inferiores. Irascibilis 7 cō- cupiscibilis. hāc iusticiā vocat Salo- mon reditudinez. quādo dicit eccle- siastes. 7°. c. Inueni qđ deus fecit ho- minem rectum. Ista g iusticia vt di- cit Lādulfus. in. 2. di. 29. ordinabat^r respectu dei. vt plena obedientia exi- beret ei. deinde respectu sui. vt p̄fecte faceret inferiores potētias seq motū recte rōis 7 volūtatis. deī respectu p̄ximi. vt redderet vnicuiq; qđ suuz erat. 7 debitā cōdilectionem. Addit Lādulfus qđ erat in volūtate sicut in sbiecto: quia si iusticia moralis est in volūtate fm Arist. 5. ethi. Inō min⁹ originalis iusticia. 7 ideo nō tenetur opinio eoz qui dixerunt qđ erat in appetitu sensitio. q̄a illa iusticia fuit

habitus pceptiuus: non obeditiuus:
 fuit. n. data ad pcepte inclinandum
 voluntatem: vt intensue 7 dñatie
 pcepteret. De hac dicit Tho. pma p.
 .q. cētesima p^a. qd ex eo qd fuit donū
 diuinitus datū toti nature: Idcirco
 filij pentibus assimilati fuissent qñtū
 ad originalem iusticiā. Qd qñ grauis
 fuit hec iactura donum tale pdidisse
 cuius vtiq; pditione etiam sancti cū
 tot aspitationib; 7 castigatōib; ac mor
 tificationib; carnis: cōcupiscētiā vir
 lupare potuerunt. Clamabat Paul⁹
 ad Ro. 7. Vtdeo aliam legē in mē
 bus meis repugnantē legi mentis
 mee. Si non peccasset Adam: non
 erat opus eūz tot ieiunijs disciplinis
 vigilijs 7 laboribus acquirere regnū
 celoz. Qd Adam quid fecisti: cū non
 obedisti voci dei. Ecce ppē culpam
 tuam perditā est tibi: 7 omnibus a te
 descendētibus originalis iusticia. Id
 dicit textus Gen. Aperti sunt oculi
 eoz. Rico. de lyra. s. ad cognoscēdā
 suam nuditatē esse confusibiles: que
 prius erat hōesta: qā sbracta iusticia
 originali: statim sēserūt rebellionez
 carnis: ad spūm 7 motū inordinatū
 membrorū. Ideo statim studuerūt co
 operire suā nuditatē 7 turpitudinez
 7 vt dicit textus: consuerūt folia fic⁹
 7 hoc dicit hebrei: qd ficut fuit arbor
 ex cuius fructu comederūt: 7 fecerūt
 sibi perizonata. i. succindoria circa
 lumbos. Nota tñ fm doctores mo
 dernos: vt dicit Landulfus in .z. di
 zg. qd iusticia originalis non fuit ha
 bitus gratie gratum facientis ex eo
 qd pñus homo nō fuit creatus cum
 gratia gratum faciente: vt magister

dicit in littera pfectis nominare dī
 stindōis qd creatus fuerit cū iusticia
 originali. Tamē anteq; peccaret: ha
 buit gratiam gratū facientē. fuit. n.
 tribus hōis in statu innocētie qā
 fuit creat⁹ hora sexta: 7 expulsus ho
 ra nona. In ista noua fuit sibi col
 lata gratia. quia Grego. 7 Damas.
 quos magister adducit in textu vi
 cunt qd primus homo fuit in caritate
 7 fuit coniūctus deo: et donis mi
 randis peditus. Si caritatem hūit
 hūit gratiā quia idem sunt.

Secūda pena spūalis quaz in
 currit Adā ppter inobediētiā
 illam: dicitur anime maculatio. tho.
 pma secunde. q. 86. articulo primo.
 Macula pprie dicit in corporalibus
 quādo aliqd corpus nitidū pdit suū
 nitorem: sic macula fuit anime Ade
 Inaz innocētia pdita mortali peccato
 facta fuit obnoxia: 7 qd his grauius
 est. Omnes ab Adam descendētes.
 Christo dñtarat excepto: qā fuit de⁹
 7 homo: cum sorde originalis culpe
 nascunt: que est culpa contracta: 7 si
 non acta. Omnes inquit Apost. ad
 Ro. 5. in Adam peccauerūt. De hac
 hō materia diffusius loquar in ser
 mone p festo cōceptōis & ginis glo
 riose.

Tertia pena spūalis dicit do
 noz spūalūz diminutio. sedē
 ex cōsequenti qd postq; iusticiā origi
 nalem 7 gratiā gratū facientē Adā
 amisit: non cum illa dulcedine deuz
 stēplabat sicut prius: nec gaudebat
 eius conscientia intrinsecus gustib;
 rez diuinaz. Idā licet deū p essen
 tiam non viderit: vt dicit Tho. i. pte
 c

q. 94. 7 Bon. in. 2. vi. 22. vidit tamē
deū per speculū clarū: 7 p apparitōez
in aliquo signo: seu in sbiecta creatā
sic potuit letanter vidisse āgelos in
corporibus assūptis apparentes sibi.
Ex quibus omnibus suauissime refi-
ciebat in mēte: quē tamē post illam
trāsgressiōē in eo fuerūt diminuta.

De punitione corporali.

Secunda pena qua punitū fuit
ade peccatū: dicit corporalis.

7 hec est triplex.

Prima dicit cōtrariōz actio.

2^a laboriosa vite sustentatio.

3^a mortis sbiectio.

Prima pena corporalis est cōtrariōz
actio. Si enim Adam stetit: q̄ nūc
homini contrariāt: minime illū ledē
potuissent: si in ignem fuisset p̄dē⁹
ipsū non cōbussisset: si in aquā fuisset
imersus: ipsum nō suffocasset: et filia.
7 hoc utiq̄ euenisset p̄ dei p̄uidētiā
que sic actiōz actum suspendisset q̄
impassum minime agerent. De hac
impassibilitate 7 duab⁹ penis sequē-
tibus: copiosius tractauī in q̄dragessī
mali: in sermōe de vita. Ideo in hoc
loco ista breuiter p̄curro. **S**ecūda
pena corporalis est laboriosa vite su-
stentatio. Didūz equidē fuit homini
Gen. 3. In sudore vultus tui vesceris
pane tuo. Si non peccasset: nō erat
opus tot laborib⁹: tot artibus: tot in-
dustrijs acquirere victū 7 tegumētū
Unde Aug. li. 14. de ci. dei. c. 26. ait
Vinebat itaq̄ hō in paradiso sicut
volebat: q̄diu hoc volebat: qd̄ deus
iusserat: vinebat fruens deo: ex quo
bono bonus erat. Vinebat sine vlla
egestate: sic semp̄ viuere habēs in po-

testate: cibis aderat ne esuriret: pot⁹
ne sitiret: lignum vite: ne illū senecta
dissolueret: nihil corruptōis in corpe
vel ex corpore vllas molestias vllis
eius sensibus ingerebat: null⁹ extrin-
secus morbus: nullus idus metuebat
extrinsecus summa in carne sanitas
erat: in animo tota tranq̄llitas. hec
ibi. Igit omnes dolores pturientiū
omnes sudores laboratiū: agricola⁹
artificum: et quorūcūq̄ omnia mala
egrotantiū 7 infirmorū: q̄ nec libris
medicorū cūcta rep̄hensā sūt: omnia
deniq̄ h⁹ vite p̄icula a culpa p̄moriū
pentū deriuant. **T**ertia pena cor-
poralis ē ḡnalis mortis sbiectio: p̄p̄
peccatū etenim p̄moriū pentū mors
ōnā in omnib⁹. vñ aug. li. 12. de ci.
dei. c. 2. ait. Ifatendū est p̄mos hōies
ita fuisse institutos: q̄ si nō peccasset
nullū genus mortis exp̄irent. Sed
eisdem peccantes p̄mos ita fuisse
morte mulctatos. Ut quicqd̄ eorūz
stirpe esset exortum: eadē pena tenē-
retur obnoxium. **P**ro magnitudine q̄ppe
culpe illius naz dānatio mutauit in
peius: vt qd̄ penalit̄ p̄cessit in peccan-
tibus p̄mis nālīt sequeret in nascē-
tibus ceteris.

De tertia pena corporali.

Tertia pena qua punitū ē pec-
catū p̄moriū pentūz dī t̄p̄alis.
7 hoc tripliciter.

Prima est a paradiso expulsio.

2ª animalium rebellio.

3ª sbiectiōis introductio.

Prima p̄a fuit a paradiso expulsio.
vt. n. hēc Gen. 3. **P**lātauerat autēz
dñs deus paradisum voluptatis a p̄n-
cipio. i. a p̄ncipio creat̄e: h̄z expositōz

Magistri in historia scholastica. scilicet cum apparuit arida: et germinare terram fecit. Unde a principio. id est a prima parte orbis. id est ad orientem. Nam ut dicit Thoma prima parte. quod dicitur. Conuenienter in parte orientali dicitur situs: quia credendum est quod in nobilissimo loco totius terre sit constitutus. Cum autem orientes sit dextera celi secundum Aristoteli. de celo et mundo. Dextera autem est nobilior quam sinistra. Conueniens fuit ut in orientali parte paradisi ille institueretur a deo. De hoc paradiso sic ait Damascenus. li. 2. c. ii. Paradisus in oriente positus est omni terra excelso: tepato tenuissimo ac purissimo aere fulgens: plantis semper floridis comatus: bono odore plenus: lumineque repletus. Isidorus li. 4. et ibi. Idem dicit in sententia. Et Aug. 8. super gen. ad litteram. Tres inquit sunt de paradiso generales sententie. Una est eorum qui tantummodo corporaliter voluit intelligi. Alia est eorum qui spiritualiter tantum. Tertia eorum qui utroque modo paradisi accipiunt: quam mihi fateor placeat sententia. Et in. 12. de ci. dei. Que commode dici possunt de intelligendo spiritualiter paradiso nemine prohibente dicatur: eorum tantum illi historie veritas fidelissima rerum gestarum narratio commendata credatur. Tria. namque de paradiso in scriptura dicuntur per modum narrationis historie proponuntur. In omnibus autem que sic scriptura tradit: est pro fundamento tenenda veritas historie. et desuper spiritualis expositio fabricanda. Hec Aug. Ad hunc paradysum translati sunt Enoch. ut habet Eccle. 38. c. et helyas. Ut patet 4. Reg. 2. c. Ambrosius in exameron. Et Basilius in exameron dicunt. quod po-

situs est in altissimo monte: de cuius cacumine cadunt aque cum tanto strepitu quod omnes circa habitantes sunt surdi et faciunt aque lacum: ex quo procedunt quatuor flumina. Verumtamen ut dicit Thoma. sequendo Aug. 8. super Gen. ad litteram. Locus ille seclusus est a nostra habitatio aliis impedimentis vel montium: vel marium: vel alicuius estuose regionis: que pertransiri non potest: et ideo scriptores locorum de hoc loco mentionem non fecerunt. Ad nostra igitur redeunt. Magister in historia scholastica dicit quod homo conditus est in agro damasceno: et inde tulit eum deus et posuit eum in paradysum. Item secundum Thoma. est quia paradysus fuit locus congruus habitationis humane: quantum ad incorruptionem primi status. Incorruptio autem illa non erat hominis secundum naturam: sed ex supernaturali dei dono. ut ergo hoc gratie dei imparetur: et non humane nature. Deus hominem extra paradysum fecit: et postea in paradiso posuit. Ut ibi habitaret toto tempore animalis vite: postmodum cum spiritualis vita adeptus esset transiret in celum. Ibi ergo ut dictum est paulo ante tribus horis creditur Adam traxisse moram. in qua diuini mandati transgressor inuentus est: et a paradiso cum pellicea tunica turpis eiecit: missusque est cum uxore sua in hanc vallem lacrimarum.

De perditione domini animalium.

Secunda pena temporalis: quod punitur est primorum peccatorum: de animalium rebellio. De qua dicit dominus Boetius in. 2. di. 15. quod aliter ordinatur aialia ad hominem secundum statum innocentie. Aliiter secundum statum nature lapsae. In statu innocentie ordinabatur secundum rationem quadruplex.

e z

Prima rō ad manifestādū hōis im-
perium: qđ manifestarēt: dñ ei p oia
obedirent. **S**ecūda ad decorādū
hōis habitaculū: animalū multitu-
dine nō solū arborū. **3^a** ad excitādū
hōis sensum: vt in ipsoz animalū
naturis diuersis videret hō multifo-
rem sapientiā dei. **4^a** ad mouēdū
hōis affectū: vt videt illa deo s̄iecta
et sibi ipse deum amaret. **S**ecūdum
hō statū nature lapsē ordināt aialia
aīr ad hominē. **I**uncta. n. et pecora
ordināt ad reuelādū hōis indigen-
tiā: quātū ad cibū: quātū ad vestitū:
quātū ad obsequiū: et quātū ad sola-
ciū: hec p maiori pte sumpta sunt ex
dictis Aug. 3. sup Gen. ate peccatuz
itaqz omnia animalia s̄b hōis erant
ptate: oēs volucres celi: et oēs pisces
maris. **U**nde deus dicit Gen. i. ca.
Dominamini piscib⁹ maris: et vola-
tilib⁹ celi et vniuersis animalib⁹ que
mouēt sup terram. **E**x quo vt dicit
Tho. i. pte. q. 96. Naturalit homo
dñs est omniū animalū. **I**dō pmo
politic. dicit Arist. q venatio est q̄si
quoddā iustū bellū qđ vtiqz nō expe-
dierit: s̄ Adā nō peccasset. **V**erūtā
somnia hec vident plerisqz: q̄ facile
seipsoz confundere vel corrigere: qđ
melius est possunt: si amīcoz dei et
sanctoꝝ viroꝝ exēpla inspicē velint.
Refert nāqz Hierony. in vita pauli
p̄mi heremite. **Q**u coruus diebus sin-
gulis dimidiū panēz p̄ Paulo defere-
bat: et dñ Anthoni⁹ ad illū visitādū
se contulit: integrū vt vtriqz sufficēt
apportauit. **I**nsuper dñ Anthoni⁹
post illius felicē trāsituz corp⁹ vellet
sepelire: supueniētib⁹ leonib⁹: et mā-

suetissime fodētib⁹ terrā: id fecit ipse
adhuc hieronym⁹ leonem ferocissi-
muz in monasterio velut agnū mā-
suetū retinuit. **A**t et Ifrāscul⁹ noster
lupū apprehēdit in ciuitate Lugubri
qui multos hōies occiderat et cū obe-
dientia multa lupus Ifrāsculū secut⁹
ē. **Q**ui mādato ei⁹ biēnio supuinēs
mansit cū hominib⁹ et pueris et canib⁹:
neminē vltra ledens. **S**andus
adhuc pontifer Siluester draconē
ingētē ferreo anulo imposito in nari-
bus eius sine aliquo nocimento in
vrbe maxima ligauit. **D**e leonibus
iteꝝ legimus qđ Danielē seruum dei
nō offēderūt. **I**taqz vt dicit Danielis
i 4. c. fuit ipse in lacu in quo erāt. 7.
leones diebus. 7. qbus vari cōiuetū
erat quotidie duo corpa: et due oues
et tūc nō data fuit eis vt deuocarēt
danielē: q̄ tamē ptegete se deo liber-
cū leonibus habitauit.

Dibedtio violēta ē p̄ peccatū.
Tertia p̄a tpalis fuit s̄bedōis
introductio. **S**i nō peccasset
homo: tūc hominī hō nō s̄biceretur.
Verūtū vt accipi pōt ex dictis s̄ctis
Tho. i. pte. q. 96. duplex est s̄bedtio.
vna violentie: altera ordinis et reue-
rentie. **P**rima nō fuisset in statu ino-
cētie: q̄a penalis est et dura. **3^a** hō q̄
nemini nocet fuisset in illo statu: quia
reuerēter et cū amore filij fuissent s̄b
diti pentibus suis: vxores maritis: et
iuuenes senibus et similia.

Non essent cor dānati si non
peccasset Adam.

Quartā pena qua punituz ē pec-
catū p̄morū p̄tū dicit et̄nalīs
nā illud peccatū punit pena eterna

tripliciter.

Primo in paruulis.

Secundo in infidelibus.

Tertio in dānatis omnibus.

Primo illud peccatū punitur pena eterna. In paruulis qui in solo originali decedūt. Omnes quippe tales in eternū puabūt visione dei: vt dīc Magister in. 2. di. 22. De hac mā et sequenti de infidelibus dixi in q̄dra gēssimali. 2° illud peccatum puniē in infidelibus pena eterna. Dēs q̄ppe infideles in sua infidelitate moriētes eternalit dānati puniēt in inferno: nec vera: nec tenēda: imo velut heretica reiciēda est opinio eorū q̄ dicūt vnūquēq; in sua fide saluari. Unde scribit̄ eē de sūma trinitate et fide catholica. c. pmo. vna ē fidelit̄z vniuersalis ecclesia: eē quā nullus omnino saluat̄. 3° puniē peccatū primorum pentum in dānatis omnib⁹. Tenēt q̄dem aliqui: q̄ si sterisset hō in statu innocentie: soli fuissent nati: q̄ modo sunt electi. Hoc videt̄ asserē Grego. q̄ in 4° moralit̄. c. 25. ait. Si pētem p̄mū peccati nulla putredo corūpet nequaq; filios p̄ditionis generasset Sed illi qui nunc p redēptorem saluandi sūt soli ab illo electi nascerēt. Et si diceretur q̄ multi electi nati sūt de pentibus dānatis. q̄ illi parētes fuissent nati. Rūder Radulfus in. 2. suo. di. 20. q̄ isti electi fuissent gēiti ex illis pentibus electis. Quare autē de^o p̄mittat tot homines nasci quos ante secula vidit fore dānandos. Et q̄a xps qui misericordit̄ vēit in mūdū et suo p̄cioso sanguine nos redemit tam grandī piculo: tot hominū p̄di-

toz non obstitit: et similia: nō est nō strum inuestigare. Sed potius vn⁹ quisq; timere debet: ne ppter sua vōluntaria scelera et delicta deputetur: cum dānatis alijs igni gehēne: et iō studeat opam dare: vt p penitentia et virtutis opa numero electoz ascribat̄. Sicq; possideat eternū regnū in quo xps cum suis omnibus viuic et regnat in secula seculoz.

Sermo septimus de iudicio dei contra mūdum lasciuientez quando diluuiū p̄didit hoies peccatores.

Quā terribilia nimis sint iudicia dei: p̄ter ea que de angelis raentibus et peccantib⁹ hominib⁹ p̄mis enarrata sunt: Ostendit adhuc nobis diluuiū illud gēale: q̄d inūdauit tēporibus Noe quo paucis dūtaxat exceptis deleta est omnis caro. Extendit vtiq; tunc Rex celoz potentissimū brachiū suū: et cōtriuic superbiam hominūz maloz. nec inuēt⁹ est quispiā: qui valuerit effugere furorē illius. Omnes p̄cūt: omnes suffocati sunt in aquis inundātibus. Qua de re vt efficacius timor dñi ingerat̄ cordibus nostris statui in hoc s̄mone de iudicio dei cōtra mūdū lasciuientez dissere. Dicāq; q̄d vacat̄ in scripturis de diluuiō: quo carnales homines puniti sunt continetur: neq; put in textu biblie singula posita sunt explicabim⁹: sed quedā p̄ncipalia tamen p̄tractabimus eo ordine quo in hoc dicendi gēne auditozibus facilius v̄ritatem p̄suadere possim⁹.

De diluuiō igit̃ locuturi: tria mīste-
ria declarabimus.

Primū dicit̃ tēporalitatis.

Secundum causalitatis.

Tertium terribilitatis.

De tēporibus circa diluuiū consi-
derandis. Primo de ānis q̃ fluxerūt
ab Adam vsq; ad diluuiū.

Cap. p̃mum.

PRO ampliore dicendoz noti-
cia: ad tempus diluuii: animuz
in hac pte &temus: distinguemusq;
quatuor tempora cōsiderāda.

Primū tēpus mūdialis duratōis.

2^a retardate generationis.

3^a diurne expeditionis.

4^a mensis determinatōis.

Ab Adam vsq; ad diluuiū anni
duo millia ducenti q̃draginta duo.

Primū tempus cōsiderandum
circa diluuiū: dicit̃ mundialis
durationis. In quo licet scire quot
āni exacti sunt a p̃ncipio mūdi vsq;
ad diluuiū. Et fm̃ Josephū & magi-
strum in historia scholastica ab Adā
vsq; ad diluuiū fluxerūt anni duo
millia quingenti quinq;gintasex. fm̃
h̃o Hieronymum Eusebiū & septua-
ginta interpretes: & omnes tam gre-
cos q̃ latinos: fuerūt āni duo millia
ducenti quadraginta duo. **P**ro hac
differentia annoz non debet quis
turbari: potissimū quia anni a diuer-
sis diuersimode computāt. Est enī
annus maximus: de quo dicit̃ Ma-
crobius: secundo libro super somnū
Scipionis. & Tullius libro secundo
d̃ natura deoz. & in. 6. de republica
q̃d cōpletur cum sol & luna & omnia
sydera firmamenti ad eūdem locum

unde semel profecta sunt redierint.
Hunc annuz Varro conscri conscri-
psit in quadraginta millibus annis
Et dicit̃ Aug. li. 12. de ci. dei. Plato-
nici h̃o in quindecim millib; annis
put̃ refert̃ Macrobi; li. 2. sup̃ sōnio
Scipionis. **P**tolomeus vero in li.
Almagesti dixit annum maximū cō-
pleri in trigintasex millibus annis.
Sed **R**estaurus modernus philoso-
phus & Astrologus: in p̃mo libro d̃
causis esse mūdi dixit q̃ stelle fixe et
erratice mouent̃ & h̃us orientē q̃tuor
gradibus: nec vlt̃erius: & post retro
gradando alijs quatuor gradib; re-
trocedunt: & motus iste nūq; cessat
ab hoc ordine. Quare celū nūq; fa-
ciat opatiōes tales: quas semel fecit
cum semp̃ tendit ad p̃ducēda noua
p̃pter maiore nobilitatē & p̃fectionē
ipsius. **I**deo nec ānus maxim; pōt
poni. Est annus solaris: qui duobus
modis accipitur. vno modo put̃ est
annus reuolutionis: put̃ scribit̃ pro-
lomeus. li. 2. Almagesti. i. c. Est tēp-
mor; solis: quo sol semel circūit duo
decim signa zodiaci: redeūdo ad p̃-
p̃dum sui circuli: q̃d quidem fit in
trecentis sexagintaquinq; diebus et
sex horis. **A**nnus h̃o vsualis tribus
cōtinuis ānis cōtinēt dies trecētos
sexagintaquinq;. Sed quart; ānus
qui dicit̃ bissextilis p̃ficiat̃ in trecētis
sexagintasex diebus: maz ille sex hore
que sup̃abūdāt a trecētis sexaginta
q̃nq; diebus nō ap̃utāt̃ in trib; p̃ori-
bus ānis: s; in quarto cōstituūt vnū
diem: & vocat̃ ānus bissextilis: Et si
sic sex hore nō intercalaret̃ in q̃busq;
quatuor ānis: successu t̃p̃is variaret̃

principia et fines temporū et solenni-
tates que sunt in hieme: reperirent
in estate. Quare sancta mī ecclesia
singulo quadriēnio accepit diē unū
qui vocatur bisextus: quasi ex bis. 6
horis collectus: et per hunc bisextum
stant firma in Calendario pncipia
et solēnitates temporum. Est adhuc
annus lunaris: continēs duodecim
lunationes: quarū quelibet cōtinet
dies vigintinovem cum dimidia. 3
dies huius anni sunt tricenti quin-
quagintaquatuor: estq; minor solari
diebus vndeciz: seu quādo est bisextus
duodecim. Quid plura. annus vt p
diximus apud varias natiōes: dispi-
numero per multa secula fluctauit:
et vt cōmemorat aug. li. 15. de ci. dei.
et Plinius libro septimo de naturali
historia. Egyptii quatuor mensibus
annum terminabāt. archades tribus
acharnane sex. Latini tredecim. Ex
quibus nullus sit p̄iudiciū historice
veritati: si inter scriptores rerum ge-
starum de numero annorum tanta
suborta videatur differentia. Aduer-
tendum tamen est: vt nullo modo
mundus et homines fuisse semper te-
neamus. Ibi fuit error Metrodori
chii: qui fm Eusebium. li. i. de euāge-
lica p̄patione dixit. Uniuersū fuisse
semper: quia si esset factus: esset a nō
ente. Ifuerūt et alii philosophi: vt Di-
dagoras samius: archita tarentinus:
et Theophrastus: ac Heripatetici fere
omnes qui vt scribit Censorinus ad
Cyrillum in libro de natali die: affir-
mauerunt homines semper fuisse.
Contra quos aug. li. 12. de ci. dei. c.
9. sic ait. Si semper fuit humanum:

genus: quoniam modo verū loq̄tur
historia gentium narrans qui fue-
rūt quācūq; rex inuētores: q̄ p̄mi
liberaliū disciplinarū aliarūq; artium
institutores: vel a quib⁹ primum illa
vel illa regio: parsq; terrarū illa atq;
insula incolī ceperit. Iher ille qui do-
ctor eximius nō imērito ad historias
recurrat: quia vt inquit Tullius li. de
oratore. Ibi historia est testis temporū:
lux veritatis et nūtia vetustatis. nos
hō scripture sancte adherē debem⁹:
que v̄dica narratōe cōmemorat ab
vno adam genus hominū multipli-
catum. Scripsit autem Moyses hi-
storiā genesis ex reuelatōe diuina
vnde Iheron⁹. in epistola ad Iuan-
linū ait. Manifestissima est genesis
in qua de creatōe mūdi de exordio
generis humani: de diuisione terre:
de confusione linguarū et gentium:
vsq; ad exitum scribitur hebreorum.
Sicut ergo cepit mundus: sic cepit
esse homines: et vt docet Iho. i. pre-
.q. 61. Solus deus pater fili⁹ et spūs
sanctus est ab eterno. I hoc. n. fides
catholica tenet: et omne contrarium
est hereticū. Sic enim creaturas
deus produxit: q̄ eas ex nihilo fecit.
idest postq̄ nihil fuerant. Ideo ab
adam vsq; ad diluuiū termin⁹ assi-
gnatur.

¶ Quare Noe distulit gñare vsq;
ad quingentesimū annum.

Secundū tēpus circa diluuiū cō-
siderandum dicitur retardate
gñationis. Volens equidē scrip̄a
de diluuiō mensionē facē gñatōem
Noe tangit. Noe hō cū āngentoz
esset ānoz genuit Sem Cham et

Japhet. ubi dubitare attingit: quare
 si Noe usque ad quingentesimum annum distu-
 lit generare. Respondet Ilico. de lyra: quod
 doctores hebrei dicunt: hoc factum esse
 ex eo quod deus disposuerat eum saluare
 in diluuiio cum tota sua posteritate. si
 autem ante quingentesimum annum generasset
 fuisset tot ex eo et filii eius multipli-
 cati: et fuissent inter eos multi mali:
 de quibus non esset dignum ut saluaretur.
 Nam si in trecentis quingenta annis quibus
 Noe vixit post diluuium. ut habet Be. g.
 c. Ex tribus eius filijs viginti quatuor mil-
 lia et centum viros et mulieres et pueros
 percreatos affirmat filo. ut refert ma-
 gister in historia scholastica quod fuisset
 in quodringentis annis. Insup tot persone
 cum necessarijs ad vitam per annum integrum
 quo durauit diluuium: non potuissent
 competenter in archa collocari. Quare
 deo volente cum quingentorum esset annorum
 filios generauit: cum quibus et vxoribus sal-
 uus factus est in archa. Vnde plerique
 dubitant de ista calculi: secundum n. computa-
 tionem. 70. interpretum. vixit. id est. annis
 post diluuium: sed nec legimus in archa
 fuisse: nec transferat ut Enoch: et quidam
 dicunt quod mortuus fuit ante diluuium. 7
 annis. Hieronymus. asserit quod eodem anno in quo
 fuit diluuium: quod est diligens computatio
 annorum eius secundum genesis manifestat:
 tamen omnes in numero annorum eius vite con-
 ueniunt. scilicet quod fuerunt omnes dies eius anni
 nonaginti sexaginta nouem: ut dicitur ge. 9. c.

¶ Quod deus per centum annos predi-
 cari voluit diluuium.

Tertium tempus circa diluuium con-
 siderandum dicitur: diuturne expe-
 ctationis: per suam quippe pietatem deus
 benignus antequam disponderet peccato-

res illius temporis: diutius expectauit: et
 monuit ut ad penitentiam rediret. Item Naz-
 arum Aug. li. 15. de ci. dei. c. 24. Cum
 dixit deus ad Noe. Erunt dies eius centum
 viginti annorum: non de termino humane
 vite locutus est: sed de termino ad pe-
 nitentiam assignato. Namque centum annis
 archa legis fabricata: ut refert Ma-
 gister in historia scholastica: et Noe
 verbo et facto diluuium predicabat: vnde
 illi homines neque deridebant eum: et mina-
 bantur quod atque ipse archam ingrederetur:
 si diluuium superueniret inficeretur illi.

¶ Quod in mense mayo inundauit diluuium

¶ Quartum tempus circa diluuium de
 mensis determinationis: quod scilicet mense
 diluuium illud venisset creditur: et ad id
 dicitur Mag. in historia scholastica quod
 fuit mensis mayus qui ab hebreis dicitur
 Sivan: a Macedonibus yon: a Latinis
 mayus: de isto mense lata est inter au-
 dores dissensio. Titus liuius primo li.
 ab urbe condita. et Varro li. 6. de ori-
 gene lingue latine. et Beda li. 1. de tem-
 poribus dicunt Romanum diuississe populum
 Romanum in maiores et iuniores ut
 altera pars consilio: alia armis republicam
 tueretur. In honorem quoque utriusque partis
 hunc Mayum sequente Junium dixit. aug-
 ustinus contra Iulianum. 3. inquit menses ve-
 teres dixerunt Mayum a maya: quam
 mercurij matrem colebant deam. ex quo
 omnes mercatores illo mense sacrificaba-
 nt. Item Maye et Mercurio. Iulianus
 vult ut dicatur mayus a macedo: quia
 hoc tempore ros precipue cadat made-
 faciens terram: seu quia tunc orientantur
 hyades stelle pluuiales.

¶ Quod diluuium factum est volente
 deo: propter peccata hominum premeda-

que si non fuissent: nec diluuiū inun-
dasset.

Cap. 2.

Iam disputandum est cōtra ci-
riosos de causa diluuij: quoniā
pleriq; nolunt ppter peccata hominū
diluuium inundasse. Idcirco vt de
hac rei veritas clarius elucescat: nota-
bimus quatuor causas: que a multis
diuersimode solent assignari.

1 Prima dicit celestis influentia.

2 demonum malicia.

3 potentum violentia.

4 omnis carnis immūdia.

**De influentia celi non fuit causa
precipua et pncipalis diluuij.**

Prima causa diluuii assignat
a quibusdam celestis influētia
hi dicunt qd si tempore illo omnes
fuissent iusti et sancti: adhuc diluuiū
supuenisset: et hoc ppter dispositōem
celi scilicet ppter coniūctionē plane-
tarum frigidorum et humidorum talē
effectum causantium. Nam vt dicit
Seneca in li. de naturalib⁹ qōibus.
Dixit Empedocles arsurā esse terrā
cum vniuersa sydera conuenient in
signo cancri: et vniuersalē inūdatōez
futuram: cum eadem turba syderuz
cōuersi in capricorno prouenit. Igit
aiunt isti diluuiū ex causa naturali:
sicut et alia diluua cōsueuerūt qñq;
prouenire: vt enim inquit Isidorus
li. 12. ethimo. In achaya fuit diluuiū
Jacob patriarche et Ogigi tpibus:
qui Eleusine conditor et Rex fuit.
Idē Isidorus narrat: qd recitat Pro-
sius libro primo qd anno octingente-
simo decimo ante urbem conditam
aquarum illuuiēs maiorem partem
populorū Thessalie absūpsit: paucis

per refugia montium liberatis: ma-
xime in monte parnaso in cuius cir-
citu Deucalion tunc Regno potie-
batur: qui tunc ad se racibus cōfugie-
tes susceptos fouit et aluit: qd ppte
rea genus hominum grecoz fabule
ex lapidibus ferunt reparatum. De
hoc Deucalione mentionez facit Ju-
uenalis li. pmo qui ait. Ex quo Deu-
calion niuib⁹ tollētib⁹ equoz. Naui-
gio montē ascendit sortelq; poposuit.
Paulatimq; anim⁹ caluerūt mollia
sata. Et marib⁹ nudas oñdit pirrha
puellas. Quicquid agūt hōies vorū
timor ira voluptas. Gaudia discursus
nostri est farrago libelli. Isidor⁹
li. 17. ethi. c. 2°. farrago a farre dicta.
est. n. herba ordeacea adhuc viridis
nec oū grauis ad maturitatez turgē-
tibus. Quidius insup in i. metamor-
phoseos ita inquit. Deucalion lacri-
mis ita pirrham affat ab ortis. O so-
ror o coniune o femina sola supstes.
Quā cōmune mihi genus et patrue-
lis origo. Demū thoros nutrit nunc
ipsa pericula iungūt. Iferatū qscūq;
videt occasus et ortus. Isos duo tur-
ba sum⁹: possedit cetera pont⁹. et ibi
Quidi⁹. Isidam viri manib⁹ speciez
traxere viroz. Et de femineo est re-
parata femina iactu. Inde gen⁹ du-
rum sumus experientq; laborum. Et
documenta dam⁹ qua sum⁹ origine
nati. Isamosū qd fuit illud diluuium
de q^o ipsi etiā poete tāta cecinē: nec
tñ nisi a cā nāli pcessit. s. ne multuz
inutiliter contendam⁹. dicit Isicol.
de lyra qd nobis satis esse debet testi-
moniū scripture: que diluuiū asserit
firmiter inundasse in penā peccati.

Idolum? tñ dicit fm Ric. in. 8. vi.
47. q. pductione ignis purgantis
mūdū in fine seculorū precedet vehe-
mens siccitas nālī gñata illi? ignis
pductōi cōcordās: nō tñ sicut dispo-
sicio necessaria. s. cōgrua: ita diluuiū
aque potuit pcedē aliqua dispositio
planetarū frigidorū et humidorū: con-
currens ad nutū dei ad talē aquarū
inūdatiōē. Ideo influentia illa nō
fuisse: si deus non statuisset diluuiū
pimere se spernentes.

**De demonibus incubis et succu-
bis et gigantibus.**

Secūda cā diluuij ab aliquib?
assignat demonum malicia.
Scribit nāq. Gen. Vidētes filij dei
.i. demōes hz expositōez istorū: q. di-
cūt filij dei. pp. nām spūalē: filias ho-
minū q. effēt pulchre: miscuerūt se in
specie hūana cū mulierib?: et inde sūt
nati gigātes. Mag. in hīstoria scho-
lastica dicit. Potuit eē: ut incubi de-
mones genuerint gigātes a magni-
tudine corporū denominatos. Sed
immanitati corporū respōdebat imani-
tas animorū: hūmā nō acceptat hoc
q. gigātes nascāt ope demonū incu-
borū et succuborū: q. et ipsi nati sunt
ex viris et mulierib?: sicut et ceteri ho-
mines. Inā de Og Rege basan. deu-
tronomij. 2. 7. ca. dicit: q. mōstrat
lectus eius ferreus. 9. cubitos habēs
lōgitudinis. 7. 4. altitudinis. 7. i. re.
is. c. legīt de Bolia: q. erat altitudi-
nis sex cubitorū et palmo. In cronica
Ricobaldi reperi q. tpe Elementis
pape secūdi Rome cadauer inuētūz
est gigātis incorruptūz magnitudi-
nis insolite: cui erat talē epitaphium

ffili? euādri Dallas quē lācea turni
ffilits occidit: more suo iacet hic.
hec ideo dicim? q. etia nālī gigā-
tes pnt absq. demōib? gñari: et ideo
vix illi q. erat diluuij tpe nati sūt: ut
practū est demonib? coopātibus in
dubiū hūit. Sz posito q. sic esset: nō
ppter ea deus diluuiū inūdare fecit:
qm. ut inqt Nico. de lyra. Diluuiū
datū est in penā hominū nō demonū
**De tpe diluuij filij potentū etiā vi
carnaliter concubebant cū filiabus
pauperum.**

Tertia cā diluuij assignatur ab
alijs potētū violētia. Dicit. n.
Rabi Salomon: q. filij dei accipiūt
p filijs iudicium et potētū: q. qñ vide-
bāt filias sūditorū pulchre ornari: et
qñ dabāt ad nuptias accēdebāt ad
eas: cōglicēdo carnalitē anteq. mariti
eas cōglicerēt: et h. sic potuerit eē: tñ
h. n. ē totalis cā: s. q. rta que seq.

**De ppter peccata carnis deus mi-
sit diluuium.**

Quarta cā igit quare diluuiū
fieri voluit de?: fuit ois carnis
imūdicia: dñ quidez in textu Bible.
Omnis caro corrupta viāz suā. Alij
itaq. filij dei fm Ric. de lyra intelli-
gunt qui descenderunt de Seth: q.
ab Adam instrudi fuerunt in cultū
diuino: p filias hominū intelligunt
mulieres descēdētes d. Chaym: que
erāt lubrice lascīue et dissolute: et de
illis pcepit Seth filijs suis d. volūta-
te dei: ut nō cōherēt cum eis. Ipsi
ho. fecerunt contrariū: q. tamen hic
fit mensio de filiis Seth: et filiabus
Chaym. Notandum est secundum
Magistrum in hīstoria scholastica:

qui allegat f3 Methodoz cui in car
cere extitit p amore xpi: facta fuit re
uelatio de teporibus pmiis 7 nouissi
mis dicentē. q Adam 7 Eua virgi
nes egressi sunt de paradiso: 7 hoc
vtrq3 ihiero. ad Eustochiū cōfirmat
dicent. Eua in padiso hgo fuit: post
tunicas pelliccas sumpsit iniciūz nu
ptiaz. āno hō vite Adā. i5°. nat° est
ei Chaym 7 soroz eius Calmana p°
alios. i5. ānos nat° est Abel 7 soroz
eius Delbora. 7 ideo natus est p m°
Chaym pessimus q3 Abel iustus: vt
ostēderet q in Adam tota generis
humani massa dānata est: 7 quādo
aliq3 ex ea vas sādificatōis efficitur:
nō hoc puenit ex nā: s3 ex dei vocāt.
misericordia. āno vite Adā cētesimo
trigesimo: Chaym occidit Abel. Et
luxere eū Adā 7 Eua cētū ānis: loc°
in q° luxerūt dicit vallis lachrimaz
iuxta Ebron. Chaym g pessim° re
māsit: q3 p m° terminos terre posuit
ad calliditatē fallaciāq3 pduxit. p m°
in terra supbiuit: post Adā in padiso
p m° homicidiū ppetrauit p m° ci
uitates edificauit: murisq3 muniuit:
7 homines male agentes in vrbib°
collegit: fm Josephū Chaym itaq3
coguit vrozē suam: que pepit Enos
enos genuit Irad: Irad mathusael
Mathusael Manuēl: Manuēl La
mech. hic p m°. s. Lamech bigamiā
introduxit. Et sic adulteriū cōt legē
dei ex nā fecit. In pma. n. creatione
vnica vnice facta est mulier: 7 de° p
os Ade decreuerat: vt essent duo in
carne vna: hic autem accepit duas
vrozēs: Adā 7 Sellā: genuitq3 Adā
Zabel: q3 adinuēit portacula pastorū

.i. tentoria ad mutāda pascua: nomē
fratris eius Tubal. s. pater canētium
in cithara 7 organo: s3 instrumentoz
qdē: que lōge post inuēta fuerūt: sed
inuentoz fuit musice 7 cōsonātiaruz
vt labor pastoralis quasi in delicijs
hīet: 7 q3 audierat Adā pphetasse
de duob° iudicijs: ne paret ars inuē
ta: scripsit eā in duabus columnis: in
qualibet totā vicit Josephus. Una
marmorea: altera latericia: quarū al
tera non dirueret diluuiō: altera nō
solueret incendio. Sella genuit Tu
balchaym: qui ferrariā artem p m°
inuenit: res bellicas decēter exercuit:
sculpturas operū vel hominum in
metallis in libidinem oculoruz fabri
cauit sicq3 vsq3 ad tempus diluuii ge
neratio Chaym semper exercuit nu
mero 7 malicia ac iniquitate gñatio
vero Seth instructa erat in diuino
cultu. dicit Strabus q3 post mortē
Abel: vouit Adam nō vltra se vrozē
cogniturum: sed deo iubēte p āgelū
fregit votum: vt dei fili° de eo nasce
ret: quare cognouit vrozem suam: 7
natus ē Seth: q3 genuit Enos: Enos
genuit Caynay: Caynay genuit La
mech: Lamech gēuit iareth: Iareth
Enoch: Enoch Natufalem: Natu
salez Lamech. Addit magister histo
riaz: q3 breuiter legislator gñatōis
Ade transit festinās ad tpa ihabrae
p m° hebreoz 7 plures s3ricet Ade fi
lios 7 filias. ex qb° oib° vt ad p pōitū
redeam°. p3 q3 nō habrae phibitum
fuerat: his qui descenderāt de Seth
ne inirēt matrimonia cū filiabus de
scendentibus de gñatōe Chaym: et
tamen contrariū facere nō erubere

Inquit ad hec sanctus Methodoꝝ
 q̃ filij Chaym abutebāt vxoribꝫ fra
 trum suozū nimis fornicatōibꝫ: deī
 mulieres in vesaniaꝝ verse sup̃gresse
 viris abutebāt. tādē exarserūt hōies
 in alterutrū coeūtes abūdabant pec
 cata imādissima carnis in omnibus
 excepto Noe ⁊ vxore filijs eiꝫ: ⁊ vxor
 ribus eoz. Quia peccata illa nephā
 dissima deū puocauerūt: vt diluuiū
 extingueret cōcupiscētiā hominū.

De terribilitate diluuij: quo tāta
 strages facta est cōtra hōies ⁊ aialia

Cap. tertium.

Audite obsecro om̃s ppli pec
 catores q̃ terribile fuit iudiciū
 illud: a quo se hōies defēdē n̄ value
 runt. Teneat deū: et humiliate in
 cōspēctū eius corda vestra: n̄. n̄. est
 potētia: n̄ fortitudo: n̄ cōsiliū cōtē
 dīm. Ipse fuit qui vires gigātū cō
 truit ⁊ deleuit: et aquis inūdātibus
 omnē carnē. Si at cōphēdē velimꝫ
 illius diluuij terribilitatem quatuor
 considerare debemus.

1° Primo terre deteriorationem.

2° animalium occisionem.

3° puuloꝝ s̄mersionem.

4° tātoꝝ hominū pemptiōē.

De ppter aquas diluuij terra dete
 riorata est.

Primo cōsideremꝫ terre dete
 riorationē. Dicit Magister in
 historia scholastica: exponēdo verba
 dei. s. Dispda eos cū terra. i. cū ferti
 litate terre: tradūt. n. vigore terre: et
 fecunditatē longe inferiorē esse post
 diluuiū: vñ efus carniū hōi cōcessus
 ē: cū ātea fructibꝫ viditarūt: nec mix
 tā tā diu fuit terra coopta aquis di

luuij: que p̄ maiori pte: vt dicit Mi.
 d̄ lyra: fuerūt d̄ mari oceano salso.

De animalia ⁊ volucres perire ex
 ceptis pilabus.

Secundo cōsideremus diluuij ter
 ribilitatē ppter animalū occisio
 nem: vt inq̃t textus biblie. Mortua ē
 om̃is anima viuens sup̃ terraz: oia
 animalia: oēsqꝫ volucres: excepti. que
 erant in archa. n̄. fuerunt mortui
 p̄sces: q̃a vt dicit s̄nico. de lyra: pec
 cata cōmissa erāt in terra ⁊ in acre: n̄
 autem in aquis.

De puuli perire in aquis diluuij.

Tertio cōsideremus diluuij ter
 ribilitatē: ppter puuloꝝ s̄mersi
 onem. Erāt illo tpe tot puuli: tot ad
 vbera matrū pendētes: q̃ tñ p̄ p̄mo
 scelē oēs ciulātes: lamētātesqꝫ s̄mer
 si sūt. Qualit̄ at filij puniūt p̄ pecca
 tis pentum: dixi in quadagesimali
 in sermone de ira dei.

De oēs hōies suffocati sūt: n̄. Noe et
 suis exceptis.

Quarto cōsideremꝫ illi iudiciū
 terribilitatē ppter tātoꝝ hominū
 p̄ptionē. Completa si q̃dē iuxta dei
 ordinatōē. Dixit deus ad Noe. In
 gredere in archam tu: ⁊ filij tui: vxor
 tua: ⁊ vxores filioꝝ tuoꝝ tecuz. Ma
 gister in historia scholastica seorsum
 viros: seorsum mulieres nominauit
 dñs: cum de ingressū loqueret: ac si
 diceret: tēpore afflictiōis cessandū est
 ab āplexibꝫ mulierū. In exitu d̄o di
 xit deꝫ. Egrede de archa tu ⁊ vxor
 tua: coniuāti iubent̄ exire: q̃ disundi
 int̄uerāt: ac si diceret eis. Nūc redijt
 tempus āplexadi: vt multiplicemini
 super terram. Mort enim subiungit.

Crescite et multiplicamini. dicit Rabi Salomon: quod in archa non fuit cōcubitus hominū: nec auīū: nec bestiarū propter vniuersalē mūdi tribulationē. In articulo itaq; dixi illius. Intrauit Noe in archam iuxta pceptū dñi cū omnib; animalib; et volucib; deputatis: que sū Magistrū in historia scholastica: tuitu diuino: et angeloz ministerio adducta fuerunt. Refert Nicolaus de lyra quod articulus importat rem distinctā et manifestā. Deus nāq; ingredi fecit. Noe de die clara et manifesta ad ostēdēdū quod poterat eū tueri a malis hominib; illius tps qd cōminari fuerāt eū occidē. Quid fuit vidē et qd tremēdū spectaculum illud qñ subito nebulosus aer fuit effectus vētig stridere ceperūt: tonabat ether: tonitrua audientes terrebāt: et catharactē celi. i. nubes apte sunt sūm. Inico. de lyra. loq; scriptura metha forice: nec dicit de celo stellato: s; aereo vbi generat nubes et pluuie: et quāt; omniū luctus mor insonuit: quot la mēta: dū breui spacio extrescētēs aq; rape cepūt corpora mergēdoz: videbat pater sūmergi filiū: videbat frat frēm: et ipse necādu: clamabat ad sydera. heu heu perimus in aquis: fili; pēz aut mēz forte pēcabat. Adiuuame natū tuū peuntē. Iac ille respōdē poterat. O me miserū: et ego tecum pereō: vix puto pētrāsūt dies quod maior ps defecit in aquis diluuij: et si qd forsan in mōtib; erat: suffocati sūt tādē et ipi: qñ pluit 40. dieb; et 40. noctibus: et aque multiplicata superauerunt oīa cacumina mōtiū. Expgissimini qd o peccatores poluti. Carnales

et lasciuī. Sacilegi et incestuosi. Libidinib; spurcissimis fedati: et time te Regē regū deū nostrū: deponite veterē vitā: abidite voluptates: corrigite malos mores: vt sic ipse misericors pater liberet nos ab omni malo in pēnti: et in futuro largiat gloriā sempiternā. Amen.

Sermo octauus de mulierib;: qd occasio sunt multoz peccatoz ppter que indignat deus.

Propter muliez pditiones noxias in gradia peccata sepe numero lapsi homines deū irritāt: vt sue iusticie in illos furore effudat et quis ita fore facile pphēdi possit ex relati. in duob; pcedētib; sūmōibus: vñ videm; cotidie patrias flagellari qd pbi et sādī viri arbitrant; fieri: qd indignat de; ppter inordinatos excessus ornat; muliez: et pōpā: imo inhonestatē vestimētoz: adeo vtiq; inualuit iā vbiq; pniciosa et detestabilis cōsuetudo h; dissoluticis: quod nulla forti p suasionē pdicatoz pōt aboleri. ex h; multiplicata sūt vsure rapine fraudulencie et iniquissime extorsicōes: quin imo cū iuēcule multe nuptui tradi nō possint: et alijs facultates nō suppetāt: ad suis vanitatib; satiffaciēdum nouit de; qd inde seqē. Ob id qd statui in pāti nostro sūmone de mulieribus vba facē. De quib; dicturi tria misteria declarabimus.

Prīmū dicē pductionis.

Secūdū cōmendationis.

Tertiū repensionis.

De deus benedictus producit mulieres ad perfectionem vniuersi.

Cap. primum.

Tta obiurganda puto vitia mulierum: ut sexus ipse non contineatur: neque ille que virtutibus florere: occasiones sumant desperandi. Ideo in hoc misterio primo: mulierum productione inuestigabimus sub quatuor dubijs.

Primum utrum mulier produci debuit cum alijs creaturis.

2° utrum mulier fuerit immediate formata a domino.

3° utrum mulier fieri debuit ex viro.

4° utrum mulier producta sit ad imaginem dei.

Primum dubium inuestigandum est: utrum mulier produci debuit cum alijs creaturis: et arguitur quod non. Primum quia dicitur philosophus in libro de generatione animalium: quod femina est mas occasionatus: si nihil occasionatus: et deficiens debuit esse in reproductioe. Quod mulier non debuit produci. 2° occasiones peccatorum sunt apertande: si deus presciuit quod mulier facta esset viro in occasione peccati. Quod non debuit mulierem producere. Refert Lactantius lib. 3. quod plato de quatuor agebat vere gratias. Primo quod homo natus esset non animal brutum. 2° quod Hercules potius quam barbarus. 3° quod athenis et tunc Socratis. 4° quod mas potius quam femina. Respondet his Thomas. i. p. q. 92. quod necessarium fuit feminas fieri: sicut scriptura dicit Genesim. et in adiutorium viri: non quod in adiutorium alicuius alterius operis: ut quod dixerunt: cum ad quodlibet aliud opus conuenientius iuuari possit: vir per alium virum quam per mulierem: sed in adiutorium ge-

nerationis. Ad illud vero quod primo obiectum est: dicit Thomas. 2. et sic in. 4. vi. 44. quod quicquid mulier generet per interfectionem nature particularis: est tamen de interfectione nature vniuersalis que utrumque sexum requirit ad perfectionem humane speciei generationem dicitur quod mulier aliquid deficiens et occasionatus: quia virtus actiua que est in femine maris: interdit producere simile sibi: perfectum secundum masculinum sexum: sed quod femina generet hoc est propter virtutem actiue debilitatem: vel propter aliquam materie indispositionem: vel etiam propter aliquam transmutationem ab extrinseco: puta a ventis australibus: qui sunt humidissimi: ut dicit Aristoteles. li. de animalibus. Ad secundum vero quod adductum est dicit Thomas. quod si omnia ex quibus homo suscipit occasionem peccandi deus subtrahisset a mundo: remansisset vniuersum imperfectum nec debuit eorum bonum tolli: ut vitaretur particulariter malum: presertim cum deus nouit ordinare malum omne in bonum. 2° dubium erat: utrum mulier fuerit immediate formata a deo: et Respondet ad hoc Thomas. vbi. 5. quod solus deus qui est nature institutor potest propter nature ordinem res in esse producere: et ideo solus deus potuit vel virum de limo terre vel mulierem de costa viri formare. unde Augustinus. li. 9. super Genesim. ad litteram. Informare vel edificare costam ut mulier esset: non potuit nisi deus: a quo vniuersa natura subsistit. et item ibi: quod ministerium angelorum exhibuerunt deo in formatione mulieris. nescimus. Tertium tamen est: quod sicut corpus viri de limo non fuit formatum per angelum ita nec corpus mulieris de costa viri: et item ibidem Augustinus. Non habuit prima reproductio: ut femina omnis sic fieret:

3. *da*
 s tantum hoc hñt: vt sic fieri pōset:
 7 ideo fm causales rōes pñtitit corp^o
 mulieris in pñtis opibus: nō fm po
 tentiā actiuā: s fm potētiā passiua
 tātū in ordine ad potētiā actiuā cre
 atorū. Tertiū dubiū fuit vtz mulier
 debuit fieri ex viro. Et posset q̄s ar
 guere q̄ non: q̄a sexus cōmunis est
 hominibus: 7 alijs animalib^o: sed in
 alijs animalib^o femine non sūt facte
 ex maribus. q̄ nec in hōie fieri debuit
 Secūdo arguit quia eorū que sunt
 eiusdem speciei est eadē materia: sed
 mas 7 femina sunt eiusdēz speciei. q̄
 femina fieri debuit ex limo terre: sic
 7 vir. 3° mulier facta est in adiuto
 rium gñatiōis: s nimia p̄pinitas
 reddit ad hoc psonā ineptā: vñ p̄sōe
 p̄p̄nque a matrimonio excludūt vt
 p3 Leuitici. i8. c. q̄ mulier nō debuit
 fieri ex viro. Rñdet hīs oibus Tho.
 q̄ mulier ex viro formari debuit p̄p̄
 tria. Primo q̄dē vt in hoc quedam
 dignitas p̄mo h^o mōi seruaret: vt h3
 rei similitudinē esset ipse p̄ncipiū to
 tius sue speciei: sicut deus est p̄ncipiū
 totius vniuersi. vnde Paulus dixit
 aduū. i7. q̄ deus fecit ex vno omne
 gen^o hominū. Secūdo mulier facta
 est ex viro: vt vir magis mulierē dili
 geret: 7 ei inseparabil^o inhereret: du3
 cognoscēt eā ex se esse p̄ductā. Un
 dē Gen. 2. Ex viro sumpta ē: q̄bñ
 relinquet hō p̄rem 7 m̄rem: et adhe
 rebit vrozī sue. Et h^o maxime necessa
 riū fuit in specie hūana: in qua mas
 7 femina cōmanēt p totā vitā: qd nō
 cōtingit in alijs animalib^o. 3° mu
 lier facta est ex viro: q̄a vt p̄hs dicit.
 8. et bñ. Mas 7 femina cōiungunt in

hōib^o: nō solū p̄p̄ necessitatē gñatiōis
 vt in alijs animalibus: sed etiam p̄
 domesticā vitā: in qua sūt aliq̄ opa
 viri 7 femine: et in q̄ vir ē caput mu
 licis: vñ cōueniēter ex viro formata
 est mulier: sicut ex suo p̄ncipio. 4^a
 rō addi potest sacramētalis: figurat
 enī p hoc q̄ ecclesia a xpō sumit p̄n
 cipiū. vñ Apostolus dicit ad Ephe.
 5. c. Sacramētū hoc magnū est ego
 dico in xpō: 7 in ecclesia: et p hoc p3
 rō ad p̄mū. Ad secūdū dicit Tho.
 q̄ materia est ex qua aliū fit: natura
 autē creata hēt dēminatū p̄ncipiū
 cū sit dēminata ad vnūz habet dē
 minatū p̄cessum. vñ ex dēminata
 materia p̄ducit aliqd in dēterminata
 specie: sed vtus diuina cū sit infinita
 potest idē h3 specie ex quacūq̄ mā
 facere: sicut viz ex limo: 7 mulierem
 ex viro. Ad tertiū dicit Tho. q̄ ex
 naturali generatione cōhibēt quedā
 p̄pinitas: que matrimoniū impe
 dit: sed mulier nō est p̄ducta a viro
 per naturalem generationē: sed sola
 virtute diuina. Unde Eua nō dicit
 filia Ade: 7 p̄pterea rō nō concludit
 Ut igit scribit Gen. 2. c. postquam
 Adam in paradisu introduxerat de^o
 misit sopozem in eum. Aug. 9. super
 Gen. ad lit. dicit q̄ sopoz ille fuit ra
 ptus 7 extasis: q̄a tūc vidit dñm per
 essentiam: 7 interfuit curie āgeloz.
 hoc vtiq̄ opinādo dicit nō asserēdo
 de vñsione essētie diuine: cūq̄ obdor
 miuisset: tulit vnam de costis eius
 absq̄ lēione 7 dolore: vt dicit Tho.
 h3 hō Land. vi. i8. 2. Costa dēcta
 fuit ministerio āgeloz: nō tñ eorū3
 ministerio fuit in mulierē formata.

Dicit etiam Landulfus q̄ formatio
de costa non fuit pprie gñatio: sicut
aliqui dicunt: q̄ deus de aere circum
stantie: vñ terra corrupta eoz forma
deus suppleuit materiam illius coste
q̄a vt dicit Magister in textu: mag
vñ dicit mulier facta de illa materia:
que fuit maior: q̄ de illa costa: Nec
potest dici pprie creatio: tuz q̄a crea
tio humane nãe p̄cesserat in hōie: tū
q̄a fuit facta de aliqua p̄iacenti mā.
scz de costa. fuit ḡ multiplicatio sicut
magister dicit in littera: quomō de
quinq̄ panibus multiplicatis dñs sa
cavit quinq̄ millia hominum. Con
trarium tamen tenet Tho. q̄ asserit
q̄ corpus mulieris fuit formatuz de
costa: per additionē materie: vel per
creationem: sed qui fecit ipse nouit:
quare hō de costa: nō d̄ alia pte fuit
mulier formata. dicit Tho. 7 glo. 33.
.7. 5. in. c. Mulierem. Non de pede
formata ē mulier: ne omnino vidē
famula. Non de capite: ne omnino
videreſ domina: s̄ d̄ costa: vt vidē
collateralis. Quartū dubium fuit:
vñ mulier fuit p̄ducta ad imaginē
dei. Nam corin. ii. c. dicitur. Vir est
imago dei: mulier autem est imago
viri: ppter que h̄ba dicit. 33. q. 5. c.
Hic imago dei: q̄ mulier nō est ad
imaginē dei. Rñdet Bona. in. 2. di.
15. 7 Tho. i. pte. q. 93. q̄ cum homo
h̄m intellectualem nam ad imaginē
dei esse dicat: s̄ hoc est maxime ad
imaginē dei: q̄ intellectualis nãa
deū maxime imitari potest. Imitat̄
autē intellectualis natura: maxime
deum quātū ad hoc q̄ deus seipsuz
intelligit 7 amat. Unde imago dei

tripliciter potest in homine confide
rari. vno quidē modo h̄m q̄ h̄t hō
apritudinē nālem ad intelligenduz
7 amando deum: 7 hec aptitudo cō
sistit in ipsa natura mētis: que ē cōis
omnibus hominib⁹. Alio modo h̄m
q̄ adu vel habitu deum cognoscit 7
amat: sed tamen imperfecte: 7 hec est
imago p̄ conformitatē gracie. 3°
modo h̄m q̄ homo adu deū cognō
scit: 7 amat p̄fecte: 7 sic attendit̄ ima
go h̄m similitudinē glorie. vñ super
illud ps. Signatū est sup nos lumen
vultus tui domine. Glo. distinguit
triplicem imaginē. s. creatōis. recrea
tionis: 7 similitudinis. Prima ima
go intēit in omnib⁹ hōibus. Scda
in iustis tantū. Tertia hō solum in
beatis. Tam ḡ in viro q̄ in muliere
inuenit̄ dei imago quātū ad illud
in quo p̄ncipalit̄ rō imaginis cōsistit
scz quātū ad intellectuālē naturam.
vñ Gen. i. cū dixisset scriptura. Crea
uit de⁹ hominē et imaginem suam
ad imaginē dei creauit illuz. s̄ dicit
masculum 7 feminā creauit eos. Et
dicit p̄ncipaliter eos: vt etiā intelli
gat̄ mulier ad imaginē dei creata: s̄
quātū ad aliqd̄ secundarium imago
dei inuenit̄ in viro: sed q̄ nō inuenit̄
in muliere. nā vir ē p̄ncipiū mulieris
7 finis: sicut deus est p̄ncipiū 7 finis
totius creature. vñ cū Apost. dixisset
q̄ vir imago 7 gloria dei est: mulier
autem gloria viri est. ostendit quare
hoc dixit: s̄ dēns: nō enim vir est ex
muliere: sed mulier ex viro: 7 vir nō
est creatus ppter mulierē: s̄ mulier
ppter vir. Diximus hec omnia vt in
telligamus mulieres nō eē dēnēdas

que ad imaginez dei create p̄ticipes fieri possunt eterne vite.

De prerogatiuis virtutum quibus mulieres floruisse compertum est.

Cap. secundum.

Solent plerique mulieres a deo p̄ductas ad omne bonum: ad omnemque virtutem inhabiles reputare. Quibus in hac p̄te admirabiles laudes mulierum aperendas duxi: que licet de multis commendari possint: tantum quatuor precipue sunt illa: que in sexu muliebri excellentissima sunt repta.

1^a Di^a est fortitudo et magnanimitas.

2^a pudicitia et honestas.

3^a clemencia et liberalitas.

4^a deuotio et pietas.

Prima laus muliebris sexus est de fortitudine et magnanimitate. quis maius non miretur de his que mulieres magnanimiter fortiterque egere: et ut taceam de Iudith: que caput Iherosolernis truncauit: de Tamiri massa getarum regina: que superauit Eirum: ut refert Iustinus de Idataselea Regina Amazonum: que in bellis troianis cum suis puellis pugnando egit stupenda: ut commemorat Isidorus Dares de Semirami Assyriorum regina que ut Valerius asserit. li. 9. deficientem Babilonem recuperauit: pulchrumque decorem capillorum in ordinem redegit. Ad tot millia mulierum conuertendus est animus: que pro christi amore seruissima tormenta passae: tandem nec mori recusauerunt. Longum quippe esset referre singula: propter que ecclesia sancta in oratione sic dicit ad deum Deus qui inter cetera potentie tue miracula: etiam in sexu fragili victoriaz

martirij stulisti. Ambrosius de sacra agnete affirmat: quod tridecimo anno etatis sue mortem perdidit: et vitam inuenit: quando scilicet in urbe maxima glorioso martirio migravit ad celos. Cecilia sponsum et cognatum conuertit et omnes pariter coronam martirij sunt adepti. Rufina et Secunda due sorores fuerunt virginis Romane: precibus clarissimis genite: que tempore valeriani Imperatoris accusate quod christianae essent et capte: ac tradite Donato prefecto: post multa verbera iussit Rufinam percedi: quod videns soror clamare cepit ad Iudicem. Quid est quod sorores meas glorificas: et me inhonoras. Tandem post multa utrique illata tormenta dante fuerunt in siluam in via cornelia ab urbe roma miliario decimo: in fundo: qui vocatur bureto. Ibique Rufina capite truncata. Secunda percuta: et eorum corpora feris voranda relinquunt. Denique Plantilla matrona in cuius predio hoc factum est: vidit eas in visu sedentes gematas in thalamo et dicentes sibi. Plantilla desine a flagitijs ydolorum et crede in christum: et veni in predium tuum: et corpora nostra sepeli. quod illa fecit. Multa percurrere esset de Katerina de Lucia: de Agata: de Justina: de Ursula et undecim millibus puellis eius: et de reliquis que forti animo viros cruciatus pro christo pati voluerunt.

2^a laus muliebris sexus est de pudicitia et honestate. Inueniuntur sunt mulieres et quidem innumere: que honestatem et pudicitiam cum aliis rebus habent mundi propter fuerunt Susanna ut habet Danielis. id est. c. pelegit mori falso criminata et accusata: quam senibus libidinosus molestare

Lucretia matrona Romana: a filio
Tarquini supbi ui cognita: semetipsa
peremit: vt dicit Aug. li. i. de ci. dei.
eufrosina domo p̄ris relicta: viriliq;
habitu sumpto: vsq; ad mortē inco-
gnita manēs in monasterio: habitu
in monastico induta: virginitatem
vsq; ad mortē prudētissime cōseruauit
vt ponit in vitas patrū. Et ne mltis
imoret mater dñi nostri Jesu ch̄isti
h̄go h̄ginū nūcupat: q̄a omnis mū-
dicie ⁊ castitatis speculū mūdissimū
fuit: cuius exēplo vsq; in p̄ntez diem
pene innumere iuēcule h̄ginitatez
suā dño cōsecrarūt: vt nostra sādissi-
ma clara: ⁊ alie etiā tēporib⁹ nostris
neq; aliter q̄ vana cēleri pōt maloz
hominū sentētia: qui aiunt mulierez
nullā bonā: ⁊ vt poeta canit. Casta
est quā nemo rogauit. Nētū ē utiq;
quoniā ⁊ nupte plurime immo pro
maiorē pte viris suis fidez quā p̄mi-
serūt inuiolabiliter seruāt: et h̄gines
deo dedicate: ac alie viduitatē tenen-
tes in sua pudiciā firmit̄ p̄seuerāt.
3^a laus muliebris sexus est: de clemē-
tia ⁊ liberalitate. Mulier fuit regina
Saba: que venit a finibus terre ad
Salomonē: ⁊ donauit ei cētū viginti
talēta auri: ⁊ aromata multa nimis:
⁊ gēmas p̄ciosas: vt h̄c. z. i. Re. io. c.
Nota hic s̄m huguitionē ⁊ Catho-
licon ⁊ f̄sidorū. i. s̄. ethimo. q̄ talētū
est quoddā p̄dus qđ sūmū esse p̄bi-
bet: nā n̄h̄l est calculo minus nihil
talento maius: cuius variū apud di-
uersas gētes pondus habet. nā ap̄d
Romanos talētū ē. 72. libraz: sicut
Plautus ostēdit: qui duo talēta esse
dicit cētū quadragintaq̄tuor libras

ē est talentū minus. i. ānquaginta li-
braz ⁊ mediū: vt dictū ē septuagita
duar: ⁊ sūmū centū viginti librarū.
Accipiēdo ḡ talētū minus: centum
viginti talēta faciūt sex millia libras
Apparet ex hoc qđ liberalis fuit p̄no
minata Regina: vt valeri⁹ martin⁹
in rubrica de liberalitate ⁊ Titusliui⁹
li. z. de. z. bello punico p̄ Paulā canu-
sinam cōmēdant: quoniā mulier illa
clara diuitijs Romanos omnes qui
de clade cannensi canusinū fugerāt
circa decē millia ciuium romanorū
solūz menib⁹ ac tēdis a canusinis
receptos: p̄p̄is sumptib⁹ frumento
veste etiā viatico inuit. Videmus
insuper cotidie mulierū elemosinis
tot paupes. tot religiosos ⁊ mēdicā-
tes sustentari. De sancta Paula ro-
mana Hierony. ita scribit in epit̄ba
phio suo. p̄ Postq̄ vir mortuus ē: ita
eum planxit: vt p̄p̄le ipsa moriretur
ita se conuertit ad dei seruitutem: vt
mortē eius videre optasse. Quid ḡ
referam ample et nobilis domus: et
quodā opulētissime omnes pene di-
uicias in paupes erogatas. **4^a** laus
muliebris sexus est de deuotōe ⁊ pie-
tate. Tēpore nāq; p̄secutōis xp̄ianorū
mulieres cōfessorib⁹ sanctis ministra-
bāt necessaria vite: ⁊ martirū corpa
sepeliebāt. vñ ecclesia dicit in officio
sancti Andree. Marimilla xpo ama-
bilis tulit corpus apostoli: ⁊ optimo
loco cū aromatis sepeliuit. hec ma-
ximilla vxor fuit Egee: drusiana m̄r
paupum: Johānē euangelistā apud
Ephesum hospicio deuotissime reci-
piebat: quā ⁊ ipse a mortuis suis me-
ritis resuscitauit. Lucina Romana

corpus martiris Sebastiani inuēti:
tradi pcurant sepulture: et obmissis
alijs. mulieres inquit marcus vlti. c.
emerūt aromata vt venientes vnge
gerent Iesum. Quanta autē ad cul
tum dei sit cōiter mulierū deuotio ex
piētia magistra rex hoc manifestat.
Magnus q̄ in celo erit numer⁹ mu
lierū: que simul cū xpō gaudebūt in
delicijs paradisi.

**De mulierū excessiua et rephēibili
ornatu.**

Cap. 2.

Mulieres quas tā aplē laudib⁹
hucusq̄ psecuti sumus: in hoc
misterio rephēnibiles arguendasq̄
ostēdā qm̄ hodierna die pp̄ extrescē
tes vanitates suas cōminat nobis
altissimus deus p̄ Isaiā pphetā suū
z. c. 7. dīc. Pro eo q̄ eleuate sūt filie
syon: et ābulauerūt extēso collo et nu
tibus oculorū ibant et plaudebant et
ābulabant pedib⁹ suis cōposito gēdu
incedebāt: decalua bit dñs dñcem fi
liarū syon: et dñs crīnē earū nudabit:
in die illa auferet dñs ornatum cal
ciamtorū: et lunulas et torques et mo
nilia et armillas et mitras et discrimi
nalia et perisphelidas et murenulas:
et olfatoriola et maures et anulos et
gēmas in fronte pēdētes et mutato
ria et palliola et lintheamina et acus:
et specula et sindōes et theristra et erit
p̄ suauī odore fetor et pro zona funi
culus: et p̄ crispātī crīne caluiciū et p̄
fasciā pētorali ciliū pulcherrimū q̄
viri tui cadēt: et fortes tui in p̄lio: et
merebūt atq̄ lugebunt porte eius et
desolata in terra sedebit. Dicendum
itaq̄ ē in hoc misterio quare mulierū
ornatus rephēnibilis ē: et exosus deo

et ad hoc possunt assignari quatuor
p̄cipue et p̄ncipales rōes.

Prima dicē additionis.

Secūda parificationis.

Tertia intensiōis.

Quarta inhonestationis.

Prima rō quare mulierū ornat⁹ est
rephēnibilis dicē additiōis. Excedūt
qdē in hoc q̄ addē satagūt opificiō
dei: nā breuitati corp̄is imo pueniēti
stature adinueniūt altas caligas q̄s
calciātes vidēstatura magne. de fe
dū capilloz addūt capillos et adul
terinos et extraneos colorū faciei su
paddūt cerula et alia feda fucamēta
De quib⁹ dicē de. g. vi. 4. c. fucare.

Secūda rō quare mulierū ornat⁹ est
rephēnibilis dicē parificatiōis. Cōtē
dunt si q̄dem minores et populares
equare se maioribus et p̄ncipaliorib⁹
Comptū vtiq̄ est q̄ quidāz vēdidit
vinū et bibebat aquā: vt mānicas se
ricas emeret vxori. Non licet artifici
vel agricole vxorē induere p̄ciosis
et delicatis vestib⁹: maxime dū possi
bilitas abest: sed dieb⁹ istis in quolz
gradu hōies corrupti sūt: nā in tātū
excreuit ornamētōz pōpa vt necesse
sit aplissimas dotes filiab⁹ nubilib⁹
dare. Ob quā cām ille q̄ plures habz
filias vit vnā pōt nuptui tradē. Si
vna nubat aliē vlt̄ in domo remanēt
vel nō pp̄ deum: q̄m vī moniales
sunt. Taceo flagicia que sequūt ex
his. dicē Hierolad Eustochiū. pudz
dicē quot cotidie vrgines ruāt q̄rtas
de suo gremio pdat mater Ecclesia:
p̄pter qd sup sydera supbus iūnuē
pōat tronū suū: quot petras excreuit
et habitet coluber in foraminib⁹ earū

f z

videas plerasq; viduas atq; nuptas
 7 infelicē cōsciētā mentita tū veste
 ptege: q̄s nisi tumor vētū 7 infātū
 pdierit vagitus erecta cervice: 7 lu-
 detibus pedib⁹ incedūt: 7 cetera ibi.
 Nō rep̄hēdim⁹ nō dānam⁹ decentē
 ornatū: q̄a vt inq̄t aug. 4i. di. c. q̄lq̄s
 Quid loco 7 tēpori 7 plōnis ouiat
 attēdēdū est: ne temē flagicia rep̄hē-
 damus. S; cur tot expēdēfiūt: vbi n̄
 debēt: imo vbi omode hēi n̄ p̄t. Si
 h̄st inquis quō fieri nō p̄t: fiūt fiūt
 q̄ vnde acq̄rūt pecunie: heu heu infe-
 lix tēporū hōz editio. christiani oēs
 iusticie 7 vitatis obliuī extēderūt iaz
 man⁹ suas ad fraudes: ad deceptōes
 ad rapinas: ad impia 7 turpia lucra
 ad cōtā⁹ phibitos 7 vfas publicas
 vir vn⁹ rep̄it de mille q̄ vt acq̄rat 7
 thesaurizet cōsciētā nō inficiat.

3.
 Tertia rō quare est rep̄hēbilis mu-
 liez ornat⁹: dicit intētiōis. nā posito
 q̄ h̄m sui status decētiā mulieres se
 orment: tū si que inueniāt in tali or-
 natu intētiōē hēre: vt viroz aspiciē
 tū animos ad sui cupiscētiā alliciāt
 cū hoc sit cōtra caritatē dei 7 pr̄mi-
 etiā si nō sequat alicui⁹ ruina morta-
 liter peccāt: q̄a est ibi pp̄rie 7 p se scā-
 dalū adiuū 7 mortale h̄z Tho. zz. q.
 43. ar. 3. 7. 4. De talib⁹ sic se ornāti
 bus dicit hiero. ad sacras virgines
 de stinētia 7 ginali. Impudicissim⁹
 muliez affectus semp in lapidib⁹: sēp
 in gēmis: semp in ornamētis extrin-
 secis gloriā pōit: nō sufficit eis libido
 innata nature: s; occasiōez querūt ex
 plēde libidinis. Affectāt pcul dubio
 vt oculi viroz aurū cōtēplātes 7 gē-
 mas: tādē figāt in faciē: vt furtiuīs

oculoz suoz nutib⁹ facilius incitent
 ad libidinōsū incendiū. hec ille. si h̄o
 alique se ornāt pp̄t iactatiā 7 vanaz
 gloriā ibi cōstituētes finē suū vltimū
 magis diligētes illā gloriā q̄ salutē
 anime sue vl gloriā eternā: pate facē
 cōi p̄cepta dñi vel ecclesie vt possint
 psequi illā laudē ipse adhuc mortalit̄
 peccāt. Si aut id faciāt vt viruz a cō-
 cupiscētia retrahāt aliaz mulierum
 nullū ibi tūc erit peccatū. Sed quis
 intētiōē seu ornatū cognoscere pōt
 nisi deus. p̄ maiori si q̄dē pte h̄ solet
 eē muliez scētiū: vt asserāt se ornare
 intētiōē placēdi viris suis. Si h̄uz
 dicit bene est: sin autē imputez eis.

4.
 Quarta rō quare est rep̄hēbilis mu-
 liez ornat⁹ dicit inhōestatiōis. decet
 nāq; mulieres honeste loqui: hōeste
 incedē: hōeste ouerlari: hōeste deniq;
 se ornare: q̄a honestas extrinseca mē-
 tem ostēdit pudicā. Inq̄t. n. Ari. li.
 .i. rhetoricoz. Opa signa habit⁹ sūt.
 7. 4. etbi. Unusq; qualis est: talia
 dicit 7 opat⁹: 7 sic viuit. Et Sapiens
 ecclesia. iq. Amia⁹ corporis incessus
 hōis: 7 risus dentiū enūciāt de illo.
 Cū igit multe sūt mulieres inhōeste
 se ornātes: nō p̄t de inhōestate nō
 vitupari. De sūt que denudāt ped⁹
 ostēdūt collū: discoopiūt brachia: lu-
 dūt cū oculis: loquūt scurrilia 7 oc-
 osa: de q̄b⁹ hiero. ad matrē 7 filiam
 ait. Palliolū interdū cadit: vt candi-
 dos nudet humeros. Et ad suriam
 idem inq̄t: aut loquēdū nobis vt ve-
 stiti sum⁹: aut vestiēdū vt loquimur
 lingua: psonat castitatē 7 totū corp⁹
 pfert impudiciāz. Arbitror ego nil
 ita exornare posse mulieres: sicut ho

neſtatez. Hinc ⁊ tibi qui vrozē ducē
cupis audeo dicere illud qd hiero.
ſcribit ad Denetriadē vginem. Illa
tibi ſit pulchra: illa amabilis: illa ha
benda ꝑ ſocia: que neſcit ſe eſſe pul
chram: que negligit forme bonuz: ⁊
ꝑcedēs ad publicū nō ꝑcā? et colla
denudat: nec reuocato pallio cerui
ces aperit: ⁊ vix vno oculo: qui vie ē
neceſſarius: patenter ingredit. Et
recte hic aſſerit: quia ve illi qui vane
vrozis incurrit cōnertium. Multa
eſſent de huius exceſſibus enarrāda
que breuitas cā relinquit. Id tñ
concludimus qꝑ mulierum publicas
pompas deus guerris ⁊ alijs tribula
tionibꝫ domat: A qꝑ nos libet ipſe
q̄ ē bñdictꝫ in ſecta ſectoz. Amen.

Sermo nonus de iudicio dei cō
ſecros sodomitas.

A In uno trepidati cordeꝝ
gelido cōmemoradū eſt
a nobis: quid egerit robu
ſta manus excelsi dei cō
hōies sodomitas. Illaz tēporibꝫ nris
maxima xpianoz mltitudo heu heu
vitio sodomitico ꝑclita. Neꝝ ſcetꝫ
tam nephādiſſimū ſilētiū eſt ꝑte
reūdū: qꝑnimo acriter inſiſtēdū eſt ad
eius deteſtationē: exprobrationē: et
inreꝑationē. Ob illud ſi qꝑez vt ꝑa
tebit sodomitis indignatꝫ de igne
de celo miſſo: ⁊ regiones et hōies
cūctos deleuit. Quare in hꝫ ſimone
de ſūerſione sodomoz dicēdū eſt
de qua declarabimꝫ tria miſteria.

Idmū dicat rationis.

Secūdū reuelationis.

Tertium modificationis.

Qꝫ ꝑpter peccatū cretrādūz sodo
mie deus celeſti igne deſtruxit gētes
ſodomoz. Cap. pimum

Sine cauſa putant pleriqꝫ incre
duli ſodomā fuiſſe deletam.

Dicit enim Paulus Croſius l. i. qꝫ
āte ānos vrbis condite mille centū
ſeraginta aſit Sodoma: qꝫ Corne
lius tacitus etiam ſcripſit: lꝫ cauſam
taceat. Sed Iſidorus. i. 4. ethimolo.
exſſe ſic loquit. pentapolis regio in
confinibus Arabie ⁊ Paleſtine ſita:
dicta a quinqꝫ ciuitatibus impiorū
que celeſti igne cōſumpte ſunt terra
amplius a Iheroſolimis olim vber
rima: nunc auteꝫ deſerta atꝫ exuſta
Iſnam ꝑo ſcelere incolaz de celo de
ſcendit ignis: qui regionem illaz in
cineres etnos diſſoluit. Cuiꝫ vmbra
quedam eſt ſpecies in ſauillis ⁊ in ar
boribus ipſis etiam adhuc videtur.

Naſcunt enim ibi poma virentia ſb
tanta ſpecie maturitatis: vt edēdi de
ſideriū gignāt: ſi carpas: fatiſcunt ac
reſoluūt in cinerem: ſumūꝝ exalant
qꝫ adhuc ardeāt: hoc ipſū ꝑōit aug.
li. zi. de ci. dei. c. 5. Scripturā q̄ ſactā
imitantes firmiter dicimꝫ ⁊ tenemꝫ
qꝫ viciū sodomitici cauſa fuit illiꝫ
ardentis et inſlāmati iudicij: nec mi
rum: cum peccatū illud ſit qꝫiſſimū
⁊ deo bñdicto fetidum ⁊ exolu: imo
angelis ⁊ hominibus recta ſapiētibꝫ
cuius grauitatem oſtendunt nobis
potiſſime tria.

Primum nominatio.

Secundum vociferatio.

Tertium punitio.

De grauitate vitiꝫ sodomitici.

Primū qđ ostendit vitij sodomitici grauitatē: dicitur nominatio. Nominat. n. quadruplici vocabulo.

Primū est crimen pessimū.

Secūdum passio ignominie.

Tertium turpitudine.

Quartum abhominatio.

De pmo est textus Gene. 12. vbi dī. Homines sodomite erāt pessimi peccatores. 7 Be. 27. Accusauit Ioseph fratres apud patrē de crimine pessimo. Magister in hist. scho. de coytu cum brutis: 13 fm Nico. de lyra aliq exponāt: vel de odio in ipm Ioseph vel in rixa pessima. De secūdo vocabulo dicit Apo⁹ ad Romanos. i. Tradidit illos de⁹ in passiones ignominie: nam femine eoz mutauerūt nālem vsum: in eū vsum qui est cōnān. De 3° vocabulo seq^r ibidem Paulus. Similit^r aut^m 7 masculi relicto nāli vfu femine. exarserūt in deſderijs suis: masculi in masculos turpitudine opantes. De 4° vocabulo scribit^r Leuitici. 18. sic. Cū masculo ne cōmiscaris: qđ abhominatio est: ex his dicit Giraldus odonis super. 7. ethi. qđ Arist. posuit cōcubituz masculoz inter bestialitates 7 suetudinales nō inter egritudinales. Et ideo talis bestialitas est inexcusabilis: naz bestialitas reduc^t ad duo. s. ad naturā 7 ad suetudinē. Primo mō est a nā. i. ex lesione nature: que qđē pōt esse cōnaturalis: qđ a natuitate cōtrada ex mala cōplexione: vel actualis: qđ ex aliquo casu incurſa: puta p^r egritudinā vel maniam. Quibuldā aut^m accidit ex cōsuetudine: puta illis qui

sunt ad talia cōsueti a puericia. p^r peccatum qđ sodomiticū omnino cōtra nām est: id grauius ceteris peccatis carnalibus: sicut pz. 22. q. 5. c. Adulteri. 22. q. 7. c. Offerebat. c. Ufus. 8. pe. vi. i. c. Si qđ taz masculuz. c. Qui puero. 22. q. 8. c. In eo. ex de excessi. platoz. c. Clerici.

Secūdū qđ ostendit grauitatem vitij sodomitici est vociferatio. qtuor qđpe peccata pēpue inueniunt: que fortiter clamant dei vindictā poscentia. Primū est homicidaz. Gen. 4°. dixit deus ad Chaym. Ecce vox sanguinis fratris tui Abel: clamat ad me. Secūdū est peccatū oppressaruz viduar. vñ Exodi. 22. dixit de⁹. Uidue 7 pupillo nō noceritis: si leſeritis eos: vociferabunt ad me: 7 audia clamorē eoz: 7 indignabit^r furor meus contra vos. Tertiu est peccatū detētoz mercedis laborārium. et de hoc Jacobi. 5. c. Ecce merces opariorū: qđ messuere regiones vestras que frau data ē a vobis clamat. 7 clamor ipſorum in aures dñi sabaoth introiuit. 4° est peccatū sodomitaz. vñ Ge. 18. dixit deus. Clamor sodomorum multiplicatus est nimis.

Tertiu qđ ostēdit grauitatē vitij sodomitici est punitio. Inuenit^r hui⁹ sceleris quadruplex punitio. p^rima est Leuitici. 2. vbi dicit^r. Qui dormi erit cū masculo coyta femineo: vñ opatus est nefas: morte moriat^r: sanguis eoz sup^r eos. p^rper legē insuper ciuile sodomitis infligit^r pēa mortis E. de adulterijs. S. Cū vir. 7 in audētico vt nō luxuriēt cōn nāz collatōe. 6. Secunda punitio sodomoz fuit

nocte qua natus est christus. Tunc omnes sodomite morte subito perierunt hoc videtur sentire Hieronymus. qui super illo Iſaie. 9. c. habitantibus in regione umbre mortis lux orta est eis. ait: lux illa omnes isto vitio laborantes extinxit: ne natura quam sumperat tanta immundicia fedaret. Tertia puniſio peccati sodomitici est in pestilentijs: quas frequenter propterea immittit deus ut pſ. 22. q. 7. c. iſlagicia. Quarta puniſio fuit in ſodomis: de qua dicemus in ſequentibus: quid plura. Ab hominabile ultra quod iam potest est peccatum istud: adeo ut ferat a quibusdam ipſis demonibus detestandum: nam inter demones aliqui inueniri dicuntur: qui dum vitium istud perpetrare: nullo pacto volunt eſſe pures. O scelus nec nominandum. O malum omni vitio dignum. O peccatum naturam maculans. O vitium spurcissimum: a cuius merito exprobandum: dicitur a gentilibus Tantalus Rex frigiorum: qui rapuit Eumedem filium Troi Regis dardaniarum: ut eo abuteretur. In dardania regnavit Troas: a quo Troiani dicitur fuisse. O quale dedecus qualisve ignominia inter christianos tale quid cogitari: vel dicere dico. de mundo a scandalis. de sodomitarum concubibus de quibus excreuit hec peccatissima iniquitas: ita ut pene omnes inuoluat statim.

Qualiter sodomorum incendium fuit habrae reuelatum: qui orauit pro populo. et quia non fuit populus dignus liberari habraa cum puenit ad numerum decem. nil dicit amplius.

Cap. secundum.

Uolens deus benedictus sodomitas pessimos iuste deuastare secretum suum aperuit habrae oculo suo. de quo considerare debemus tria.

Primo amicitiam.

Secundo beniuolentiam.

Tertio prudentiam.

Quare deus voluit habrae reuelare que sodomite faciebant.

Primo consideremus in habraa amicitias: quia meruit eſſe amicus dei. Est utique hoc unum de vere amicitie signis quod quis communicat amico secreta. ut plene posui in sermone de amicitia in libro de virtutibus. unde Ambrosius li. de officiis. Nil inquit occultat amicus si verus est. et sapiens puerb. 25. Causam tuam tracta cum amico tuo. Tenenda tamen est semper regula Seneca ad Lucillum dicens. Dia cum amico delibera. si de ipso puerb. 26. igitur verus erat amicus: cui fidelitas habrae notissima erat. Ideo dixit ut ponit Gen. 18. Num celare potero habraa que gesturus sum. dixit ergo illi. O care habraa: clamor sodomorum et gomorum multiplicatus est: et peccatus aggrauatus est nimis. descenda et videbo utrum clamorem qui uenit ad me opere completerint. Sim omnes doctores deus cui nihil est absconditum hoc sic dixit in exemplum nostrum ne precipites simus ad ferendas in primos repetere sententias et eos de facili morti adiudicemus. de hoc est textus. 2. q. i. c. Deus omnipotens.

De oratione habrae pro populo.

Secundo consideremus in habraa beniuolentiam ad primos

f 4

cum enim audisset & ha dei dixit. **D**e me: nūq̄ pdes iustū cū impio si inuēti fuerint q̄nquaginta iusti in ciuitate: pibūt simul: et nō pces loco illi: ppter hos iustos si fuerint in ea: absit vt rem hanc facias: et occidas iustū cū impio. ait dñs. Si inuenero in sodomis q̄nquaginta iustos: dimittam omnē locū ppter eos. at & o Habraā descendit ad. 45. deinde ad. 40. deinde ad. 20. deinde ad. 20. deinde ad. 10. audius vt populus ab illa plaga liberaret.

¶ De decem psonis faciūt populū.

Tertio cōsideremus in habraāz prudentiā: quia non descendit infra decem: s̄m Nīco. de lyra. hoc ideo fecit: q̄a decem faciūt populū neq̄ videbat conueniēs: vt vbi non inueniret populus iustorū: indulget deus tot iniquis atq̄ pueris.

¶ De terribili sodomorū cōcrematōe
Cap. tertium.

Tam dicendum est quomodo deus vltus est iniquitatē illorū qui: vt sic dicam: ita diu fatigauerāt eius mētē: vbi tria cōsideremus.

1o Primo āgelorū apparitionē.

2o Loth liberationem.

3o ciuitatū deletionem.

¶ De angelis qui apparuerunt habrae in specie iuuenū.

Primo cōsideremus āgelorū apparitionē: dicit textus biblie Abijt dñs. i. non apparuit: postquāz cessauit loqui: & habraā reuersus est in locum suū: venerūtq̄ duo angeli sodomā vespere. Nīco. de lyra venerunt inquit in assumptis corporibus in specie iuuenū sedēte loth in forib⁹

ciuitatis expectante alicuius hospit. aduentum: qui occurrens cis: adora uit. i. reuerenter suscepit eos: petens vt declinarent in domū suā: quibus ingressis: fecit cōuinū & comederūt. Pro habenda aliquali intelligentia corū que hic dicunt de angelis: notanda sunt tria. **¶** Prīmū q̄ angeli non habent corpora sibi naturaliter vnita: vt docent omnes theologi in .2. sentētiarū. di. 8. & hoc pbatur per Damasc. & Dionysiu. Tamē contra hoc arguit aliqui. Nam Origenes in libro perier. non dicit sic. Solius dei. i. patris & filij & spiritus s̄cti & de id p̄pium est: vt sine materiali s̄stātia: & absq̄ vlla corporee additionis societate intelligat existē. Bernard⁹ etiam dicit omel. 6. sup canticā. De mus soli deo sicut immortalitatem sic incorporeitatē cuius natura sola nec ppter senec ppter aliud solacio indiget instrumētū corporei: liquet autēz omnē sp̄m creatū corporeo indigere solacio. & Aug. in. 2. sup Gene. ad lit. & in. 2. de trini. & in. 8. de ci. dei. & in li. de Eccles. 200. videt asserē q̄ angeli hñt corpa aerea & s̄tilissima. & Greg. in omel. epiphaniē nomiat angelū animal rōnale. his auctoritatibus rñdet sanctus Tho. i. pte. q. 51. q̄ aliqui estimauerunt: nullas s̄stā tias incorporeas esse: nisi corporib⁹ vnitas a deo: q̄ quidam etiāz deum posuerunt esse animā mūdi. vt aug⁹ docet. li. 7. de ci. dei: sed q̄a hoc fidei catholice repugnat: que ponit deum super omnia exaltatū s̄m illud psal. Eleuata est magnificētia tua sup celos. Origenes hoc de deo recusans

dicere. In alijs secutus est alioz opi-
nionem: sicut 7 in multis alijs dece-
ptus fuit: sequens antiquoz philoso-
phozū opiniones. vnde Iherony. ad
desiderium de illo inquit Origenes
melior in bonis: peior in malis fuit:
cur? hereses in libris patriarchon quos
ipse cōposuit maxime inueniri dicūf
Mag. in hist. scho. sup. gen. circa pñ-
cipium. Idem patriarchon est liber in quo
Origenes dixit. Christum adhuc in
aere p demonib? pati debē: sicut in
terra p hominib? passus est: nō tñē
igit? eius dictū q? angeli habeāt cor-
pora. Verbu? hō Bernardi exponit
q? spūs creati indigent corporeo in-
strumento: nō nāliter vnito: s? ad aliqd
assumpto: vt dicit. s. p? instructōez
nostrā. Aug? aut loq? nō asserēdo
s? platonicoz vtens opinione. Gre.
hō nominat angelū rōnale animal
methaphorice: p? similitudinē rōis
Secūduz notādū q? qdā dixerūt an-
gelos corpora nūq? assumpsisse: sed
oīa que in scripturis diuinis legūf
de apparitōibus āgeloz cōtigisse in
visione pphetie: hoc est s? imaginez
s? hoc dictū Tho. repugnat intētiōi
scripture: illud enim qd imaginaria
visione videt? est in sola imaginatōe
videntis. vnde nō videt? indifferēter
ab omnibus: scriptura autē diuina
sic introducit interdū angelos appa-
rētes: vt cōiter ab omnib? viderent?
sicut angeli apparentes habrae: vñ
sunt ab eo: 7 a tota familia ei? a loth
7 a ciuib? sodomoz. Similit? āgel?
qui apparuit Thobie: ab omnibus vī-
debatur: ex quo manifestuz sit ista cō-

tigisse fm corpoream visionem: qua
videtur id qd positū est extra vidētē
vnde ab omnibus videri potest. tali
autem visione nō videt? nili corpus:
cum q? angeli neq? sint corpora neq?
habeant corpora sibi nāliter vnita re-
linquēf q? interdū corpora assumāt.
Assumunt autem illa ex aere cōden-
sando ipsum hūte diuina: quātum
necesse est ad corporis assumēdi for-
mationem. nam aer condensatus fi-
gurari 7 colorari potest: Corpus hō
assumptū ab angelo vnitur sibi: non
qdē vt formesed sicut motori: rep-
sentato per corpus mobile assūptuz
sicut enim in sacra scriptura ppieta-
tes rex intelligibilū s? similitudinē
bus rex sensibilū describūf: ita cor-
pora sensibilia diuina virtute sic for-
mant? ab angelis vt cōgruāt ad rep-
sentādū āgeli intelligibiles ppieta-
tes: 7 hoc est angelum assumere cor-
pus: 7 lz angeli nō indigeāt corpore
assumpto ppter seipsos: tñ assumūt
corpora ppter nos: vt familiarit? euz
hominibus conuersando demonstrēt
intelligibilem societatem: quā hōies
expectant: cum eis habēdā in futura
vita. hoc etiam q? angeli corpa assū-
pserūt in veteri testamēto: fuit qdā
figurale iudiciū: qd verbū dei assū-
pturū esset corpus humanū. omēs
eniz apparitiones veteris testamēti
ad illam apparitionem ordinate fue-
runt: qua filius dei apparuit in carne
Tertium notandum q? sicut non est
cōtra veritatem qd in scripturis
intelligibilia sub figuris sensibilibus
describuntur: quia hoc non dicit? ad

astruendū: q̄ intelligibilia sūt sēibilia:
sed q̄a p̄ figuras sensibiliū p̄prietates
intelligibiliū s̄m similitudinē quādā
dant̄ intelligi: ita s̄i repugnat v̄itati
sanctorū angelorū: q̄ corpora ab eis
assumpta vident hōies viuentes: liz
non sūt. Non. n. assumūt nisi vt p̄
p̄prietates hōis: 7 opum hōis sp̄a-
les p̄prietates āgelorū 7 eorū sp̄iali
ope designant̄: q̄d non ita congrue
fieret: s̄i hōes hōies assumerent: quia
p̄prietates eorū ducerent in ip̄os ho-
mines: non in angelos: quare āgeli
p̄ organa assumptorū corporū nō sen-
tiunt: nec tamen illa organa sup̄flue
sūt formata: q̄a nō sūt formata vt
p̄ ea angeli sentiant: s̄i ad hoc vt per
huiusmodi organa virtutes sp̄iales
āgelorū designēt: sicut p̄ oculū desi-
gnat̄ v̄tus cognoscitiua angeli: 7 p̄
alia mēbra alie eius v̄tutes: vt dicit
Dionysius. vl. c. celestis ierarchie.
Ad h̄istoriam itaq̄ reuertentes enar-
remus quid actū sit: 7 scribit̄ in textu
biblie q̄ viri ciuitatē a puero vsq̄ ad
senē vallauerūt domum: 7 dixerunt
Loth. Educ viros illos huc: vt cog-
scamus eos: q̄b? Loth obtulit filias:
que nōdū cognouerāt viros: dicēs.
Accipite illas 7 abutimini eis: viros
aut̄ istos nō tāgatis. Hic querit̄ vtz
Loth sic faciēs peccauerit. Et q̄daz
dicūt q̄ nō: eo q̄ de duobus malis
minus est eligēdū. vt p̄3 vi. iz. c. duo
7. 22. q. 4. c. Iurauit. 1. c. nō solum.
s̄i Isico. de lyra dicit: q̄ istud intelli-
git̄ in corporalibus seu tp̄alibus: nō aut̄
in sp̄alibus: qm̄ vt dicit Apo? Nō
sūt faciēda mala: vt inde veniāt bōa
7 idē dicit. 22. q. 4. c. Sic nō sūt. et

22. q. 5. c. s̄i q̄s vxorē. Quare illicitū
fuit Loth cōcedē filias ad abusum.
Caritas. n. est ordinata: 7 ideo null⁹
debet cōmittere aliqd̄ inordinatum
vt p̄caueat a maiori peccato alteri?.
Loth q̄ nō potuit offerre filias suas
quin consentiret peccato mortali: ex-
cusat̄ itaq̄ a tanto: s̄i nō a toto: tum
ratione p̄urbationis mentis in qua
erat: tum quia vicio pessimo in suis
ciuib⁹ 7 violentie in hospitibus oc-
currere intendebat. Dū q̄ sodomite
violentiam inferre temptarēt: ita vt
vellent effringere portas domus an-
geli introduxerūt Loth clausērūtq̄
hostiū: 7 eos q̄ foris erant p̄cūserūt
cecitate: a maximo vsq̄ ad minimū.
Isico. de lyra dicit: q̄ p̄cūsi sūt ceci-
tate non p̄uatione visus: sed acrisia.
Mag. in histo. seho. Acrisia est: q̄dō
homines habent oculos apertos: et
non vident: q̄d magi faciunt incan-
tationibus. Isit̄ insuper aliquando q̄
homines rem habent in manu: 7 nō
vident: 7 hec etia3 est acrisia: ab a q̄d
est sine: 7 crisis iudicium.

Secundo consideremus Loth li-
berationē. Dixerūt angeli ad Loth
Omnes tuos educ de vrbe hac: dele-
bimus enim locum istū: 7 ingressus
Loth ad generos suos. ait eis. Sur-
gite 7 egredimini: quia delebit dñs
ciuitatem istam. Non est credendū
vt ait Hieronymus hīs q̄ dicūt alias
filias a predictis virginib⁹ Loth ha-
buisse: habentes viros: que tūz viris
submersę sūt: sed generos vocat fu-
turos generos. vñ hebraice v̄itas h̄z
Egressus ē Loth ad sp̄ōs: q̄ nolue-
rūt egredi: 7 visus est eis ludēs loqui

mane dissimulare. Loth exire appre-
hensum cum uxore sua et filiabus suis
statuerunt eum angeli extra civitatem:
dicentes ne respicias retro: si in morte
salvum te facit: ex perturbatoe nondum
pleue credens domino ait. non possum in
monte saluari: ne forte apprehendat
me malum et moriar. Dicit Hagist. in
hist. scho. forte senex: motum frigora:
et laborez vie horrebat. addit Loth.
Est hic civitas pua: ad quam fugere
sufficio: ut saluer in ea: et ait dominus. non
subvertam urbem pro qua locutus es: et pro-
pheta Loth vocata est civitas illa. Se-
gor. i. pua: quod diu autem fuit ibi Loth
dominus pepercit ei: ut dicit Hieronymus. cussa
fuit bis terremotu. unde Loth timens
egressus mansit in morte: et Segor pro
subversione quatuor civitatum: tertio
terremotu abscisa fuit. **¶** 3° conside-
remus civitatum deletionem. Egresso
Loth de sodomis: pluit dominus super ci-
uitates illas sulfurem et ignem. dicit
Isaia. de lyra: quod ignis sulfureus habet
ardorem et fetorem ad significandum
vitiu sodomitarum: quod fetet vilitate: et
ardet ardore concupiscentie et suber-
tit dominus civitates illas: et omnes habitato-
res in eis. Uxor vero Loth respiciens
post se versa est in statuam salis: quia
Iosephus dicit se vidisse: dicunt he-
brei quod hoc fuit quia peccauerat in sale:
ut sic pena runderet peccato. **¶** Pereti-
enim Loth sal pro condimento tibi an-
gelorum: quos homines credebat: ipsa re-
nuuit apportare: quia non habebat caritatem
ad hospites. perierunt itaque in igne
omnes viri usque sex: qui erant in civitatibus
illis totaque regio conversa est in lacum
de quo Isidorus li. i. z. et bimo. ait. **¶**

dicat mare mortuum: quia nihil gigni:
vivum: nihil recipit ex genere viventium.
Ista neque pisces habet: neque assuetas
aquis et letas mergendi usu patitur
aves: si et quicunque viventia mergenda
temptaveris: quacunque arte demersa
statim resiliunt: et quis vehementer
illisa: statim exaltant: si neque ventis
mouet resistente turbinibus bitumine
neque navigatores patiens est: quia omnia
vita carentia in profundum merguntur: nec
materiam ullam sustinent: nisi quod bitumine
illustrat: lucernam accensam ferunt super
natant: extincto lumine mergi. puto
quod sapientissimus deus statuerit lacum
illum tam admirandis proprietatibus
sociari: ut sic magis occasione habeant
homines cognoscendi virtutem et po-
tentiam dei. Ipsa ergo sodomitas de-
leuit nec passa est regione illorum in
lacum conversa: ut tactum est: villo unquam
tempore habitabile fieri. Caveat ergo qui christi-
ano nomine decorant: ne tanto cri-
mine irretiti: deum celi turbent: et indu-
cant ut iudicet illos: et verberet flagello
suo. A quo nos misericorditer liberet:
qui est benedictus in secula seculorum.
Amen.

**¶ Sermo undecimus de iudicio dei
contra pharaonem et Egyptios: in
populum iudeorum sentientes.**

Que repetimus frequenter
de iudiciis dei viventis:
videntibus his: quibus lapidea
corda sunt: et adamantina
frivola esse: ineptaque et abiecta. aiunt
non illa credita invictaque esse: ut sic vul-
gares terroribus quatiunt: si perfecto

rerum gestarum experientia docet ipsos
velint nolint esse mentitos. Offert
namque scriptura sancta vndeque apertissimam
exempla et manifesta: in quibus luculenter
cognoscere possumus quod terribilis om-
nipotens deus fuerit: et quod de sepius con-
peccatores illi spemantes: inter quod extat
illud vnum: de quo in presenti sermone eri-
mus disceptaturi: quoniam scilicet tot plagis per-
cussit Pharao et populum egyptiorum
propter delicta et facinorosa sua. Quare
de iudicio dei contra Pharaoem
locuturi: tria mysteria de illo proponi-
mus percurrenda.

Primo de populi Israelitici afflictio.

2° Moyse diuina electio.

3° pharaonis et suorum punicio.

Qualiter Pharao et Egypti cru-
deles erant populo iudeorum.

Cap. primum.

Peccauit Pharao contra populum
dei: et Egypti fecerunt similiter
neque arbitrarium est illi Pharaoem
fuisse: sed quo Joseph tamen gloriose ser-
uatus est: qui ut dicit Vincentius
in speculo historiali: Ille dictus fuit
Mefres: post quem et multi alii pha-
raones regnauerunt successiue in egypto:
usque ad istum Pharaoem Ameno-
sis nominatum: qui in iudeos acriter in-
surrexit: quod ut melius innotescat: In
hoc mysterio de populo iudaico tria
considerare debemus.

Primo multiplicationem.

Secundo persecutionem.

Tertio aggrauationem.

Qualiter multiplicatus est popu-
lus iudeorum.

Primo consideremus illius populi
multiplicationem: dicitur enim. Exo.

i. ca. Filii Israel creuerunt: et quasi
germinantes multiplicati sunt: et ro-
borati nimis: impleuerunt terram. et Aug.
is. li. de ci. dei dicit. Ex vno Ihabraa
non multo amplius quadringentis annis
multiplicatio hebreae gentis tanta per-
creata est: ut in exitu eiusdem populi
ex Egypto: sexcenta millia hominum
fuisse referat bellice iuuentutis: secundum autem
magistrum in hyst. scho. et colligitur ex
iz. c. Exo. habitatio filiorum Israel
in egypto fuit quadringentorum triginta
annorum: sed nomine Egypti intelligere
dus est omnis incolatus eorum qui ince-
pit a promissione Ihabrae facta in via
Mesopotamiae. **2°** consideremus
illius populi persecutionem. quare scilicet
Pharao et Egypti persequerentur Iu-
deos: et dicit Iosephus quod Egypti in-
uidebant eis propter virtutem ingenii et la-
boris industriam et affluentiam opum et
nobilitatem. **3°** ratio assignatur
Exo. i. ubi dicitur quod pharao dixit: populus
Israel fortior est nobis: opprimam
eum ne multiplicatus insurgat contra
nos: vel adulando hostibus nostris creat
liber. **2^a** ratio ponitur in glo. super Mattheum.
quod diabolus persequens christum nasciturus
et hebreis populum extinguere nitebatur
incurrerunt ergo simul inuidia populi. ti-
mor Pharaois et malicia diaboli.
3° consideremus illi populi grauationem
Imposuit pharao illi populo gressus
angarias opum secundum Ithag. in hysto.
scho. quibus fracti non vacarent amplius
et magistros opum perfecit Egyptios
ut vuri affligerent eos. Compellerant
coquere lateres: ex quibus aperiarent
ciuitates scilicet Ithiton: et ramessem
que erant in finibus Egypti: et forti

ficauit eas ppharao: ponēs ibi arma
tos: ne q̄s posset ingredi vel egredi
sine regis nutu. Aliud opus nō tam
grauē q̄ seruile imposuit eis vt lutū
platearū 7 sordes vicorū copinis ex
portarent: de quo in pl. Man⁹ eius
in cophino seruierūt. 3° etiā addit
Iosephus: vt. s. flumiū p multas deri
uatōes diuiderēt: 7 circūdarēt ciuita
tes fossatis. Quāto magis at oppri
mebāt: tātō magis deo auctore mul
tiplicabāt. Qd videt ppharao pcepit
obstetricib⁹ hebreorum: Sephore et
Phae: que sū Nicol. de lyra erant
Egyptie: 7 p̄rāt multitudini obste
tricū: vt masculos hebreorū obstetri
cādo interficerēt: 7 abortū factū mē
trent: feminas autē reseruaret. Dicit
Mag. in histo. q̄ hoc factū est: tum
q̄a femine nō poterant surgē contra
Regē: tūz quia volebant illas ad lu
xuriā Egyptiorū: tū q̄a erant vtilēs
fz Nico. de lyra ad aliqua opa que
Egyptij facē nesciebāt. In tot anga
rijs: in tot laborib⁹ nō faciebatur cru
delitas Pharaonis. Quinimo cum
obstetrices q̄d ordinauerat facē no
luissent: dicētes hebreas mulieres ar
tē obstetriciādi h̄re: 7 absq̄ illis parē:
pcepit ppharao oī populo suo dicēs
Quicq̄d masculini sexus natū fuerit
s. d. indeis: in flumē proicite: 7 q̄cqd
feminei reſuete. Q̄j⁹ erat meror:
quātū sue ludus hebreorū: quot lamē
ta: quot gemitus clamabāt ad deū
creatorē omniū. Miserē nostri dñe.
miserere nostri: subueni nobis: et fer
puitibus opez: adiuna nos deus sal
utaris noster: 7 ppter gloriāz nōis
tui dñe libera nos: nec patiaris nos

tā dure vexari ac molestari.

Quod de⁹ exaudiuit clamorē populi
Iudaici: 7 elegit Moyſen ducem et
liberatozem. Cap. 2.

Men derelinquit in se sperātes
deus: qui si quādoq̄ illos pati
secreto suo iudicio sinat: tandem sue
misericordie venā aperire nō desinit
voluit q̄ pro pietate sua populum in
afflictione clamātē exaudire. elegitq̄
Moyſen ducem 7 liberatozem quez
amplissimis p̄rogatiuis donare di
gnatus est: vt autem hoc clarius ha
beatur bene est: vt de hoc Moyſe in
hoc secūdo misterio tria cōsidemus.
p̄mo generationem.
Secundo p̄seruationem.
Tertio vocationem.

De natiuitate 7 ortu Moyſi qui
natus est sū bñplacitum dei.

Primo cōsideremus Moyſi ge
nerationem. Natus quippe ē
Moyſes sū beneplacitum diuinūz.
dicit nāq̄ Exodi. 2. ca. Egressus est
post. hic vir de domo leui et accepit
vxoem stirpis sue que cōcepit et pe
perit filium. dicit Nicola. de lyra q̄
ista acceptio non potest intelligi de
acceptioe in matrimonio q̄a dicit
post hic. i. post p̄ceptum Regis de
pueris sūmergēdis. nā atē illud p̄ce
ptū vxo: peſat Aaron q̄ natus fuit
aſi Moyſen anis trib⁹ q̄d pbat ero.
7. c. vbi dī q̄ moyſes. 80. erat ānoz
7 Aaron octoaginta triūz qū locuti
sūt ad Pharaonē. 3o Ioseph⁹ 7 alij
dicūt q̄ ista acceptio intelligitur de
copula. quia ppter edictum Regis.
Multi seſerauerunt se ab vxoribus:
quantum ad carnalem copulā:

magis eligētes nō generare: q̄ q̄ filiū
statim nati s̄mergerēt in flumine.
Et dñs amonuit Auirā p̄ez moyſi
in ſomnis: q̄ ſecūre ad vxorē accede
ret: quia ex illa filiū ḡnaret: q̄ populū
eſſet liberaturus: ⁊ ſic eam cognouit
cōcepit q̄ vxor Auiram: ⁊ pepit filiū
ſm. Mag. in hiſt. ſcho. ſilētio eo q̄
non multū doloris ptus ei intulerit
nec abſurdū aut impoſſibile id cēſeri
debet qm̄ Plutarchus refert in vita
Ciceronis: q̄ quādo in lucem venit
Tullius: nullo puerperij dolore tertio
Kal. Ianuarij natus eſt. Abſcōdit q̄
mater Moysen tribus mēſibus. Refert
Aug. i8. li. de ci. dei. 39. ca. q̄ eo
tpe quo Moyses natus eſt: fuiſſe re
p̄t Athlas ille magnus aſtologus
Promethei frater: maternus auus
Mercurij maioris: cuius nepos fuit
mercurius termegistus. **C**o cōſide
remus. Moysi p̄ſuatione: p̄ſeruauit
illū deus a piculis: ne violēta morte
occideret: vt enim inqt Nic. d. lyra.
q̄a in q̄ſitiōes fiebāt in domibus: nō
potuit vltra illū abſcondere mater.
Quare cōpulla ſūpſit ſiſtellā ſcirpeā
vt dī Erodi. z. c. i. capſellaz de iūcis
contextā ⁊ rotūdā. vt dicit Magiſt.
in hiſtoria: ⁊ liniuit eaz bitumine: ac
pice: ⁊ ponēs intus in fātulū: in cor
pto ripe euz expoſuit: ne impetu flu
minis raperet: ſtāte p̄cul ſorore puula
Maria: ⁊ expectāte rei exitū: ex m̄ris
p̄cepto ſm magiſtrum in hiſtoria: ⁊
ecce deſcendit filia Pharaonis: vt la
uaret in flumine: que vidēs ſiſtellaz
aſſerri ſecit ⁊ aperiri: vidensq̄ puulū
vagientē miſerta eſt eius dicens: de
infantibus hebreoz eſt. Refert Jo

ſephus q̄ tante pulchritudinis erat:
vt null⁹ adeo ſenerus eſſet: q̄ aſpiciēs
illū nō diligeret: multiq̄ de poſt dū
cernerēt eū p̄ plateā ferri occupatōes
in q̄bus ſtudebāt deſererēt. Dū igiſ
ſulceptū puey expoſitū: vt Joſeph⁹
narrat aliq̄e Egyptie vellēt lactare
nolebat illarūz ſuggere m̄amas. At
Maria ſoror diſſimulās q̄ frater ei⁹
eſſet: dixit filie Pharaonis. Vis dñā
vt aduocem aliquā hebreā: que dicit
ſic. vocauitq̄ m̄rez cui illa ablactādū
tradidit filiū: p̄miſitq̄ mercedē. Su
ſcepit mulier: ⁊ nutriuit puerū: adul
tūq̄ tradidit filie Pharaonis: Que
adoptauit illū in filiū: vocauitq̄ no
men eius moyses: dicens: q̄a de aqua
tuli eū ſz mag. in hiſt. ſcho. Egyptij
mos aquā: is ſaluatū dicunt. Addit
magiſter in hiſt. ſcho. q̄ dū quadaz
die Pharaōi filia obtuliſſet moysen
⁊ vt ipſe eū adoptaret: admirās rex
pueri vnuſtatē: coronā quaz fronte
geſtabat capiti illius impoſuit. Erat
autem in ea Amonis imago ſabre
facta: puer aut coronā p̄iecit in terrā
⁊ fregit. Sacerdos aut heliopoleos
a latere regis ſurgēs exclamauit. hic
eſt puer quem nobis deus occidēdū
mādauit: ⁊ voluit irruere in euz: ſed
auxilio Regis liberatus eſt: etiā p̄ſua
ſione cuiusdaz ſapientis: qui p̄ igno
ratiā hoc factū eſſe a puero aſſeruit:
in cuius rei augmentū cum p̄unas
allatas puero obtuliſſet: puer eas ori
ſuo appoſuit: ⁊ lingue ſue ſūmitatem
igne corripuit. vnde ⁊ hebrei euz im
peditōis lingue fuiſſet in p̄ceſſiſſe
autumāt. poſtq̄ ⁊o creuit vt h̄r etc.
z. c. āpli⁹ fact⁹ robuſt⁹ vidit q̄dā die

vnū de Egyptiis hberātez quēdam
Hebreū: 7 Moyſes reſpiciēſ huc atq;
illuc: vidēs q; nulluſ ad eſſet inſecit
eū: 7 abſcōdit in ſabulo. dicit Mico.
de lpra q; hebrei tenēt: q; iſte q; erat
pculſus ab Egyptio: fuit vir Salo
mith: que erat pulchra nimis: vt pz
numeri. 24. c. Egyptius aut ille erat
vnus ex ppoſitis q; ordinauit q; he
breus in auro ſurgēt: 7 veniret ad
opa: at ille domuz adiens ad Salo
mith: adhuc in lecto iacentē acceſſit
que credēs eē viz: accepit eū: poſtq;
hō innotuit ſibi pditio: tōqueſta eſt
viro: quare vir rixabat cū illo egyptio:
7 ille hberabat eū. Moyſes aut
ex reuelatōe dei ſciebat ſe eſſe electū
ducē 7 deſenſorē illius populi. itaq;
ſine peccato interfecit illum. Altera
die vidit duos hebreos rixātes: 7 dū
argueret euz q; fecerat iniuriā. rōdit
Quis te cōſtituit in iudicē ſuper nos
num occidere me vis: ſicut heri occi
diſti Egyptium. Audiuit Pharaō
hū hoc: 7 querebat occidē moyſen
q; fugiēs p deſertuz venit in terram
Madian: ſeditq; iuxta puteū. Erant
aut ſacerdoti Madian. i. pmatī: qui
ātiq; ſacerdotes appellabant: ma
iores 7 pncipaliores ſeptē filie: Ipſe
hō dicebat Raguel agnominatus
Jetro que venerāt vt haurirēt aquā
gregibus ſuis: dicit magiſter in hiſt.
ſcho. Officiū. n. gregū alendoz tunc
erat etiā mulicz. Supplices hō
paſtores repulerūt eas: quos prohi
buit. Moyſes ab iniuria virginuz: et
adaquauit greges eaz: que maturi
ſolito redeūtes: rogauerūt pſem ne
bñficiū pegriñi retributione puareſ

vocatuſq; Moyſes iurauit q; habita
ret cū illo 7 accepit vxorē ſiliam eius
Sephorā que pepit ei Beſſen. qd ſo
nat aduena: eo q; in exilio genuerat
eū. pepitq; altez quē dixit heliaczar.
i. diuinū adiutorū. Deditq; ei ſocr
omnē curā gregū ſuoz in qbus ſm
Mog. in hiſt. omnis ātiq; barbaris
erat poſſeſſio. 7 3° cōſiderem⁹ moyſi
vocatōez: nō. n. a ſcipſo pſumptuoſe
grādiā ē agreſſus: ſed a deo vocat⁹.
iſtā dum paſceret greges ouium in
deſerto. vt notat Exodi. 3. ca. venit
ad montē Sinay: qui ſm Mogim
in hiſt. ſcho. in quadaz ſui pte did⁹
eſt Greb: 7 apparuit ei dñs in flāma
ignis de medio rubi qui ardebat et
nō cōburebat. Vocauitq; dominus
Moyſen. 7 ait Moyſes. Uadam et
videbo viſionē hāc magnā: 7 voca
uit eum dñs de rubo. 7 ait. Moyſes
Moyſes. Qui Rndit aſſum. 7 dñs.
Tolle calciāmēta locuſ enīz in quo
ſtas terra ſancta eſt. Ego ſum deus
Ihabraā. deus Iſaac. 7 deus Jacob
vidi afflictoez populi mei in egypto
7 deſcēdi vt liberem eū. veni. mittāz
te ad Pharaonē. Sūt 7 alia multa
in textu biblie in qb⁹ luculent⁹ oñdiſ
q; deus Moyſen ducē illius populi
elegit cui in ſocium dederit Aaron
fratrem eius. Confundant ergo illi
qui deceptorem 7 ſeducōrē accuſāt
Moyſen 7 criminant illuz quaſi ex
vi ingenij 7 artis magnalia que de
ipſo pdicāt feciſſe. Cōtra quos ē ſcri
ptura diuina tā veteris q; noui teſta
menti pat expreſſius poſui in qdra
geſimali de penitencia in ſmone de
obedientia dei.

De varijs plagis ⁊ flagellis egypti.
Cap. tertium.

Dicendum hoc tertio loco restat de varijs dei iudicijs: quibus omnes Egypti ⁊ Pharaones iuste concussit: quod ut plenius intelligatur tria considerare debemus.

Primo Pharaonis obdurationem.

2° magorum operationem.

3° Egypti plagationem.

Primo consideremus Pharaonis obdurationem. Cum enim Moyses et Aaron coram Pharaone locuti fuisset mandata dei: fecissentque signa: induravit Pharaon cor suum: et ut dicitur. 22. q. 4. c. Nabuchodonosor: ipsis flagellis durior est effectus: et perijt. Hac occasione querit a doctoribus: utrum obduratione sit a deo. Et sic patet. quia exodi. 4. c. dixit deus. Indurabo cor Pharaonis. ⁊ Exodi. 9. 7. 10. ⁊ 14. Induravit deus cor Pharaonis. ⁊ Isayas 63. scribit. Indurasti cor nostrum ne timeremus te. ⁊ ad 1 Ro. 9. Apo. ait. Cuius vult deus misereri: ⁊ quem vult indurat. Sed contrarium probari potest. dicit enim propheta. ps. 94. Nolite obdurare corda vestra. ⁊ Iheremie. 5. ca. conquerit deus dicens. Induraverunt facies suas supra petram: ⁊ noluerunt reuerti. ⁊ exodi. 17. c. Induraverunt cervicem suam ne audirent me: ⁊ ne acciperent disciplinam. ⁊ videtur quod induratio sit a propria malicia. Rndet Bo. di. 40. i. li. quod obduratione uno modo dicit culpam: ⁊ sic secundum Augustinum. li. de predestinatione sanctorum. Obduratione nihil aliud est: quam dei obviare mandatis: et glo. ad 1 Ro. 2. c. Obduratione est obduratione mentis in malicie pertinacia: per

quam fit homo impenitens: hec est ab homine non a deo: quia ut probatur deo auctore non fit homo deterior. Alio modo obduratione dicitur pena: ⁊ quia omnis pena iusta est ⁊ ordinata: sic obduratione est a deo: que nihil aliud est quam subactio gratie qua homo non est dignus: quia illa abuteretur: propter ea de multis dicit deus id ps. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis. Itinc Augustinus ait. li. de libero arbitrio. Induravit deus Pharaonem iusto iudicio: si ipse se libero arbitrio. Unde cum audisset relata per Moysen ⁊ Aarone: vidissetque regem conversum in colubum: ⁊ rursus colubum conversum in regem. Iussit affligi populum ne daret eis paleas: sed ipsi acciperent: ⁊ redderent numerum laterum consuetum.

Secundo consideremus magorum operationem. Nam ut dicitur Exodi. 7. ca. Magi Pharaonis piecerunt virgas in terram: que versae sunt in serpentes. Sed hic difficultas non parva oritur: utrum ille reges versae sunt in veros serpentes ⁊ quidam dicunt quod ibi non fuerunt veri serpentes: sed fuit tantum quedam delusio quia ut dicit Augustinus. 2. de trinitate. Non est potandum istis transgressoribus angelis ad nutum servire: hanc visibilium manuum rerum: sed soli deo. Respondeo istorum est: quia fortior erit diabolus tempore Antichristi quam nunc: si tunc medicis operabimur: ut dicit Augustinus. 2. li. de ci. dei. c. 19. ⁊ Apo. etiam scribit ad 1 Th. 2. c. Cuius aduersus erit secundum operationem Sathane in omnibus signis ⁊ prodigijs medicamentibus. ⁊ ubi Alexander in. 2. li. soluit dicens quod cum in mendacio duo intelligantur. scilicet falsitas ⁊ intentio fallendi: in miraculis

Antichristi aliqui erit falsitas ex pte rei: aliqui erit veritas ex pte rei: non tamen ex pte intentionis. Intendit hunc decipere homines: et facere credere se esse deum. Sic opera magorum Pharaonis erant vera ex pte rei: sed mendacia ex pte intentionis. Intendebant namque ipsi: ut videntes crederent: quod opera sua prederet volente deo: sicut opera Moysi: tamen ut dicit aug. li. 8. de ci. dei. c. 10. Infaciebant illi venefitios. id est incantationibus magicis: quibus sunt angeli mali: hoc est demones dediti. Alii dicunt quod conversio huiusmodi in serpentes fuit secundum apparetiam: et tamen ibi fuerunt veri serpentes: quia demones propria virtute dimissi: poterant virgas a magis pietas per motum localem inceptibiliter sensui humano tollere: et loco earum serpentes aliunde portantes se ponere videmus. non quod aliqui per subtilitatem manuum et motum localem: aliqua se transmutant quod homines non percipiunt multo fortius demones. Nonnulli vero referunt quod ibi fuit vera conversio huiusmodi in serpentes: et hoc dicit Strabo in glosa. Hodum autem assignat Alexander in. 2. et 12. de lyra super hoc passu. In demones per motum localem possunt applicare ad iura naturalia passivis et sic sequitur effectus naturales: sicut applicatis lignis ad ignem per manum hominis generatur ignis in materia lignorum illa tamen generatio est ab igne: sicut ab agente proprio: et ab applicante ligna ministerialiter tantum. Si obiceret quod in textu dicitur. Deuoravit huiusmodi huiusmodi non erant serpentes. Respondet Augustinus. quod istud dictum fuit initialiter et finaliter quod videtur ex huiusmodi Moysi factum est spiritus: et in huiusmodi rediit. similiter virge magorum

potuerunt dici huiusmodi initialiter: sed non finaliter. Ideo huiusmodi Aaron deuoravit. id est abstulit eis potestatem redeundi in huiusmodi: quia et si aliquo modo esset ordo naturalis: ut ex huiusmodi fieret serpentes: non tamen econuerso.

Tertio consideremus Egypti plagationem. Voluit namque deus flagellare Egyptum decem plagis. Prima ponitur Exodi. 7. c. Aqua fluminis et siccata est in sanguinem: et pisces qui erant in aqua mortui sunt diebus septem. dicit Augustinus in hystoria. quod fuit sanguis in omni terra Egypti in fluuiis: rivis: et paludibus: et in vasis domorum: tam ligneis quam saxeis: foderuntque puteos Egypti per circuitum fluminis: et inuenerunt sanguinem. Refert Iosephus quod hebreis erat fluuius potabilis: sed esset mutatus Egyptiis homo non solum colore sed etiam sapore amaro cruore perferebat. **2^a** plaga notatur Exo. 8. c. Ascendit multitudo ranarum: operuitque totam terram Egypti. Asserit Iosephus quod orte in breui moriebantur: et putrescebantur cadaueribus fetor nimis noxius exhalabat ex aqua: imo quasi quedam domesticas domos intrantes sic in cibis et potibus et lectis inueniebantur. **3^a** plaga ad huc annotatur Exodi. 8. c. quod omnis pulvis terre huiusmodi in sciniphas per totam terram Egypti: molestantes homines et iumenta. Augustinus in hystoria. scho. dicit. sunt sciniphas musce adeo sordescentes: ut visum nisi acute videntis effugiant. Addit Iosephus quod innumera multitudo pediculorum Egyptiis pullulauit ex interioribus ebulliens: quos nec laua cras nec medica metorum unguentis exterminare poterant. Intra ut recitat

Mag. in hist. multis plagis p̄t decē
famosas credibile est p̄cussos Egy-
ptios. **4^a** plaga fuit: q̄a venit mu-
lca grauiſſima. i. multitudo m̄ſcaz
ponit mag. in hist. q̄ q̄dā egyptioz
inter hec flagella timentes egyptuz
p̄turam egreſſi ſunt: vt Cecrops: q̄
ingreſſus greciam urbem condidit:
que poſtea dicta eſt Athene. Credidit
etiā cadē tēpeſtate: egreſſus Diony-
ſius bachus: qui 7 a gros cōdidit: et
vltz vinee grecis dedit. **5^a** plaga
deſcribit Exodi. 9. c. mortua ſūt oia
animātia Egipti: de filiis Iſrahel n̄
Inic. de lyra in q̄t. Intellegit de illis
qui erant in cāpis. S3 Mag. in hist.
dicit: q̄ de illis que erant in domib⁹
quia que in paſcuis poſt grandines
pierunt: vel forte determinādū non
eſt: quia ſine multo t̄pis intervallo
forte hec facta non ſunt: 7 potuerūt
aliūde habere itez animātia: non. n.
eſt credēdum q̄ hodie vna plaga et
cras alia p̄cuſſi ſunt: ſed forte per q̄n
quēniū vel ampli⁹ vel minus. **6^a**
plaga fuit: q̄a facte ſunt veſice turgē-
tes in hominibus 7 iumentis. **7^a**
plaga fuit: q̄do venerūt tonitrua 7
grandines: 7 deuſtauerūt h3 mag.
ordeuz 7 linū: q̄a erāt in ſpica triticū
7 far non. **8^a** plaga venit locaſta
7 deuorauit frumentū: q̄a in quoliz
menſe Kalendarij duo dies atro co-
lore tanq̄ abhominādi ſignati ſunt
Iudeo nota ſm Mag. q̄ Egiptiaci
ideo dicunt q̄a in his paſſa eſt Egi-
ptus. Ob q̄d voluit mater eccleſia il-
los in Kalēdario poni vt diuina mi-
racula ſemp nobis exēplo ſint. Ma-
thematici v̄o dicūt q̄ p̄tiſſimi egi-

ptioz aſtologi: quaſdā cōſtella-
tiones hūanis adibus in ſingulis
mēſibus dephēderūt: quaz cōſtella-
tionū puncta vulgus p̄pter impitiā
vitare non poterat: qua p̄t cautum
eſt: vt tota dies obſeruaret. p̄t horā
illius abhominabilis lucis. i. dei: ſed
hoc obſuari p̄hibitū eſt. 26. q. 7. ca.
126 obſeruetis. **9^a** plaga habetur
Exodi. 10. c. facte ſunt tenebre homi-
biles in omni terra Egipti: vbi autē
filij Iſrahel habitabāt lux erat. Inic.
de lyra. Dicit horribiles: q̄a viſione
imaginaria videbāt vltā fātaſmata
vt terrerēt. **10^a** Decima plaga fuit p̄-
cuſſio 7 mors p̄mogenitoz: quādo
Moyses expletis omnib⁹ que deus
iuſſerat: 7 acceptis vaſis aureis 7 ar-
genteis mutuo ab Egiptijs: factum
eſt nodis medio: p̄cuſſit dñs omne
p̄mogenitū in terra egipti: nec erat
domus in qua non iaceret mortuus
Dicit Mag. in h̄ſto. q̄ exēcutio iſta
facta fuit p̄ manu boni angeli: q̄ ap-
paruerat Moysi in rubo: in perſona
dei. aug. tñ ſup illū locū p̄. Immiſſi
ones p̄ angelos malos ait: poſſim⁹
ſine dubitatōne malis angelis attri-
buere mortes peccatoz. Inode igit
illa cōgregato omni populo iudeoz
p̄cinrē ſe ad iter: 7 mane oēs inſimil-
iter arripuere. In egreſſu v̄o coruz
vt dicit mag. facto terremotu multa
templa Egipti cū ſuis idolis corue-
runt. Adhuc autē factuz eſt: q̄ Nilus
p̄ter ſolitum inūdās: terrā in qua ſe
pulchruz Joſeph erat cooperuit. Te-
nebant autem Iudei ex iuramento
aſportare oſſa ei⁹. Tūc Moyses ſcri-
pſit in lamina aurea: nomē domini

.1.

Thethagramaton: que iniecta aque
 supnatavit: vsq; dñ veniens stetit su-
 pra: vbi erat sepulchru: et effodientes
 sustulerunt ossa. Nico. de lyra super
 iz. c. Exo. hoc impugnat dices. que
 dicit de Nilo et ossibus Joseph: vi-
 det esse ficticia: tñ q̃a glose hebrayce
 et Josephus talia nō dicūt: liz impo-
 nat eis ab illis q̃ libros eoz nō vide-
 runt: tñ q̃a vna de causis quare ossa
 Joseph remanserūt in Egipto fuit:
 vt p̃ eius sepulchru memoria benefi-
 cioz eius apud Egiptios diuti⁹ re-
 maneret: et sic populus Israhel miti⁹
 tractaret. Ideo nō ē dissimile q̃ ossa
 ei⁹ esset posita in pratis vel in cāpis
 vbi aque possent inundare: s̃ in loco
 valde solēni et celebri: vbi aque non
 possent inundare: maxime cum tpe
 mortis eius esset potētissim⁹ et Regi
 et populo p̃dilectus. Nūñ hec rō in-
 fringi potest de facili: eo q̃ non est
 incōueniēs: qñq; aquas: et maris et
 fluminuz: p̃ter spem et vltra solitum
 inundare. Arist. p̃mo metha. Edatu
 vltimo s̃m nouā trālatōem: s̃m dñ
 veterē est in secundo: dicit. Nō semp
 aut eadē loca terre neq; aquosa sunt
 neq; arida: s̃ p̃mutat s̃m fluuioz
 gñatōes et defectus: p̃pter q̃ et que
 circa arida p̃mutat: et mare: et non
 semp hic q̃dē terra: hic aut mare ple-
 uerat omni tpe: s̃ sit mare q̃dem vbi
 arida: vbi autē nūc mare: iteruz hic
 terra: s̃ tñ quēdā ordinē putare opz
 hoc fieri: et periodū idē s̃m Arist. vī
 q̃ cā istaz mutationū sit mot⁹ celi:
 cū sole et stellis: et planetaz rōtōes
 Inueniunt nāq; q̃ tpe Gregorij scđi
 vt narrat Ricobaldus in cronica di-

luvii Rome p̃pter aquas Tiberis:
 qui tātuz intumuit: vt in via lata ad
 hōis staturā et semis fuit: durauitq;
 diebus septē: letanijs adū ē ad ocuz
 et cessauit. Iteruz āno xpī millesimo
 ducētesimo tertio terremot⁹ in creta
 p̃maximus mare adeo concussit: vt
 aquas maris impulerit in ciuitatem
 Caridiā tāto impetu q̃ omnia edifi-
 cia ruinauit: om̃s hōies fere occidit.
 mor adeo retrocessit mare ex portu
 vrbis: vt vbi aqua p̃fūda erat: tunc
 nulla videre arene fūdi maris ocu-
 lis hominū patuerūt. Anno ab vrbe
 cōdita q̃ngētesimo flumē Tiberis vlē
 solitū intumescēs Rome edificia in
 plano posita deleuit. Sic potuit illa
 Nili inundatio esse singularis: ita vt
 sepulchru Joseph coopuerit: sed ista
 ad rem nō faciūt. Nos tātū ea que
 scriptura tradidit p̃sequimur. egressus
 ē fuit Moyses cū illa multitudine et
 puenit ad mare rubrū. Pharaō autē
 secutus est cū certis currib⁹ et eq̃tib⁹
 q̃nquaginta millia et trecentis millib⁹
 peditib⁹ armatoz. Leuātes oculos
 indei. et timuerūt valde. q̃a nec fugē
 poterāt nec pugnare. eo q̃ inermes
 erāt. quos cōfortauit Moyses. et de
 mādato dei tetigit mare. et aqua di-
 uisa est. et popul⁹ dei p̃transiit sicco
 vestigio. Nec hoc discredēdum dicit
 Josephus cū Alexandro Macedoni.
 et exercitui ei⁹. Dariū insequētī mare
 Dāsilicuz diuisum fuisse legat deo
 volente q̃ p̃ eū persaz regnū deleri
 volebat. Egiptij dñ transire tēptan-
 tes om̃es pierunt. qm̃ aque que ve-
 lut muri fuerant diuise ex miraculo
 dei iterum vnite sunt et coniuncte.

Sicq; turpis Pharaon et omnes sui exercitus in mari rubro perierunt. Dicit autem Paulus Horosius. li. i. sic quod extant nunc certissima horum monumenta gestorum: nam tractus currum rotarum signa orbice: non solum in litore: sed etiam in profundo: quousque visus admittit pudent: et si forte ad tempus vel casu vel curiositate turbant: continuo diuinitus in pristina facie ventis fluctibusque reparant. hec ille. Timendus ergo ab omnibus est deus: qui etiam creaturas suas armat ad ultionem inimicorum suorum: qui sit semper benedictus in secula seculorum. Amen.

Sermo duodecimus de iudicio dei contra Iudaicum populum ingratum de deo murmurantem.

In si fuissent peccata gratia populi Iudaici: non tam frequenter pius et misericors deus in deserto duris castigationibus illum visitasset. Elegit namque iudeorum gentem pre ceteris nationibus mundi: et tamen quanto plura illis collata sunt dona et beneficia tanto crebrius ad iracundiam dei suis sceleribus concitauerunt. Idcirco in hoc sermone de iudicio dei contra iudeos criminosos in deserto dicemus. de quibus tria misteria proponimus declaranda.

Primum de beneficiis largitio.

2° multorum peccatorum commissio.

3° diuersarum penarum inessio.

De septem amplissimis beneficiis que largitus est deus populo iudeorum.

Cap. primum.

Ignatus est deus demeritissimus

amplissima beneficia largiri populo iudeorum: postquam illum liberauerat de seruitute Egyptiaca. Ob quod gentiles conuersi ad fidem dicebant iudeis baptizatis: ut refert in plogo in Epistola ad Romanos. Quanto maiora circa vos dei beneficia narraueritis: tanto maioris vos criminis reos esse more strabitis. Ut ergo de beneficiis populo iudaico exhibitis plenam noticiam habeamus in hoc misterio septem beneficia erunt enumeranda atque differenda.

Primum dicitur aquarum dulcoratio.

2^a celestis oratio.

3^a viarum directio.

4^a aque de petra educio.

5^a inimicorum expugnatio.

6^a legis illustratio.

7^a miraculorum frequens confirmatio.

De dulcoratione aque fluminis Marach.

Primum beneficium quod largitus est deus populo iudeorum: fuit aquarum dulcoratio: ut. n. scribitur Exo. 15. post transitum maris rubri: egressi sunt in desertum Sur: abulaueruntque tribus diebus per solitudinem et non inueniebant aquam: et venerunt in Marach nec poterant bibere aquas de Marach eo quod amare essent. Et de hoc dicit Amb. 9. di. z. c. Iterum Marach fluminis amarissimus erat: ita ut sitiens populus bibere non posset. Item Nico. de lyra super hoc passu Exo. quod dicitur Venerunt in Marach: sic per anticipationem: quia locus ille adhuc non vocabatur Marach: sed sic vocatur est a filiis Israel propter amaritudinem aque: et quod scribitur in textu: unde et congruum nomen loco imposuit. scilicet populus Israel.

Magister in hist. addit. Nō solū dicebat. Marach p amaritudine aque sed etiā p amaritudine animi: amarior quidē est qui sitit: qui nō inuenit potum: q̄ si inuentum gustare non possit. Recitat fm hoc ppositū Plutarch⁹ in vita Marci Antonij: q̄ dū Marcus Antonius cōtra Indos et Parthos bellum gereret: vexat⁹ ab eis: per iuga montium cum exercitu fugiebat. Edebant nāq̄ Romani multis dieb⁹ radices et herbas incognitas ⁊ cruciabant⁹ a siti: q̄a in montibus p quos ibant nō erant aque ⁊ Parthi tenebant planicies. venerūt tādē ad flumē cuius aqua erat gelida ⁊ clara: sed q̄a erat salsa faciebat viscera dolorosa: ob q̄ flebāt oēs velut conspicerēt paratā mortē: quare Marcus Antonius coegit quēdam familiarem suū vt quandoq̄ iuberet sibi caput absunderet: vt neq̄ viuus posset ab hoste ledi: neq̄ cogsci mortuus. Ab his tamen piculis tandem euasit. Sic ergo populus Iudeorū quērelis ⁊ lamentatōib⁹ replebat. clamauit ad dñm Moyses: ⁊ ostendit ei lignum: q̄ cū posuisset in aqua: mox aque dulcorate sunt ⁊ facte potabiles. Sed ego puto maius nobis xpianis bñficiū cōcessū: qñ in aquis christ⁹ baptizari voluit: insinuās baptismum in aqua fore fiendū. Iudei nāq̄ in aquis Marach dulcoratis refocillarunt corpora: nos in aquis baptismi recreamus animas et spiritalium donorū vbertate illos replemus. De effectibus autem baptismi dixi in quadragesimali de penitētia in sermone de baptismo.

De coturnicibus ⁊ manna.

Secundū beneficiū q̄ largit⁹ est deus populo Iudeorū: fuit celestis cibatio. Scribit nāq̄ Exodi i6. c. q̄ tricesimo die ab exitu eorū de Egypto defecerunt eis victualia. Cūq̄ orassz Moyses ad dñm vespere ascendēs coturnix de sinu Arabico: vbi p̄cipue nutrit fm Magi. in hist. operuit castra: ⁊ ad libitū populī capiebat. Inic. de lyra inq̄t. Coturnix est auis pinguis ⁊ lapida: ⁊ lunitur singulare p plurali. i. multitudo coturniciū. Hanc hō cum oraret moyses: descendit manna. Et vt scribit Numeri. ii. Erat manna quasi semē coriandri: coloris bidelli: qui est sicut cristallus sz Inic. de lyra. circūbatq̄ populus: ⁊ colligens illud frāgebat mola siue terebat in mortario coqns in olla: ⁊ faciens ex eo tortulas. Et vt habet Exodi. i6. Erat gust⁹ eius quasi simula cū melle. vbi dicit Nic. de lyra: simula est farina tritici deli catissima. Saporigie illius manne erat q̄ si sapor panis facti de simula: cum cōmixtione mellis fm aut Inic. de lyra: de ista manna fuerunt octo mandata. **P**rimū vt mane colligerent: hora enim colligendi erat post ortū solis: eleuato rore qui erat sup manna per vapores: erat q̄dē desup manna ros cōgelatus: q̄ resoluebat⁹ oriente sole quare manna colligi poterat vsq̄ ad horam sextā. ⁊ tūc incipiebat liquefieri ad modum pruinē. ad ignē hō indurabat⁹ ⁊ formabāt inde panes. **S**ecundū mandatu⁹ fuit vt colligerent ad sufficientiā: et non plus. **T**ertiū vt comederent

mensuram gomoz. Sed dubiuz hic
oritur: quia non est idem per singula capita
medium omnibus sicut dicitur. 2°. et ibi.
quod non est idem medium. Niloni: de quo
dicitur quod comedeat in die boue inte-
grum: qui erat sufficiens pluribus ho-
minibus: ideo cibis conueniens vni:
alteri plus indigenti est deficiens: et
minus indigenti est superabundans.
Respondet. Isidoro. de lyra quod iste cibus
dabatur diuino miraculo: ita eodem modo
fiebat: ut plurimum indigenti sufficeret:
et a minus indigenti columi absque su-
perfluitate valeret. Dicit autem Iosephus
quia ex diuina prouidentia factum hoc
ne ex cupiditate et gulositate illi qui
fortiores erant: plus debito vellent
colligere: et sic debiliores debito ali-
mento prouiderent: et in populo seditio
oriret. **¶** Quartum mandatum fuit:
ut non relinqueret usque mane: et di-
miserunt quidam. s. Dathan et Abiron
ut dicunt hebrei: et scateret cepit ver-
mibus et coputrescere: hoc vero non con-
tingit ex natura manne quia seruari po-
terat: sed erat ex voluntate deique aliquid
ex cupiditate et gulositate plus debi-
to vellent colligere ad seruandum quod esset
ocasio malorum. **¶** Quintum preceptum
fuit ut die sexta colligeret duplum.
¶ Sextum ut reseruaret unum gomoz per
sabbatum. **¶** Septimum ut illud comede-
rent in die sabbati. **¶** Octauum ut im-
pleret vas continens gomoz ad reser-
uandum in futuras generationes. De isto
manna dicitur Sapientie. 16. c. Panem
de celo prestitisti illis sine labore omne
delectamentum in se habentem: et omnis sa-
poris suauitatem. Isidoro. de lyra ait.
hoc intelligitur non ex natura manne

sed ex merito sanctorum hominum: qui
eum comederant: quibus sapiebat sicut
desiderabant: malis enim hominibus
ex eorum demerito despiebat. Unde
Numeri. 15. dicebant. Nihil vident
oculi nostri nisi manna: nauseat anima
nostra super cibo isto leuissimo. Et vi-
cebat panis de celo: quia generabatur in
celo aereo: et panis angelorum: quia in
descensu manne coopabatur angelis: non
quod angeli ipso vescerentur: quia ipsi non
indigent cibo corporali: hoc cibo aliti
sunt filii Israel. 40. annis. donec ve-
nirent in terram habitabilem. scilicet in
terram Chanana: que fuerat eis promissa
et ut dicit Isidoro. de lyra: non statim
defecit manna: cum intrauerunt illam:
quia transito Jordane fecere circuncisionem
in galgalis. et postea celebrauerunt
pascha: et in crastino pasce cessauit man-
na: ut habet Iosue. 5. Satis tamen
cito post ingressus terre Chanana
defecit. Miranda profecto sunt omnia
que de isto cibo dicta sunt. Et ut dicit
Ambrosius. libro de sacramentis. Reuera
mirabile est fratres: quod manna prouideret
dominus patribus in deserto: et cotidiano
celi pascebantur alimento. Veritatem
his omnibus maius est: quod nobis christianis
exhibet verum. scilicet corpus christi in sacra-
mento altaris.

¶ De mirabili ducatu populi Iudaici
Tertium beneficium quod largitus
est deus populo Iudeorum: fuit
viarum directio: ut enim habet Exodus.
14. Angelus domini precedebat castra
Israel: et cum eo pariter columna
nubis. Et Numeri. 9. c. dicitur: quod die
qua erectum est tabernaculum: operuit
illud nubes. vespere autem super tabernaculum

erat qñ species ignis vsq; mane: sic
 fiebat iugiter p diem opiebat illum
 nubes: et p noctē quasi species ignis
 Cumq; ablata fuisset nubes: que ta
 bernaculū pregebat: tūc p̄ficebat
 filij Israhel: et in loco vbi steterat nu
 bes ibi castra metabant: ad impium
 dñi p̄ficebant: et ad impiū illius
 figebant tabernaculū: cūdis diebus
 quibus stabat nubes: tabernaculum
 manebat in eodem loco. Dicit Is̄ic.
 de lyra q nubes mouebat angelico
 p̄sidio vel ministerio. Sed mar⁹ be
 neficium nobis christiāis cōcessum
 est: quibus via summi boni verbo et
 exemplo a christo est manifesta. Nā
 cum philosophi plurimū desudassēt
 querentes noscere in quo summum
 bonum consisteret euanuerūt in co
 gitationibus suis. et Varro vt refert
 Aug. i. q. li. de ci. dei. dicit ducentas
 octoaginta octo opiniones falsas de
 beatitudine philosophos ipsos hūisse
 Vere secula aurea xpi p̄sentia illu
 strata. O felicia tpa nostra: in quib⁹
 omnes qui volūt scire possunt: q p
 fecta beatitudo consistit in deo. hinc
 Adātū li. 7. diuinaz institutionū
 ait. Pater enīz noster et dñs: q con
 didit: firmavitq; celum: qui libratam
 magnitudine sua terrā vallauit mō
 tibus: mariq; distinxit: et quicquid ē
 in hoc opere mundi: conflauit et p̄fe
 cit e nihilo: p̄specti. errorib⁹ hominū
 ducem misit: qui nobis viā iusticie
 panderet: hūc sequamur omnes hūc
 audiam⁹: hūc deuotissime paream⁹
 quonīaz solus vt ait Lucreti⁹. Veri
 dīal hominū purgauit pectora dīal.
 Et fidē statuit torpedinis atq; timo

ris. Ostenditq; bonū summū quo tē
 dimus omnes. Quid foret: atq; viā
 monstrauit limite paruo. Nec tātūz
 ostēdit: sed etiā p̄cessit: ne quis dñi
 cultatis gratia iter vtrius horeret.

**De fluxu aque de petra contra
 naturam.**

Quartum beneficiū fuit aque d
 petra educio: vt habet Exodi
 i 7. dum venissent in Rafidim: dese
 cissetq; aqua. Dixit Moyses ad dñm
 adhuc pusillū: et lapidabūt me. In q̄
 Is̄ic. de lyra: q hoc dicebat moyses
 ductas timore naturalī: qui cadit in
 p̄fectam virum: et magis dicebat ti
 more populi: ne eo interfecto a dño
 recederet p̄ idolatriā: et ait dominus
 ad Moysen. Sume de senioribus
 Israhel. Is̄ic. de lyra. s. vt sint testes
 q antea ibi nō fuerūt fōtes vel aque
 ac etiam vt per hoc appareat oei mi
 raculum: s̄diditq; deus. et vade ad
 petram Dreb: p̄utiesq; vga. Mag.
 in hist. Dreb sic dicta: p̄pter Dreb: q
 occisus est in ea: factumq; est ira. Et
 egressē sunt aque: et bibit populus.
 Sed his omnibus āplius est qd nos
 accepimus: non vtiq; aquā de petra
 s̄ sanguinē p̄ciosissimū de corpe ihu
 xpi. Vñ p̄ Petrus p̄ma epistola. ca. i.
 dicebat. Non corruptibilib⁹ auro vl
 argento redempti estis: sed p̄cioso
 sanguine agni incōtaminati et imma
 culati ihu christi.

Quintūz beneficiū fuit inimicorū
 expugnatio et debellatio. Dicit nāq;
 Exodi. i 7. venit autem Amalech: vt
 pugnaret aduersus Israhel in Ra
 fidim. Notandū hic s̄m Nicolaum
 de lyra: q quedam glosa sup istum

locū dicit: q̄ Amalech fuit fili⁹ Iſma-
 belis: a quo dicti ſunt Amalechite q̄
 ⁊ Iſmabelite: ipſi ſunt Sarraceni q̄
 autem. i. ¶ Paralipomenon. i. c. dicit
 q̄ Eliſach p̄mogenit⁹ Iſſau genuit
 Amalech: dicunt ſequentes dictam
 gloſam: ſuit alius. ⁊ ſunt duo eiusdē
 nominis: ſed hoc dictū de ſacra ſcri-
 ptura non habet auctoritatē: imo cō-
 trarietate: quia Gen. 26. ⁊. i. parali.
 .i. c. dicitur expreſſe: q̄ amalech fuit
 fili⁹ Iſſach: p̄mogeniti Eſau: nec
 legi⁹ alius Amalech. Inſuper Jo-
 ſeph⁹ in. 2. antiq̄tatū libro dicit: q̄ ab
 Amalech filio Eliſach dicti ſūt ama-
 lechite: hoc etiam colligit ex ſecūdo
 ¶ Regum primo capitulo. vbi dicit q̄
 fili⁹ Doeck Idumei venit ad dauid
 nūciāns mortem Saulis: lz enim q̄
 non exp̄maſ ibi q̄ fuerit fili⁹ doeck
 tamen omnes expoſitores cōcordi⁹
 hoc dicunt: ⁊ cū interrogaret a Da-
 uid: quis eſſet. ait filius hōis aduene
 Amalechite ego ſum. Ex quo videt
 q̄ amalechite ſunt Idumei: ⁊ ſic nō
 deſcenderūt ab Iſmabele: ſ; ab eſau
 Quare autem iſti Amalechite inſur-
 rerere aduerſus Iudeos. dicit Iſſie.
 de lyra ſup. iſ. c. Exodi. q̄ ipſi ⁊ ppli
 qui erant eis confederati: audietes
 q̄ filij Iſrahel tranſierant mare ru-
 brum: ⁊ eſſent in deſerto eis p̄pinq̄
 irati ſunt: timētes ne inuaderēt terrā
 eorū: ⁊ ideo anteq̄ eſſent magis for-
 tificati: voluere eos delere: ⁊ aſcendē
 ad pugnandū cum ipſis. Super. i. 7.
 .c. Exodi. aliam cām aſſignat Iſſico.
 de lyra: ex pte populi Iſrahel: ad hō
 enim p̄miſit deus bellum illud inſur-
 gere: vt ex victoria ſequenti eſſet au-

daiores de cetero extra aduerſarios
 inſurgētes: ⁊ de ſpolijs amalech eſſet
 muniti armis ⁊ alijs neceſſarijs: que
 fugiētes dimiſere. Elegit autē Moſe
 ſes Joſue: de tribu Eſſraim: virum
 bellicoſum: cui ⁊ paucos tradidit ar-
 matos ſm. ¶ Hag. in hiſt. ¶ Plurimos
 ad custodiam caſtroꝝ retinuit. Ipſe
 autem aſcendit in montem habens
 ⁊ gam dei in manu: vt ex hoc victo-
 ria deo aſcriberet. Aſcendereq̄ cum
 eo Aaron ⁊ Ur: q̄ Ur ſm Joſephū
 fuit maritus Marie. Cumq̄ leuaret
 ¶ Moſes manus vincebat Iſrahel:
 vbi apparet oratiōis efficaciam: ſin autē
 paululū remiſiſſet vincebat amalech
 quo cōpto Ur ⁊ Aaron ſuppoſue-
 runt ei lapidē: ⁊ ex vtraq̄ pte man⁹
 eius ſuſtentabant. Erant. n. graues
 p̄ labore orandi: in cuius rei figura.
 ſm. ¶ Hag. in hiſt. Sacerdos eleuat
 manus in miſſa: ⁊ etiā in figura xp̄i
 orantis in cruce: nec remiſit ¶ Moſes
 manus vſq̄ ad ſolis occaſum. ¶ Iſſie
 vltq̄ Joſue Amalech in ore gladij.
 ¶ Nobis ⁊o xp̄ianis glorioſior eſt vi-
 ctoria: q̄ p̄ xp̄m demones ſupamus.
 ¶ Iſſa vt diximus in ſermone de bello
 demonū: p̄uſq̄ xp̄s moreret in cruce
 omnes iuſti trahebant ad lymbum
 At ex poſt penitētī latroni patefact⁹
 eſt paradīſus.

De lege quaz dedit Moſi de.
Extum beneficium qd largit.
 ¶ Eſt deus populo Iudeorū dicit
 legis illuſtratio: vt enim hēt Exodi
 22. In monte Sinay Moſes legē
 accepit a deo ſibi datam: q̄ reuerſus
 eſt de monte: portans duas tabulas
 teſtimonij manu ſcriptas: ex vtraq̄

parte: et factas opere domini. Dicit Rabi Salomon: quod unica scriptura erat ibi: que tamen erat legibilis in differenter ex una parte: sicut ex alia quod erat valde mirabile: quia littera ex una parte figurata ordine recto: in parte opposita apparz eius figura modo opposito: vel potest dici absqz tali miraculo quod littere erat duplices ita quod precepta erant sculpta ex una parte similiter ex altera: has tabulas fregit Moyses: ut dicitur in tertio misterio propter peccatum populi: reputas populum indignum: et dicit Nico. de lyra. Accipere legem digito dei scriptam. hoc autem fractio tabularum signum fuit euacuationis legalium in aduentu christi. Tandem ut dicitur Exodi. 38. Ascendit Moyses montem de mandato dei: tulitque secum duas tabulas lapideas: instar priorum. id est si miles alijs prius factis in materia et in quantitate. Dicit Nico. de lyra: quod de quo lapide fuerint non habet ex textu. Rabi tamen Salomon tenet quod fuerint de lapide saphirico. Inquit enim quod deus ostendit Moyse unam massam talis lapidis: formatam de nouo: diuina virtute: de qua moyses colauit duas tabulas: et colature superflue fuerunt sue: et inde dicitur fuit mulcum. Sed hoc tacet Iosephus: qui prior fuit Rabi Salomone. fuit ergo Moyses in monte cum domino 40. diebus. et 40. noctibus: nihil comedens aut bibens. Cumque descendisset de monte cum tabulis: apparuit facies eius cornuta: et ipse ignorabat dicit Magister in histo. quod erat quedam radij miri splendoris procedentes in altum

ad modum cornuum quos Apo⁹ vocat gloriam vultus. id Moysi. 2. ad corin. 3. c. Unde in hebreo habet. Et non cognouit quod cornuta esset lux faciei sue. hic querit quare Moyses non habuit ante hanc gloriam: cum locutus fuisset cum domino diu in monte. Et ridet N. de lyra quod aliqui dicunt quod non habuit ante ita limpidam cognitionem de deo sicut post: ad quod denotandum apparuerunt tales radij. Alij dicunt quod hoc factum est: ut populus qui per idolatriam peccauerat: magis eum timeret: et haberet in reuerentia. Rabi Salomon dicit: quod fuit ex hoc quod dominus posuit manum suam super faciem eius. Quare Moyses posuit velamen super faciem suam: cum loqueretur filiis Israel. et locutus est eis omnia que sibi fuerunt impata. Concludit Mag. in hist. quod hanc gloriam durauerit. et vix semel vel pluries hoc acciderit ignoramus. sed christianis lux amplior effusa est quibus euangelium effulsit.

De miraculis et signis multiplicibus

Sextimum beneficium quod deus donauit populo Iudeorum fuit miraculorum frequens conuulsio. Nam propter ea que diximus multa signa et miracula dei ipsis fuerunt ostensa. Miraculum certe fuit quod Maria soror Aaron murmurans contra moysen statim fuit lepra percussa et tandem moysi oratione sanata. ut habet Numeri. 12. c. miraculum fuit quod aperta est terra. et deglutiuit Dathan et Abiron. numeri. 16. c. miraculum cum floruit Agas Aaron. Numeri. 17. c. Et ne singula commemorare quadraginta annis fuit ille populus in deserto. si comedens panem nec bibens vinum nec vetustate attrita

vestimenta aut calciamenta sumpta
 ut habetur Deuteronomij. 29. cap.
 Sed christianis maiora signa p^o xpi
 aduentu monstrata sunt: quoniam con-
 tinue in ecclesia sancta miracula fiunt.
 Quis nam non admiret ex aridis ossi-
 bus Nicolai sanctissimi apud Barum
 et Nathei euangeliste apud Salernum
 et Andree apostoli apud Amalfianum
 scaturire manna. Quid dicam de san-
 guine gloriosi martiris Ianuarii: co-
 huius quippe in Neapolis in vasi vitreo
 aut cristallino: estque semper strictus et co-
 gelatus: at dum caput prefati sancti de-
 prope ponitur: sanguis ille ebulliens
 tandem cum vis videtur liquefit: et
 capite amoto rursus induratur: et con-
 gelatus non mouetur amplius. O pie-
 tas dei benedicti: qui sic humano gen-
 ti per tot innumera miracula: virtute po-
 tentie dignatus est demonstrare.

**De multis peccatis quibus populus
 in deserto temptauit: et ad iram excitauit
 deum excessum.** Cap. secundum.

In tanto cumulo beneficiorum non
 custodierunt Iudei testamentum
 domini: et in lege eius noluerunt ambulare
 et obliuiscuntur beneficia eius: et mirabi-
 lium eius que ostendit eis. Temptaue-
 runt quidem deum excessum: variisque pec-
 catis maiestatem eius offendere. Idcirco
 in hoc secundo capitulo de officiis
 Iudeorum in deserto dicemus: quas
 reducemus ad septem.

Prima dicitur murmuratio.

2^a inobedientie.

3^a ingratitude.

4^a idolatrie.

5^a gulae.

6^a desperationis.

7^a fornicationis.

**De septem peccatis populi: et primo
 qualiter murmurauerunt Iudei contra
 deum et Moysen.**

Prima offensio et peccatum Iu-
 deorum in deserto dicitur murmu-
 rationis. Nam contra Moysen mur-
 murerunt quando venerunt ad flu-
 men Marach. ut dicitur exodi. 15. Item
 quando dicebant. Utinam mortui esse-
 mus per manus domini in terra Egypti
 id est per plagam ab eo immixtam: cum
 primogenitis Egyptiorum: quando sede-
 bamus superillas carniuum: et comede-
 bamus panem in saturitate. Cur edu-
 xisti nos in desertum istud: ut occides
 omnem hanc multitudinem fame. Exodi.
 16. c. et quando venerunt in Raphidim: ubi
 non erat aqua: iurgati sunt Moysen:
 quibus ipse dixit. Quid iurgamini de-
 me: et temptatis dominum. Exodi. 17. c. Sed
 hic posset aliquis querere: quare deus
 eduxit eos per talem viam: ut pateretur
 defectum cibi et potus. Et respondet
 scriptura. de lyra quod hoc fuit ut ex frequen-
 ti necessitate oporteret eos recurrere ad
 dominum: et sic sub timore domini retine-
 rentur: per hoc etiam bonorum patientia:
 et malorum impatientia declararetur.

De inobedientia populi.

Secunda offensio fuit inobedi-
 entia: quia multi collegerunt plenum
 de manna: quod fuerat ordinatum: et re-
 uauerunt in diem alterum: ut dicitur
 Exodi. 16. capitulo.

De ingratitude populi.

Tertia offensio ingratitude ap-
 pellatur: In tot namque beneficiis
 male locuti sunt de deo. Dicitur namque
 Numeri. 14. quod voluerunt sibi perficere

ducē vt reduceret eos in Egyptum. Quare dixit deus Moysi. vsquequo detrahāt mibi populus iste: quousq; nō credent mibi in omnibus signis que feci coram eis. et infra minatur est dicens. Nullus eorū qui viderūt signa que feci in Egypto nuncratī. scilz a viginti annis et supra: videbit terrā pro qua iuravi patribus eorūz p̄ter Galeb et Josue.

De idolatria populi.

Quartā offensio idolatria fuit: vt enim scribit̄ Exodi. 22. Videns populus qd Moyses moraz faceret: dū esset in monte cū dño. dixit ad Aaron. Ifac nobis deos. Ihab Salomon dicit qd isti fuerūt egyptij cōuersi ad iudaismū: qui ascēderunt cum iudeis de Egypto: et isti qd erāt nutriti in idolatria: incitauerūt magnam p̄tem de filiis Israel sibi uigebant. Moysi enim ignorat quid acciderit. s̄m Josueph et Magist. in hist. Alij dicebāt eū a bestiis comestū Alij a dño translātū. Alij sane mētis cū dño philosophantē: vt hō sequit̄ in historia. Aaron et Ur restiterunt. Sz indignat̄ popul⁹: spuēs in faciē Ur: spūis vt tradit̄ suffocauit. Uñ timens Aaron ait. Tollite maures vroz et liberorū: et afferte ad me. dic Mag. in hist. qd hoc erat qd p̄ciosi et carius habebant: putās qd consulētes auaricie sue nollent afferre: fecit tamen populus qd dixerat: auidus ad idolatrāndū: formauit itaq; ope fusorio vitulū conflātū qd in egypto bonē adorauerūt nāq; vt dicit mag. in hist. in p̄n° Exo. in. c. d̄ s̄m̄erhōe puuloz. Erat Apis deus egyptiorū

vt Plinius dicit: qui et testat̄ se euz vidisse: qdā taurus qui ex improviso egrediebatur de flumine: hñs in humero dextero signūz cādidū instar lune corniculate: atq; cum statim cōfluerēt Egyptij omni gñe musicoz psallentes leuabāt in aera: et super eos tāq; psallens ferebat et ad motū vel stationē ipsius in terra mouebāt et stabant et eodem die euanescebāt. Que omnia demonū artificio cōplebāt: vt docet Aug. li. 18. de ci. dei. c. 5. Formato itaq; vitulo: dixit p̄ls. Hi sunt dñi tui Israel: qui te eduxerunt de terra Egypti. fecitq; Aaron altare coraz eo: et in crastinū indicit solēnitates: maneq; surgētes obtulerunt hostias: seditq; populus mādūcare et bibere. et surrexerunt ludere. i. adorare. Ihic queritur quare Aaron edificauit altare. et dicit Nicola⁹ de lyra s̄m Ihab Salomonez qd ad retardādā imolationē: quia aut statim populus imolasset sine altare aut in momento altare cōstruxisset. Ideo s̄dit Aaron. Cras solēnitas dñi est non dixit hodie. Si forte interim veniret. Moyses: et impediret. Tunc dixit dominus ad moysen. Descēde peccauit popul⁹ tuus: quasi dicat nō meus p̄ter idolatriaz. vel ex eo qd erat Moyses illi populo mansuet⁹. vt p̄. 45. di. c. Disciplina. 1. 22. q. 4. c. Quid crudele. Subiunxit deus. Cerno qd populus iste dure cervicis sit. dimitte me. vt irascat̄ furor me⁹. Dicit. Moyses. Quēso dñe quiescat ira tua. et esto placabilis sup neq̄cia ppli tui. ne dicāt egyptij. Callide eduxit eos vt interficeret in montib⁹. q̄ss

impotēs dare terrā quā pmiserat.
Recordare habraam: quasi dicat: si
populus iste meruit mori p̄ incēdiū
ecce ihabraā pater eoz p̄ amorē
tuū pietus fuit in ignē Caldeorum
Seq̄ textus ysaac: ac si dicat si ppl's
meret mori p̄ gladiū: ecce Ysaac pa
ratus fuit p̄ te imolari: et additur. et
Jacob. i. si meruerit puniri populus
exilio: ecce Ysrahel tāq̄ exul fugit in
Mesopotamiā: obiciēs patri suo et
tibi: q̄bus iurasti p̄ temetipsū: qui es
imutabilis: de danda terra Chana
neoz semini eoz: placatusq̄ est dñs
et Moyles descendit.

Quinta offensio fuit gula: quādo
ardentē dicebāt: vt ponit Numeri. ii.
.ca. Recordamur pisciū: quos come
debamus in egypto gratis. i. p̄ p̄no
p̄cio: in mētē nobis veniūt Cucume
res: pepones: porri: cepe: et allia.

Sexta offensio fuit desperatio: qñ
vt ponit Numeri. i. q. Omnis turba
flevit dicēs. Utinā mortui essem⁹ in
Egypto et n̄ in hac vasta solitudine.

Septima offensio fuit fornicatio
scribit nāq̄ Numeri. 25. q. fornicat⁹
est populus cū filiabus. Heab: q̄ vo
cauere eos ad sacrificia sua. Dicit hic
Nico. de lyra: q. Balaam sciēs filios
Ysrahel esse p̄nos ad luxuriā: dedit
cōsiliū Balach Regi Moabitaz: vt
mitteret puellas pulchras et ornatas
p̄pter exercitiū eoz: et q. iuvenes ve
nientes ad se v̄bis allicerent: et cū vi
derēt eos inflāmatos ad actum car
nis: nō pmitterēt se ab eis cognosci:
nisi p̄us comederēt de Idolo ticiis.
et idola adoraret q̄ secū portauerant
vt sic deus offēderet: et ppl's Ysrahel

ab eo pcuteret: et daret in man⁹ ho
stium. dicit etiā Iosephus q. aliq̄ no
biles de Ysrahel accepit sibi vxores
de illis: et l3 non sit scriptū in isto ca
pitulo. 25. q. Balaam dedit tale cō
siliū: tamē habet ex. zi. c. vbi dicit
Nōne iste sunt que decerpunt filios
Ysrahel ad suggestionē Balaā. Et
Apoc. 2. c. dicit. Habeo aduersus te
pauca: quoniā habes hic tenētes do
ctrinā balaā qui docuit balach mittē
scādala coraz filijs Ysrahel edere de
sacrificijs idolor: et fornicari.

De septem plagis quib⁹ populus
punitus fuit. **Cap. 2.**

Tot sceleribus Judeoz ad ira
cūdiā cōcitatus dñs flagella
multiplicia cōtra eos imisit. Et q̄uis
dictū sit pauloate in fine quarte offē
sionis: q. dñs fuit placatus. Illd tñ
intelligit fin Nico. de lyra: q. de⁹ n̄
simul nec subito populū Idolatraz et
eoz puniuit. Idcirco aduertēdū est
in hoc misterio q. septe3 famosis pla
gis populus ille p̄cussus est.

Prima plaga fuit post adoratiōz
vituli: de qua dicit Exodi. 22. ca. in
fine. Percussit dñs populū p̄ reatu
vituli. Nam postq̄ Moyles descen
dit de mōte: et vidit vitulū et choros
redegit in puluerem vitulum: quem
sparsit in aquis: et dedit ex eo potuz
filijs Ysrahel. Rabi Salomon dicit.
De iste aque potate erant nocive cul
pabilibus: causando in eis inflatiōez
et lāguorē: p̄ quē poterant ab alijs di
scerni: alijs autē erāt dulces et viles
sicut aq̄ in sacrisi⁹ zelotipie: ondebāt
per effectum culpā mulieris vel eius
innocentiā: vt habet Numeri. 5. ca.

Alij autem doctores dicunt qd color auri remansit circa ora eoz qui erat culpabiles: ita qd barbe eoz videbantur auree: et sic ab alijs distinguebantur. Quare filij Levi obedientes Moysi zelo dei interfecerunt ex transgressoribus viginti tria millia: facta vero die alio Moyses oravit pro populo: dicens. Ne peccavit dominus populus tuus iste: aut dimitte eis memoriam hanc: aut dele me de libro vite. dicit Rabi Salomon qd iste liber intelligit lex: que denominatur a Moysi: eo qd fuit eius minister. Sed sensus huius est: dele me de libro vite. s. lex non denominetur nomine meo: nisi populus iste tibi reconcilietur. Aug. vero exponit dicens: qd Moyses sic dixit ex confidencia et familiaritate divina: ut sit sensus: sicut certus sum qd non delebis me de libro tuo: ita peto ut certifices me ut remittas noxam istis populo.

De igne qui descendit in castra.

Secunda plaga punitus est ille populus propter peccata sua quoniam accessus ignis domini devoravit extremam partem castrorum: ut dicitur numeri .ii. c. forte ibi erant magis culpabiles eadem oratione Moysi ignis absorptus id est extinctus fuit.

Tertia plaga fuit postquam habuerunt coturnices: ut habetur Numeri .ii. c. et adhuc carnes erant in dentibus eorum nec defecerat huiusmodi cibis. et ecce furor domini concitatus in populum: percussit enim plaga magna nimis: vocatusque est ille locus sepulchrum concupiscentie ibi enim sepeliere populum qui desiderauerat carnes. dicit Magi. in historia. qd modus plage huius non determinatur: creditur

tamen qd fuerit ignis.

Quarta plaga potest Numeri .i6. c. quoniam multitudo murmurabat contra Moysen et Aaron. dicens. Nos interfecistis populum: cumque vellet eos obstruere lapidibus: fugerunt ad tabernaculum: et operuit eos nubes: et apparuit gloria domini. Dicunt alij qd non fuit illa que prebebat ducatum populo: sed quedam pura nubes: in qua dominus solitus erat loqui cum Moysi. Alij dicunt qd fuit illa que prebebat ducatum: sed stabat in alto super tabernaculum: et tunc descendit operies et abiens circumque ut nullus posset accedere: et egressus ignis devoravit populum: fuerunt autem percussi tredecim millia et octoaginta.

Quinta plaga exprimitur Numeri .zi. quando percussus de monte hoc venerunt in Salmam: et quia male loquebantur de deo: misit dominus in populum serpentes ignitos: qui sic dicebantur huiusmodi Isico. de lyra: et Magi. in historia. quia minimi et veloces erant ad modum scintillarum: vel quia volantes per aera emittebant scintillas ardentes vel ex eo quod per morsus eorum calefiebat caro: ac si igniret. Tunc venerunt filii dei ad Moysen: videtes mortes plurimorum: dicens. peccavimus: quia locuti sumus contra deum: et tu ora. ut tollat nobis spiritus: oravitque moyses ad dominum: cui dominus ait. Fac serpentem Enchem: et pone in pertica eminente in medio populi: et quicumque percussus fuerit a serpente: respiciat eum et vivet: et factum est ita. dicit Rabi Salomone qd in serpente non erat artus sanandi: sed aspicientes serpentem cognoscebant afflictionem illam a deo sibi iuste illatam: petendo

misericordia: et ipse deus sanabat eos.
Ite autem mystica est: quia ipse ille signi-
ficabat christum passum in cruce: per cuius
intuitum fide et deuotione sanamur a
morsu Sathane. Ex quo christus dixit
Iohan. 3. c. Sicut exaltauit moyses
serpentes in heremo: ita exaltari oportet
filium hominis. dicit. Mag. in hist. quod illud
serpente eneu huerunt secum filii Israhel
semp: et magnifice repositus est in hie-
rusale. Tunc obcultum suppositiois que
sibi exhibebat populus: cominuit eum
in puluerem. Rex Ezechias: et posuit
in torrete Cedron: sicut etiam per quarta
rubrica. 10. c.

Sexta plaga enarrauit numeri. 25.
.c. quoniam. Israhel inicitus est. i. sceleratus.
Belfegor idolo Nadianitarum. Frat-
ter dñs dixit ad Moysen. Tolle cunctos
principes populi: et suspende in patibulis
contra solem: ut auertat furor meus
ab Israhel. dicit. Mag. in hist. forte
quia subditos non corripiebant duces tri-
buum: voluit suspendi: vel potius principes.
i. aduersarios idolatrie: occisique sunt
viginti quatuor millia hominum.

Septima plaga fuit quoniam iuuenes
plurimi zelo Isineel accessi: multa millia
hominum percusserunt: ut. n. refert Iose-
phus: et potius numeri. 25. Princeps
tribus Simeon Zambri filium cuiusdam
potentis Nadianitarum duxerat: que
dicebatur Corbi: qui vxore iubente in
quadam solennitate cum alijs iuicibus deo
non imolauit: quapropter cum a Moysen re-
prehenderetur in generali: qui colebant idola
non deum: ille coram omnibus perfessus est
se alienigenam duxisse: et se idola colere:
nec tyrannicis legibus quas ipse sibi
Moyses imposuerat obnoxium esse

quod si figmento legum et dei grauiori
seruitute populum premebat quam Egyptij
cum proprium auferere arbitrium
et discedes coram omni turba: que fle-
bat ante fores tabernaculi. Intrauit
tabernaculum vxoris. Surgensque finees
filias Eleazari de medio multitudi-
nis: et accepto pugione ingressus est
post illum in lupanar: et cum inuenisset
coeutes perfodit ambos in locis geni-
talibus: quo exemplo multi moti. Ido-
latras plurimos occiderunt. quod plura.
ut concludit in argumento: in epistola
ad Romanos: ita crebra puocatione
omnem irritauerunt: ut omnes in heremo
moriuntur: nec plures ex senioribus eorum
quam duo homines terram promissionis intra-
runt. Nos igitur caueamus nobis: ne
deum contra nos propter peccata no-
stra puocemus: quia quanto plura vi-
giorumque suscepimus donata: tanto gra-
uiora nostra facinora delictaque repu-
tantur. Et si illa deponere neglexerimus
non negliget aut retardabit ultio-
rum deus: qui est benedictus in secula seculorum
Amen.

Sermo tredecimus de iudicio
dei contra Iudeos in Hierusalem
habitantes.

Dedit deus populo Iudeorum
ciuitatem Hierosolomitica-
nam ad inhabitandum: in qua
tempore Nabuchodonoso-
ris Regis Babilonis tantum excreuerunt
iniquitates et execranda mala: quod deus
omnem populum tradidit in ma-
nus inimicorum suorum: et ciuitate
debellata omnes vtriusque sexus iusto

iudicio dei captiui dñi sunt in Ba
bilonē: neq; ob aliā cām tam graue
dānū incurrerūt: nisi qā diuina mā
data cōtēnebāt: eratq; deo celi abho
minabiles ⁊ erosi ad qđ clare intelli
gēdū statui in isto sermōe de iudicio
dei cōtra Judeos in hierusalē cōmō
rātes loqui: de quo si plenā noticiā
hēre voluerim⁹: necesse est vt tria mi
steria differamus.

Primū dicit glorie.

Secundū nequicie.

Tertium penē.

**De gloria ⁊ magnificētia ciuitati
hierusalem.** Cap. p̄mū.

Exaltauit deus gl̄iam ciuitatis
hierosolimitane: ⁊ fecit illaz
speciosā ⁊ decoraz valde: in qua mo
rabāt Judei cū ingēti leticia ⁊ dēte:
hūc vt sic fuisse demonstrē⁹: tria
de ipsa ciuitate consideremus.

Primo situm.

Secundo cultum.

Tertio statum.

De optimo situ ciuitati. hierusalē.

Primo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
sitū: ⁊ dñs nōndū h̄z Rabanū
li. iz. de origine rep: qđ hierusalēz est
ciuitas in Palestina in medio iudee
posita: vmbelicis totius habitabilis
nre zone. vñ Ezech. 5. dicit dñs. ista
est hierusalē quā in medio gentiū si
tuauit. Nīco. de lyra dicit qā sita ē in
quarto climate terre habitabil septē
climatib⁹ distīdē: est ibi terra fertil⁹
nō mō frugū: s̄ balsamo: melle: et la
de: q̄ in distributiōe terre pmissiōis
data fuit tribui Beniamin. dēa Jeb⁹
que est hierusalē: vt nōs Josue. 18. c.
⁊ idē fatec⁹ Josid⁹ li. i. q. et hīmo. In

is. hō li. afferit qđ h̄z Judeos Sem
filius Noe: quē dicūt Melchisedech
p̄m⁹ p⁹ diluuiū in Siria edidit salē
vrbe hac: postea tenuerūt Jebusei ex
q̄b⁹ dicta ē Jeb⁹: sicq; duob⁹ nōib⁹
copulatis Jebus ⁊ Salē vocata est
q̄ postea a Salomone hierosolima
q̄si hierusalomonia dicta est.

De tēplo mirabili hierusalem.

Secundo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
cultū: ibi eq̄dē a Salomone cō
structū est tēplū miro artificio: de qđ
dñs Paralip. 3. c. Cepit Salomō edi
ficat domū dñi in hierusalē: in mōte
Moria: qđ demonstratus fuit Dauid
p̄ri ei⁹: āno 4. regni sui cepit. Elosa
hierosol. sup illo h̄bo. Uade in terraz
visiōis: in hoc mōte inq̄t: Obtulit ha
braā holocaustū p̄ Ysaac: ⁊ glo. sup
illo h̄bo Jacob: nō est hic aliud nisi
dom⁹ dei dñi. in h̄ loco credit iacob
dormiuisse: ⁊ vidisse āgeloz visiōē
in scala: p̄uidisseq; tēplū ⁊ dei cultū
ibidē futūz. Quātū hō fuerit dom⁹
illa mirāda: p̄z ex his q̄ dicūt. z. Re.
6. c. Erat ibi cōcursus ⁊ frequētia gē
tiū. Precipue hō fm̄ Nīco. de lyra:
ex omni Judea popul⁹ ibi affuebat
in festo pasce siue azimoz: in memo
riā liberatōis de Egipto. In festo
pentecostes: in memoriā date legis
In festo scenografie siue tabernaculo
rum: in memoriā mansionum in de
serto. hanc donum Ch̄stus voluit
sua p̄sentia decorare. Ibi oblat⁹ est
q̄dragesima die postq̄ nat⁹ fuerat.
Ibi inuēt⁹ post tridū in medio do
ctoꝝ vt dicit Luc. 2. c. Ibi docebat
vñ. i. q. dixit. Totidē apud vos eram
docens in tēplo.

Tertio consideremus illius ciuitatis statum: facta equidē fuit ciuitas insignis et regia. p̄m̄usq; ibi regnauit Rex Saul: quem Samuel vnxit in Regem. 2° Dauid. 3° Salomō. 4° Roboam. 5° Abias. 6° Asa. 7° Josaphat. 8° Ioram. 9° Ochozias. 10° Iohas. 11° Amasias. 12° Ozias. 13° Iobathan. 14° Agat. 15° Ezechias. 16° Manasses. 17° Amō. 18° Iosias. 19° Ioaachim. 20° Sedechias. Erat igitur ciuitas illa famosa plena populo et diuitijs: Erant ibi ornata edificia: alta palatia: et iuuenes robusti et bellicosi. Sed vt dicit Lactantius li. 2°. Tum maxime deus ex memoria hominum elabatur: cum beneficijs eius fruētes honores diuine indulgētie dare debent. Ideo populus Hierosolimoz vt patebit increpatus nimis recalcitrauit.

De nequicia populi Iudaici: et impietate multa.

Cap. secundum.

Quanta fuit iniquitas Iudaici populi in Hierusalem habitatis inuestigandum est: vt sic percipiam⁹ q̄ iuste deus populuz illum neq; tradidit in captiuitatē. Sunt autem tria que accusant Hierosolimoz culpam et impietatem.

Primum est multiplex offensio.

2^a temeraria p̄sumptio.

3^a dura obstinatio.

De octo peccatis quibus in Hierusalem offendeat deus.

Primū qd̄ accusat et arguit Hierosolimoz culpā: est multiplex offensio. In multis nāq; nō in vno solo peccato offendeant deū. Octo

tamen erant inter cetera peccata p̄ncipalia: que abūdabāt in illa ciuitate.

Primum peccatum dicit negligentie.

Secundum iniusticie.

Tertium auaricie.

Quartum fraudulentie.

Quintum violentie.

Sextum luxurie.

Septimum idolatrie.

Octauum ingrēcentie.

Primum peccatū qd̄ abūdabat in illa ciuitate dicit negligentie. Superiores nāq; nō curabāt de salute fidei eoz: quini⁹ suo malo exēplo corū pebant eos: et inducebāt ad malefaciendū. Ihinc hieremias conquerebatur. c. dicens. Stulte egere pastores: et deū non exq̄sierunt: p̄pterea nō intellexerūt: et omnis grex eoz dispersus est. et. 24. c. Iher. aiebat. Ue pastores qui dispersūt et dilacerāt gregē pascue mee. dicit dñs. Sis cautus o p̄dicator ne p̄pter ista p̄latis v̄bas si boni sūt: bene erit ipsis: si v̄o mali: iudicet illos deus. In nostra v̄o nō interest illoz increpare delicta. **2^a** peccatū: qd̄ abūdabat in ciuitate hierusalem erat iniusticia. et d̄ hac Iher. 5. c. ait. Circuite vial hierusalem: et aspice et cōsiderate: et querite in plateis ei⁹: an inueniatis vix faciētē iudiciū et q̄rentē fidē. Et infra. Easā vidue nō iudicauerūt: et cām pupilli nō dixerūt. Qd̄ de nobis dicam. heu: heu: perit p̄fecto de terra iusticia. timore: amore: odio: ac p̄cio est eiecta. vt dicit. ii. q. 3. c. Quatuor. si p̄fecto impletū est dictū Iheron: q̄ ait. ii. q. 3. c. Daup. I Daup dū nō habet quid offerat: nō solum audiri contemnit:

sed reprobatur. Cito violatur auro iusticia: nullusque reus primisat culpa: quam nūmis redimere existimat: et tamen ut dicit Aug. li. 4. de ci. dei. Amota iusticia: quid aliud sunt regna nisi latrocinia. Ideo dicitur. i. z. q. z. c. Cum deuotissima. Sūmū in rebus bonū est iusticiā colere: ac sua cuique iura seruare. et Ari. 5. ethi. ait. Preclarissima virtutum esse videtur iusticia: et neque hesperus neque lucifer ita admirabilis.

Tertium peccatum quod erat in Ierlm erat auaricia. de qua Iheremie. 6. c. sic scribit. A maiore usque ad minorem omnes student auaricie: et a propheta usque ad sacerdotem cūdi faciunt dolū. Hoc tamen tempore nescio quid referat: quando mundus totus auaricie vinculis detinetur: ob illa etenim multiplicata sunt omnia mala: pūria scilicet fraudes deceptioes: mendacia: odia: liuores: rancores: rapine: usure: symonie et similia.

Quartum peccatum quod erat in Ierlm fuit fraudulentia. Omnes per maiorem partem erant simlatisidi astuti callidi et deceptores in omni arte in omni exercitio: omni denique cōuersatione sua. vñ Ihere. 9. c. dicebat. Unusquisque a primo suo se custodiat: et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantat et supplantabit: et omnis amicus fraudulenter incedit. Et quis habet nūc vñ amicum verum. In dñt Ambro. li. 3. d. officijs. ifacilis vox et cōmunis tuus sum totus: si paucorum effectus.

Quintum peccatum Ierlm fuit violentia. de hoc dicit Iheremie. 34. cap. retraxerunt seruos et ancillas suas: quos dimiserant liberos: et subiuga

uerunt in famulos et famulas. hic dicit Nico. de lyra q. 6. rodi. zi. ca. videtur fuit. Si emeris seruū hebreū sex annis seruiet tibi: in anno septimo eruat liber gratis: ita quod non poterat ultra teneri nisi vellet remanere. Ipe vero Sedechie regis et ante tenebat seruos et ancillas diutius propter auariciam suam. tamē ad monitionē Iheremie: et aliorum virorum bonorum rex Sedechias et sui fidei statuerunt firmis dimittere suos suos hebreos et ancillas huius preceptū legis. et ut hec ordinatio esset firma sciderunt vitulaz in duas partes: et inter illas partes tranfierunt rex et principes eius ad significandum quod sic esset dignus occidi et diuidi infringens illam ordinationē. Et tamē post cupiditate ducti retraxerunt ad se redigendo in seruitutem et sic non solum peccauerunt contra legē diuinam: sed etiam contra statutum proprium. Similes his hodie sunt qui retinent famulos et ancillas et permittunt eos perire fame et frigore. sūtque illis infesti. non solum compellendo plus debito laborare: sed etiam iniuriando et cōtumelijs ac verberibus afficiendo. Non dicere isti disciplinam sapientis. qui Ecclē. 4. c. ait. Noli esse sicut leo in domo tua euertere domesticos tuos et opprimere subiectos tibi. et pro his facit id Seneca ad Lucillā. Tolant inquit te potius serui tui quam timeant.

Sextum peccatum Ierlm fuit luxuria. et de hoc dicit Iheremie. 5. c. in persona dei. saturavi eos. et mechati sunt. et 22. ca. Adulteris repleta est terra. sileant de hoc et ba loquantur exempla.

Septimum peccatum fuit

h

idolatria de qua Iheremie. i. c. deus
cōquerēbat sic. Dereliquerūt me: et li
bauerūt dñs alienis: et adorauerunt
opus manū suar. **O**ctauū pec
catum fuit irreuerentia ad cultū di
uinū: nam in tēplo absq; deuotione
ingrediebant et egrediebāt. et de hō
sic hēc Ihere. 7. ca. ifecerūt filij Iuda
malū in oculis meis: dicit dominus
posuerunt offendicula sua in domo
in qua inuocatū est nomē meum ut
polluerent eam. **O** q̄ rep̄hensibiles
xpiani sūt: qui templa dei et ecclesias
tanq̄ lupanaria calcant: pro quibus
facit illud qd̄ scribit̄ d̄ imunitate ec
clesie. li. 6. in. c. Decet. Decet domū
dñi sanctitudo: decet ut cui⁹ in pace
factus est locus eius: cult⁹ sit debita
veneratōe pacificus. Sit itaq; ad ec
clesias humilis et deuotus ingressus
sit in eis deuota cōuersatio: deo gr̄a
inspiciētib⁹ placida. In Ierusalem q̄
erāt huiusmodi vitia et alia plima
que solet abhorere deus.

De p̄sumptione populi.

Secūdum qd̄ accusat et arguit
Iherosolimoz culpā: est teme
raria p̄sūptio. In tot enim peccatis
deū spernebāt. vñ Ihere. 5. c. dicitur
Negauerūt dñm: et dixerūt: non est
ipse: neq; veniet sup nos malum gla
diū et fa. nē nō videbim⁹: et infra. nō
dixerūt in corde suo: metuum⁹ dñm
deū nostrū: cōfidebāt q̄ in seipsis: et
p̄seuerātes in malis suis: penitentiā
recusabant. de hoc dicit Ihere. 8. c.
Nemo qd̄ bonū est loq̄: nullus est
q̄ agat penitentiā sup peccato suo di
cens: qd̄ feci: omnes cōuersi sunt ad
cursum suū: quasi equus in impetu:

vadens ad p̄lium.

Tertiu qd̄ ostēdit Iherosolimoz
culpam: est dura obstinatio. Itā cū
p̄ plures ānos popul⁹ ille cōmonit⁹
fuiſſet: nūq̄ se corrigē voluit. Inquit
Ihero. in cōmento sup Iheremiā qd̄
Iheremias cū esset adhuc puer pre
phetare cepit āno. 12. Josie filij Amō
Regis Iuda: p̄phetauitq; in impio
eius ānis. 19. et postea s̄b Ioaachim fi
lio ei⁹ annis. 11. et s̄b Sedecbia q̄ vlti
mus fuit regni Iuda ānis. 11. vsq; ad
q̄ntū mēsem: q̄ a Babilonis capta
est Ierlm: et p̄ hoc ab exordio p̄phe
tie sue: vsq; ad captiuitatē Ierlm: q̄
et ipse capt⁹ est: p̄phetauit ānis. 41. et
p̄dixit clare ciuitatis excidū: nisi pe
nitentiam agerent: at illi nō solū nō
timebāt: et humiliabāt se deo: verum
etiam Iheremiā p̄sequebāt: scribit̄
nāq; Ihere. 28. c. qd̄ cū semel p̄phe
tasset: app̄hēderūt eū dicētes morte
moriat⁹: et cōgregat⁹ est omnis ppl⁹
aduersus Iheremiā in domum dñi
tādē vtens bonis v̄bis Iheremias.
dixit omnis popul⁹: nō est viro huic
iudiciū mortis: quia in nomine dñi
dei nostri locut⁹ est ad nos. et Ihere
22. habet: qualiter celum eū miserūt
in carcerem: vbi sedit diebus multis
et Ihere. 28. c. narrat: q̄ lūc s̄miserūt
eū in lacū: in quo non erat aqua: sed
lutū multasq; alias p̄secutōes intule
rūt sibi. **O** malicia incorrigibilis. **O**
malignitas hominū iniquoz. **O** du
rices prauoz cordiū: vitas adamas
de⁹ p̄dicat timēdus vitia increpāt:
efferat v̄tutes et bōi mores: tñ odio
hñt qd̄ deo iubēte talia nūciāt. Idcir
co nemo potest de deo cōqueri: si in

ne seuerus appareat.

De graui punitione ⁊ plaga hierusalem.

Cap. 2.

Qui oia dūz longanimis p 3be remiam populū ad penitentiā vocauerat scelēb⁹ ⁊ malicia iniquoz puocatus ad vindiā tamē excitatus est: qd vt cundī valeant scire: in hoc misterio tertio de pena Jerlm ptradabimus: de qua tria sunt consideranda.

1^a nū dicit ciuitatis obsessio.

2^a ciuitatis afflictio.

3^a ciuitatis deletio. ●

De valida obsidione ciuitatis.

Primū cōsiderādū est ciuitatis obsessio. vt enim hēf. 4. regū vltimo. c. ⁊ 2. i. Daralipomenon. vl. c. ano. 9. sedechie circūdata ē hierlm a Nabuchodonosor cū validissimo exercitu: ⁊ extinde fuerūt in circuitu eius munitiones: ⁊ clausa est ciuitas decem ⁊ octo mensibus.

Secūdū cōsiderādū est ciuitat. afflictio: pualuit q̄ppe interim fames nec erat panis populo terre.

Tertū cōsiderādū est ciuitatis captio: Nam ciuitas capta fuit et fugit Sedechias. Rabi Salomon dicit q̄ ipse fugit p quādā viā s̄terraneā cuius exitus erat bñ lōge a ciuitate: sed deus fecit apparere vnā capteaz silaestrem: ⁊ dum Caldei vellēt eam cadere: fugiendo cucurrit sup terram fm viā illius lince s̄terraneae p̄di ctam. vsq; ad exitum: ⁊ sic Caldei inuenerunt Sedechiā qui exierat viā illam. Sed iſnico. de lyra dicit q̄ hō non est h̄simile: q̄ Caldei tūc intenderent venationi: ideo dicendum q̄

insecuti sunt Sedechiam p iudicium aliquoz quos cepūt in ciuitate: q̄ n̄ poterant fugere fm Mag. in h̄sto. capta fuit ciuitas circa mediā noctē Capt⁹ itaq; fuit Sedechias: ⁊ adductus corā Nabuchodonosor: q̄ dixit ei. Magnus deus h̄s nequiciā tuā odio tradidit te mihi. occidit ⁊ filios eius coram eo: oculos hō Sedechie effodit: ⁊ catenis vinxit euz: ⁊ duxit eum in Babilonē: muri autē hierlm destrudi sunt: ⁊ ciuitas expoliata: tādem succensa: et populus ductus in captiuitatem. refert Mag. in h̄st. q̄ cū Nabuchodonosor intrasset babilonem cum triumpho: vidimas solē nes imolauit dñs suis: et solēnizauit cum omni populo nouē dieb⁹: cūq; recūberēt ex hilarati: pcepit rex vt adduceret Sedechias in mediū: ⁊ aliq̄ de carozibus tēplī cū eo: q̄ psallerent corā cōiūatib⁹ in musicis instrumētis: ⁊ canerēt ymnos de canticis sion Bibebāt autē cōiue in vasis dom⁹ dñi quoz quedā Nabuchodonosor cōsecrauit Idol⁹: quedā hō sibi referuauit: cūq; darent psallētibus potuz: clanculo pcepit rex: vt daret Sedechie potus laxatiuus: ⁊ corā omnib⁹ ignominiose laxat⁹ est. Sicq; irrituz reducere ad carcerē: q̄ nimio afflct⁹ dolore: post paucos dies mortuus est. At Nabuchodonosor fecit eum honore regio sepeliri. Tali iudi⁹ de⁹ illū puniuit: q̄a vt scribit. 2. i. Darali. vl. c. vigin⁹ ⁊ vnus āni erat cum regnare cepisset: ⁊ vndeiz ānis regnauit in hierlm: ⁊ fecit maluz corā oculis dñi dei sui: nec erubuit faciē 3be remie pphete loquentis ad se ex ore

h 2

oñi. ¶ Rege quoq; Nabuchodono
sor recessit: q̄ adiurauerat eū p̄ deu:z
7 indurauit ceruicez suā 7 cor: vt nō
reuerteret ad oñm deu Iſrahel. Si
ḡ ipse timuisset deu: abstinuisset vtiq;
a tot tantisq; peccatis: 7 deus miseri
cordiā suā ostēdiſſet illi: quā nobis
exhibeat: qui est benedictus in ſecula
ſeculor. Amen.

Sermo tertiusdecim⁹ de iudicio
dei contra Judeos xpm 7 ecclesiam
plequentes.

Completis ānis. 70. Ju
daice captiuitatis opāte
hēdra ſacerdote: 7 Zo
robabel: ſuſcitauit oñs
ſpiritu Tiri Regis Perſaz: q̄ anno
p̄mo ſui Imperij laxata hebreorū ca
ptiuitate: quatuor ferme hominum
millia ſcē regredi in indeā: reſtituēs
eis vaſa tēp̄i aurea 7 argentea q̄nq;
millia q̄dringenta: que Nabuchodo
noſor portauerat in Babilonez: ſicq;
rebedificata eſt hierl'm 7 templū: eo
tpe quo Tarq̄nus ſupbus regnabat
in vrbe. Colligunt iſta ex p̄mo libro
Iheſdre. ci. ex viciſ Jolephi in libris
antiq̄tatū: 7 Bede in libro de tpiis:
ſicq; populus ille ibi multiplicat⁹ eſt
vſq; ad tempora xpi: hūtamē quia
xpm 7 eccleſiā Judei acriter pſecuti
ſunt: de qua impietate noluerūt pe
nicere: v. lēte deo ciuitas ihieſulez
a Romanis euerſa ē: 7 popul⁹ fame
7 gladio perijt: 7 q̄ remāſerūt viliter
fuerūt venundati p̄pterea vt in dies
ad timēdū deu ſtudioſi⁹ inuigilem⁹
in hoc ſermone de iudicio dei cōtra

Judeos xpm 7 eccleſiam pſequētes
hba faciemus: videbim⁹q; qualiter
ciuitas hierl'm deſtructa fuit: 7 p̄p̄s
eius diſperſus: de qua deſolatōe tria
miſteria erunt declaranda.

Primū dicē ſignificationis.

Secūdum p̄nūtiationis.

Tertium executionis.

De ſignis 7 portētis q̄bus dei iu
dicia ſepe p̄monſtrāt. **Cap. i.**

Significata fuit portentis et ſi
gnis deſolatio hierl'm: 7 in iſ
apparet duricia populi: q̄a nunq; ad
penitētiā redijt. hūtamē vt plenius
intelligant ſingula: in hoc miſterio
tria ſūt dubia abſoluēda. ¶ **P**rimū
an timēdū ſit: cū aliq̄e nouitates
apparent in corporib⁹ celeſtib⁹: etia;
ſi naturaliter ſiant. ¶ **S**ecūduz que
ſunt illa ſigna: p̄pter que timendū
eſt: ne imineant de x̄p̄inquo hōib⁹
mala. ¶ **T**ertiū q̄bus ſignis hiero
ſolimoꝝ excidiū fuit p̄monſtratum.
¶ **P**ro p̄mo dubio arguūt aliq̄ viciē
tes illud Ihere. io. c. A ſignis celi no
lite timē que ſolent metuē gentes: 7
tū cōtra iſtos eſt auctoritas xpi: qui
Luce. zi. ca. ait. Erunt ſigna in ſole
luna 7 ſtellis: que hba dicta ſunt: vt
p̄ illa ſigna hōies te reantur. Rendet
his Nic. de lyra ſup̄ſato. io. c. Ihe.
q̄ timē p̄pter ſigna celi pōt eſſe du
plicat⁹: aut rōabili⁹: aut ſup̄ſicioſe. p̄
mōdicū ē: 7 ad prudētiā ſpectat ſic
timere: nā iſ corpa celeſtia ſūt agētia
de neceſſitate tū hūc virtutē imutadi
elemēta: 7 cōpoſita ex eis: ad diuer
ſas qualitates: ex q̄bus diſponūt hu
mana corpa ad varias infirmitates
ſicut ex oñio Martis colera accēdiſ

est qua accensioe nō solū corpa dispo
nūt ad infirmitatē aliquā: sed etiam
appetitus sensitivus ad irā: ex quo se
quūt vterius lites et dissensioes: eo
q̄ hōies vt in pluribus sequuntur suas
passiones: soli sapientes eaz dñant
p rōnez. Timor autē facit precauere
a malis futuris: et ideo timē a celi cō
stellationib⁹: ad hoc q̄ hō cōsulat de
būdo remedio cōtra dispositiōez ad
infirmitates corpoz et passiones ma
las: et alia huiusmodi que possunt ex
influētia celi causari: nō est malū: sed
bonū: et satis conueniē. ¶ 2º modo
timere ppter signa celi. f. supstitioes:
illicitū est et peccatū: et sic loq̄t 3her.
vñ sōdit q̄a voces populorū vane sūt
qđ insup ponit. E. de penis. l. de
rationū. filij vane inq̄t voces p̄lorū
nō sunt audiende. Apud p̄los autē
triplex supstitio inuenta est circa cor
pora celestia. ¶ Prima eorū qui di
xerunt illa esse animata. ¶ 2ª eorū q̄
dixerūt illa esse deos. ¶ 3ª eorū qui
dixerunt corpa celestia imprimere in
intellectū nostrū. ¶ Prima supstitio
est eorū q̄ tenuerūt corpa celestia esse
animata. Cōtra quos est auctoritas
Damasceni: qui in. z. li. ait. in nullus
animatos celos vel luminaria existi
met inanimati enī sunt et insensibi
les. et Aug. li. iz. de ci. dei ait. nō est
credēdū q̄ i Plato dicit globos istos
luminū siue orbiculos luce corporea
sup aerē: seu die: seu nocte fulgētes
suis quidē p̄p̄is animab⁹ viuere. et
is. li. de ci. dei dicit: q̄ Anaxagoras
factus est reus apud Atheniēses: q̄a
dixit solem esse lapidem ardentem:
negās vtiq̄ ipsū esse deū: vel aliqd

animatū. Si vō obiectet q̄ nō solū
i Platonicis: sed etiā doctores fidei te
nuerunt corpora celestia ēē animata
vt Origenes et hiero. Aug. insup hō
sō dubio cōrelinquit. vt. 73. in euche
ridion et in. z. sup Genesim ad lit. vbi
dicit q̄ si sūt animata corpa celestia
p̄tinent ad societate angelorū eorum
anime. Rñdet Tho. i. pte. q. 69. vel
70. q̄ inter ponentes corpa celestia
esse animata vel inanimata: pua vel
nulla est differētia in re si in voce tñ
qm̄ dici pnt animata n̄ sicut planete
et animalia: sed equiuoce in quātum
sūtātie spūales vniū corporib⁹ cele
stibus: vt motores mobilib⁹ quo sūt
vt motus celestiu corpoz sit ab aliq̄
sūtātia apprehēdēte: et nō solū a nā:
sicut graua et leuia. vñ Aug. dicit. 3
de trinitate. Corpora omnia admi
nistrari a deo p spūm vite. ¶ Scda
supstitio fuit aliorū dicētiū corpa ce
lestia esse deos: vt fuerunt Egyptij:
de q̄bus Eusebius p̄phili. li. i. d. euā
gelica p̄paratōe ait. Egyptios ferūt
p̄mos omniū cū in celū oculos sustu
lissent motū ordinē et quātitates ce
lestiu corporū admiratos: solē ac lu
nam deos putasse. ¶ Tertia supsti
tio fuit aliorū: q̄ tenuerūt q̄ corpa ce
lestia impmūt in intellectū nostrum
qđ vtiq̄ fallū fore ostendit. Tho.
in. z. sūme contra gēiles. dicens q̄
directe et p se nō impmūt: q̄a vt dicit
Dionysius li. de diuinis nominib⁹.
et Aug. 3. de trinitate. Diuine puidē
tie ordo est: vt p supiora regāt infe
riora: et moueant. Intellectus autē
ordine nature omnia corpa excedit.
impossibile est q̄ q̄ corpa celestia
h z

agāt in intellectu directe nec possint
esse cā p se: eoꝝ que sunt circa intelle
ctum. Insup nullū corpus agit nisi p
motū: vt habet. 8. physicoꝝ. 3. q̄ que
sunt omnino extra motū nō possūt
esse causata a corpōib⁹ celestib⁹. sed
ea que sunt circa intellectu: sunt oīo
extra motū p se loquendo: sicut p̄
7. phi. q̄nimo p̄ herem a motib⁹ sit
anima prudēs 7 sciēs vt dicit ibideꝝ
Indirecte tamen corpa celestia p̄nt
imp̄mere in nostrū intellectu: q̄a licz
intellectus noster non sit actus cor
porea: tñ in nobis opatio intellectu
compleri nō pōt sine opatōe virtutū
corporearū: que sūt imaginatio 7 vis
rememoratiua et cogitatiua: et inde
est q̄ impeditis harū virtutū opatōib⁹
p̄pter aliquā indispositōēz corpōis
impedit opatio intellectu: sicut p̄
in freneticis 7 litargicis 7 similibus
7 p̄pter hoc etiā bonitas dispositōis
corpōis humani: facit actū ad intel
ligēdū: in quātū ex hoc p̄dicte vires
fortiores existunt: dispositio autē cor
pōis hūani sc̄iacet celestib⁹ motib⁹:
7 sic ad p̄positū redeūdo supstitiose
opinionēs de corpōib⁹ celestib⁹ nō
sunt acceptande.

Secūm dubiū qd̄ erat absoluēdū
que sūt illa signa p̄pter que timēdū
ē ne imineāt de p̄p̄nquo hominib⁹
mala: 7 dico q̄ sunt tria.

1° Primū solis 7 lune defectio.

2° cometarum apparitio.

3° portentoꝝ frequentatio.

1° Primū signum quotiescūq; etenim
eclipsat sol: vel luna: timendū est de
aliq̄ malo venturo: p̄bat hoc p̄mo
p̄ Ptolomeū: q̄ in centiloq̄o ait: sol

7 luna sunt domini alioꝝ planetarū
eo q̄ sunt cause totius opis 7 guber
natōis stellarū: ideo eclipsis acciden
tia grandia significat. 7 Messala. c.
7°. de tēporū varietate ait. Scito q̄
in eclipsis solis aut lune non poterit
fieri: quin significet aliq̄d magnum
accidens s̄m quātitatē eclipsis ipsi⁹.
Nāz in signis igneis significabit in
teritum Regis 7 diuitū 7 siccitatē 7
terre sterilitatē atq; famē. Et Virg.
in p̄mo Georg. inquit. Sol tibi signa
dabit: solē quis dicere falsū Audeat:
ille etiā cecū instare tumult⁹. Sepe
monet fraudē: 7 opta tumescē bella.
Ille etiam extincto miserat⁹ Cesare
Romā. Cum caput obscura nitidū
ferrugine texit. Impiaq; eternam ti
muerunt secula noctē. Recitat Ric
cobald⁹ in cronici: q̄ āno Nerōnis
quarto solis defectio fuit: 7 tremo
tus magnus. Tunc magna p̄secutō
insurrexit contra xp̄ianos: Petrus 7
Paulus martirio fuerunt coronati.
Post passionē 7o illoꝝ tāta Rome
pestilentia fuit: vt triginta millia fu
nerū in fatione venerūt. Laodicia
et Colossa: et Jozopolis: Urbes in
Asia terremotū cōciderūt. Tempore
Cōstantini. 2. facta est solis defectio
hic Cōstātinus Italiā de Lōgobar
dis liberare conat⁹: ab Athenis per
mare Tarentūz trāsiuit: oēsq; vrbes
in campania 7 terris circūuicinis a
Longobardis occupatas per quas
venit vi cepit. Romā tandem p̄git:
papā Martinū occidit. In Siciliaꝝ
apud Siracusas a suis occidit. paulo
post Sarraceni cū nauib⁹ in Sicilia
veniunt: Siracusas captas diripiūt

ornamenta Alexandriam deferunt. Templū aſtruit in hierlin: vbi tēplū Salomonis fuerat. Ipe Lotarij ſecundi factus eſt ſol ſanguineus: et poſt paucos dies hominū lues eſt ſe-
cuta. Refert ad hoc Eutropi⁹ qd ſer-
uente tumultu belloꝝ ciuiliū: tres ſo-
les ſimul exorti ſunt: qui paulatiz co-
hierunt in vnum. Scias tamē qd nō
ſunt idem eclipſis ſolis: ⁊ multiplica-
tio in aſpectu. Nam vt dicit Iſidor⁹
li. 2. ethimo. Eclipſis ſolis ē quotiēs
luna. 20. ad eandem lineam qua ſol
vehit puenit: eiꝝ ſe cōiciēs ſolez ob-
ſcurat. Nam deficere nobis ſol videt-
ur illi orbis lune oppoſit. De mul-
tiplicatōe ſolis quia videt. 2. di-
cit Seneca. li. i. de queſtiōib⁹ nālīb⁹
hos nō eſſe ſoleſ: ſed imagines ſolis
in nube ſpiſſa ſoli p̄pinqua: in qua
radij ſolares incluſi ſunt. ⁊ Iohānes
ſolobienſis in polīratōe. li. 2. ait.
Quotiēs ſol in celo videbit gēmi-
nari: inūdatiōē aquaz ſitus orbis
expeſcet ⁊ līz a raritate ſui miraculis
videat accedere: opus tñ nature eſt
que quidem ſoles non gēminat: ſed
nubem ſimillimā facit: vocatq; pare-
lion. Eſt enim parelion nubes ſimil-
lima ſoli. **E** Secūdum ſignū ppter
qd timenda ſunt mala ſatura dicit
comete apparitio. d qua nota qd vi-
cit Tullius libro ſecundo de natura
deoz: qd cometa grecum vocabulū
eſt: quam latini crinitā ſtellā vocant
eo qd comas luminis de ſe fundat.
Didagorici dixerunt cometam eſſe
vnam de 7. ſtellis erraticis: quoz
falſitas apparet: cum ſepe oēs luceāt
apparente cometa. Ariſt. i. metapb.

ſcribit Anaxagoraz: Democritum et
alios dixiſſe cometaz fore de natura
celi: ſed cum omnis ſtella celi ſit ppe-
tua: ⁊ cometa videat deficē abſq; eo
qd ſolis radijs abſcondat. Iō dīcēdū
cum Iohāne damasceno qd cometa
non eſt ſtella de natura celi: ſi vapor
ad volūtatem creatoris accenſus in
viſcoſa materia ⁊ aduſtibili. de appa-
ritiōe qd comete dicit Iſtolome⁹ in
centiloqo ppoſitiōe. 99. ⁊ in. 2. qua
driptiti. c. vi. ⁊ Ariſt. in pmo metha.
qd ſignificat malos effectus. Scribit
Seneca in queſtiōib⁹ naturalib⁹ qd
due in ſule ſbmerſe ſunt p̄nūtiante
cometa. Narrat Juſtinus qd anno
quo natus eſt Chiridates: ⁊ ano qd
p̄mū regnare cepit: cometa p vtrūq;
tempus multis diebus ſplenduit cū
luce tanta: vt celum omne videretur
ardē: in quātitate videbat occupare
magñū celi ſpaciū: ⁊ in luce vince-
bat nitorem ſolis apparebatq; horis
quatuor. hic Chiridates. 46. ānis
cum Romanis atrocīa bella geſſit.
de quo ſcribit Valerius in rubrica
de ſtudio ⁊ induſtria: ⁊ idē cōfirmat
Solinus in li. de mirabilibus mūdi
viginti duaz gentiū qbus impabat
ideoma didicēat: ⁊ vt refert Juſtin⁹
⁊ Eutropius. Cū ſicomede regez
Bithinie regno pararet pellē amīcū
romanoꝝ: cum diceretur ſibi qd ſi id
faceret romanis diſpliceret: cū ephe-
ſum pueniſſet crudeli edicto: vt ſcribit
Valerius in rubrica de crudelitate:
multa familia romanoꝝ ciuim in
Aſia p vrbes negociādī cā diſperſa
vna epiſtola ⁊ vno die truncari fecit
q; miſerabilis illa rez facies fuit vt

vbicūq; Romanus fuisset inuentus
puta in agro: i domo: in foro: in via
in tēplo: in lecto: in cōuiuio: velut ho
stis mactaret. Seneca li. 6. d. qōib?
naturalib? dicit: q impāte Nerone
senis mēfibbs apparuit cometa: neq;
vō pēis qd illis tēpibz potuit esse:
q; viuere sō dñō tam criminoso: de
quo dicit Iohānes solobriēsis in po
licratone. li. 1. In tanta mole imperij
omnē perosus est grauitatē philoso
phiā psequēs quasi maiestatis impij
inimicā: et nobilioza ingenia veritus
se consilijs sōdidit histriōnū. Cuz vō
essz omniū auarissim?: adeo vt nulli
qd cūq; officiū delegaret: qn psequere
ret: nosti quid mīni opus ē: aut illud
sōiceret: qui omnib? pest: omnib? in
diger: tñ histriōib? et mimis pecūias
infinitas erogare nō grauabat: sin
gulos prout qbusq; placuerat āplissi
me dignitatis nomine sublimabat.
Alios patricios: alios Senatores. di
cens hos illustriū spectabiliū ne no
minibus illustrabat.

Tertiu signū xpe qd timēda sūt
mala futura: dicit portētoz frequē
tatio: quādo multiplicantē pdigia et
ostenta solent seq pditores: et mala.
vnde p Plinius li. 2. de nālī historia
scribit: q āno āteq; Crassus occidē
a Dardhis: ferrum pluuit in Lucanis
et omnes Lucani milites: quoz nu
merus mult? erat: in illo exercitu fue
runt celi. Redat Horosius q anno
ab vrbe pdita qdringētesimo octoa
gesimo: sanguis de terra e multis fō
tibus scaturijt: p malo qd secutū est
quādo sequenti āno terribilis pestis
Romanos inuasit. Idem horosius

refert: q āno ab vrbe condita qdrin
gētesimo octoagesimo sexto: vira p
digia visa sunt Rome: edes salutis
idū fulminis dissoluta est. Apud for
mas: multis idibus fulminū menia
vndiq; combusta et dissoluta sūt. Se
quēti āno Sēpronius consul aduersus
Dientes exercitū duxit: triste adeo
id bellū fuit: vt cuz media pugna cō
tremuisset terra: et fuisset terremot?
et diceret q cū sono taz horribili san
guinē humanū accipe voluisset. Ro
mani hēpe pauci admodū qui remā
serunt vicerunt: qā vtraq; ps gladio
corruit: paucis Romanis remanētib?
horosius insup dicit q bellū Picētū
marsoz: pelignoz: Sānitū: et Luca
noz multa pdigia pcesserūt. Nam
Rome sō ortu solis globus igneus e
regione Septētrionis cuz maximo
celi fragore emicuit. Apud Tarenti
nos cū panes p cōuiuia frāgerentur
cruor e medijs panib? qsi e vulnēib?
corpoz fluxit: tūc p septem cōtinuos
dies grādo lapidū: imixtis etiam te
xtaz fragmētis: terrā latissime abbe
rauit. Bellū punicū fm multa prodī
gia pmonstrarūt. Idā bos qdem lo
cutus est Rome. dicens. Eave tibi
Roma. et Aug. li. 5. de ci. dei. c. vi. de
hoc ait. Omitto boues locutos: infā
tes nōdū natos: quedā āba clamasse
de vteris matrū: volasse serpētes: se
minas et gallinas et hōies in mascu
linum sexum fuisse conuersas. Inter
cetera mala que ex post secuta sūt h;
horosiu in ea pugna que apd cānas
celebrata est 44. millia romanorū
cesa sūt. Ihanibal in testimoniū vido
rie tres modios anuloz aureoz qui

et manib⁹ infectorū detracti fuerāt.
Carchaginē misit. Narrat Sigiber-
tus: q̄ in Gallia āte solsticiū estiuale
orta tēpestas: euz grandine ingens
fragmētū glaciē de celo cecidit: cui⁹
latitudo sex pedum: altitudo duoz:
longitudo 80 q̄ndecim fuit: et ut scri-
bit in speculo gestoz mundi: statim
Normadi septentrionalē populi ve-
nerunt in Gallia potenti manu: do-
muerūtq; Gallos strage bellica per
40. ānos: postremo in signū pacis
data ē quedā portio gallice regiōis
que vsq; ad ista tempora dicit Normandia.

Tertū dubium aperiendum fuit
quibus signis hierosolimoz excidiū
fuit p̄monstratū: et licet fuerint mltā
que Iosephus ponit in libris quos
scripsit de bello Judaico: nos tamē
aliqua p̄ncipalia colligem⁹. et p̄mū
fuit q̄ stella quedā p̄ ānum s̄b forma
gladii stare visa est: quasi iminēs de
super ciuitati. Secundū cum die festi
populi conuenissent: octaua die mē-
sis Apulis notis tpe hora. 9. tātus
fulgor luminis aram templūq; circū
dedit: ut dies clarissimus vidē: mā-
sitq; spacio hore dimidie: hoc quidē
ignaris p̄sperū visum est: sed p̄bos
pitosq; portentū exiciale non latuit.
Tertium signū q̄ luna eclipsim p̄. iz
notēs continuas passa est. Quartū
signum q̄ ianua templi que erat ad
orientē: cū esset ere solido induta tāti
pōderis q̄ vir viginti viris sūmo co-
natu impellētibus claudere: repēte
hora notis. 6. p̄ seipsam apta ē: q̄ p̄
fer reis vedibus tenere. Quintum
signū q̄ die. 21. Maij tpe solis occa-

sum: visi sunt currus et quadrigae in
omni regione p̄ acrem ferri et arma-
torum cohortes nubibus cōmiseri.
Sextū signū in nocte p̄tecostes sa-
cerdotes ingressi templū ad diuina
offi⁹ celebrāda: p̄mo sēserūt quosdā
strepitus: et paulopost audierunt vo-
ces clamātes. Discedam⁹ ab his sedi-
bus. Septimū signū quidā Ihesus
nomine p̄ quatuor annos clamauit
pr̄ine alta voce. Uox ab orientē. vox
ab occidentē. vox a quatuor vētis. vox
sup hierl'm. vox sup spōsōs et spōsas
vozq; super vniuersum populū. sicq;
indefinenter die ac nocte clamabat:
p̄ vicos et plateas discurrēdo. et fla-
gellatus ac pcussus etiam āte iudicē
flagris vsq; ad ossa lacerat⁹ ut tacēt
cū quodā euulatu semp illud replica-
bat. addens. ve hierosolimis. ve ma-
sculis et femellis.

Qualiter xps p̄nūtiāuit excidiū
hierosolimoz p̄cipue tribus vicibus
Cap. secundum.

Hic ad mētē reducēdū ē q̄ dñs
et saluator noster Ihesus xps
illi populo p̄nūtiare dignat⁹ est que
ventura erāt mala: ut si vellēt possēt
penitendo flectere furorē domini.
Tribus autem vicibus id fecit q̄ cō-
memorat a Luca p̄mo. 19. c. secūdo
. 21. c. tertio. 22. ca. p̄p̄mo Luca. 19.
habetur qualiter cum dominica oli-
uarum venit et in hierusalem et turbe
procefferunt ei obuiāz. vidēs ihesus
ciuitatem. fleuit super illā dicens sup
alia. O hierusalem plena populo. O ci-
uitas sacerdotū et regia: veniēt dies
i te et circūdabūt te inimici tui vallo.

Et circūdabūt te: et cōgustabunt te
vndiq: et ad terrā prosternēt te: et si-
lios tuos q̄ in te sūt: et n̄ relinquet in
te lapides sup lapidē: eo q̄ nō cogno-
ueris tempus visitatōis tue. Inquit
p̄pterea ih̄iero. in questōib⁹ ad hel-
bidiam. In tātū hierl̄m amauit dñs
vt fleret eam: et plāgeret: et pedēs in
cruce loqueret. Pater ignosce illis
q̄a nesciūt qd faciūt. Itaq; impetuit
qd petierat: datūq; est tps pñie. vicz
ad qdragimū secundū aūū: post qd
pseuerāt⁹ illis in blaffemiā. Egressi
sunt duo vrsi de siluis gētū Roma-
noz. Vespasianus et Titus: et eos in-
terfecerunt atq; lacerauerūt. hec ille
Secūdo xps pñtiauīt desolatōem
hierl̄m. Luca. zi. cū dixit. Erit enim
pressura magna sup terrā: et ita pplo
buit: et cadent in ore gladij: et captiui
ducent in oēs gentes: ih̄ierl̄m calca-
bit a gentibus: donec impleātur tpa
nationum. **T**ertio xps pñtiauīt
ruinā hierl̄m. Luca. zz. qñ die passi-
onīs sue sequebat illū cruce oneratū
multa turba populi et mulieruz que
plāgebant: et lamētabāt illū. Cōuer-
sus autem ad illas ih̄esus dixit. Fi-
lie hierl̄m nolite flere sup me: s̄ super
vos ipsas flete: et super filios vestri os
quoniā ecce venient dies: in quibus
dicent. Beate steriles que nō genuē-
runt: et vbera que nō lactauerūt. qd
plura. crucifixus est xps: et tota mun-
dialis machina est cōmota: tremuit
terra: obscuratus est sol: petre strite
sunt: apta monumenta: et velū tēpli
scissum est in duas ptes a sūmo vsq;
viorum vt dicit Mat. 27. tñ Judei
duriores effecti in xpm et ecclesiā se

uiunt. Post xpi resurrectōez qñq; ge-
nima vicz die: apostoli recepūt spm
sanctuz: et ea die Petrus publice p̄di-
cauit resurrectiōem xpi: et pñiam in
remissionē peccatoz: vt dicit actū
z. c. et postq; sanauit claudū et paralī-
ticū: ex vtero matris: qui sedebat ad
portaz templi: que vocabat speciosa
dicēs. In nōie ih̄esu surge et ābula.
cum esset factus concursus populoz
ad rem tam grandem vidēdā. Iterū
p̄dicauit Petrus innocentia christi:
et impietatem eoz contra illum: et
s̄dit. Penite nini: et cōuertimini: vt
deleant⁹ peccata vestra. actū. 4. ca.
Sed ecce sacerdotes et magistratus
templi iniecerunt manus in Petruz et
Johānem: et carcerauerūt eos actū
.5. c. Sequenti vero die eductos de
carcere liberauerunt: p̄cipiētes ne oo-
cerent in nomine ih̄esu. Cū autem
illi pseuerarēt in doctrina: iteruz po-
suerunt eos in custodia publica: a q̄
fuerunt p angeluz liberati. Et ne sin-
gulis inuicemur: obstinati Judei la-
pidauerūt Stephanum. actū. 7. c.
Surrexit tandē Saulus cōtra disci-
pulos: qui cōuersus est ex miraculo
xpi sibi apparentis. actū. 9. c. et a Ju-
deis psecutiōes grauissimas passus
est. Occisus est Jacobus fr̄s Joh̄is
gladio. Incarceratus Petrus: et per
angelū liberatus. actū. 12. c. Sicq;
continue addebant mala malis mi-
serabiles Judei.

**De terribili sentētia diuini iudicij
contra hierusalem.**

Cap. 2.

Nescio q̄s tā ferus eē potest: vt
sū gemitu audiat: que passa ē

hierosolomitana ciuitas ito iudicio
dei. Idcirco in hō misterio d' executōe
diuine sentētie tra hierl'm vicem?
de qua tria sunt cōsideranda.

Primū est multitudinis cōclusio.

Secūndum famis afflictio.

Tertūz ciuitatis deletio. **P**rimū
cōsiderādū est multitudinis cōclusio
Cum. n. ab exercitu Romanorūz cir
cūdata fuit hierl'm: cōclusa inuēta ē
ibi innumerabilis multitudo populi
Refert Eusebius li. 3. historie eccle
siastice: qd' etiam Iosephus ponit: q
ex omni Iudea populus in die solēni
pasce hierosolimā velut exīciali qdā
manu cogente conuenerūt: quos tri
cies centena millia hominum dicit
fuisse iusto. l. iudicio dei: tēpore hoc
vltionis electo: vt qui in dieb' pasce
saluatorem suū xpm dñi crucis ma
nibus et sacrilegīs vocib' violauērāt
in ipsis dieb': velut in vnū carcerem
omnis multitudo conclusa: feralis
pene exiciū qd' merebat exciperet.

Secūndū cōsiderādū ē famis afflictio
obfessa nāq; ciuitate fecerūt romani
vallū munitissimū in circuitu: ita vt
nullus ciuitatē exiens illud p'trāsire
posset: ob quaz cām in breui ciuitas
vrgeri fame cepit: tātūq; excreuit pe
nuria rez: q' p'p'e famē ea que referā
dicit Iosephus mala secuta. **P**ri
mū q' p'dones p' ciuitatē discurretes
vī intrabāt domos: et rapiebāt si qd
ibi inuenissent comestibile. **2^a** q'
filij ex ore pentū: et ecōuerso violēter
strīcto manibus guttare: masticatorū
cibū extrahēbant: et velut rabidi co
medebant. **3^a** q' etiā simū bouz
aliq; in mūda sumperūt in cibum.

4^a q' multi cōtendebāt exire vt her
bas colligerēt et capiebāt a romāis:
et tantus fuit numerus captiuorū: vt
tute custodiri nō possent: quā p'pter
statutum fuit: vt euulsis eorū oculis
manib'q; āputatis: compellerēt sic
ad ciuitatem redire. **5^a** q' pleriq;
diuites timētes ne sua localia ad ma
nus Romanorūz venirent: quos et i
similiter p'sumebant ciuitatē debella
turos illa deglutiriē cui rei fama cū
deuēnisset ad aures Romanorū: cō
mouit eos: vt extimarēt Iudeos ca
ptiuos: quos tenebant gemmas in
vētre adhuc retinē: quare vna nocte
duorū millium pacificta sūt viscera.

6^a q' multi formosi et delicati iuue
nes in via: in plateis: in p'p'is domi
bus fame verati: improuisa morte et
repentina cadebant: et sepius illi qui
cadavera sepeliebant supra sepultos
mortui et ipsi deficiebant. **7^a** q'
inuenite sunt mulieres filios p'p'ios
comedentes. Unde et de quadaz di
cit Iosephus: q' cum fame torquēf
nihil habens ad comedēdū: lactātez
filium in manibus tenens dixit. In
felix matris: infelix filius: in bello:
in fame: in direptōe: cui te resuabo.
Veni ergo nunc o mi nate: et esto ci
bus matri: p'donibus furor seculis fa
bula. et his dictis filium iugulauit: et
corit. dimidium comedit. p'tē alterā
occultauit. Ecce confestim p'dones
odorē carnis cocte sentientes in vo
mum irruunt. et vt carnem prodant
mortem mināf. Tūc illa detegens
infantis mēbra. Ecce in d't vobis p'tē
optimam reseruauit. At illos tantus
horor inuasit q' nec loqui potuere.

Et illa. Deus est inquit filius: meū est peccatū: securi edite: quia prior ego comedi quem genui. Illi vero tremētes et territi discesserūt. O quot erāt in ciuitate illa amara spectacula: vbi videbant cotidie tot morientes. O quot infantes et pueri extēdētes manū ad vbera matrū: et panē petētes: ad pedes illarū extēdēti ruebant. O quot erāt ibi flebiles voces: quot lamēta: quot singultus: quot suspiria. et tū a deo nō exaudiebāt. **T**ertium considerādū est ciuitati. de letio. Anno enim secundo Imperij Vespasiani: Titus eius filius: q̄ in obsidiōe remāserat ciuitatem cepit: quā a fūdamētis subuertit: vbi periere viroz vnde cles centena millia fame et gladio: p̄ter muliēs et puulos: reliq̄ venūdati. Ubi es q̄ magna ciuitas Hierusalē vbi es decora Sion: Ubi es ciuitas quōdā referta gentib⁹: dñā p̄p̄lorū Regib⁹ venerāda: acceptabilis deo: sedes gratie: vbi es tēplū illud mirabile: pavimenta marmorea: porte nitentes auro. Omnia vtiq̄ euerfa et a fūdamētis dirupta suē. O inuidiſſima dei viuētis dextera: que ceruices dep̄mit peccatorū: ipsa faciēte tot calamitatib⁹: et cladib⁹ Iherl̄m perijt. Ex post tpe. s. Iherl̄m Adriani cōfluentibus diuersarū nationū incolis rebedificata est: et helia ex p̄nomine impatoris dicta: qui Adrianus vt dicit Iherosolus li. 7. precepit ne cui Iudeo hierosolimaz intrare liceret. Digne itaq̄ omnib⁹ timorez domini p̄dicamus: qui timētibus se largit gratiaz in presēti: et in futuro gloriā sempiternā. Amen.

Sermo quartuldecimus de iudicio dei cōtra Dauid p̄p̄n numeratē.

Ompellor et q̄dē nō parā admirari: de hominum h⁹ t̄pis temeritate: q̄ vidētes cotidie patrias pestilentijs grauissimis agitari: nō timēt tremenda iudicia dei. Profecto acerbiſſimū est flagellū pestilentiaz. nā pater filiū: filius fugit patre: frater fratrem deserit: vxorē vir derelinquit et vir vxorē abhominat. Quid plura. suffocat penitus pictas: sūt ciuitates vacue populis: domusq̄ etiā claudūc aplissime: viduāt vxores maritis: et delicati iuuenes formosq̄ puelle miserabiliter extingūc. Tali etenim flagello deus Dauid in suis iuste puniuit: q̄d vt euidēt⁹ innorescat ad ip̄z Dauid p̄ instructiōe nostra sermonē tremul⁹: de quo tria misteria declarabimus.

Primum dicē excellētie.

Secundum deficientie.

Tertium pestilentie.

De admirandis p̄rogatiuis et excellētijs Dauid. Cap. i.

Veniunt in vsū ecclesie sacre dei p̄ maiori pte psalmi: quos dauid cōposuit: quare nomē eius cum laude sonat in auribus audientium. Itō in hac pte vidēdū erit q̄tis puile gñs et excellētijs Dauid a deo fuerit dōat⁹ et ex mltis. s. dūtaxat colligem⁹.

Prima dicē p̄phetica illustratio.

2ª filialis nominatio.

3ª victoriosa supatio.

4ª mansueta conditio.

5ª regalis exaltatio.

De David claruit spū pphetic.
Prima excellētia David dicit
 pphetica illustratio. Claruit. n.
 spiritu pphético pnenūtiās misteria
 xpi. Sed hic pulchre disputādū est
 utp. David fuerit reliq̄s pphetis p
 stantior. Et ad hoc respondet Nico
 de lyra sup prologū in psalterio: q̄
 David potest cōparari ad pphetas
 noui testamenti: cuiusmodi fuerunt
 apostoli: et sic David n̄ excessit alios
 q̄a apostoli fuerunt de secretis diui
 nis maḡ illuminati: et in maiori ple
 nitudine receperunt gr̄tiā spiritus
 sancti. Et q̄ apostoli spūm accepit
 pphetandi p̄ aduū. z. c. 5. c. 6. c. u. c.
 iz. c. 27. c. Si autem comparet Da
 uid ad pphetas veteris testamenti:
 sic dicit Tho. 22. q. 174. q̄ non fuit
 David excellentior alijs pphetis sed
 Moyses: et hoc ppter tria.
 1° ppter clariorē cognitōem.
 2° ppter miraculorū rutilatōem.
 3° ppter cōmuniōē denūtiatōez.
Item nō ppter clariorē cognitōē nā
 excellentior gradus pphetie est: ubi
 est cognitio clario: sed Moysi accessū
 fuit videre essentiaē dei s̄m Aug. ad
 Paulam de videndo deum: q̄ nō
 fuit concessum David et alijs pphet.
 ḡ habuit clariorē cognitionem: et sic
 fuit ceteris excellētor. 2° Moyses
 fuit excellētor s̄m Tho. ppter cōmu
 niōē denūtiatōē: q̄a Moyses pro
 phetiam suam denūtiavit toti pplō
 Judeorū: non sic David et alijs pphē
 Tertio Moyses fuit excellētor ppter
 miraculorū rutilatōē: q̄a maiora si
 gna fecit Moyses in egypto in mari
 rubro: in deserto: q̄ David et alijs pro

phete. Sed Nico. de lyra dicit q̄ s̄
 glōsam in principio psalterij David
 dicit propheta per excellētiā et p̄ma
 ratio de Moysē non concludit quia
 claritas cognitionis actū pphetadi
 excludens non potest constituere ex
 cellētiōē gradū pphetie: q̄a idez cō
 stitueret et excluder. ut p̄. visio aut
 diuine essentie excludit actū prophe
 tandi: sicut et actū fidei: q̄a utriq̄ est
 necessario act⁹ enigmaticus: et ideo
 visio diuine essentie nō pōt cōstituē
 excellētiōē gradū pphetie: s̄ faciat
 clarioē cognitōē: seu aliqd clarius
 cognoscē. vū ḡ est q̄ claritas cogni
 tionis maior cōstituit maiorē gradū
 pphetie: dū tñ talis claritas limites
 cognitōis pphetie non transcendat
 Insuper si ratio p̄tāda staret: sequer
 q̄ Moyses fuit excellētor apostolis
 ppter Paulum: quibus non fuit con
 cessum videre essentiam dei in p̄ti
 vita. Secunda insuper ratio deficit
 eo q̄ denūtiatio pphetie est aliquid
 sequens prophetica cognitionem: et
 ideo non videt variare gradū pro
 phetie: ex hoc q̄ pluribus vel paucio
 ribus nūtiatur. Tertia adhuc ratio
 debilis est: quia cōfirmatio p̄ signa
 et miracula sequitur prophetiā: et nō
 est de essentia eius. Unde Johānes
 baptista signū nullū fecit: ut habet
 Johis. io. c. 1 tñ pcedit maior moy
 se. ex quo dicit Nico. de lyra q̄ licet
 Moyses hūerit eūdē ḡdū pphetie:
 quē hūit David. s. absq̄ quibuscunq̄
 signis sensibilib⁹ aut figuris: tñ non
 habuit toties: nec ita cōmuniter tales
 illustrationes sicut David. Insuper
 dicit tho. ubi. s̄. in corpe. q. in fine. q̄

dauid clari? et plenius expressit misteria
 christi quam Moyses. Lex autem vetus
 et prophete ordinabantur ad christum:
 sicut ad finem. unde Rabbi Moyses in
 li. directionum proplexorum inquit. Omnes
 prophete non sunt locuti: nisi ad dies
 Messie: cum ergo finis nobilior sit his qui
 sunt ad finem: propheti David videtur
 sortiri quandam excellentiam: ex hoc quod christi
 misteria sic expressit: probabiliter itaque potest
 dici: quod David fuit excellentior propheta
 Moyses: quauis Moyses excellentior
 fuerit in alijs: que prophetiam transcendunt
 vel eam consequuntur: que autem ipse pre-
 dixit prophetico spiritu irradiat: leguntur
 in psalmis suis: in quibus suauis melo-
 dia de christo multa cantauit. Ob quod
 Hieronymus ad Paulinum inquit. David Si-
 monides noster Pindarus et Alceus
 Illicius quoque Catullus et Serenus
 Christus lira personat: et in deracordo
 psalterio ab inferis excitat resurgente
 hec ille. Ex cronica Ricobaldi sumpta
 sunt que sequuntur per declarationem verborum
 Hieronymi. Simonides poeta fuit tempore
 Tullii hostilij. Regis Romanorum.
 anno ab urbe condita. 72. Pindarus
 poeta anno ab urbe condita. 252. post
 expulsam Tarquinum ultimum Regem.
 Alceus poeta tempore Tarquini
 priusquam regis Romanorum. Orati
 Illicius Uenussii oris anno ab urbe
 condita sexcentesimo nonagesimo sexto
 Catullus poeta Veronensis. anno ab
 urbe condita sexcentesimo tricesimo
 quinto. Serenus quidam alius poeta cuius
 tempus non inueniuntur sunt per nomen poetę
 apud Quintilianum. lib. 2. de iudicijs.
 multa laude approbati: quibus per melo-
 dia et suauitate concitatus Hieronymus. dauid

voluit comparare. Notandum tamen quod ipse
 Hieronymus gloriosus: ut dicit Iuliano. de
 lyra ter transtulit psalterium. Primo
 secundum. 70. interpretes quod dicitur psalterium
 Romanorum: eo quod ecclesia beati petri
 illo utitur. 2º fecit aliam translationem non
 multum distans a prima: et tamen appropin-
 quatez hebraico: et vocat psalterium
 Gallicanum: eo quod Damasus papa ad
 rogatum hieronymi. illud fecit cantari in
 ecclesijs gallicanis: et hoc vult fratres
 minores. 3º ad preces Serphentij: qui
 frequenter disputabat cum Iudeis qui solu-
 recipiunt illud quod est in hebreo: fecit
 translationem immediate acceptam ab he-
 breo: propter quod vocat psalterium hiero-
 iuxta hebraicam veritatem.

De christo dicitur filius David.

Secunda excellentia dauid di-
 citur filialis nominatio. Nam
 dominus noster Ihesus christus deus verus
 dei filius per nobis hominibus incar-
 natus: natus de regine ihus homo
 nominatur per excellentiam filius David.
 Unde euangelista Matheus. i. c. dicitur
 Liber generationis Iesu christi filij dauid
 secundum Iuliano. de lyra: modus hebreorum
 est denominari libros ab eo de quo
 tractatur in principio: sicut dicitur liber
 genesis: quia in principio tractatur de crea-
 tione mundi. Similiter Matheus quia
 incipit euangelium a genealogia christi: id
 ab ipsa denominatur et intitulum ipsius.
 Non autem quare incepit a genealo-
 gia christi fuit: quia Iudei negabant Iesu
 nazarenum esse christum: et ostendisse
 a David: quia galileus erat sed quod dicitur
 Iohannis. 7. Numquam a galilea venit christus
 quasi diceret non. Sed Iudei sic lo-
 quentes non intelligebant scripturas

Dicitur ergo a Mattheo filius David: et ponitur David ipsi habere: et sic postea: et sic tem pus: propter eminentiam regie dignitatis: et ut conveniret generationis ordo: tradat angelus etiam quod virginis conceptum filius dei annunciat ut habet Luce. i. c. dixit. Dabit illi dominus sedem David patris eius. Et Cananea clamavit: ut patet Matthei 15. Iesu filii David miserere mei: et psalmes turbes ut notatur Matthei. 21. cantabant. Anna filio David: benedixit qui venit in nomine domini. et Matthei 23. interrogavit Iesum phariseos. Quid vobis videtur de christo: cuius filius est: et dixerunt: David. et Luce. 18. Cuius clamabat. Fili David miserere mei. Et Apoc. ad Romanos. i. factus est semine David: et carne: et sic ut hiero. dicit in comento super Daniele secundum scripturam sancte consuetudinem proavi omnes et maiores partes vocat: tamen singulari in christus David filius nuncupatur.

De David superavit Philisteum Goliath.

Tertia excellentia David dicitur victoriosa superatio. Superavit namque Goliath philisteum Gigante: cum esset adolescens: et fratribus suis minor etate: armatus fiducia domini: ut patet primo Regum. 17. c. neque presumptuosus fuit: aut temerarius vel culpabilis: quia certamine illud inijt et revelatione dei: ut dicitur in Neco. de lyra. et hiero. ad Augustinum. Ut Saul diffidenti et timenti ne succumberet. David rident. Dominus qui eruit me de ore leonis: et de manu ursum: ipse liberabit me de manu Philistei huius. Quare deo sibi fauente: gigante illum interfecit: et populum ab obprobrio li

beravit. quo exemplo deterreri debent hi qui sepe numero in viribus suis confidunt qui recordari debent illius carminis. quod Ovidius libro 8. remedio amoris cecinit. Parua necat morsu speciosum vipera taurum. Ad cane non magno sepe tenet aper.

De propter mansuetudinem David placuit deo.

Quarta excellentia David dicitur mansueta conditio de qua in psalmo. Memento domine David et omnis mansuetudinis eius. Vocatur enim David iustus pius et sanctus. 7. q. i. c. Omnis 22. q. 4. ca. quod David Ista namque mansuetudo benignissimo deo satis accepta est. hinc Iudith. 9. c. dicitur. Iherusalem et mansuetorum tibi semper placuit de peccato. Et puer b. 2. c. Mansuetus dabit dominus gratiam. Et ecclesiasticus. i. c. Beneplacitum est illis fides et mansuetudo. et psalmus. 149. Exaltabit mansuetos in salutem Et Matthei. 5. Beati mites. Giraldus odonis super. 4. ethi. secundum mentem Aristotelem. dicit quod sex sunt conditiones mansueti.

Prima quod est impturbatus et hoc exigit namque mansuetudinis. 2^a quod passio non ducit. 3^a quod ratio et eius ordinationi subiacet quantum ad omnes circumstantias et quod oportunitate est irasci et non irasci. 4^a quod ad defectum ire magis quam ad excessum declinare videtur. 5^a quod non est punitus uul nec vindicatus. 6^a quod est iniurie et offese remissus. Sic fuit mansuetus David quem persecutus est saul. Ipse tamen cum potuit noluit eum offendere. nam ut dicitur primi Regum. 18. cap. Ex eo quod mulieres in timpanis cantabant. Saul percussit mille et David decem millia Iratus Saul dixit. Quid ei superest.

nisi solū regnāret tūc non rectis oculis aspicebat eum: et lancea tēptauit eum confingere eum pariete: Deinde fecit eū tribunum sup mille viros. vt sic pugnādo veniret in man⁹ Iphilitinoz: et vt notat. i. i. Re. i. 7. c. i. Re. q̄ fuit Jonathan et seruos suos: vt occiderent Dauid. Jonathan autez q̄a diligebat eū valde: monuit eū vt se absconderet: et sequēti die Jonathan placauit Saul patrē dicens. Ne pecces Rex in seruū tuū Dauid: q̄a non peccauit tibi: et opa eius bona tibi sūt valde: et posuit animā suā in manu tuā: et occidit Iphilitē: et fecit deus salutē magnā in Israhel: vidisti et letat⁹ es: quare ḡ peccas in sanguine innoxio: et interficies Dauid: qui est absq̄ c̄pa. Rēdit Saul. Inuēit dñs nō occides: et sic Jonathan vocauit Dauid: et venit securus coram Saul mortuū est rursū bellū. et Dauid percussit Iphilitē: plaga magna: reuersusq̄ coram Saule: itez tēptauit eū lācea infigere in parietem. Dauid fugit et euasit. Saul misit satellites nocte ad domū suā: vt custodirent eū: et mane interficeret: quē vxor eius Michol filia Saul deposuit p fenestrā: et tamē post tot validissimas psecutōes Dauid potuit interficere Saulez in spelunca: vt hēc. i. i. Re. 22. c. 7. itez. 24. c. potuit eū interficē: cū inuenit eum dormiētem in tētorio: et oēs suos: vixitq̄ Absai ad Dauid. Eclūsit de⁹ hodie inimicū tuū ad manus tuas: nūc ḡ pfodiam eū lancea. Rēdit Dauid. Ne interficias eū: q̄s. n. extēdet manū suā in christū oīi: et innocens erit. Abstulitq̄ Dauid hastā q̄ erat

ad caput eius: et ciphū aque. Tāde cum nūciata erat ei mors Saulis et Jonathan: vt scribit. 2. Re. i. c. amare fleuit dicēs. Saul et Jonathan amabiles et decori in vita sua: in morte q̄ non sunt diuisi: aq̄lis velociore: leonibus fortiores: filie Israhel sup saul flete: q̄ vestiebat vos coracino in delictis: qui pparabat ornāmēta aurea cultui vestro. i. de preda hostium fm Nicolau de lyra.

De regia dignitate Dauid.

Quinta Dauid excellentia dicit regali exaltatio. exaltat⁹ nāq̄ fuit ad regīā dignitatē h̄z bñplacitū dei: post mortem Saul: vt patet. 2. Re. 5. c. 30. ps. 88. dicit de⁹. Inuēni Dauid seruū meū: oleo sancto meo unxi eum. Et ppter ea in genealogia xpi. Matheus solū Dauid nominat Regem: cum dicit. Jesse aut̄ genuit Dauid Regē: l3 ante eū et p⁹ fuerint alij reges: q̄a vt tadū est: fuit primus electus in regem fm bñplacitū dei ppter sanctitatē suā. 7. q. i. c. Si q̄s.

De peccatis in q̄b⁹ Dauid defecit et offendit deum. Cap. 2.

Imminet mortalib⁹ cūctis de cōmuni lege piculuz satis ḡue q̄a nullus q̄rūcūq̄ sctus et iust⁹ pōt esse de lapsu secur⁹. Ecce in p̄mptu est Dauid sanctus: q̄ post multiplicē gratiam a deo sibi datā: in peccata plurima ruit: de quibus nos dicturi illa reducemus ad q̄nque.

Primū fuit peccatū adulteri.

Secundum homicidij.

Tertium negligentie.

Quartum iniusticie.

Quintum vane glorie.

De adulterio qđ omisit David.
Primū peccatū in quo dauid
 defecit fuit adulteriū: de quo
 fit mentio. 2. regū. 10. 7. 11. c. ad qđ la
 plus est ppter duo fm inico. de lyra
 Primo qđ remāsit ociosus in hierl³
 vt enim ait Sapiēs puer. 28. c. qui
 sedat ocium: replebitur egestate. Et
 thiero. ad Demetriadē vginē inqt.
 Nihil in sandō pposito ocio deteri⁹
 est. 7 Bernardus ad frēs de monte
 dei. Omniū tēptationū et cogitatio
 num malaz 7 inutilium sentina est
 ocii. Et Quintilianus. Ad oē votū
 fluente fortuna lasciuat ocii. Et Se
 neca ad Lucillū. Ocium mors est: 7
 viui hominis sepultura. 7 Quidius
 de remedio amoris. Ociosi tollas
 periere cupidinis artes. Et Ecclesi.
 22. c. Multa inquit Sapiēs maliciā
 docuit ociositas. ppterca thiero. ad
 rusticū monachū dicit. Id qđ nō ē
 cō. vi. 5. c. nūq̃. Semp aliqd operis
 facito: vt diabolus te inueniat occu
 patum. Ihinc p Ezechielē. 16. c. deus
 dicit. hec fuit iniquitas sororis tue So
 dome: saturitas panis 7 abundantia:
 ocium ipsius: 7 ocii filiaz eius. 7°
 lapsus est in adulteriū David: qđ vi
 dit bcrsabeā se lauāte. piculosū certe
 est oculis libertatē aspiciēdi concedē
 vñ ppheta psal. 118. dicit. Auerte ocu
 los meos ne videant vanitatem. Et
 Seneca in li. de remedijs fortuitorū
 ait. Oculi enim sunt irritamēta vicio
 rū: ouesq̃ scelez 7 quinto li. causaz
 causa pma. Oculi inquit nostri: sunt
 tota luxuria nostra: bi nos in omnia
 cotidie vicia precipitant. Iō hierony.
 ad Nepotianū sic scribit. Matrē ita

vide: ne p illam alias videre cogaris
 quaz vultus cordi tuo hereat: 7 taci
 tum viuat sū pectore vulnus. Cum g̃
 David captus esset pulchritudine nu
 date bcrsabee: milit suos: 7 fecit illā
 ad se venire: 7 completit adulteriū:
 statimq̃ sanctificata est ab imūdia
 sua. s. a fluxu mēstruoz qđ. s. purgata
 fuit a menstruis futuris vsq̃ ad ptū
 fm inico. de lyra. qđ in illo coitu cōce
 pit vt p3 in textu.

De homicidio qđ fieri fecit dauid
Secūdu peccatū in quo dauid
 defecit fuit homicidiū. Post
 utiq̃ expletaz suā libidinē: procurauit
 pditione interfici Uriam virū Ber
 sabee: pro quo misit et tēptauit eum
 mittere in domū vxoris: hortans vt
 lauaret: mittēsq̃ regium abuz: vt sic
 p balneum 7 abū delicatū puocaret
 ad coitum. dicit inico. de lyra qđ sic
 faciebat David vt Urias cognoscēt
 vxorem suam: 7 crederet puer nasci
 turus esse suus: et peccatū eius occul
 taret: qđ cū rēnuisset facē Urias oī
 rit David ad Joab. Ponite Uriaz
 ex aduerso belli: vbi fortissimū est p
 lium: 7 relinquite eum: vt. scz. sic occi
 dat: qđ 7 factum fuit. vt p3 2. Re. ii.
 ca. qđ cum audisset vrox: fleuit eum.
 Ilico. de lyra fidue inqt: qđ et ipsa
 mortem eius desiderabat vt sic vrox
 regis fiēt. Statimq̃ inathan ppha
 vt bēf. 2. regū. 12. c. venit ad David:
 qđ reprehendit euz dure de peccato cō
 misso addens. Non recedet gladi⁹
 de domo tua vsq̃ in sempiternū qđ
 xificatum est s3 inico. de lyra: quia
 frater occidit frēm. s. Absalon Amō.
 7 regū. 12. 7 Salomon Adoniam. 3

Re. 2. c. 7 filius insurrexit cōtra prēz
 .i. Absalon. 2. Re. 15. c. Tunc Dauid
 humiliat⁹ 7 pūa ductus: oīrit. Pec-
 cauit. 7 Nathan rñdit. Et dñs abstu-
 lit a te peccatū: vbi apparet quāta sit
 vis pñe: qñ post homicidiū 7 adul-
 teriū: spūm pphetie recepit: 7 in pmo
 gradu pñāsit: vt hēf. 48. di. c. Hinc
 etenim. 7. 50. di. c. Cum exaudiero. e
 Sacerdos. c. Ut cōstituere. 7. i. q. 7
 c. Si. 7. 2. q. 7. c. Nos. 7. 2. q. 7. c. la-
 ceodos. 7 de pe. vi. i. c. Et venit. 7 de
 pe. vi. 2. c. Lotā. c. Dauid. c. Ille rez
De negligentia Dauid qua non
cōuertit Amon.

Tertiu peccatum in qđ lapsus
 fuit Dauid fuit negligentia.
 Non enim cōuertit Amon: qđ supra
 uerat sorore suam Thamar. Naz vt
 scribit. 2. Re. 12. c. 7 noluit cōtristare
 spūm Amon filiū sui: quoniam dilige-
 bat eū qđ pmo genit⁹ erat ei. Quot
 sunt patres: qui imoderato amore fi-
 lios diligētes: negligūt illoz vitij:
 7 passionib⁹ obuiare: ob qđ 7 filios
 qñq; imo multotiēs vident male fi-
 nire. Ecce qđ Amon euenit: certe in
 iunio occisus ē a pueris Absolonis
 fratris sui ipso iubente.

De iniusticia Dauid.

Quartu peccatum Dauid fuit
 iniusticia circa Nisiboseth: de
 quo fit mentio. 2. Re. 16. c. 7. 19. ca.
 Dicit Isico. de lyra qđ adulescentes et
 detractores sunt piculosi pñcipibus:
 qđ Dauid tam iustus et sanā: abis
 siue adulatoris 7 detractoris fuit ita
 captus 7 inuolutus: qđ hereditatem
 Nisiboseth domini sui ei cōcessit in
 absentia Nisiboseth 7 eo non audi-

to quod est pñus: Et postqđ audiuit
 Nisiboseth se excusantem 7 vera dī-
 centem: nō retractauit dīdū suū in iu-
 stum totaliter: s; seruū eius pessimū.
 Icz Sibam fecit equalē dño dicēs.
 Tu 7 Siba diuidite possessiōes. quē
 tñ debuit suspēdisse ppter falsaz accu-
 satōem dñi sui de crimine lese maie-
 statis. Erat Nisiboseth filius Saul
 7 recedente Dauid de hierlm cum
 exercitu: Nisiboseth remansit: quia
 erat claud⁹. et Siba seruus ei⁹ venit
 ad Dauid: Et dixit falso tñ Nisibo-
 seth remanet in hierlm dicēs. hodie
 restituet mibi dñs regnū patris mei
 Saul: vt notat. 2. Re. 16. c.

De vana gloria Dauid.

Quintu peccatuz Dauid fuit va-
 na gloria. Ifecit nāq; supbe nu-
 merari populū: 7 inde gloriabatur:
 sicut ponit pmo Paralipomenō. 21.
 c. 7. 2. Re. 16. c. Ad quā numeratōez
 fiendā cohōpatus est Sathan.

De plaga pestilentie qua de⁹ pu-
 niuit populū. Cap. 3.

Quāuis inscrutabilia sint nobis
 iudicia dei: xūtamen ab eo iu-
 ste fieri omnia merito cōfiteri debe-
 mus: neq; curiose est inq̄rēdum: Cur
 qñq; peccata que nobis pua vidēt
 7 minima puniat: 7 que maxima re-
 putant: ad tēpus linquat impunita
 cūda recte moderat⁹ 7 ordinat sapiē-
 tia sua. Idcirco in hoc misterio d pe-
 stilentia qua deus populū percussit:
 eo qđ illum supbe Dauid numerauit
 dicemus: de qua quinq; dubia sunt
 declaranda.

Primū vt in pestilentia sit flagelluz
 dei pro peccatis.

Secundū q̄re dauid potius elegit pestilētiā q̄ famē ⁊ gladium.

Tertiū vt p peccato dauid debuit populus eius puniri.

Quartum quid intelligit p tempus constitutum.

Quintū quō adimpletū fuit dictū p̄phē de pestilētiā triū diez.

Qui p̄p̄ peccata veniūt pestilētiē.

Ad p̄mū dubiū respōdem⁹ fm̄
ritatē infallibilē scrip̄e s̄c̄te:
q̄ deus excelsus p̄pter peccata pesti-
lētias mittit. Inā 2. leuitici. 26. c. cō-
minat deus trāsgressorib⁹ suoz p̄ce-
ptoz dicens. Mittā pestilētiā in me-
dio vestri: ⁊ Numeri. 14. cōquēbat⁹
de poplō iudaico dicēs. Quousq̄ nō
credēt mihi: ⁊ infra. feriā ḡ eos pesti-
lētia. Et Ezechielis. 7. c. Ira mea
sup populū gladi⁹ fortis: pestis ⁊ fa-
mes intrinsecus. Et Ezechielis. 28.
hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te
Sion: ⁊ gloriabor in medio tui. et
sciēt q̄a ego dñs: cū fecero mea iudi-
cia: ⁊ s̄c̄tificat⁹ fuero in ea: ⁊ imittaz
ei pestilētiā: ⁊ sanguinē in plateis ei⁹
Quare iudicio dei attribuendū esse
arbitroz: q̄cqd in cronici de pestilē-
tijs asseritur: de ipsis enim meminit
Hierony. Iherosolus ⁊ Eutropius: ac
reliq̄ rez gestaz scriptozes. Inā āno
ab vrbe cōdita. 284. ingēs pestilen-
tia Romā affecit biēnio. Quaserunt
pōtīfices templi: vt ludi senici dñs ex-
petētib⁹ ederēt: eo tpe terra in me-
dio vrbis dīmisit: dixerūt auruspices
eā voraginē posse tolli viui hominis
nece spōtanea insiliētis in eā in quaz
Marcus cūrtius eques insilijt pro li-
beratōe patrie: sicq̄ vorago cōclusa

est: vt refert horosius li. 2. ⁊ Aug. li.
5. de ci. dei. c. 18. āno ab vrbe cōdita.
481. Ingēs pestilētiā vrbē afflictauit
⁊ libri Sibillini cōsulti respōderunt
eam pestē ira dei illatā. Rediāt Iho-
rosius li. 5. q̄ āno ab vrbe cōdita sex-
centesimo sexto: tanta Rome exorta
est pestilētiā: vt ministri quoq̄ faciē
doz funez p̄mū nō sufficerēt: deinde
nō essent: itaq̄ etiā magne dom⁹ va-
cue viuis: plene mortuis: remansere
largissime introitu hēditates: ⁊ nulli
penitus heredes. Aliud stupēdū ho-
rosius narrat: q̄ post locustas innu-
merabiles: que in mari a v̄to rapte
suffocate sunt: tāta corruptio aeris ē
s̄c̄secuta: ⁊ taz grauis pestilētiā: vt in
Numidia odīgēta millia hominū
morerēt. Et circa horā maritimā
que Carthaginēsi atq̄ viciēsi littori
adiacet plus q̄ ducenta milia: que
clades tā repentina fuit apud vices
s̄b vna die p vna portā: pl⁹ q̄ mille
quingētos mortuos delatos fuisse
narret. Tēpore Antonini Impator:
q̄ xpianos p̄secut⁹ est: tāta laes est se-
cuta vt agricultoribus carerēt. Tpe
Pelagij pape: Romā pestis cōcussit
in qua ⁊ Pelagius mortuus est: cui
successit Gregorius magnus: qui vir
mire sanctitatis letanias ad deū or-
dinauit agi: et cū popul⁹ dei clemen-
tiā implorasset: vna diez vidit pōti-
fex ille s̄c̄t⁹ āgelū supra castrum qui
cruciatā ensez in vaginā reponebat
significās pestē dei iudicio imissam
iā cessare. Inota hic tñ fm̄ horosii li.
5. ⁊ Eutropiū: q̄ Adrian⁹ Impator
q̄. 12. ab Augusto impauit castrum
illud obstruerat: cū pōte mirabili: et

castz Adriani dictū fuit: vsq; ad tps
beati Gregorij: inde sancti Angeli
ppter visionē p̄libatam.

Quare David elegit pestilentia.

Secūdu dubiū ppositū fuit qre
David elegit potius pestilentia
q̄ famē ⁊ gladiū. Inā Sad ppheta
dixit ei ex pte dei. aut. ⁊. ānis veniet
tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mē
sibus fugies a duersarios tuos: et illi
te psequent: aut certe tribus diebus
erit pestilentia in terra tua. Et t r̄ndit
dauid. Copartor nimis vndiq; ⁊ ele
git pestilentia. Dicit Nic. de lyra q
sperabat de misericordia dei. Unde
in textu s̄didit. Mel⁹ est vt incidaz
in manus dñi: multe. n. misericordie
eius sunt q̄ in manu hōis. Secūdo
si elegissz famē. ⁊. ānoz: ipse ⁊ alij di
uites puidissent sibi de victu: ⁊ pau
peres fuissent nimis afflicti. Item si
elegisset fugā corā aduersarijs: ipse ⁊
alij potētes fuissēt p̄tēdi auxilio pu
gnatoz: ⁊ refugio fortelicioz: ⁊ ce
teri fuissent occisi: ideo elegit penam
omnib⁹ equalē: q̄a pestilentia a deo
imissa eq̄liter poterat cadē sup oēs.

Quare pro peccato David punit⁹
est populus.

Tertiu dubiū: vtrū p peccato
David debuit populus ei⁹ pu
niri: ⁊ qdā dicūt q̄ popul⁹ fuit inno
cens: nā cū vidisset David angelum
cedentē populū: dixit ad dñm. Ego
sum qui peccaui: ⁊ ego iniq̄ egi: Isti
q̄ oues sunt quid fecerūt: ⁊ tāt obse
cro manus tua contra me: ⁊ contra
domū patris mei. q̄ nō videt q̄ ppl⁹
debit puniri: q̄a vt dicit glosa ex d
bis que fiunt a maiore pte capituli. c

Quessuit. Peccata suos tenē debēt
actores. Idē. E. de penis. l. lancim⁹.
E. ne vxor p marito. l. Ob maritoz
.ii. q. z. c. Illud. de sen. excōicatōis. c.
A romana. vlti. 56. di. ca. Satis. i. q
4. c. Idlacuit. c. Nullius. 7. c. Judei.
Sed ad hoc posset r̄ndi i fm Boni.
in. 2. di. 23. q̄ licz pena eterna vnus
nō puniat p peccato alteri⁹: tamen
pena tēporali sic: quare nō est incon
ueniens fm rigore diuine iusticie: vt
populus a David supbe numeratus
pestilentia minueret. In Nic. de lyra
dicit: q̄ in libro de hebraicis qōibus
habet q̄ populus peccauit: eo q̄ da
uid nō restitit vt debuit in facto vrie
sed hoc nō videt hūm: quia peccatū
David vsq; ad oplenētū fuit secretū
vnde Nathan dixit sibi. z. Re. 12. c.
Tu fecisti abscondite. dicit g Nic. d
lyra: q̄ peccatum populi fuit rebellio
eius contra David: sequēdo Sibam
filiūz Uotri: q̄ erat homo sediciosus
⁊ pessimus vt pōit. z. Re. 20. c. Ego
hō teneo q̄ lz p̄ncipalit de⁹ punierit
populū ppter peccatū David tamen
credibile ē: q̄ in p̄lo sic punito esset
aliqua scelera deo exosa nam sicut ⁊
nunc plures tūc erāt mali q̄ boni.

Quid intelligit p tēpus cōstitutū.

Quartu dubiū: qd intelligit p
tēpus cōstitutū. Nam in textu
dī. Immisit de⁹ pestilentia de mane
vsq; ad tēpus cōstitutū: ⁊ dicūt aliq̄
vsq; ad tertū diez inclusite: quia sic
erat pena determinata: sed hoc non
videt hūm: quia textus dicit infra.
Venit autēz Sad ad David in die
illa: ⁊ videt loqui scriptura de p̄ma
die pestilentie. ad hoc eniz venit Sad

ut David offerret holocaustū 7 cessa-
ret plaga inchoata. 3o melius dicit
q̄ tēpus cōstitutū intelligit hora sa-
crificij vespertini illud. n. statutū fuit
in lege Exodi. 29. ita q̄ a mane p̄mi
diei vsq̄ ad horā vesp̄tinā mortui s̄t
de p̄p̄o. 70. millia viroz.

**Quo significat dictū p̄phete de pe-
stilentia triū dierum.**

Quintū dubiū quomō significatū
fuit dictū p̄phete de pestilentia
triū dierū. 7 dicit Is̄a. de lyra q̄ duo
dies ultimi fuerūt dicti p̄p̄ cōmina-
tionē tātū: sicut etiā dicit Jonas de
.40. dieb⁹: p̄mus 7o dies fuit p̄ mo-
dum sentētie diffinitive: quare pesti-
lencia fuit tātū illa die. Ideo s̄bitur
in textu. Cūq̄ extendisset manū suā
angelus dñi sup̄ hierl̄m ut disp̄dēt
eam: misert⁹ est dñs sup̄ afflictōez: et
ait angelo p̄cutiētī populū. Sufficit
nunc contine manū tuā. Tali pesti-
lencia percussus fuit populus ille. nos
7o diebus istis magnas clades fieri
vidimus: 7 pestilentij pene Italiaz
devastatā: poscētib⁹ q̄dē peccatis po-
puloz: frequētī pestilētie irrūpunt.
Ideo timēdus est deus: quia ipse vi-
viscat 7 mortificat: q̄ est b̄ndictus in
secula seculoz. Amen.

**Sermo q̄ntuldecim⁹ de iudicio
dei cōtra Senacherib nomē domini
blasphemantem.**

Sandū 7 ineffabile nomē
dei sic viluit in ore christi
anoz: ut illō blasphemari
7 maledici ducaē quasi p̄
nihilō. Aperiūt nāq̄ multi frigidum

os in blasphemias impias creatoris
sui 7 irreuerent sacrilegis buccis lace-
rant altissimā maiestātē regis regū
7 dñi āgeloz 7 hominū: p̄ q̄bus in
hoc sermone bene esse arbitrat⁹ suz
iudiciū dei depromere cōtra Sena-
cherib blasphemātē: in illo si q̄dē specu-
labimur q̄z gū sit peccatū blasfemia
et maledictio dei: de quo tria miste-
ria p̄ponimus cōtēplāda.

Primū dicit supbie 7 violentie.

2o maledictionis 7 blasfemie.

3o punitionis 7 vindictē.

**De supbia et fraude Senacherib
Regis. Cap. p̄mū**

Infaciabilis ē anim⁹ ābitozozū
quibus nec ipse mūdus totus
sufficere pōt: p̄ hoc in Senacherib:
de quo. 4. regū. 18. dicit q̄ āno. 14.
regis Ezechie ascendit Senacherib
rex assirioz ad vniuersas ciuitates
Juda munitas: 7 cepit easitūc misit
Ezechias nūcios ad regē Assirioz.
Is̄a. de lyra dicit q̄ Ezechias sciēs
populū sibi s̄biedum 7 Agacz patrē
suū deū multipliciē offendisse: merito
timuit ne in vindictā dīdoz malo-
z p̄mitteret rex Assirioz venire ad
destruendū ciuitatis hierl̄m vbi vi-
gebat diuinus cultus: de q̄ ipse erat
zelatissim⁹ quare nūcios misit dicēs
peccati: reputans peccatum p̄is suū
recede a me: 7 omne qd̄ impolueris
mibi feram. Prudenter in hoc egit:
q̄a ut dicit Aug. li. 16. de ci. dei. c. 2.
In omnib⁹ fere gētibus quodāmō
vox nature ista p̄sonnit ut s̄bugari
vidozibus mallent: q̄bus contingit
vinci q̄z bellica omnifaria vastatōne
deberi. Indixit itaq̄ rex Assirioz

Ezechie tercenta talenta argenti: et triginta auri: deditq; Ezechias omne argentū qđ reatum fuerat in domo dñi: et in thesauris Regis: et cū non sufficeret: confregit valuas tēpli dei: et laminas aureas quas ipse affixerat ad decorem: et dedit eas Regi Assiriorū. dicit N. de lira: ex hoc accipit argumentū qđ pñcipes in necessitate p̄ conseruatōe rei publice pñt accipe de thesauris ecclesie: naz vt dicit. 12. q. 2. c. Aurum. Aurū habet ecclesia: non vt seruet: sed vt erogat: fm vero Mag. in hist. Accepta pecunia Rex Assiriorū sū pacto in pace dimittēdū regnū Ezechie: infideliter agēs: pactum nō seruauit: s; misit exercitū et nūcios in Iherl'm ad terrēdū Ezechiam: vt territus redderet ciuitatez et populus transfereat in Assirios: et cultus dñi de hierusalē auferret: qđ nullo modo Ezechias fecit: s; restitit et cōuocās populū exortatus fuit ad defendēdū templū sanctū et gentem Quia hō in hoc ca. de regno Assiriorū fit mētio: ideo de illo cōsiderem⁹ tria.

Primo originem.

Secundo dilatationē.

Tertio terminationē.

De regno et monarcia Assiriorū et pmo de ortu eius.

Primo cōsiderem⁹ regni Assiriorū originem: dicit Mag. in histo. sup. Benesim post capitulū de morte Ihabrae. Exortū est regnum Assiriorū. 25. āno Saruch proani habrae sū Belo: qđ quidē intelligēdū est quātū ad regni iniciū. Nā Belus p̄mus intrauit Assiriā et parū obti-

nuit in ea: sed eo mortuo: filius eius Ninus vt refert Justinus et horefi⁹ totā Assiriā occupauit: et in regiōe Assiriorū edificauit ciuitatem quam Ninue nominauit: āno regni sui. 49 qñ quaginta autem ānis bella finitū mis intulit: qui dum deficiētem a se oppugnat urbē: sagitta ictus interijt et vt dicit Iherosius. li. i. Regū Assiriorū vsq; ad Sardanapallūz annis mille centū sexaginta actū est: Psido rus. li. i. 4. ethi. Assiria inqđ vocata ē ab Assur filio Sem: qui eā regiōē post diluuiū p̄mus incoluit. hec ab ortu Indiam a meridie mediā tāgit ab occiduo Tigriz: a septētriōe mōrē Euclum: vbi porte caspie sunt.

De magnificentia regni assiriorū

Secundo cōsiderem⁹ illū regni dilatationē: fuit enim regnū illd ap̄lissimū. de quo aug. li. i. 8. de ci. dei 2. c. ait. Duo regna cernimus longe ceteris puenisse clarioza. assiriorum p̄mum: deinde romanorū: vt tpibus ita locis inter se ordinata atq; distīta: nam quomō illud p̄us hoc posterius: eo modo illud in oriēte: hoc in occidēte surrexit. et infra sūdit aug⁹. quātū attinet ad p̄mū Impiū nullū maius primis tēporib⁹ qđ assiriorum fuit: nec tam longe lateq; diffusum: quippe vbi Ninus rex Beli filius vniuersam asiā que totius orbis ad numerū ptinet tertia dicit. ad magnitudinem hō dimidia repit vsq; ad Libie fines subegisse tradit. Solis q̄ppe Indis in p̄tibus orientis non dñabāt: quos tamē eo defūdo Semiramis vxor eius. est aggressa belando: ita factū est: vt qđcūq; in illis

terris populi seu reges erant: Assirioꝝ regno ditioniq; parerent: ⁊ quicqd imparet efficerent.

De fine ⁊ terminatione regni assirioꝝ.

Tertio cōsiderem⁹ regni assirioꝝ terminatōz: fm. n. Mag. in hist. seho. sup. 4. li. Re. c. de Ozia Sub Ozia rege Iuda: terminata est monarchia Assirioꝝ. Inā Sardana pallus vltimus monarcha victus ab Arbate medo: semetipsū cōcremauit de hoc inq̃t Iustinus li. i. Sardana pallus fuit vltim⁹ rer Assirioꝝ omni muliere corruptior: mollicie corpis: ⁊ lassiuia oculoꝝ oēs semias atecellēs Sz hic dubitatur si tpe Ozie defecit monarchia assirioꝝ: quō senacherib erat rex Assirioꝝ. Inā post Oziam regnavit Joathan: vt pz. 4. regū. is. c. ⁊ p⁹ Joathan Agacz: et p⁹ agacz Ezechias: cuius tēpore Senacherib rex erat assirioꝝ. Rndet Magist. in hist. sup. 4. li. regū. q post Sardana pallū fuerunt reges assirioꝝ sine monarchia: potentes vsq; ad Sueriōez Ninive.

De blasfemia Senacherib.

Cap. secundum.

In viribus suis cōsidēs Senacherib deū blasfemare: ac maledicere: ausu temerario psumpsit. qd qdem fecit tribus vicibus.

Prima per rablacen.

Secunda per eundem.

Tertia per suas litteras.

Prima vice blasfemauit deum p rablacen: vt. n. dicit. 4. regū. is. c. 3. ritū faciēns iusiurandū Senacherib: mihi ad obediēdū Hierusalē Cartan ⁊

rablacen cū exercitu valido: vocauerunt autem regē ad colloquiū ⁊ noluit exire. dicit Isic. de lyra q̃a suēat exptus frandē post solutōez pecunie ideo timebat de p̃ditōe. Naz vt ait vegetius li. 2. de re militari. Ifrequētius cōuentōes pacisq; simulatio credulus magis nocere q̃ arma. misit q̃ Ezechias Eliachim pontificem et Sobnam scribā: et Joachīm a cōmētarijs: ⁊ loquebat ad eos hebraice: ⁊ dicebat. O Ezechia in quo confidis vt audeas rebellare. Si confidis in rege Egiptio inuiteris baculo arundineo. si spez ponis in deo tuo: nūqd dñi gentiū: ⁊ Irahel liberauerūt eos de manu mea.

Secundo blasfemauit deū p p̃fatū rablacen. Inā cū loqueret audiente populo Eliachim: ⁊ socij rogabāt eū vt loqueret eis Siriace ⁊ nō iudaice audiente populo: qui erat sup murū ne. s. populus terreret ex h̃bis rablacen: ⁊ quia in h̃bis suis inēmiscēbat h̃ba blasfemie fm Nico. de lyra. Ex hoc dicūt hebrei q̃ iste rablaces erat Iudeus natōe: sed derelicta lege cōuersus est ad gentilitatē. Magist. in hist. dicit q̃ erat Samarites. ⁊ qdaz aiunt filium fuisse Ilaye q̃ trāsterat ad assirios ⁊ susceperat ritū gentiū. Iste q̃ rablaces exclamauit etiā ad populum Dixit rex magn⁹ assirioꝝ facite mecū qd vobis vtile est. ne comedati stercorea vestra ⁊ bibati vrinā vestrā. Egrediamini ad me. ⁊ vtimini bōis vestris. nolite audire ezechia q̃ vos decipit dicens. Dñs liberabit nos. nūqd liberauerūt dñi gentium terram suā de manu regis assirioꝝ

7 multa alia referendo: ponebat in deo falsitatem 7 deceptionem: 7 saluandi impossibilitatē: populus autē tacuit 7 nihil respondit.

Tertio blasphemauit Senacherib deum: quando litteras 7 minatorias 7 terribiles misit Ezechie: Ut enim habet. 4. Re. 19. c. Reuersus ē Rablaces ad regem Assirioꝝ post expugnationem Iobziam. Nam vt dicit Hag. in histo. Senacherib transiuerat ad Egyptum expugnandum vt triumphus rediret 7 cerneret hierusalem. Interim g̃ misit litteras Ezechie in quibus inter cetera dicebat. Non te seducat de⁹ tuus: in quo habes fiduciam: 7 plura alia scripsit in contumeliam dei: 7 vt puto sui om̃s similia loquebāt sp̃nētes 7 deridentes magnū deum 7 imortalem.

De tremenda plaga Senacherib 7 exercitus eius.

Cap. tertium.

Qluit deus ferre blasphemias 7 contumelias irrogatas nomini suo: Sed contra Senacherib suosq̃ effudit iram indignationis sue. Ad qd̃ inuestigandū tria in ista pte cōsideremus.

1º Ezechie zelum 7 orationē.

2º exercitus occisionem.

3º Senacherib pemptionem.

De zelo 7 oratione Ezechie.

Primo consideremus Ezechie zelum 7 orōnem: cum enī ad ipsū reuersi fuissent illi quos miserat ad Rablacen: nūciaſsentq̃ vba illi⁹ blasphemie: scidit Ezechias vestimēta sua 7 opertus est sacco: ledīs hō lñs Senacherib: ascendit in domuz dñi

7 expandit litteras coram populo: alibi coram deo: 7 orauit dicens. Dñe deus Israhel: qui sedes sup cherubin idest p̃sides omni creature: etiam angelice: tu es deus solus omniū regū terre: tu fecisti celum 7 terrā: inclina aurem tuam: 7 audi. i. effectū iusticie tue ostende contra Senacherib: qui misit vt exprobraret nobis deum ṽuentē. Salua nos obsecro de manu ipsius. Tūc misit Isayā ad Ezechia confortans eum: 7 p̃nūciāns que vētura erant super Senacherib.

Secundo cōsiderem⁹ exercit⁹ occisionem. Postq̃ enim Senacherib venit de Egypto: 7 hierlm obsedit nocte angelus dñi percussit in castris Assirionū cētum octoaginta quinq̃ millia. s. omnes robustos bellatores 7 p̃ncipales exercitus: vt scribitur. 2. Paralipo. 32. c. Cūq̃ diluculo surrexisset Senacherib: vidit omnia corpora mortuoz. Dicit Isico. de lyra fm̃ ihebreos q̃ corpora fuerunt incinerata: s̃ armis 7 vestibus intactis ita q̃ populus Ezechie potuit de facili spolia colligere: 7 sine cadaueruz fetore.

Tertio cōsiderem⁹ senacherib p̃emptionē: q̃ timēs fugit cū decēz viris tm̃: vt dicit hebrei 7 redijt in Ninie Cūq̃ adoraret in templo Mephzath deū suū: Adramelech 7 Saralach filij ei⁹ percusserūt eū gladio: fugerūtq̃ in terrā Armenioꝝ: 7 regnauit pro eo Assaradon fili⁹ ei⁹. Hag. in histo. tūc q̃ indignati erāt filij maiores in patre: eo q̃ filiū minore natu p̃secrāt eis in Regē: q̃a magl̃ diligebat matre ipsi⁹ q̃ illoꝝ. Et in hoc ostensus

est senacherib' deterioro populo: quia
p'cidio filiorum est reseruatus. Rabi
autem salomon asserit q' p'ncipes re
gni conturbati erant cōtra senache
rib' eo q' filij eoz et amici erant mor
tui mō p'dicto: ppter eius blasfemias
et supbia cōtra deuz Israhel: ppe qd
tractabāt de morte ipsi: qd cum ad
eius aures puenisset: intravit tēplū
dei sui: orās et p'mittens q' si hoc pi
culū euaderet in ei' honorez duos fi
lios p'dictos sacrificaret: qd euz illis
innotuisset: eū interfecerūt ne ab eo
interficerent. Neq' friuolā rē putād'
est loqui Rabi salomon: de voto si
lios imolandi: quoniā dum p'ncipes
idolatrie totū pene mūdum inuolue
bat: hoc erat demonū malicia: vt ho
mines sacrificari sibi sagacissime pec
carent. Declarat hoc Gusebius i'dā
philij li. 4. de euāgelica p'paratione
vbi ait. Gentiliū adhuc vocibus: ad
declarádā p'scoz tempoz pestez vte
mur: que adeo animos hominuz in
uaserat: vt quasi demoniaci: et a p'ni
ciosis profecto spiritibus agitati: libe
roz sanguine scelestas placarēt et tu
tes: ita pater vnicū filiū: dilectam
mater filiā: demoni tanq' ouē sacrifi
cabāt. Ita genus hominū qd hūanū
esse natura cognoscit: ad furia ima
nēq' crudelitātē a demonib' impel
lebat: que ita se haberi nō apud bar
baros: et etiā apud grecos omnis
hystoria plena est. Naz et Rodij ho
minē saturno sacrificabāt: quam rez
magis tēporib' postea mitigare vo
lentes: mortis supplicio aliquē dāna
tum ad saturnia vsq' p'seruabāt quō
in ipso festo vitio grauati imolabāt

In salamine hō insula quaz atiq' mī
mis tēporibus coroneā vocabāt vsq'
ad Diomedis tēpora. Agrauale ē e
cropij filie homo cedebat postea hō
in tēplo p'alladis Agrauale ac dio
medis. Unū enim triū fuit diomedi
homo imolabat: q' ab adoleſcētibus
ter circum aram ductus: tandē a sa
cerdote hasta percussus: et in rogo im
positus cremabatur: quā rē Diphilus
rex Epi' sceudij tēporib' ab homi
natus: nō hominē: sed bouē diomedi
sacrificari statuit: demon autē ille q'q'
fuerit non inuitus bouē p' hōie susci
piebat. Ita nō multū interesse inter
imolationē hōis atq' bestie videtur.
Manetbus autē hystoricus apud egyptios
in eliopoli hōies imolatos fuisse
in libris de pietate testat: quē morez
Amossis improbanit: sacrificabant
hō Junoni tres in die: quos inq're
bāt si mūdi esset quēadmēz postea
vituli: cereos autē hōies offerri p' illis
tres Amossis iussit. Dionysio etiam
omadio apud chios appellato homo
crudeliter disceperet sacrificabat. La
cedemonios etiā Apollodor' scribit
hominē Marti sacrificare solitos: et
phenices belloz: aut pestilentie cala
mitatibus amicissimos saturno sole
bant imolare. Philo etiā q' pheniciū
hystoriā cōscripsit his v'bis in primo
viti' libro. morē inq't p'scl. in magnis
calamitatib' atq' p'iculis fuisse: vt ci
uitat. aut gētis pnceps dilectissimū
ex liberis vlciscenti demoni quasi re
dēptōis p'miū traderet: et sic traditū
mystice ingularet. Dionysius ē alicar
naseus vir romane hystorie ac italice
peritissimus huius sceleris testis est:

qui in libro de antiquitate Italica.
 Jouen 1 Appollinē quoniam decima
 hominū imolata nō fuerat magnas
 Italīs calamitates induxisse his ver-
 bis scribit. Nullus in arborib⁹ fruct⁹
 ad maturitatē vsq; pmanſit: h̄ in ma-
 turi oēs defluebant: nec spīce semine
 replebāt: nec herbe pecori sufficiētes
 germinabant: fontes quoq; ipsi alij
 bibi non poterant: alij estatis tēpore
 deficiebant: 7 aut mulieres abortuz
 patiebantur: aut nati pueri manci 7
 discepti erant. Cetera q̄ hominū
 multitudo egrotatōe ac morte cre-
 brius q̄ solebant verabant: 7 plura
 alia cōmemorat Eusebius: que bre-
 uitatis cā dimittimus: q̄bus apparet
 q̄ Rabi Salomon rōabilem causā
 adduxit: quare filij Senacherib in
 patrē manus extēderūt. Ifada sunt
 tamen omnia ex dei iudicio: q̄ sic vl-
 cisci voluit iniūtatē Regis blasfemi.
 Sed 7 hodie christiani in hoc q̄uif
 errāt: q̄ de deo turpi⁹ loquūt: illūq;
 suis buccis maledicis lacerant: cum
 tñ oēs obligent deū cū laude 7 reue-
 rentia nominare. Inā si falsos deos
 romani ita uenerati sūt: vt nihil tur-
 pe d̄ ipsis loq̄ liceret: q̄to maḡ nos
 deū hū 7 immortalē honorare d̄bem⁹
 Audite diligenter o xpiani lauacro
 sacri baptismati regnati: qd Eusebi⁹
 Daphni li. z. de euāgelica p̄patione
 scribit. Romani inquit pbe intelligē-
 tes fabularum signēta spreuerūt: qd
 ab alicarnaseo dionysio cognoscere
 poteris: qui in. z. vetuste romanoꝝ
 historie res gestas Romuli enarrās.
 sentētiāz quoq; illius viri de dñs his
 v̄bis ostēdit. Nō igrāuit q̄a diligenē

cotidie leges: 7 de bonis reb⁹ p̄tētio
 7 militaris exercitatio optimā ciuita-
 tē cōstituūt: quaz rex magnā curaz
 adhibuit: a cultu deoz incipiēs tēpla
 igit lucos aras simulacra formas et
 simbola vtutes beneficia: que a dñs
 hōibus collata sūt cerimonias ac ce-
 leberrimas solēnitates: q̄b⁹ dñ culti
 gaudent: 7 dies festos: cetera q̄ sic cō-
 stituit: vt optime grecoꝝ rei publice
 res Romana cōferri possit: fabulas
 autē que de dñs tradūt turpes atq;
 inutiles existimās: nec solū dñs: sed
 neq; probis hōib⁹ dignas cūctas cie-
 cit ac psuasit: vt optime de dñs Ro-
 mani: 7 existiment 7 loquēt. Nullū
 .n. op⁹ immortalī nāe indignū illis at-
 tribuit. hec ibi. D̄ q̄ta cōfuso igitur
 xpianoꝝ q̄ deū p̄ditorez impiū acce-
 ptatoꝝq; psonaz improbe accusant:
 aliaq; inhōesta pferūt in cōtumeliāz
 ei⁹. Inō sic impij: nō sic bñdicite 7 no-
 lite maledicere: quatenus liberz nos
 ipse ab omni malo: largiēs in hoc se-
 culo suā gratiā: 7 in futuro gloriā
 sempiternā. Amen.

**Sermo sextusdecimus de iudicio
 dei contra Nabuchodonosor super-
 bientem.**

SUpboꝝ colla deus om-
 nipotēs potētī vtute cal-
 care cōstuit: neq; vllus
 vnq; inuēt⁹ ē tā diues et
 magn⁹ qui effugere potuerit manū
 ei⁹. ē de h̄ exēplū in Nabuchodonosor
 regē babilōis q̄ p elatōe sua hūiliat⁹
 fuit a deo 7 pūnit⁹ flagello singlari
 idcirco vt amoueamur ad timendū

sep deum: statui in hoc sermone de iudicio dei corra Nabuchodonosor superbientes dicere: de quo edatur tria misteria contēplabimur.

Primū dicit supbe elationis.

Secundū acerbe punitōis.

Tertiū fructuose emendatōis.

De superbia Nabuchodonosor.

Cap. primum.

Nec est prosperitatis tēporalis editio: vt ingratos hōies dei bñfactoris sui faciat obliuisci. Si qdē Nabuchodonosor a deo blīmat⁹ in regnuz post multas gl⁹oriosas victorias: Judeoz captiuitatē: cōe deuz ceruicem erexit: factusq; est superbus elatus et presumptuosus: qd maxime monstrat in tribus.

Primo in statue erectione.

Secundo in pueroz cōdēnatōe.

3° in sui ipsi⁹ cōfidētia et pūptōe.

De statua Nabuchodonosor.

Primo apparet supbia Nabuchodonosor i statue fabricatōe vbi tāto grauius deliquit: q̄to ātea magnalia dei sibi fuerant predicata et reuelata. Nā vt dicit Daniel. 2. c. āno regni eius secūdo visioez hūit d statu q̄tuor regnoz et monarchiaz in statua mirabili que sibi supnāliter fuit ostensa: qd non ab re factum est nam vt dicit hierony. Vidit Rex impius somniū futuroz: vt in sp̄tate lādo qd viderat deus glōrificet: et captiuoz deozq; in captiuitate hūētium sit grande solaciū. Ihec ille. Cū hō omnes sapiētes babilonis essent rediiti: vt dicerent qd ipse viderat eo qd a mente sua recesserat: et qd visio significaret. Qui omnes dei vtutez

sibi nūciabāt dicentes. Sermo quē tu rex queris grauis est: nec repitur q̄sq̄a qui iudicet illum exceptis dñs quoz cū hōibus non est cōuersatio. vbi hieronymus ait. Confitē magi confitent⁹ arioli: et omnis scientia secularis litterature p̄scientiā futuroz non esse hōis: sed dei: ex quo pbatir pphetas dei spū locutos: q̄ futura cēcinerunt. hec hierony. Tādē volente deo: Daniel somniū et interptatōez aperuit. Tunc Nabuchodonosor cecidit in faciem suam: et Danielē adorauit: et hostias et incensum precepit vt sacrificarent ei. hic hierony. dicit. Non tam Daniele: q̄ in Daniele adorauit dñz: qui misteria reuelauit ideo dicit danieli. Vere deus vester deus deozū est: et dñs regum et reuelans misteria. Verūtamē vt hieron. refert. Velor obliuio x̄itatis: vt qui dudum seruū dei quasi deum adorauerat: nunc statua sibi fieri iubz: vt ipse adoraret in statua. scribit nāq; 3. c. Daniel. qd fecit statuā aureā: altitudie cubitoz sexaginta: et latitudie cubitoz sex: et posuit eam in campo duran: puincie babilonis. Dicit M. de lyra qd per supbiam ppter monarchie adeptiōem voluit sibi vsurpare honorem diuinū: et ideo fecit statuā in qua adoraret. Simile legitur de Gayo impatore: qd vt dicit Joseph⁹ 18. antiq̄tatiū. Misit statuam suā per totum Impium suū: vt in ea adoraret. addit Nico. de lyra qd altitudo statue Nabuchodonosor cōputatur cum base: super quam erat posita: et qd statua tantum exterius erat deaurata: quia non est credendum qd sibi

q̄ sibi fuerit tāta moles aurī: vel for
 te interius erat concava. Sed ego
 nō reputo impossibile aut satis diffi
 cile: statuā que erat sup̄ basim: fuisse
 totā de auro cōpactā: si vera sūt que
 Vincēt⁹ tradit in speculo historiali
 de Basilica Regis porī: quē sup̄avit
 Alexāder magnus: hāc utiq; descri
 bit cū colinis aureis solidis. ingēti
 grossitudine numero triginta: pietes
 q̄ 103 laminis aureis: grossitudinis
 digitalis: pri erant vinea solida ex
 auro cūz folijs 7 racemis cristallinis
 distinctis sinaragdis. Talamī 7 cubi
 cula omnia margaritis 7 carbūculis
 ornata erant. Sic potuit ex auro fa
 brica i statua Nabuchodonosor. Et
 q̄a dicit textus q̄ posuit eaz in cāpo
 Duran. puīcie Babilonis. Notādū
 hic q̄ Hiero. sup. ii. c. 3. Iſaye ait sic. ba
 bilon est metropolis Caldeorū: cui⁹
 muri sexdecim millū passūū erāt: p
 quadrum ab angulo in āgulū: q̄d ē
 simul sexaginta quorū millia passūū
 Ibiq; erat turris in altitudine trium
 milliam passūū. De hac babilone sic
 scribit Iſidorus li. iij. ethimo. Prim⁹
 post diluviū i Membroth gigas Ba
 bilonem urbem Mesopotanie fūda
 ut hanc Semiramis Assiriorū Re
 gina āplāuit. Verūtū vt refert ipse
 Iſidorus li. iij. ethimo. babilonie re
 gionis caput babilon vrbs est: a qua
 7 nūcupata tātū nobilis: vt Caldea
 7 Aſiria 7 Mesopotania in eius no
 men aliqñ trāsuerint: 7 hoc non est
 incōueniēs: vt tota puīcia babilo
 nia nūcupet. S3 hic dubitat adhuc
 quare Daniel q̄ erat fact⁹ Regi fami
 liaris nō phibuit eū a tali infamia. et

rīdet Iſico. de lyra: q̄ forte erat ab
 sens in aliqua pte regni: aut erat in
 firmus: vel vidit Regē obstinatū.

**De pueris missis in caminū ignis
 ardentis.**

Secūdo apparet supbia Nabu
 chodonosor in puerorū cōdē
 natōe. Nā cū edicto publico statuissz
 vt oēs uenirēt ad dedicatōz statue
 illāq; adorarent: 7 q̄ cōtrariū faceret
 mitteret in fornacē ignis ardētis. cū
 maxima multitudine Regis precepto
 peret: Sidrach Misach 7 abdenago
 Iudei scelus q̄d facē recularūt: quos
 Chaldei inuidia moti accusauerunt.
 Tunc i Nabuchodonosor in furore et
 ira pcepit vt adducerēt corā eo: q̄ cū
 statim fuissent adducti: oure arguit
 eos nabuchodonosor: q̄a suū pceptū
 nō implessēt: neq; penā cōminatoriā
 tenuissent addēs. Et q̄s est de⁹ qui
 vos cripiat d manu mea. O fides ad
 mirabilis illoz iuuenum. O inuidia
 corda. O cōfidētia omni psumptiōe
 carēs nō fuerūt territi: imo audēter
 respōderūt. Deus voster quē colim⁹
 pōt eripe nos de caminū ignis ardē
 tis: 7 de manib⁹ tuis o Rex liberare
 q̄d si noluerit. Notū tibi sit Rex: q̄a
 deos tuos nō colim⁹: 7 aureā statuā
 quā erexit nō adoram⁹. Tūc Nabu
 chodonosor pcepit vt succēderet for
 nar in septuplū plus q̄ succēdi cōsue
 uerat 7 viri fortissimis d exercitu suo
 iussit vt ligatis pedib⁹ Sidrach mi
 sach et Abdenago: mitterent eos in
 fornacē ignis ardētis. Unde igitur
 7 vestib⁹ suis induti piedi suē in for
 nacē. Succēdebat aut so: nar napra
 dicit Iſico. de lyra. i Napta ē genus

bituminis inuentum circa babilonē
 7 maxime nutrit ignē: in alios sunt
 ossa oliuaz arefacta cum amurba.
 Porro viros illos qui miserunt Si
 drach misach 7 Abdenago in fornā
 cem: interfecit flāma ignis. Ipsi ho
 soluti ibant in medio flāmarū illesi
 laudātes 7 bādicētes deū. post igit
 flāmaz dīminutiōez: videns Nabu
 chodonosor suos adustos: 7 pueros
 sup pūnas gaudentes: et quartū q
 erat āgelus habentē speciem filiū dei
 ppter irradiationez vult in corpore
 assumpto: accessit ad hostiū fornacis:
 7 dixit. Sidrach Misach 7 Abdena
 go: serui dei excelsi viui. Egre dimini
 7 venite. Statimq; egressi sunt Si
 drach Misach et Abdenago: de me
 dio ignis: 7 obstupefcentib; cunctis
 dixit Nabuchodonosor. Benedictus
 de; Sidrach Misach 7 Abdenago:
 q misit angelū suū: 7 eripuit seruos
 suos: q crediderūt in eo. 7 infra. A
 me q positum est hoc decretum: vt
 quicūq; locutus fuerit blasfemiā cōt
 rā Sidrach Misach 7 Abdenago
 dispereat: et domus eius vastet. Ho
 norauit autem ipsos pueros: 7 pmo
 uit in prouinciā Babilonis.

**De psumptōe Nabuchodonosor
 Regis.**

Tertio apparz supbia Nabucho
 donosor in suiipius cōfidētia:
 7 psumptōe. Inā cū vīsiōez hūisset de
 arbore magna: vt dicit Danielis. 4.
 .c. Cuius altitudo ptingebat vsq; ad
 celum: 7 aspect; illius in omnē terrā
 7 ramū eius pulcherrimi: 7 fruct; ei;
 nimius: 7 esca omnīū in ea: 7 sctus
 eaz habitabāt bestie agri: 7 in ramis

eius cōmorabāt aues celi: dixissetq;
 Daniel. Arbor ista tu es: q magnifi
 catus es: 7 inualuisti: et magnitudo
 tua creuit 7 puenit vsq; ad celum: et
 potestas tua in terminos vnīerse
 terre. hūtamē vidisti factū descēdere
 de celo 7 dicere. Succidite arborem
 7 dissipate illā. Attamē germē radi
 cū ei; in terra dimitte: 7 vinciat
 ferro 7 ere in herbis foris: 7 roze celi
 cōspicat: 7 cū feris sit pabulū ei;: do
 nec. 7 tpa cōmutet sup eū. hec est in
 terpretatio. Eicient te ab hōib; 7 cū
 bestiis ferisq; erit habitatio tua: et fe
 num quasi bos comedes et roze celi
 infunderis. Septē. qnoq; tpa muta
 bunt sup te: donec scias q dñes dñs
 excelsus in regnū hominū. 7 cuiūq;
 voluerit det illud: qd aut pcepit: vt re
 linqueret germē radicū ei;. i. arbor.
 regnum tuū tibi manebit: postq; co
 gnoueris ptātem esse celestē. q; obre
 cōsiliū meū Rex placeat tibi: 7 pcca
 tua elemosinis redime. Post omnia
 ista deambulādo in aula Nabucho
 donosor cepit cogitare de vīsiōe et
 vbis Danielis: 7 cōfidens in seipso
 dicebat. Nonne hec est Babilon ci
 uitas magna: quam ego edificauī in
 domū regni: in robore fortitudinis
 mee: 7 in gloria decoris mei. quia. s.
 ipse Babilonē āplauerat nō q pnci
 palit edificasset. Reputabat q; dicit
 Danielis quasi trifaticū 7 minime
 pōderādū. Nota hic quia Hierony.
 super isto passu dicit q nabuchodo
 nosor in pncipio acceptauit vba da
 nielis 7 elemosinas multas fecit. id
 circo ad mēse. i. z. dilata ē in eū sētētia
 Sed quia postea ambulans in aula

gloriāter dicebat. Nonne hec est Babilon zc. bonū misericordiē perdidit malo superbie.

De flagello quo puniuit de' Nabuchodonosor. Cap. 2.

Supēda sunt que legūt de punitione Nabuchodonosor. nā vt sequit in textu Danielis: cū adhuc esset sermo: de quo supius narratū ē in ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicit Nabuchodonosor Rex. regnūz transiit a te: 7 ab hominib' te eiciēt: 7 cū bestiis ferisq; erit habitatio tua senū quasi bos comedes: 7. 7 tēpora mutabūt sup te: donec scias q' dñes excelsus in regno hominū. Eadem hora sermo cōplet' est sup Nabuchodonosor. hic queri solet utrū ista de Nabuchodonosor posita sūt. Et circa hoc tres inueniūt opiniones.

Prima eoz qui dicūt q' ista mystice sunt intelligēda.

Secunda eoz qui dicūt q' fuit mutatus in bestia.

Tertia eoz qui asserunt q' fuit mutatus quasi in bestiam.

Prima est opinio eoz qui dicunt q' ea que de Nabuchodonosor legunt mystice nō literalit' sunt intelligēda. Dicunt q' sūt in Nico. de lyra: q' hec ē metaphora de diabolo: qui in fine seculi psequet maiorē gloriā q' āgeli q' nō peccauerūt: s' hoc falsum est: q' peccatū diaboli est irremissibile. **2^a** opinio est eoz q' dicunt: q' sūt etia literalit' que scribūt de Nabuchodonosor: 7 q' fuit mutatus in bestiam. Sic videt dicē Joseph' cōtra quē dicit nico. de lyra q' l3 veraciter narret historiā veteris testamēti: tū

qū vult exponere aliquā turpiē deficiē sicut de nuditate. Ade in statu innocentie dicit: q' nō erubescbat: 7 rōem assignās addit: q' Adā tūc vivebat simplicitate bestiali: sicut pueri ante vsum rōis nō erubescūt de sua nuditate: sed hoc est falsum: q' sic p pccm meliorat' fuisset status pmi hōis: q' post adeptus fuisset vsum rōis. sic in pposito. Sed cōtra hoc posset q's inducere textū Augustini ad Bonifaciū: q' ponit. 17. q. 4. c. 1. Dicit. Nabuchodonosor inq' regē intēde: qui causa supbie de homine in bouēz est mutatus: atq; a regno suo profugus recedens nō āte regnū recepit: q' cōuersus deū p'dicauit. Possūm' rñdē q' Aug. loq' sic: q' vt bos pascēbatur feno: 7 nō q' realiter fuerit in bouēz conuersus. Ideo tertia opinio cōior 7 sūt sūt in Nico. de lyra: q' historiā sūt ē literalit': ex qua colligit' q' Nabuchodonosor p'didit vsum rōis p amentia: 7 sic factus est quasi bestia q' vita hōis nō differt a bestiali vita nisi p vsum rōis sūt illud Aristot. i. ethi. Multi q'dē omnino bestiales vident' esse pecudū vitā eligētes. V3 q'busdā duz ac difficile videtur quō Nabuchodonosor nutrit' in deliciis potuit taz diu vesci feno 7 herbis. et quō absq; vlla laceratione corpis sui inter bestias vixerit. Et ibi rñdet sic. Quid mirū est si ad ostēdēdā potentia dei 7 humiliādā regū supbia hoc dei iudicio sit patratū. Nico. de lyra dicit q' furia hōis deordinat 7 q'si bestialē facit. 7 ex h' seq' q' aliq' sunt possibilia 7 delectabilia q' āte nō erant ppter transmutationē nature.

sicut mulieribus pgnatib⁹ carbones
vel terra sit cibus delectabilis: ppter
nature deordiatōez: que tñ eis alias
sunt abhominabilia: sui iōsi etiam cū
bestijs cōtrahūt familiaritatez. ppter
quādam assimilatiōez ad eas: et ppter
hoc bestie nō deuorabant Nabucho
donosor: sicut expimento habet: q
canes ferocissimi non nocent fatuis
naturaliter vel amentibus. Sed ad
hoc queris quare nō fuit ligatus et
detentus. Rñdet Rico. de lyra: qā
infirmas fuisse aggrauata et hōies
sui sciebāt p reuelatiōem Danielis: q
in campis nō moreret s in regnum
finaliter restitueret: ex quo regnum
fuit illo tempore gubernatur p pñci
pes: et maxime p danielē: q diligebat
Regē: et qā p Danielis reuelationez
sciebant regē restituendū: ideo nullaz
aliū audebāt interim statuē: ne Na
buchodonosor postea restitutus pu
niret eos tāq reos criminis lese ma
iestatis: vel fili⁹ eius Euilmorodach
pro illo tpe regnavit et postea cessit
patri.

**De fructuosa pñia Nabuchodo
nosor. Cap. 7.**

P Restolat benignitas dei pec
catores: quos qñq flagellat:
ut si eādem ad pñiam redire velint:
illoz misereatur. Ideo Nabuchodo
nosor ad se cōuersus et humiliatū nō
spreuit: imo misericordie sue sinuz di
gnatus est ei apire: et licz in textu Da
nielis nō sint posita que sequunt: tñ
qā Mag. in hist. illa recitat: non est
visum supflūū in hoc loco inserē: ut
sic melius intelligam⁹ fructū emēda
tōis eius. refert igit Mag. in hist. q

nabuchodonosor nō corporis muta
tionē: s mentis alienatiōez passus ē:
et ablatu est ei vñs lingue: et herba
data ē in cibuz: et videbat sibi q bos
esset in āteriorib⁹: et leo in postero
rib⁹ fm musteriū tyrānoz: q in pma
etate voluptatib⁹ dediti: et ceruicosi
iugo Belial sōdunt In fine vō inter
ficiunt diripiunt et conculeāt. Multi
quoq egrediebāt et videbant eum.
Solut Daniel nō egrediebāt: quia
toto tempore alienatiōis eius orōni
p eo vacabat: et ad preces ei⁹ ani. 7.
quos cotidēz dñs dixerat tpa in. 7.
mēses cōuersi sunt: in qbus 40. dies
insaniā patiebāt: et p alios 40. reuer
sus ad cor hōis: flebat et supplicabat
deo: adeo q ex nimio fletu oculi ei⁹
ut caro facti erāt: et itez p alios. 40.
dies vtebāt in insaniā: donec septē
mēses cōpleret. Post quos reuocat⁹
est: nō tñ regnavit statim: sed statuti
sūt p eo septē iudices: et vsq ad finē
septē ānoz pñiaz egit: panē et carnes
nō comedit et vinū nō bibēs legumi
nibus utebāt et herbis iuxta cōsiliū
Danielis. Et hac pñia opleta regna
uit itez et bñdixit altissimū. et hz illi.
de lyra mortuus est in statu salutis.
Ideo dicit Aug. 22. q. 4. c. nabucho
donosor. q pñia eius fuit fructuosa:
Illius igitur exemplo studeamus: et
nos peccata nostra corrigere: ut sic p
ticipes fieri valeamus eterne vite in
qua vivit gloriosus deus: p omnia
secla seclōz Amen.

**Sermo decimusseptimus de iudi
cio dei contra Antiochu in iudeos
sententem**

Resperit hōies q̄ omni
clemētia deposita: feris
ac beluis crudeliores exi
stunt. Quid nā de An
thiocho dicemus inanissimo Rege
qui Judeos acriter est p̄secut⁹: vtiq̄
vt patebit oēs bestias crudelitate sua
antecellit. Cōtra quē deus iust⁹ vin
dictā suā exercuit illūq̄ tādē humi
liavit atq̄ puniuit. idcirco in hoc ser
mone de iudicio dei cōtra anthiochū
in Judeos seuiētē dicem⁹: cōtēpla
bimurq̄ more nostro tria mysteria.

Primū dicit feritatis.

Secūdu penalitatis.

Tertium generalitatis.

De crudelitate Anthiochi.

Cap. p̄mum.

Quā ferus atq̄ crudelis Anthi
ochus extiterit in hoc mysterio
aperiēdū ē. 7 l3 Tho. 22. q. 159. dicat
q̄ differētia est inter seuitiā 7 crude
litate: quoniā p̄prie seuitia dicit h̄m
q̄ aliq̄s in penis inferendis nō cōsi
derat aliquā culpam eius qui puniē
sed solū hoc qd̄ delectat in hominū
cruciātu. Crudelitas v̄o attendit cul
paz in eo qui puniē: si excedit modū
in puniendo: vñ crudelitas differt a
seuitia: sicut malicia hūana a bestiali
tate: vt p3. 7. ethi. hūta mē large pōt
crudelitas nominari p̄p̄ritudo vo
luntatis ad effundēdū sanguinē hu
manum. Et sic fuit crudelis 7 feralis
valde Anthiochus: qd̄ p3 tripliciter.

Primo in hierusalē captione.

Secūdo in rabida ordinatōe.

Tertio in matris et filioz occisione.

De multitudine interfectorū ex
iussu Anthiochi.

Primo apparet crudelitas An
thiochi in hierusalē captiōe. vt
enim scribit 2. Machabeoz. 5. c. p̄o
fectus Anthioch⁹ ex Egipto effera
tus animo ciuitatē hierl̄m armis ce
pit. Iussit autē militibus interficere.
nec p̄cere occurrentibus: 7 p̄ domos
ascēdētes trucidare. Istebat ḡ cedes
iuuenū ac senioz muliez 7 natoz
extēmina h̄ginūq̄ 7 puuloz neces.
Erant autē toto triduo octoaginta
millia interfecit: nō minus autē venū
dati. Nota hic p̄pterea: q̄a omnia an
thiochi gesta ex libris Machabeoz
sumū: q̄ hierony. in argumento in
libris Machabeoz ait. Machabeoz
liber l3 nō h̄eat in canone hebreoz
tñ ab ecclesia inter diuinoz libroz
ānumerat historias. Insup̄ aduertē
dum q̄ de⁹ bñdīc⁹ p̄mittebat p̄lm̄
sic turbari p̄p̄ excrecētēs iniquitates.
Nam vt dicit. i. Machabeoz. i. c. in
diebus Anthiochi exire ex 3rabel
viri iniqui: 7 edificauerūt Signasiū in
Hierosolimis h̄m leges nationū: et
fecerūt sibi p̄pucia: 7 recesserunt a te
stamento sancto 7 iūdi sūt natiōib⁹.

De alijs interfecit.

Secūdo apparet crudelitas An
thiochi in rabida ordinatōe
Nā expoliavit 7 p̄phanauit templū
7 reuersus Anthiochiā: misit quēdā
p̄ncipez Apolloniū nomine cū exer
citu viginti duoz milliū: q̄ discurrez
p̄ ciuitatē: ingētē multitudinē p̄mit
7 interfecit. Nō multo p̄ misit quēdā
Antiozenū: q̄ compelleret Judeos:
vt se transferrēt a patrijs: et dei legi
bus: 7 eos q̄ nollēt trāsire ad insti
ta gentiliū interficeret. due mulieres

velate sunt natos suos circumcidisse: quos
infantibus ad vbera suspensis. cum pu-
blice per ciuitatem illas circumdixissent
per muros precipitauerunt. Alij vero ad
proximas coeuntes speluncas et latent
sabbati diem celebrantes. Cum indicati
essent cuidam Philippo preposito An-
thiochi flammis succensum sunt.

De matre occisa cum septem filiis.

Tertio apparet crudelitas An-
thiochi in matris et septem fi-
liorum occisione. Erat virgo mater quidam
septem filios habens: et ut dicitur. 2.
ad Machabeorum. 7. c. Dux crudelis An-
thiocho compelleretur: ut contra patrias
leges carnes porcinas comederent.
maior natus dixit. Parati sumus mori
magis quam patrias et dei leges perari
cari. Iratus Rex iussit sartagine et
ollas eneas succendi eorum qui sic locu-
tus fuerat amputari linguam: et cutem
capiti abstrahi: sumas quoque manuum
et pedum percuti: ceteris eius fratribus
et matre inspiciebatur: sicque in sartagine
torqueri: donec moreretur. Interque non
ceteri una cum matre se hortabantur
mori fortiter. Post et secunda similia
tormenta patiens extirpatus est: qui in
ultimo constitutus dixit. Tu quidem
sceleratissime in patri vita nos perdis
sed Rex mundi defunctos nos per suis
legibus in eterne vite resurrectione su-
scitabit. Post istum tertius illuditur: et
linguam postulatatus cito protulit: et ma-
nus constanter extendit: et cum fiducia
ait. Ex celo ista possideo: sed propter dei
leges nunc hec ipsa despicio: quoniam
ab ipso ea mihi receptura spero. cunctis
admirantibus adolescentis constantiam
expirauit in tormentis sartaginis: sic

et alij. Uerat iam quartus similibus
cruciatibus. Deinde quintus. et tandem
sextus: que dum ageretur: mater sapien-
tia repleta: cogitationi semine masculinum
animum inserens: dicebat ad fi-
lios. Nescio qualiter in utero meo
apparuitis: neque enim ego spiritum
et animam donavi vobis et vitam: et sin-
gularum membra non ego ipsa concepisti:
sed mundi creator qui formauit hominum
natiuitatem: qui hominum inuenit ori-
ginem: et spiritum vobis iterum in miseri-
cordia reddet et vitam: sicut et nunc vos
metipsum despiciatis propter legem eius
Remanente adhuc septimo iunior
multa pollicebatur Anthiocho: ut dei
leges contineret: suadebatque matri:
ut ad hoc illum induceret. Que incli-
nata ad filium hebraica lingua dice-
bat. Fili mi miserere mei: que te in utero
nouem menses portavi: et lac triennio
dedi et alui: et in etatem istam perduci
aspice celum et terram: que omnia fecit
deus illi honora: et cum fratribus mori
non timeas. At adolescentis animosior
factus: exclamans dixit. Quem sustineris
non obedio precepto regis: sed precepto
legis: que nobis data est per Moysen
Tu homo qui inuentor omnis malicie
factus es: non effugies manu dei. que
acrius indignatus tyrannus: et istum
in domino confidetur: inter dura tormenta
compulit mori. Nouissime post filios:
et mater supplicis consumata est.

De horribili pena et plaga Anthiochi crudelis. Cap. 2.

Non est abbreviata manus omni-
um que tandem iniquos et malos ho-
mines persternit fortiter et humiliat.
Ecce Anthiochi exemplum: vitam huius

k

rei nobis aptissime pandit. De ipsi
q̄ penaltate in hoc secūdo capitulo
erit differendum: de quo tria consi
deremus.

Primo plagam.

Secundo noticiam.

Tertio penitentiam.

Primo cōsideremus Anthiochi
plagā: vt. n. scribit. z. Macha.
9. c. Cū rediret de Perside 7 frigia
spirans animo cōtēdit hierosolimā
redire: illaq̄ dolere funditus: dicens
velle illam cōgeriē sepulchri iudeorū
esse factuz. Sed qui vniuersa aspicit
oñs: percussit eū insanabili plaga: ap
prehenditq̄ eū viris dolor visceruz:
7 amara intestinoz tormēta in super
contigit illū in impetu eātē de curru
cadere 7 in graui collisione cōporis
membra vexare: facteq̄ sunt carnes
eius 7 mibus scaturientes: et fetore
nimio vulnez grauabaf exterius.
Et q̄ pauloātē sydera celi cōtingere
se arbitrabaf: eū nemo poterat p̄p̄
intollerātiā fetoris portare.

Secundo cōsideremus Anthiochi
noticiā: vt ait Grego. Oculos quos
culpa claudit: pena aperit. Ideo sic p
cussus Anthiochus cepit ad sui agni
tionē venire: nō valēs 7 ipse sui ipsi
ferre fetore: piter 7 dolore. dicebatq̄
Justū est scditū esse deo: 7 mortalez
nō paria sentire de deo.

Tertio cōsideremus Anthiochi pe
nitentiā. In tot vtq̄ vexatōib⁹ An
thioch⁹ penitentiā egit: s̄ infraduolā
q̄a vt dicit Bonanētura in. 4. di. 14.
Dolebat de peccatis suis: non p̄pter
diuinū amorē: sed p̄pter penā quam
sibi p̄pter sua delicta iminere conspi

ciebat. Ideo dicit textus. z. Macha.
Uerbis orabat autē sceleratus dñm:
a quo non erat misericordiā consecu
turus: 7 ciuitatē ad quā festinās ve
niebat: vt eam ad solum deduceret
optabat liberam reddere: 7 Judeos
equales Atheniēsisbus faciūz pollice
bat: p̄mittēs ad huc templū: q̄ p̄us
expoliauerat: ornaturuz optimis do
nis: 7 multiplicatur sacra vasa: 7 Ju
deum esse futuruz. Tamē cū a deo nō
acceptaret oratio eius: homicida et
blasphemus: pessime percussus p̄gre
in mōtib⁹ miserabili obitu vita su
auctus est.

De gñali punitiōe hominū cru
deliū: qui qualia fecerunt: italia passi
sunt. **Cap. tertiu**

Crudeliū hominū culpā inue
tus est de⁹ gñaliter: vt in plu
ribus adeo moleste tulisse: vt crude
liore p̄a eos acerbissime mactauerit
Nec solū Anthiochus p̄ crudelitate
punitus est: s̄ 7 etiā quasi innumeri
sui similes: exterminati sunt de terra
viventium. Ideo in hoc misterio
adducemus q̄ pluriū exempla: vt sic
dephendamus gñaliter crudelitātē
erosam deo: qui cū sit natura miseri
coris 7 pius: aduersus crudeles tamē
efficit durus 7 rigidus. Scribitur q̄
Judici. i. c. q̄ Adonibesech crudelis
captus a Judeis in bello: cecis sūmi
tatibus manuū eius atq̄ pedū dixit
Septuaginta Reges āputatis sūmi
tatibus manuū ac pedū: colligebant
s̄ mēla mea cibo: reliq̄as: sicut feci:
ita reddidit mihi de⁹. De Ciro rege
crudeli refert Justin⁹ q̄ postq̄ ado
lescētiā filium Thamiria Regine

Massagetarum cum tertia parte copiarum
deceperunt simulato metu: quasi fugientes:
et instructa castra vino epulisque dele-
ruissent: insecissetque a matre thamiri
superatus: ita quod ducenta millia parum
stimul cum i Rege deleta fuere: et tate
cladis nec nuncius superstit. Ipse ca-
put apud utrumque in vitem humano san-
guine plenum, iussit Regina confici di-
cens. Sacia te humano sanguine quem
30. annis sitisti. Narrat Suetonius de
percussoribus Cesaris: quod nullus fere
triennio superstit: nullusque naturali morte
obijt: nam pars naufragio: pars prelio
defuncta est. Quidam se illo pugione
quo Cesar vulnerauerat occiderunt
ut apte monstrare: cedere illam nec deo
nec hominibus placuisse: viginti namque
et tribus vulneribus confossus Cesar
occubuit. anno. 56. etatis sue. Nero
6. Romanorum Imperator: qui ut scribit
Plinius. lib. 7. de naturali historia.
Natus est promissis pedibus et crude-
lissimus ac viciosus valde fuit. post
multa facinorosa audiens Sergium
Sulbam a militibus in hispanijs: ubi
propter erat: Imperator electum: cum Sue-
torum tribunos et centuriones de fuge
societate temptavit: et nullum habuit sibi
consentientem nocte misit per amicos et nil
sibi renuntiabant ab aliquo: ipse cum
paucis hospitibus singulorum adiit: rursus
clausis omnium foribus nullo respondente
in cubiculum redijt. Respexit deinde per-
cussorem cuius manu ipse periret. sed
nemine reperto. ego inquit nec ami-
cum habeo nec inimicum. et accurrit
ut se precipitaret in Tiberim. si renoca-
to impetu: cum iam nox iret in dies
equum ascendit quatuor solis comitibus.

tibus. deinde cum ad diuerticulum ventum
esset circa quartum milliariu dimissis
equis per vepres et arundines semitaz
agere nec non strata sub pedibus veste
ad primam villam euasit: diuertitque
in puulam calam. et cum fames et sitis
eum inuaderet sordidum panem sibi ob-
latum spreuit. bibit tamen aliquotulum aque
tepide inter moras precepit se hostem
a Senatu iudicatum. et queri ut puni-
atur more maiorum. Interroganti qualem
id pene genus esset cum diceretur secundum
Eutropium nudum hominis ceruicem furce
inseri per publicas vias duci et corpus
virgis ad necem cedi. et de saxo precipi-
tari cointerritus duos acutos pugiones
arripuit. orauit ut aliquis se ad mortem
capessenda inuaret extemplo iam pro-
pinquabant equites quos per clamorem
propinquos sensit quibus preceptum erat
ut eum viuum traherent. quod ut sensit
ferrum iugulo apposuit ad quartum
ab vrbe lapidem. et cum semianimus
adhuc esset inuicem Centurioni. et
penula ad vulnus posita in auxilium
se venisse simulati. quod sero dixit nero
et hec est fides et in hac voce defecit
33. anno etatis. et anno. 14. Imperator secundum
Horatium et Eutropium. Domitianus
Imperator propter suam crudelitatem iusto
iudicio dei a cubicularijs suis septem
vulneribus occisus est anno etatis. sue
45. ut diximus in sermone de cog-
nitione superbie. Legitur de Agnoscico
Rege qui fuit arriana heresi infectus
et per hispaniam et Africa persecutus est
christianos et multos martires fecit. et
confessoribus linguas abscidit. qui ut
Isidorus narrat abscisis linguis per se
de loquebantur. ut etiam ponit. E. de
k z

officio p̄fedi p̄torio Africe q̄ tādē
cūctis effusis viscerib⁹ mirabilē vitā
finiuit. Suatus crudelis in multas
incidens calamitates seipsū occidit.
Judas impius despat⁹: laqueo se su
spēdit. Iherodes ascalonita q̄ innocē
tes occidi fecit: p̄ tāta cede puulorū
suspectos h̄is filios. Alexadrū. scz et
Aristobolū: vt dicit Mag. in hist. heb.
quasi eū interfici pcurassēt vt ipsi re
gnarēt illos occidi fecit. Septuagesī
mo x̄o āno etatis suae in quissimam
egritudinē cecidit: Naz febre valida
purigine corporis colli cōtinuis tor
mētis: pedū inflatōe: h̄mescētib⁹ te
sticulis intollerabili fetore crebro ha
nelitu: et interruptis suspirijs torque
bat. a medicis x̄o in oleo posit⁹: inde
quasi mortuus est ablat⁹. Sciēs autē
Iudeos cū gaudio mortē suā expe
tare: nobiliores viros ex omni iudea
colleatos in carcē posuit. Dixitq; So
lome sorori suae. Scio iudeos de mor
te mea gauisuros: s̄ potero h̄re mul
tos lugētes: s̄ cū spūm enusero: cun
ctos occidas: quos in custodia seruo
vt sic oīs Iudea me defleat inuita:
et vt dicit Iosephus in. i. 7. ātiq̄tatuz
gladio q̄ pomū purgabat: se pemit
Sunt et alia innumera quasi exēpla
h̄mōi: que nos breuitatis cā tacem⁹
Comemorauim⁹ autē que supra posi
ta sūt: vt ex illis p̄cipiam⁹: quātū deo
displicet seuitia atq; crudelitas: s̄ ple
riq; falso in semetipsis gloriā et di
cunt: hoc vitio se fore mūdatos: q̄b⁹
nos respōdem⁹: q̄ etiaq; absq; hūani
sanguinis effusioe: crudeles multi in
diuinis eloquijs appellāt. Et primi
sunt p̄rimos odiētes: p̄ q̄bus dicit

Johes in canonica. c. 3. Dis q̄ odit
frēm suū homicida ē. Secūdi sūt p̄xi
mis deēhētes: de q̄b⁹ dicit. 6. q. i. c.
Sūma iniquitas. Sūma iniquitas est
frēs detrahē et accusare. Dis enim q̄
deēbit fratri suo: homicida est. Tertij
sūt diuites paupes nō pascētes. Vñ
86. vi. c. In singul. c. i. Dāse. Dāse
fame moriētē: si nō paueris occidisti
Quarti sūt executores testamētōz q̄
relicta ad pias cās cū p̄nt: nolunt ec
clesiis et paupib⁹ dare: cōñ quos scri
bit. i. 2. q. 2. c. Qui oblatōes. Qui ob
latōes defūtorū: aut negāt ecclesiis:
aut difficile reddūt: tāq; egētū nece
tores excōicē. Quinti sunt filij p̄
tib⁹ nō s̄cūciētes: p̄ q̄b⁹ dicit Ap⁹.
i. Thi. 5. c. Si q̄s suorū: et maxime do
mesticorū curā nō hēt fidē negauit et
est infideli deterior. Et vt breuiter con
cludam⁹: om̄s q̄ p̄rimos iniuste p̄se
quūt: illisq; sūt infesti: homicide cru
deles nūcupāt: sicut p̄ de pe. vi. i. c.
Ihomicidiū. c. homicidiōz. c. Tria sūt
ḡna. Scim⁹ q̄ clemētes et p̄ij: q̄tenus
crudelitate reiecta dignos reddam⁹
nosip̄os ad h̄ndā hic gratiā: et in fu
turo sempit̄nā gloriā: in q̄ viuūt et re
gnat de⁹ p̄ oia seclā se. Amen.

**Sermo decimū octauus d̄ cogni
tōe dei et de debito sibi exhibedo ho
nore ac cultu.**

Quoniam de⁹ oculis corpis
n̄ videt: q̄a remotissim⁹
est a sensu: vt docet Ari.
in p̄logo metha. In va
rias noxiasq; opinionēs errorū hōies
dilabūt: et aut negāt esse deum: aut

deos plures cōfingūt: aut ea que de diuinaz psonaz pluralitate fz fidei traditionē dicant acceptare nolant. Inde fit vt diuinus cultus minuat: neq; debita exhibeat reuerentia ipsi deo: quare in hoc sermone de deo glorioso merito ptractādū censui: vt sic eum agnoscētes: maiestatz eius honore debito psequamur. In supiorib; nāq; de timore suoz iudiciorū diximus: amodo hō circa honorem qui sibi debet a nobis insudabimus. De deo igit tradaturi: tria misteria elucidare conabimur.

1° Primū dicat cognitiōis gñalis.

2° vnitatis essentialis.

3° trinitatis psonalis.

De gñali cognitiōe dei.

Cap. p^mum.

Hortādi sunt omnes homines mundi: vt deum cognoscē stu-
deant: quia sine cognitiōe dei: cetera quoq; que grandia extimari possūt parua sunt 7 vilia: ex quo de? 3° here-
mie. q. c. dicit. Non gloriē sapiens in sapientia sua: nec diues in diuitijs suis: nec gloriē fortis in fortitudine sua: sed in hoc gloriē qui gloriatur scire 7 nosce me: quia ego sum dñs. Verūtamen qdā deuz esse minime credunt: de qbus dicit Damascus. In tātum preualuit pñciosa hominum malicia: vt dicant nō esse deum. De his loquitur sic Tullius in primo de natura deoz. Quidāz dixerūt totaz de dñs immortalib; opinionē eē factā ab hominibus sapientib;: reipublice cā: vt quos ratio non posset eos ad officiaz religiō duceret huiusmōi salutaris sedatores: qd aliud q̄ fatuos

dixerim. Cogitare nāq; vel dicē deū nō esse: non nisi ex stulticia puenire potest. Ideo psalmista in q̄t. Dixit insipiens in corde suo nō est deus. Et 3° here. 4. dicit deus. Stult^o popul^o meus me nō cognouit: filij insipientes sunt 7 vecordes. Quare aut stulticia sit cogitare q̄ nō est deus apparz ex hoc q̄ rōabiliter q̄libet potest si velit cognoscere deum esse ppter quinq; specula que deū esse apertissime manifestant.

1° Primū dñ nālis legis illuminatio.

2° scripture testificatio.

3° mundi productio.

4° creaturaz ordinatio.

5° omnīū desideratio.

De naturalis legis illuminatiōe in cognitiōe dei.

Primū speculū in quo lucet vi-
tas diuini esse dicat naturalis legis illuminatio. Ab ipso vtiq; sumo patre accepimus naturalem legem qua q̄libet rōe vñs cogscere potest q̄ deus est. Nam posito q̄ aliquis mox natus exponeret nutrireturq; aut in mari a marinis beluis. aut in silua a feris indomiti. nec vidēt vnq; vel audiret quicquā de deo dici q̄ p mū ad ānos discretōis attingeret ex lumine rōnis naturalis cogsceret q̄ deus est lz in p̄ticulari errare posset credens deum esse aliquaz creaturā hec omnia pbanē erroborāt vidis 7 testimonio sapientuz. In q̄t Aug^o in li. de ci. ad sp̄trum. Nihil tātum nouit mens quātum deum esse 7 se 7 Damascenus. Cognitio existendi deum nobis naturaliter inserta est. 7 Iuligo de sancto victore. Sic de?

k 3

cognitionē suam in homine tēpauit
vt sicut qd esset nō posset cōprehēdi
ita qd esset nō posset igrari. et Cicero
li. i. qstionū tusculanaz. Nemo ho-
minū tā imānis: cui? mētē nō imbue-
rit diuinitatis opinio. 7 idem li. pmo
de legib. Nulla gēs est tā imāsueta
tam fera: que nō etiam si ignoraret
qualem habere deum debeat: nō tñ
habēdū sciat. Ex hoc idem li. i. d nā
deoz ait. Prothogoras iussu Athe-
nienū vrbe 7 agro exēminatus est:
libzq; eius combusti sunt: ppter hoc
q; hoc cōmune verū in dubiū reuoca-
uerit. In. z. vō d nā deoz dicit. Nā
nisi cognitū incōphēlūq; animis idē
haberemus. s. q; deus est: nō tā stabi-
lis eius opinio pmaneret nec pfirmā-
re diuturnitate tēporis: sed vna cuz
secul' etatibzq; hominū inueterarec
**De testificacōe scripture in cog-
nitione dei.**

Secundū speculū in quo cogno-
scere possum? q; deus ē dicat
scriptura testificatio. Omnis quippe
scriptura veriusq; testamenti deū esse
pdicat: de quo sic incipit pncipio ge-
nesis. In pncipio creauit de' celuz
7 terram. 7 vsq; ad finem magnalia
dei clare pclamāt. Ineq; op' est sin-
gula recensere: que de deo cōtinent
in illa: cuz vt diximus tota circa dei
viventis misteria stupenda versetur.
Doctores insup sancti illius scripture
interp̄tes eruditissimi: de deo gliose
loquūt: quoz aliqua dicta hic inter-
ponēda duxi. Inq; Cassiodor' sup
psal. illum. Magnus dñs 7 laudabi-
lis nimis. Deus est vtrius inexplicabi-
lis: pietas incōprehēbilis: sapientia

ineffabilis: cuius vera diffinitio est:
finem in suis laudibus nō habere. et
Boetius li. de trinitate. Deus est esse
pulcherrimū fortissimūq; vere vnuz
in quo nullus numerus nullū in eo
aliud: preter q; id qd est. 7 Anselm'
in p̄sologion. De' est pulchritudo
que nō videt: odor qui olfactu nō p-
cipit: sapor qui nō cognoscit: bōitas
que non sentit. 7 Gregorius in mo-
ralibus. Deus est viuificatrix virtus:
causa causarū: vita viuētū: rōna
biliū creaturaz. 7 aug. li. i. de libero
arbitrio. Deus est quo nil sup' esse
stat: eternus incōmutabilis. 7 aug.
is. d trinitate. Deus est: q; est omnū
potētissim': speciosissim' beatissim'
quem mori mutari corrūpi ē impossi-
bile. 7 Aug. li. de vera religiōe. De'
est incōmutabilis natura pma vita:
pma essentia: pma sūstātia. 7 Aug.
s. de trinitate. c. z. Deus est sūstātia
vel vt meli' dicat essentia: cui ipsuz
esse maxime ac vssime cōpetit. Nō
hic q; nomen sūstātie fm cōmunez
hominū acceptōz a sūstāndo videt
dici fm Aristo. in p̄dicamētis. 7 fm
hoc sūstātia grece vsia dicit: qd sūstā-
tit. Corpus autē qd sūstātit sūstātia
dicit: vnde cū forma pura que deus
est: nulli sūstātit: p̄prie sūstātia dici
non potest. Vtuz absolute nomen
sūstātie sumit: fm q; dicit q; sūstātia
qd nō est ab alio: sed semp ex hoc est
qd' p̄prie intra se x̄tute cōsistit: 7 sic
potest dici cā pma sūstātia. Vñ Auicēna
li. 8. c. 4. Quāuis refugiam' de deo
dicere: nomen sūstātie: nō tamē intē-
tionem: cui? intentio est res habens
qdditatē stabilem: cuius esse est esse:

quod non est in subiecto corpe vel anima.
 et propter hoc dici potest ista: Melius
 tamen dicere essentia: sicut enim ab eo
 quod est scire dicere scientia: ita ab eo quod
 est esse dicere essentia: et quia ille ma-
 xime est qui dicit. Ego sum qui sum
 Ideo proprie dicere essentia sicut Hiero.
 et Damascenus papa quoniam ipse est origo
 et principium essendi: et quod est: a quo est:
 quicquid est secundum Algazelem. 2. metha.
 Et quia nostrum esse comparatione illius est non
 esse: sicut dicit Plato in thimeo. phi-
 etiam quod recta in hac parte mentem tenuerunt
 de deo magnifice multa dixerunt.
 Auicenna. 8. metha. sic autem. Deus est bo-
 nitas pura in desiderio omnium. Et
 Cicero in primo de natura deorum. Deus est
 quo nihil beatius: nihilque bonis omnibus
 affluetius excogitari potest. et in. 2. de
 natura deorum. Deus est natura prestantis
 quo nihil est melius. et Albumasar in
 maioribus introductionibus. Deus est
 mouens omnia immobilis incorrupti-
 bilis altissimus: cuius nomen est benedi-
 ctum et exaltatum exaltatione maxima
 et Aristoteles in primo de celo et mundo.
 Deus est apud quem est vita fixa: se-
 piterna in secula seculorum: que nec finit
 nec deficit: et 12. metha. Deus est no-
 bilissimus omnium entium: et nihil eo
 nobilius.

De mundi productione ad cognitionem
 dei.

Tertium speculum quo cognoscere
 poterimus deum esse dicere mundi
 productio. Nam productum hunc mundum
 credimus ab aliquo potente sapiente
 optimoque artifice: hic autem esse non
 potuit nisi deus. Nam si cuncti reges
 et philosophi: quotquot fuerunt: et erunt

conuenirent in unum: nec minimus
 fluxus producere possent de nouo. Ido
 ait sapiens. 14. c. sapientie. Magnitudi-
 ne speciei et creature: potest creator
 eorum cognosci. et Augustinus. li. ii. de ci. dei
 inquit. Exceptis prophetis vocibus mundus
 ipse ordinatissima sui mutabili-
 tate et mobilitate: et visibili omnium
 pulcherrima specie: quodammodo tacite
 et factum se esse: et nisi a deo ineffabi-
 liter atque inuisibiliter se fieri potuisse
 proclamaret: et Augustinus. li. io. confessionum.
 Interrogavi de deo meo celum solem
 et lunam et stellas: et respondere mihi.
 neque nos sumus quod quæris et dixi omnibus
 quod circumstant fores carnis mee: dicite de
 deo meo aliquid: et exclamauerunt voce
 magna. Ipse fecit nos. Interrogatio
 mea intentio mea: et responsio eorum
 species eorum: et de hoc Job. 12. c. In-
 terroga iumenta: et docebunt te: vo-
 latilia celi: et indicabunt tibi: loquere
 terre: et respondebit tibi: et narrabunt
 pisces maris. Quis ignorat quod hec omnia
 manus domini fecerit. Et adiant. 2. li.
 primo diuini. in istis. Orpheus inquit vetu-
 stissimus poetarum dominum deum verum et
 magnam primogenitum appellat: eo quod
 ante ipsum nihil sit genitum: et ab ipso
 cuncta sint generata.

**De creaturarum ordinatione ad co-
 gnoscendum deum.**

Quartum speculum in quo omnes
 creature inuestigare deum esse dicere
 creaturarum ordinatio. Omnia enim que
 sunt in vniuerso: in tanta rerum varietate
 ordinata sunt: ita quod Aristoteles. dicit in. 12.
 metha. Nihil naturalium aut in celestibus
 aut in terrestribus est sine ordine. vi-
 demus namque contrarias naturas ignis
 k 4

et aque aeris et terre: in vnius mundi
conservatione adinuicem uenire: et idisso
lubiliter permanere: videmus corporum
omnium ordinatissimos motus: vide
mus res insensibilium regulatissimos
ad suos effectus: innumerabiles modos
videmus corpora superiora in hec inferi
ora influere et unde tanta in omnibus rebus
mensura: certe ab ipso deo de quo Ap^{us}
ad Ro. 12. c. ait. que a deo sunt ordi
nata sunt. Ideo et Arist. i. meteororum
.c. 5. ait. Ordinatio eorum que sunt in
mundo est ex dispositione primi principis:
id est deus gloriosus.

**De desideratione omnium in cogni
tionem dei.**

Quintum speculum in quo deus
esse deprehendimus? dicitur omnium
desideratio. Impossibile namque est esse
aliquid in appetitu: siue nature: siue ra
tionis: quoniam illud sit. Impossibile est quod
grauia tenderent deorsum nisi esset
centrum. Impossibile est quod flumina
mouerentur ad mare: nisi esset mare.
Impossibile esset quod animalia peterent
cibus: si non esset cibus: quia in .z. de celo
et mundo dicitur quod natura non facit aliquid
factum vanum: et in .2. de anima. si non
nihil facit frustra. Sed homines appetunt
cognoscere veritatem et habere bonitatem
ergo oportet quod sit aliquid verum cognoscibile
quo cognito mens humana quiescat:
et aliquid bonum diligibile: quo adepti
nil ulterius desiderare queat. Sed hoc
in nulla creatura inueniri potest. ergo
oportet ponere deum esse. Sed insul
tant quidam nobis asserentes non esse
opus tam proluxa disceptatione ostendere
ut deum esse mostret. Credimus autem
hoc: et firmiter id tenemus: sed utinam

non sint de numero illorum: de quibus
dicit Ap^{us} ad Titum. i. c. Constat se
nosce deum: factis autem negat: cum sint
abominati et increduli: et ad omne
opus bonum reprobi. Si deum esse co
gnoscunt omnium: ubi eius obe
dictia et suorum obseruationia mandatorum.
Si deum credunt omnipotentem et iustum
ubi timor eius. Si deum suum benefactorem
existimant: ubi laus et gloria: ubi gra
tiaz actio. Quod dānabilis et fatua mul
torum cecitas: qui dicendo domine domine: sal.
uos fieri se putant. his dicit. Math. i.
7. c. Non ois qui dicit mihi domine domine:
intrabit in regnum celorum: sed qui fecerit
voluntatem patris mei: qui in celis est.

**De his qui plures dicunt esse deos:
ad convincendum eos unum tantum esse
deum.**

Cap. secundum.

Qontra eos qui plures esse deos
dicunt: in hoc secundo misterio
viriliter insistendum est ut plenam habeamus
de deo noticiam. Nam parum
esset credere quod sit deus: nisi quod et vnus
tantum sit confiteamur: et simpliciter
pureque hoc sit acceptandum: tamen ad vin
cendos incredulos probare nitimur:
quod deus est vnus quinque modis.

Primus dicitur contrariorum solutio.

Secundus scripturarum testificatio.

Tertius theologorum ratio.

Quartus gentium et philosophorum confessio.

Quintus idolatrum supersticio.

**De cognitione vnius dei ex co
trariorum solutione.**

Primus modus quo probamus
quod deus est vnus dicitur contra
rium solutio. Nam qui deos plures
esse volunt: arguunt tripliciter. Primo
sic ex .z. topicorum habet quod plura bona

sunt meliora paucioribus: sed plures
dij sunt plura bona. ergo melius est
esse plures q̄ vnū. Sed s̄m Ansel.
Omne q̄d est melius circa deum est
ponēdū ergo non est ponere plures
deos Secūdo arguit: q̄a Ap̄o dicit
i. ad corin. 8. c. Si q̄dē sunt dij multi
et domini multi. Tercio arguit: q̄a
vnū q̄d p̄fectū est: cum pōt pducē
sibi simile: sed diuina essentia est p̄fē
dissimilis: ergo pōt essetia sibi similez
pducere: sed esse et posse in diuinis
idem sunt s̄m Dionysiu: ergo essetia
diuina pducit aliam essetia: et alia
alia in infinitum. Sed ad primū
argumētū respōdet Bona. in. io. di.
2. q̄ dictū phi. habet veritatem in
bono creato et finito: q̄d rōe sue fini
tatis recipit bonitatis augmentū p
additionem alterius boni. si nō autē
intelligi potest de bono infinito q̄d
augeri non potest. Ad secūdū dicit
Bona. 4. di. i. q̄ hoc nomen de⁹ su
mis tripliciter.

Primo nūcupatiue.

Secundo adoptiue.

Tertio naturaliter.

Ap̄o ergo dicit q̄ sūt dij multi nūcu
patiue: vñ ad philipenses. 2. c. dixit
Ap̄o de gulosis. Quoz deus venter
est: et de amicis dei dicit psal. Ego
dixi. dij estis et filij excelsi oēs. Ad 3.
obiectū dicit Richard⁹ in. i. di. 2. q̄
illud q̄d adducit de pductōe similis
intelligendū est in gñabilib⁹ et coru
pribilibus: neq̄ p̄pterea iudicamus
solem imperfectū: quia non pōt aliū
solez generare nec āgelū: q̄a nō pōt
generare aliam angelum.

De cognitione vnius dei ex scri

pturāū testificatione.

Secūdus modus quo pbam⁹
q̄ deus est vnus dicit scriptu
rarū testificatio. Inspiciātur oēs scri
pture ta n veteris q̄ noui testamēti
et inueniemus q̄ deus vnus vndiq̄
p̄clamat: vñ Exo. 20. nō hēbēt deos
alienos: et Deutero. 3. c. Nō est alius
de⁹ neq̄ in celo neq̄ in terra. et Deu
tero. 4. Scito et cogita in corde tuo:
q̄ dñs ip̄e sit deus in celo sursum et in
terra deorsū: et nō sit ali⁹. et Deutero. 9
Audi Israhel dñs de⁹ tuus vn⁹ est.
et Deutero. 22. Videte q̄ ego sū sol⁹
et nō sit ali⁹ de⁹ ex me. 7. 2. Re. 7. c.
Magnificat⁹ es dñe de⁹: q̄a nō ē s̄tis
tui: neq̄ ē de⁹ ex te. et 4. Re. 9. c. Tu
es de⁹ sol⁹ omnīū Regū terre. et 2.
parali. 2. c. Magn⁹ ē dñs de⁹ noster
sup oēs celos. et Judith. 9. c. Tu es
deus et nō ē ali⁹ preter te. et David
psal. 7. Quis deus preter dom nū:
aut quis deus preter deum nostrū
et psal. 71. Benedictus domin⁹ deus
qui facit mirabilia magna solus. Et
psal. 82. Tu solus altissimus in omni
terra. Et psal. 85. Magn⁹ es tu. et
faciens mirabilia: tu es deus solus.
Et Sapiens Ecclesiast. i. Vnus est
altissimus creator omnipotēs. Rex
metuendus nimis. Et Ecclesiast. 26
Non est alius deus nisi tu. Et Isaie
41. Ego dominus prim⁹ et nouiss⁹
mus. Et Isaie. 45. caplo. Ego dñs
et non est alius: et extra me non est
deus. Et idē habetur de sūma tri. et
si. catho. ca. i. et. 23. di. c. Qui ep̄s.
et 45. di. ca. De iudeis. et p̄ma. q. i. c.
Ibi qui. et caplo I Paulianiste. et. ii. q.
3. ca. Ad mensam. et. 22. q. 4. caplo

Si 1s. 7. 24. q. 1. c. 2. loquit. 7. 26. q. 6. c. 12. licz. 7. 22. q. 5. c. 3. Puto.

De cognitione vni⁹ dei ex theologoz ratione.

Tertius modus quo pbam⁹ q^d deus est vn⁹ dicit^r theologoz ratio. Sūt apud theologos. 5. rōnes p̄cipue: q̄b⁹ cōcludit^r q^d deus est vnus.

Prima dicit^r potestatis.

Secūda caritatis.

Tertia intellectus infinitatis.

Quarta bonitatis.

Quinta causalitatis.

De p̄ma rōe theologoz scilicet potestatis dei ad ostēdēdā dei vnitatē.

Prima rō dicit^r potestatis quā ponit Bonauē. di. 2. i. dicens Stat enim ista: q^d deus sit omnipotētissimus. q̄ poterit facere q^d omnis alia potentia a sua nihil possit: ergo si sunt duo dī dīuersi in natura: hoc potest vnus facere de altero: q^d alter nihil possit: 7 econuerso sed cui potētia potest auferri nō est deus. q̄ non sunt duo nec plures dī. Hāc rōnem tangit Lactāti⁹ in p̄mo li. diuī. insti. dicens. Sit igit^r nostri op̄is questio illa cōsequens atq³ secūda. Utrum potestate vnus dei mūdus regatur an ne multoz: nemo ē q̄ deū sapiat rationēq³ secum putet: q̄ nō vnū esse intelligat: q̄ 7 cōdiderit oīa: 7 eadez qua cōdidit v̄tute modere^r: q^d enim multis opus est ad mūdi regimē sustinēdū: nisi forte arbitremur: si plēs sint: minus habē singulos nernoz atq³ viriū: q̄ qdē faciūt bī q̄ multos esse volunt: q̄a necesse est imbecilles eē si qdē singuli sine auxilio reliquoz

tante molis gubernaculū sustinē nō possunt: deus autē qui est eīna mēs ex omni vtiq³ p̄te p̄fecte cōsumateq³ v̄tutis est: q̄d si x̄um sit: vnus sit ne cesse est: potestas enim vel v̄tus absolute retinet suā p̄p̄iā firmitatē. Id autēz solidū est existimādū: cui nihil decidere. Idēo p̄fectū cui nihil possit accedere. hec ille.

De secūda rōe theologoz. s. caritatis ad ostēdēdā dei vnitatem.

Secūda ratio ad vnitatē dei ostēdēdāz dicit^r caritatis: que ponit ab eodem Bonauē. vt. s. Nā si sūt duo dī diuersi quoz vterq³ ē sūmū bonū: aut vnus diligit alteruz vt diligendus est: aut non. si sic cum vterq³ sit sūmū bonuz: vterq³ diligēdus est amore fructiois. ergo vterq³ fruit altero: s̄ q̄ fruit alio bono a se: indiget illo. ergo vterq³ est indigēs ergo neuter deus: si vnus nō diligit alium. ergo nullus deus.

De tertia rōe theologoz. s. infinitatis intellect⁹ ad ostēdēdā dei vnitatem.

Tertia rō dicit^r intellect⁹ infinitatis: hanc ponit Eco. di. 2. p̄mi dicens: q̄a intellectus diuīn⁹ est infinitus. Intellect⁹ diuīnus cōḡscit qdēq³ intelligibile p̄fectissime: q̄tūz est intelligibile in se. Si sunt duo dī sunt. A. 7. B. a. ergo cognoscat. b. p̄fectissime quātū. b. est cognoscibile. s̄ hoc est impossibile: q̄a aut cognoscat b. p̄ essentiam. b. aut nō. si nō. 7. b. est cognoscibile p̄ essentiam. ergo non cognoscat. b. p̄fectissime: quātū. b. s̄ cognoscibile: si nihil. n. cognoscibile p̄ essentiam p̄fectissime cognoscat:

nisi cognoscat p essentiam suaz: vel per aliqd pfectius includēs ipsaz esse-
tiam: q̄ sit ipsa in se. essentia autēz. b. in nullo pfectius includit q̄ in. b. q̄a tunc. b. non esset deus. Si autem co-
gnosceret. b. p essentiam. b. q̄ actus ipsius. a. est posterior naturali essetia ipsius. b. 7 ita. a. non crit dē q̄ act⁹ ipsi⁹. a. sit posterior ipso. b. probo: q̄a omnis actus cognoscendi qui nō est idē obiecto: ē posterior obiecto: neq̄ .n. prior: neq̄ simul natura erit act⁹ cum obiecto alio ab actu: quia tunc ad⁹ posset intelligi sine obiecto sicut econuerso.

De quarta ratione theologoz. s. bonitatis ad ostēdēdā dei unitatē.

Quarta ratio dicit bonitatis. hec est Tho. li. pmo cōtra gen-
tiles. c. 42. ubi ait. Impossibile ē esse duo summe bona: quia qd p supabū dantiam dicitur vni soli convenit. s. deus est sumum bonū. ergo ē vnus solus.

De quinta ratione theologoz. s. salicet causalitatis ad ostēdēdā dei unitatem.

Quinta ratio dicit causalitatis que ponit a petro de Aquila. di. 2. pmi. dicit enim sic. Idonat q̄ sint duo dī: 7 vnus velit Petru pro ducere: 7 alius non: aut id Petrus pro ducetur: aut non: si sic. q̄ ille qui non vult non crit deus. si non. ergo ille qui vult non erit deus. Si dicas q̄ pepigere pacta: 7 ita sint concordēs non valet: quia eiusdem effectus nō possūt esse due cause totales in eodē ordine cause: s. infinita potentia ē cā totalis effect⁹ in ratione cause pme.

ergo zc.

De cognitione vnus dei ex gen-
tiliū 7 philosophoz cōfessione.

Quartus modus quo pbam⁹ q̄ deus est vnus: dicit gētiliū 7 philosophoz cōfessio. dicit enim **V**adantius libro pmo diuinaz insti-
tationū. i. Poete q̄uis deos carmini bus ornauerint: et eorum res gestas aplificauerint sūmis laudib⁹ sepi sū me tamen cōfiteat spiritui: vel mēte vna contineri regi q̄ omnia. 7 aug. li. 8. de ci. dei inducit **S**latonez qui ait. Deus est vnus verus 7 optimus q̄ cūda precellit. 7 **A**risto. 8. physico. Unū inq̄t mouēs magis q̄ multa oportet existere. 7 in. iz. metha. Un⁹ inq̄t dominatus et vnus princeps. 7 **V**adantius libro pmo diuinaruz insti. i. Postq̄ enumerauit opiniones **T**aletis milesti **P**idagore **A**naxagore **A**ntiscenis **E**leantis **E**risippi et **Z**e nonis qui de deo varia sunt locuti: cōcludit dicens. i. hoꝝ tamē sentētia q̄uis sit incerta: eodez tñ spectat vt pudentiā esse vnā consentiant.

De cognitione vnus dei ex ido-
latrarū supstitione.

Quintus modus quo pbam⁹ quo deus est vn⁹ dicit idola-
traz supsticio. i. Naz idolatre q̄ deos mltos sibi pfectē supsticiose q̄dez ad talē deuenerūt insaniā. i. Naz vt inq̄t **T**ho. 22. q. 94. Aliq̄ nō cōsiderātes deum: s. admirantes pulchritudinez 7 virtutem creaturaz ipsas p deo sūt venerati de q̄b⁹ **S**apiētie. iz. cap. sic scribit. Uani sunt oēs hōies in q̄b⁹ nō sūt scētia dei: 7 de his que vi dent bona nō potuerūt intelligere:

eum qui est: neq; opibus attendētes cognouerūt quis esset artifex: s; aut ignem: aut spm: aut titanē aerem: aut girū stellaz: aut nimā aquā: aut solem: aut lunā: rectores orbis terraz deos putauerūt. Et Eusebius Paphi li. i. pmo de euāgelica ppatōe inqt Diodorū de pma hominū theologia scribentē audiamus: Egyptios ferūt pmos omniū: cū in celū oculos sustulissent: motū ordinē ⁊ quātitates celestiuū corporū admiratos: solem ac lunā deos putasse. ⁊ ibi plato in cratilo sic scribit ad thū. Uident mibi pmi grecorum eos solūmō deos putasse quos etiā nūc mlti ex barbaris colunt solem: vicz atq; lunā tellurem stellas ac celū. Iaz cū ipsa cernerent thein semp: hoc ē currē atq; reuolui: ab hac ipsius thein natura: theos. i. deos appellarunt. Nōnulli vō moti sunt ppter inordinatā affectionē ad suos: ⁊ cū defuncti essent: statuas in eoz memoriā dedicarūt: quas cum famuli ad cōplacetiā dñoz salutare venerariq; cepissēt: mox demōes illas ingressi: respōsa dare cepunt: qre ⁊ statuis diuinis honor est cōsecrat. vñ Ildorus li. io. ethimo. refert q a Minio orta sunt idola: mō qui sequit Mortuo siqdē Belo patre ei: Min⁹ in solaciū doloris fieri fecit imaginē pīs sui: cui multā exhibebat reuerentiaz: pinde hōies regiōis sibi blādiri volentes: diuinos honores imaginī exhibere cepunt. hoc exēplo: plures caris suis mortuis imagines cepūt dedicare: et sicut ab idolo Beli cetera traxerunt originē: sic ab ei⁹ nomine nomina gūalit accēperunt: sicut enim

belas did⁹ ē ab Assirijs: sic ⁊ alie nationes p̄m ideomata ⁊ linguaz varietates alie beel: alie bel: alie baal: Alie belfegor: alie belzebub: eoz Idola vocauerūt: quos itaq; pagani deos dicebant: hōies fuisse mōstrat: ⁊ pro vni⁹ cui⁹ q vita vel meritis: apō suos coli cepūt: vt apud Egyptios Isis. apud Eretā Iupiter. apud mauros Iuba. apud Latinos Ifaun⁹. apud Romanos Quirinus. apud Athenienses Minerva: in quoz laudib⁹ accesserūt poete q eos in celū cōposuit. carminib⁹ extulerūt. sūt et alia mltā que nos breuitatis cā dimittimus. Igit vt scribit de sūma tri. ⁊ si. ca. c. i. firmiter credim⁹ et simpliciter cōfitemur q vnus solus est vus deus eternus incōmutabilis.

De trinitate psonali.

Cap. tertiu.

DE altissima trinitate āmodo dicēdū erit: qm licz vnā hanc dei cōsueamur naturā: vnāq; sbam: tñ tres in diuinis psonas fideliter pclamam⁹: ad cui⁹ rei pleniorē hñdaz noticiā: quin q de ipsa ineffabili trinitate occurrūt considerāda.

Primū dicē naturalis cognitio.

2ª scripture pñtiatio.

3ª superna reuelatio.

4ª psonaz terminatio.

5ª fidelium obligatio.

De cognitōe trinitatis diuinarū psonarū.

Primū qd considerādū occurrūt de trinitate dñ nālis cognitio vbi vidēdū est vtruz p rōnem nālem possit cognosci trinitas personarū diuinarū. Et respōdet Alexander in

pmo sūme. et tho. pma pte. q. 22. q.
impossibile est per rationem naturalem
ad cognitionem trinitatis venire.
quia homo p rationem naturalem in cogni-
tione dei venire non potest: nisi ex
creaturis: creature autem ducunt in
dei cognitionem: sicut effectus in causam
hoc ergo solus ratione naturali potest
de deo cognosci quod competere ei necesse
sit: sicut quod est omnium entium principium
actus autem creatura dei est communis
toti trinitati. unde pertinet ad unitatem
essentie: non ad distinctionem personarum.
Per rationem igitur naturalem cognosci possunt
de deo ea que pertinent ad unitatem esse-
tie: non autem ea que pertinent ad distinctionem
personarum. Qui autem probare nititur trini-
tatem personarum naturali ratione: fidei dicitur
derogare. Primo quidem quantum ad vi-
gnitatem ipsius fidei que est: ut sit de re-
bus inuisibilibus: que ratione humanarum
excedunt. Secundo quantum ad utilitatem
trahendi aliquos ad fidem: cum enim
aliquis ad probandum fidei inducit rationes
que non sunt cogentes: credit in derisionem
infidelium: qui credunt quod huiusmodi rationibus
initamur: et propter eas credamus. Non
dicit Hilarius libro de trinitate. Non
putet homo sua intelligentia sacramen-
tum generationis et processionis se posse
consequi. Et Dionysius li. de divinis no-
minibus. Non est in hoc audendum dicere
aliquid nec cogitare de supernaturali oc-
cultate divinitate: preter ea que divini-
ter nobis ex sacris eloquiis sunt expressa
Notandum tamen secundum Landul. in i. di. 2.
quod possumus per imaginem venire in
cognitionem trinitatis in divinis: non
tamen suppositorum sed personarum ut arguatur
sic. Dispositio que est in nobis enim

nentius est in deo. Ista concedit a
philosopho: quia concederet quod species
superior contineret actualiter omnem
perfectionem inferioris: remota im-
pensione: sed perfectionis est in nobis mens
noticia et amor. igitur arguitur esse in deo
Istud acceptat a Thoma qui in. 12. me-
thaphi. ait: quod in deo est summus intel-
lectus: et summum intelligere: et summa vo-
luntas: summe voluptuosa. i. gaudiosa
ubi Comentariorum commento. 27. probat
quod in deo est intellectus et voluntas et
actus eorum: quoniam non per additionem re-
velationem. Hoc idem dicit in fine
commenti. 26. quod in deo est trinitas per-
sonarum: sed dicit quod hanc trinitatem puta-
verunt christiani esse trinitatem suppo-
sitorum: et illud ipse negat: sed male negat
hoc dicit Aug. 7. confessionum fuisse de
mente Platonis. et 10. de ci. dei. c. 20.
fuisse de mente Porphyrii. Concludendum
igitur secundum Thoma. ubi. 3. quod philosophi non
cognoverunt mysterium divinarum perso-
narum per propria: que sunt paternitas fi-
liatio et processio. Iuxta illud Apostoli.
prime ad corinthios. 2. c. 12. Quod omnis dei sa-
pientia: quam nemo principum huius seculi
novit. scilicet philosophorum secundum glossam. co-
gnoverunt tamen quedam attributa
que appropriantur personis: sicut potentia
appropriatur patri: sapientia filio et spiritus
sancto bonitas. Si hoc aliquis querat
Ad quid est ergo necessaria cognitio
trinitatis: si humana ratione cognosci
non potest. Respondet Thoma. quod talis co-
gnitio necessaria est nobis dupliciter.
Uno modo ad recte sentiendum de
creatione rerum. Per hoc enim quod
dicimus deum omnia fecisse verbo
suo: Excluditur error ponentium

deum produxisse res: et necessitate nature. Per hoc autē qđ ponimus in eo p̄cessionē amoris ostenditur: qđ deus nō p̄pter aliquā indigentia p̄duxit creaturas: neq; p̄pter aliquam tām extrinsecā: s; p̄pter amorem sue bonitatis. Secūdo fuit necessaria cognitio trinitatis ad recte sentiēdum de salute gñis humani: que p̄ficitur p̄ filium incarnatum.

Secūdu qđ cōsiderādūz occurrit de trinitate: dicit scriptura p̄nūtiatō In veteri nāq; lege sepius pluralitas p̄sonaz est p̄signata. Nam scribitur genesis p̄mo. c. In principio creauit deus celum ⁊ terraz. h̄m. Nī. de lyra hebraica v̄itas h̄z. In p̄ncipio heloiz creauit celum ⁊ terrā: heloim autē est plurale huius nominis. Ibel. sicut p̄z sciētib; p̄prietates ideomatis hebrei p̄ hoc autē qđ nomē plurale diuinuz cōiūgīf cūz v̄bo singularis numeri: cū dicit creauit heloim: ac si diceret creauit di; ostēdit scriptura qđ in deo est aliqua pluralitas in v̄nitate essentie: ⁊ talis modus frequētissime in veteri testamēto inuenit. S; cōn hoc respōdēt Iudei dicētes: qđ hoc nomē heloim qñ ponit p̄ deo: improprie dicit: ⁊ indifferenter accipit pro suo plurali ⁊ singulari: qñ autē d̄ deo v̄bo dicit sēp accipit in singulari: et sic sumit in p̄posito: qñ dicit. In p̄ncipio creauit heloim. i. deus. Ad quam solutōēz infrīgēdā arguit Nīco. de lyra: ex textu sacre scripture: qđ hoc nomē heloim qñ pōit p̄ deo: et alia nomina diuina dicūt frequēter de deo v̄bo in plurali: qđ p̄z manifeste qđ cōiūgīf cum adiectiuis pl̄alis nu-

meri. vñ Josue vltimo dicit. Nō potestis seruire dño: qđ dñs ipse s̄ctus est: hebraica v̄itas h̄z sic. Nō potestis seruire dño: qđ heloim s̄cti ipse est Item Ihere. 22. c. Peruertistis v̄ba dei viuētis: deum exercitū dei vestri. Ihebraica v̄itas sic h̄t. Peruertistis v̄ba heloim viuētū domini. Et notādūz qđ ibi ponit nomen dei Thethagramaton: cū dicit in auctoritate p̄missa: dñi exercitū: vbi enīz h̄emus domini: in hebreo ponit nomen dñi thethagramaton: qđ significat diuinā nāz h̄m suas p̄prietates intrinsecas: abq; respectu ad extra: ⁊ sic p̄z in qđ intrinseci diuinitatē aliq; pluralitas: p̄ pl̄alitē imēdiate p̄cedēt: cū dico in auctoritate. Peruertistis v̄ba heloim. i. deoz viuētū ⁊ cōiūgitur ista pluralitas nomini dei thethagramaton: cū imēdiate s̄b dicit: dñi exercitū zc. Et sic patz per hoc qđ in v̄nitate diuine essentie est aliq; pluralitas: cū sūma simplicitate qđ non est in alijs: qđ sēp vbi scriptura pōit aliqd denotās pl̄alitēz p̄sonaz: ibidē ostēdit essētie v̄nitatez Itē 3. saie. 54. scribit sic. Dñabitur tui qui fecit te: dñs deus exercitūz nomen eius: v̄itas hebraica sic h̄t. Dñatores tui: factores tui: dominus exercitū nomen eius. In hac auctoritate vbi pōit deus exercitū nomē eius: ponit nomē dei thethagramaton: ⁊ ideo potest argui: sicut ex p̄cedenti. Similiter hoc nomē heloim frequēter coniūgīf cū v̄bo pl̄alis numeri. vbi gratia. 2. Regum. 7. c. dicitur. Que est gens vt populus Israhel in terra: propter quam iuit

dominus ut redimeret sibi populum.
hebraica veritas habet. iuerunt heloim.
Istius adhuc a prophetis alio modo pronun-
tiata trinitas personarum. Unde psalm. 44.
dicit. Sedes tua deus in seculum seculi
et gaudebis: et gaudebis regni tui. Pro-
pterea vocat te deus deus tuus: et in
de lyra super. i. e. ad hebreos. In hac
auctoritate exprimitur christus: tamquam deus
vinctus: quia in humanitate vinctus est ple-
nitudine gratie. exprimitur per hoc deus
vinctus: tamquam persona distincta ab ipso
vincto quia scriptura de ipso vincto
loquitur tamquam de alia persona. Insuper est
parte dei vinctus dupliciter hoc nomen
deus: cum dicitur. Vocat te deus deus tuus an-
denotandum personam patris et spiritus sancti.
Sed moderni Iudei exponunt hunc
psalm. de Assuero: et dicunt quod iste psalm.
factus est a Mardocheo: sed hoc per falsum
Primo quia non intitulatur a mardocheo
sicut alius psalmi intitulatur ab Asaph
et eos fecit: ut patet in titulo psalmi. 49
et in pluribus alijs locis. Iste autem
psalmus intitulatur a David: ut patet in
hebraico: hoc etiam patet per litteram psalmi. se-
quentis: quia iste Rex de quo est psalm. habet
tamquam deus adorandum secundum quod ibidem dicitur.
Occupasset Rex decorem tuum: quia ipse est
dominus deus tuus: et adorabunt eum. Si autem
ista verba dicantur de Assuero Rege sequitur
quod Mardocheus inducit totum populum: et
ipsam Hester ad quam diriguntur verba pre-
missa et expositionem eorum ad adorandum
Assuero sicut deum: quod manifeste patet
falsum: quia in eodem libro dicitur quod noluit fle-
dere coram Aman: ne honorem dei
transferret in hominem. hoc etiam patet per
translationem caldaicam super psalm. istum que
auctoritativa est apud hebreos: ubi. n. in his

psalm. huiusmodi sic. Spectosus forma pre-
filijs hominum: diffusa est gratia in labijs
tuis. caldaicum sic habet. pulchritudo tua
messia maior quam filiorum hominum: datus
est spiritus prophetie in labijs tuis. sic ergo patet
ex predictis quod auctoritas que hic inducit
de illo psalm. ad litteram intelligitur de christo
Ite ostendit pluralitas personarum in psalm.
109. Dixit dominus domino zebulon. et ad israhel de
christo est intelligendum. sed Iudei aliter dicunt
ipsius debet intelligi de Ihabraa: et quod
Eliezer eius dispensator fecit illum ad
reddendum gratias deo: de victoria quam
habet Ihabraa de illos Reges qui capti
uauerant Loth nepotem suum: secundum quod habet
Genesim 16. c. hoc patet falsum ex titulo
psalmi: quia non intitulatur ab ipso Eliezer
sed a David. Ideo dicunt alij quod est factus
a David: non tamen loquitur de christo: sed de
angelo suo: ut sit Iesus. Dixit dominus domino
meo. i. angelo me custodiendi: sed hoc per
falsum: quia infra dicitur. Tu es sacerdos
in eternum: sacerdotium vero non competit
angelis. Ideo secundum Iacob. de lyra super
epistolam ad hebreos dicens quod ad
litteram est psalm. factus a David loquens
de christo: et hoc per translationem caldaicam
qua habemus. Dixit dominus domino meo. cal-
daicum sic habet. Dixit dominus verbo suo. Ite
ex illo quod sequitur. Ex utero ante luciferum
genui te: quod non potest alicui competere nisi
filio dei: et per has rationes quod dicitur
hic verbum dei: et ex utero et dei substantia
ostendit unitas essentie qua diuinitas
plurificari non potest. Per hoc. n. quod dicitur
genitus de substantia dei ostenditur
distinctio persone. quia nulla res gignit
seipsam. Similiter per hoc quod dicitur sede
ad dexteram dei. Una. n. persona non
potest sedere ad dexteram sui ipsius.

Insup ostendit pluralitas psonarū:
 Iſaye. 48. c. vbi dicit. Nō a pncipio
 in abscondito locutus sum: ex tēpore:
 anteq̃ fierent ibi era: nūc dñs me?
 misit me: et spirit⁹ eius. Ista sūt vba
 dei loquentis: qđ pz ex textu pcedēti
 et similiter ex hoc qđ immediate s̄dicit
 Hec dicit redemptor tuus sanctus
 Iſrahel. In hac auctoritate loquit̃
 de datōe legis: que data fuit in ma
 nifesto: et dicit: et audiēte omni ppl'o
 vocem dei loquentis. vt hēt Exodi.
 i. 9. et 20. c. et hoc est qđ dicit. Non a
 pncipio locutus sum in abscondito.
 idest ipsa lex fuit data: et immediate s̄d
 cit: et nūc dñs me? misit me: et spūs
 eius. hic deus dicit se messiaz a deo
 et a spiritu eius. Nunc autē est ita qđ
 inter mittētē et missū: debz esse semī
 distinctio psonalis: qđ trinitas perso
 narū ē in diuinis. s. m. s̄i dei mittētis
 et spūs eius: deum autē missū dicim⁹
 filium incarnatū: deū mittētē patrē:
 et spūm eius spūz sanctū. Adhuc pre
 nūtiata fuit trinitas psonarū diuinarū
 Iſaye. 6. c. vbi dicit. In anno quo
 mortuus est Rex Oſias: vidī dñz se
 dentē sup solū excellū et eleuatū: et
 ea que s̄b ipso erant replebāt tēplum
 Seraphin stabant s̄ter illud: sex ale
 vii: et sex atq̃ alteri: et infra clamabāt
 ale ad altez. Sāc⁹. Sāc⁹. Sāctus
 dñs de⁹ exercitū. Plena est omnis
 terra gloria eius. Et in psal. dicitur.
 Bndicat nos deus deus noster. bñ
 dicat nos deus: vbi ter hoc nomen
 deus replicat̃.

Tertiu qđ occurrit cōsiderandū
 circa trinitatez dicit supna reuelatio
 Nā in noua lege vt dicit Alexander

in pmo sume. Manifestata ē trinitas
 psonarū non solū s̄z numez et distin
 ctione. sed etiā fm originē et ppetua
 trm. que psona pma a nullo ē pater
 et secunda genita filius. et tertia spī
 ritus sanctus. vnde Ioh̄is. i. cano. c.
 5. Tres sunt qui testimoniū dant in
 celo. pater. vbum. et spūs sanct⁹. Ihi
 tres vnū sunt. Itē xps dixit (Matth.
 Eantes docete gentes baptizantes
 in nomine patris et filij et spūs s̄cti
 Itēz in baptismo. Christ⁹ apparuit
 in assūpta carne. pater in voce. spūs
 sanctus in colūbe specie. vt pz Luce.
 3. c. et (Matth. i. 7. Pater apparuit in
 voce. filius in assūpta hūanitate. Et
 spūs sanctus in nube. Sciēdū autēz
 hic fm Alexanderū in pmo sume qđ
 apparitio aliquādo dicit manifestatō
 facta in aliq̃ effectu intelligibili ob
 lato intellectui: et sic sumit sapiētie. i.
 c. vbi dicit. Apparet autēz his qđ fidē
 hāt in illum. aliqñ x̄o dicit manifeste
 statio in aliqua similitudine corpali
 oblata imaginatōi: et hoc mō dicit
 angelus apparere in somnis. math.
 2. c. et etiā ipse dñs Danieli. Daniel
 7. c. Aspicebas in visu noctis. et Sa
 lomoni. 2. Regū. 2. c. **T**ertio mō
 dicit apparitō manifestatio in aliq̃
 signo sensibili repñtato sensui. siue illd
 signum sit visibile. siue sit audibile. et
 hoc modo apparuit pater in nouo
 testamento. vt pz (Matth. i. 7 et Jo. 12.
 Quarto mō dicit apparitio manife
 statio facta in aliqua similitudine cor
 poral. sensibili oblata visui. et sic vstra
 tioi mō dicit apparitio. Et sic dicit
 qđ apparitio nō solū dicit manifesta
 tio in signo visibili. sed etiā audibil.

Si autem querat: quare non apparuit
spiritus sanctus in aliqua voce siue signo
audibili: vel etiam filius: dicit Alex.
¶ congruitas fuit: ut sicut erat distin-
ctio in personis: ita esset distinctio in
signis exprimentibus personas: vnde fili-
us apparuit in reali creatura sibi vnita
vnitate persone. Spiritus sanctus in
irrationabili creatura non vnita sibi
vnitate persone. Pater vero in voce
tamquam in signo distincto ab utroque. Et
quando spiritus sanctus solus apparuit
tunc apparuit utroque modo. scilicet in sono
tamquam in signo audibili: et in linguis
genitis tamquam in signo visibili.

Quartū cōsiderādū vidēt psonaz
terminatio. Sūt enīz in diuinis tres
tantū psonē. Sed qdā arguit cōtra
sic. Quicqd est in deo est infinituz: ē
numerus psonaz est in deo. ḡ infini
tas. ḡ infinite psonē. Ad hoc rīdet
Bona. in pmo di. 2. q. xii duplex est
infinitas. l. numeralis 7 imensitatis
deus est in finitū infinitate 7 totus 7
imensitatis: que est infinita pfectōis
7 ideo ponēda in deo. Infinitas autē
numeralis: qā repugnat perfectioni
a deo est amouenda. Nam euz deo
sit attribuenduz qd nobili? ē neceffe
est ponere psonaz finitatez. Idimo
rōne distīctionis: qā in psonis ē di
stīctio ergo nō confusio: ed vbi est in
finitas: ibi confusio. Secūdo ratione
ordinis: quia vbi est ordo ibi est ter
minatio. Itā vbi deficit terminatio
ibi deficit 7 mediatio: et p cōsequēs
ordo: si vbi est terminatio nō est infi
nitās. ḡ si in psonis diuinis est ordo
nō erit ibi infinitas. Dicim? ḡ 7 cōsi
temur tres tantuz psonas in diuinis

neq; confundētes psonas: neq; sbam
sepantes: q̄a vt dicit Athanasius? alia
est enim persona patris. alia filij. alia
spiritus sancti: s; patris ⁊ filij ⁊ spūs
sancti vna est diuinitas: equalis gl'ia
coeterna maiestas: qualis pater: tal'
filius: talis spūs sanctus.

Quintū qđ erat cōsiderādū circa trinitatē diuinaz psonaz: dicē fide liū obligatō: vbi videre debem⁹ vtz credere explicite misteriu⁹ trinitatis sit de necessitate salutis. ⁊ rñdet tho. 22. q. 2. qđ misteriu⁹ xpī explicite credi nō potest sine fide trinitatis: quia in misterio xpī hoc continet qđ fili⁹ dei carne⁹ assumpserit: qđ p gratiā spūs sancti mūdū renouauerit: ⁊ iteruz qđ de spīritu sancto conceptus fuerit. et ideo eo modo quo misteriu⁹ xpī ate xpīm fuit: qđdem explicite credium a maioribus: implicite autem ⁊ quasi obumbrate a minoribus: ita etiam ⁊ misterium trinitatis. Post tempus autem gratie reuelate tam maiores qđ minores tenēt habē fidē explicitā de misterijs xpī pcpue: quātū ad ea que cōmunit in ecclesia solēnizāf: ⁊ publice. Ita etiam post tēp⁹ gratie diuulgate tenēt omnes ad explicite credendū misteriu⁹ trinitatis. quare erigam⁹ oculos mētis nostre: ⁊ deū bñdictū colamus honore debito: vbi sic vigni efficiamur gratia ei⁹: p quā tādē adipiscamur cternā gloriām. Amen.

Sermo decimusnonus de ho-
nore 7 reuerentia deo exhiben-
dis 7 debitis.

Ekrāt grauitē circa cul-
tum dei xpiani: q̄ tāto
sūt rep̄hēbiliōres: q̄te
uitas eis est magis no-
ta. Omnis utiq; natio magis reuerē-
ter deos falsos colit: q̄ christianus
populus deum. Regēz celi. Idcirco
ut deus nobis ppicius et misericors
fiat: de honore sibi debito in hoc ser-
mone dicem⁹: in quo triplex hono-
r distinguendus est.

Primus consistit in sacroz locoz
veneratione.

Secundus in sacrarum psonarum
exultatione.

Tertius in sacrarum cerimoniarum
persolutione.

De pmo honore deo debito: qui cō-
sistit in sacroz locoz veneratione.

Cap. primum.

Primus honoꝝ qui deo debet
consistit in sacroz locoz veneratione.
Debet utiq; oēs venerari loca
sac̄ deo dicata: ita ut in ecclesiis vn⁹
q̄sq; ingrediat: cōmōret⁹ et creat: cuz
deuotione humilitate timore et reue-
rentia: et hoc ppter tria.

Primo ppter dei maiestatem.

2º ppter utilitatem.

3º ppter exēplaritatē.

Primo debet vnusq;sq; venerari
templa dei ppter eius maiestatem. nā
ut dicit in psal. Dñs in tēplo sancto
suo. et Apocalipsis. zi. Ecce taberna-
culum dei cum hominibus. si posset
aliq; obicē: q̄ nō sit aliq; loc⁹ depu-
tatus ad cultū dei: q̄a ut dicit aduū
i. 7. c. Deus qui fecit mūdū: et omnia
que in eo sunt: hic celi et terre cuz sit
oēs: non in manufactis tēplis babi-

tat: nec manib⁹ humanis colit⁹ indi-
gens aliquo. et. 3. regū. 8. c. Salomō
dixit. Si celū: et celi celoz te capere
nōn possunt: quāto magis domus
hec quā edificauit tibi. Ad hoc rñdet
Tho. 1. 2. q. 103. et. 22. q. 83. q̄ in ado-
ratione dei et orōnibus fiendis: duo
considerari possunt. Aut deus q̄ co-
litur adoratur: et sic non esset
aliq; locus ad adorandū necessari⁹.
Aut considerant ipsi hōies colentes
deū: et sic determinatus locus eligi
ad adorandū: nō ppter deū qui ado-
rat⁹: quasi loco cōcludat⁹: si ppter ipsos
adorantes: et hoc triplici rōne. **P**ri-
mo qdē ppter loci cōsecratōz ex qua
spūalem deuotionē cōcipiūt orātes:
ut magis exaudiant⁹. **S**ecundo ppter
sacra misteria: et alia sanctitatis signa
que ibi cōtinent⁹. **T**ertio ppter cō-
cursum multoz adorantiū: ex q̄ sit
oratio magis exaudibil⁹ h̄z illd̄ Mat.
.18. c. Ubi sunt duo vel tres in noīe
meo congregati: in medio eoz sum
Ideo ecclesia ad diuinū cultū depu-
tat⁹. Ex quo multipliciter nominat⁹
s. Basilica. tēplū. tabernaculū ecclesia
et domus dei. **P**rimo dicit⁹ basilica
ut habet di. 42. c. Non oportet. vbi
dicit Archidiacon⁹: q̄ basilica dicit⁹
palaciū regis. Basileos enim grece.
latine rex interpretat⁹. Unde basilica
dicit⁹ quelibet ecclesia: q̄a palaciū est
summi regis: et regū regū ministrat⁹.
Quidā tamen dixerunt ecclesias epi-
scopales tantum dici basilicas: quia
h̄m oī reges cōsueuerūt fundare et
dotare s̄m Inuiguitiōē. vel basilica
dicit⁹ a basileo rege grecoz: q̄ primo
se fecit sepeliri apud ecclesiā h̄z Isidor⁹

Secundo ecclesia dicitur templum
et in Archidiaconum templum dicitur
quasi rectum amplius: quia populus
ibi sub unius tecti amplitudine con-
tinetur: et proprie templa sunt maiores
ecclesie: vel templum dicitur a contem-
plando: quia hoc ibi fieri debet.

Tertio dicitur ecclesia: ut de co. vi.
.i. c. Ecclesia: que interpretatur collectio
seu conuocatio. ubi dicit Archidiao-
nus quod ideo dicitur conuocatio: quia
continet populum conuocatum a deo
ubi autem conueniebat populus Ju-
deorum dicebatur: et adhuc dicitur syna-
goga: que interpretatur congregatio
quia verba legis que aspera erant et
dura: populus ille velut grex pecorum
congregabatur. Sed in catholicis adu-
natio dicitur ecclesia id est conuocatio
ubi conuenit: quia amore spiritus sancti
ad unam fidem et premium futuri seculi
vocatur.

Quarto ecclesia dicitur
tabernaculum: quod est militare habita-
culum. Unde David in psal. Transibo
in locum tabernaculi admirabilis:
usque ad domum dei: id est ab ecclesia
militante usque ad ecclesiam triumphantem
quia enim militia est vita hominis super
terram: ideo ecclesia ubi adunatur po-
pulus militans: non habens hic ciui-
tatem manentem: dicitur etiam apte
tabernaculum. **Q**uinto ecclesia vi-
ditur domus dei. ut per prophetam Iohannis. 2.
et Math. 21. c. 7 de re. et vene. sanctorum
c. Domus dei. li. 6. Unde et Paralip.
ca. 7. Post constructionem templi appa-
ruit dominus Salomoni nocte in templo.
et ait. Audiui orationem tuam: et elegi
locum istum mihi in locum sacrificij.
Si clausero celum et pluuia non flu-

erit: et mandauero et precepero locuste
ut deuoret terram: et misero pestilen-
tiam in populum meum. Conuersus
autem populus meus: super quo inuo-
catum est nomen meum: deprecatus
me fuerit: et exquisierit faciem meam:
et egerit penitentiam a visis suis pesti-
mis: et ego exaudiam de celo: et propi-
tius ero peccatis eorum: et sanabo
terram eorum: oculi quoque mei erunt aperti:
et aures mee erecte ad orationem eius
qui orauerit in loco isto. Elegi enim
et sanctificati locum istum: ut sit nomen
meum ibi in sempiternum: et permaneat
oculi mei: et cor meum ibi cunctis diebus.
Igitur cum summa reuerentia quilibet
in ecclesiis adesse debet. ubi in psalmo
c. Domum dicitur. Domum domini decet san-
ctitudo: decet ut cuius in pace factus
est locus: eius cultus etiam sit debita
veneratione pacificus. Sit itaque ad
ecclesias humilis et deuotus ingressus
sit in eis deuota conuersatio: deo gratia
inspicientibus placida. et Aug. 42. vi.
ca. In oratorio. inquit. In oratorio
preter orandi et psallendi cultum penitens
nihil agatur: ut nomini huic et opera
iugiter impensa concordent. Sed ve
mundo a scandalis: quia hodie in dei
templis nulla fuit modestia: nulla
honestas: nulla religio: quinimo ibi
abundant risus ioci spectacula vana
et alia quod plura nequa. O perniciosa
consuetudo. O detestabiles mores
christianorum malorum: qui templa dei
ita inhabitant quasi essent vilissima
lupanaria.

Secunda ratio quare dei templa
sunt merito veneranda est propter vili-
tatem. In illis namque suscipimus

3^a edo.
 spiritalia beneficia: ibi recipimus sa-
 cramenta: ibi sepelimur post morteꝝ
 reseruantes corpora vsq; ad generalē
 resurrectōē. Propterea inquit psal.
 Suscepimus deus misericordiā tuā
 in medio tēpli tui. Hinc est qd ecclia
 fundat cum peminētia: quia nullus
 eam edificare potest: nisi auctoritate
 diocesani: qui debet ponere p̄mariū
 lapidem: figere crucem: designare si-
 miterium: Et etiam petere dotem
 sufficientem assignari: sine qua cōse-
 crari non debet: vt patet de cōse. di.
 i. c. Nemo. 7. c. placuit. Insup ecclia
 cōsecrata non debet reuerti ad secu-
 larem habitatiōē: 7 pphanos vsus
 i. q. 3. c. Que semel. 7. c. Quoniam.
 i. 7. q. vi. c. Quæstio. extra de religioſ
 domib. c. Adhuc. Tertia ratio qre
 venerāda sunt dominica tēpla dicē
 exēplaritatē. Nō solū enim a sandis
 docemur exēplo vt veneremur do-
 minica templis: sed offerūt se gētiliū
 exēpla qui suoz idolorū templa vi-
 ligentiſſime honorare studuerūt. vñ
 Valerius libro primo rubrica de reli-
 gione recitat: qualiter Ifabius quia
 quæstioēs audiuit in tēplo: diduram
 amisit. nam nulla melodia: 7 nullus
 sonus in templo esse debebat: nisi p
 laude deoz. Iterū in rubrica de ne-
 glecta religione narrat: qd qdā noīe
 Iflaccus Censor existens a quodam
 templo: qd erat in ciuitate Calabrie
 regulas marmoreas fecit remoueri:
 7 Romam in p̄pria domo fecit por-
 tari: ppter quam cām demens fuit
 effēdus. Insup duos filios perdidit
 qd factū postmodū Senat⁹ reuertit
 7 emendauit: regulas ad tēplū repoz-

tari iubendo. Insup ibideꝝ ponit qd
 quidam p̄postumus nomine a Sci-
 pione: dum esset in Asia: Romaz p
 militū erario sine stipēdio fuit missus
 qui dum in Asiam reuertere. Pro-
 serpina templū expoliauit thesauro:
 qd vt Senatui fuit intimatū: statiz
 p Senatū reuocatus: 7 in carcē clau-
 sus fuit. In quo detentus ateq; exa-
 minaret sua cā: crudeli morbo valde
 vt pote demēs 7 furiosus obiit. deaq;
 Proserpina Senat⁹ edicto postumi
 sibi confiscatū thesaurū suū rebabuit.
 Isti itaq; suo modo miraz exhibere
 contēdeban. Cūerētiam templis fal-
 soꝝ deoz. Quanto magis 7 nos re-
 uerenter tradare debemus. tēpla dei
 Naz 7 dñs Ihesus xps in nullo ita
 leuerus apparuit: sicut dum in tēplo
 inuenit vendentes 7 ementes: quozū
 mensas euertit: p̄ciditq; pecunias: 7
 flagello facto de funiculis eos eiecit
 a templo. dicens. Dom⁹ mea dom⁹
 oratōis vocabit: vos autē fecistis illā
 spelūcam latronū.

De secūdo honore deo debito in
 sacraz personaz existimatione.

Cap. secūdu.

Secūdus honor qui deo debet
 cōsistit in sacraz psonaz. scz sa-
 cerdotū existimatōe. Est enim sacer-
 dotalis dignitas excellentior q̄cūq;
 dignitate tēporali: qd p̄bare possu-
 mus tripliciter.

Primo ratione.

Secūdo auctoritate.

Tercio exemplo.

Primo ostendim⁹ qd dignitas sacer-
 dotalis excellit oīm dignitatē tpālē
 rōe que triplex esse potest.

Prima rō dicitur significatōis.
Secunda institutionis.
Tertia conditionis.

Prima rō dicitur significatōis. nā sacerdos sūm fīdoriū. l. 7.º. et bino. dicitur quasi sacer dux: vel sacra dāns. Ratio autem istius duplicis interp̄tatiōis sūm Tho. in. 4.º. q. 24. est quia p̄ ministeriū spūale: sacerdos est medi⁹ inter deū et pplm. Nā ipse diuina nūnciat et ministrat populo: et vota populi offert deo. Dicitur etiam sacerdos: quasi sacra dāns. Sacra autem dare potest alijs duob⁹ modis: vel auxiliando: vel sacramēta dispensādo. Primo modo quilibet iust⁹ in q̄tuz sacra sua merita dat: vel cōmunicat alijs auxiliando interp̄tatur sacerdos. Secūdo modo nomē sacerdotis est institutū: ad significāda eū qui sacra dat in sacramētorū dispensatiōe: et sic ille qui est in gradu ordinis constituitur dicitur sacerdos. Ob id in scripturis sacerdotes nominantur aliquando dñi: aliquādo angeli. ut dicitur. ii. q. i. cap. Sacerdotib⁹. vñ et ad Hōysen: dñs eo qui ad iuramentū deducēdus ē dicitur. Applica illū ad deos. i. sacerdotes. et rursum scriptum est. Dñs nō dēbēs. i. sacerdotib⁹. Et p̄pheta ait. Labia sacerdotis custodiūt sciētiā et iusticiā: et legem requirunt ex ore eius. quia angelus dñi est. **S**ecūda rō ostēdēs sacerdotale dignitatē. dicitur institutōis. Nā sacerdotiū precessit legem scriptam. quia in veteri testamento p̄mus sacerdos q̄ iūbēre dñō victimas obtulit. fuit. Abēl: sedech sicut p̄z. Sen. i. 4.º. Deniq̄ p̄ sacerdotiū iūbente dñō Regia potestas est

ordinata. unde p̄mi Regū. 8. c. dixit deus ad Samuelem sacerdotē. Audi vocem eoz. i. filioz. Israhel petētiū Regem. et constitue sup̄ eos regem hinc est q̄ spūalis auctoritas terrenā potestatem habet instituere ut sit. et iudicare si bona non sit. qd̄ probatur per Apostolū Paulum dicentem p̄mo ad Corinth. c. 7. Nescitis quoniam angelos iudicabimus quāto magis secularia. Et idem in. c. Per venerabilem. extra qui filij sunt legitimi. et 9. q. 3. c. Nemo. 7. c. Alio. 2.º. **T**ertia ratio ostendens dignitatē sacerdotalem dicitur cōditionis. Est enim sacerdotalis dignitas spūalis. et ideo quāto spūs nobilior est corpe. tanto sacerdotalis dignitas nobilior est quacūq̄ dignitate temporalī. sicut p̄z extra de trāslatiōe episcopi et electi c. Inter corporalia.

Secūdo ostendit dignitas sacerdotalis. que excedit omnē dignitatē temporalem auctoritate. De sacerdotibus enim dicitur Isaye. 61. c. Vos sacerdotes dñi vocabimini. Ministri dñi dei nostri dicetis vobis. et p̄ma Petri. 2. c. Vos estis genus electū regale sacerdotiū. gens sancta. ppl⁹ acq̄sitiōis. 7. 96. di. c. Duo scribitur. Aurum non tam p̄ciōsus est plūbo: q̄ regia potestas. sic ordo sacerdotalis altior. et eadem di. c. Quis dubitet. Quis dubitet sacerdotes xpi regū et p̄ncipūz omniūq̄ fidelīū patres et magistros censeri. p̄pterea. 6. q. i. in. c. Sacerdotes dicitur. Sacerdotes q̄ p̄prio ore corpus dñi cōficiunt. Ab omnibus sunt timēdi. 7. 3. q. i. cap. Nulli. Dñi amāgunt. qui eum in

suis sacerdotibus psequit. 7.ii.q.3.c
 Absit. Antherius papa ait. Absit ut
 quicqz sinistrū de his arbitremur: q
 apostolico gradui succedētes christi
 corpus sacro ore conficiūt: per quos
 nos christiani sumus: qui clauēs re-
 gni celoꝝ hñtes: ante iudicij diē iu-
 dicant. In veteri quoqz lege habet
 Quicūqz sacerdotibus nō obtēpasset
 aut extra castra positus lapidabatur
 a populo: aut gladio cervice pbiecta
 cōtemptū expiabat cruore. 7.16.q.1.
 .c. Si clericatus. Hierony. ait. Non
 est humilitatis mee neqz mensure iu-
 dicare d ceteris: 7 de ministris ecclie
 sinistrum quippiam dicere.

Tertio ostēdit dignitas sacerdo-
 talis exemplo. Christianissimi enim
 Impatores sacerdotes honorare sēp
 studuerūt: sicut patet de Theodosio
 Impatore: de quo legi in historia
 tripita: q cū apud Thessalonā ciui-
 tatez quidā iudices fuissent lapidati
 .ii.q.3.c. Cum apud Thessaloniam.
 Indignatus Theodosius: oēs piter
 iussit interimī: vbi septem milia sūt
 occisi: nullo pcedente iudicio. hñmōi
 autē cladem plenā gemitib⁹ audiēs
 beat⁹ Ambrosius: cū pnceps venissz
 Mediolanū: 7 solēniter in sacru vo-
 luisset intrare templū: occurrit sād⁹
 Epūs foris ad ianuas: 7 ingrediētē
 bis sermonib⁹ a sacri liminis inces-
 su pbiuit. Nescis miser Impator ppe-
 trate a te necis quāta sit magnitudo
 neqz post cām tanti furoris mēs tua
 molez psumptōis agnoscat. Sz forte
 recognitionē peccati phibz potestas
 Imperij: decet tamē ut vincat ratio
 pntem. Quibus igif oculis aspicias

cōmunis dñi templū: quib⁹ calcabis
 pedibus sandū illius pauimētū: quō
 manus extendēs: de qbus adhuc sã
 gnīs stillat iniustus. Recede recede
 igif: ne secūdo peccato porē neqziaz
 augere contendas. Ibis sermonibus
 Impator obediēs erat enīz diuinis
 eruditōibus enutritus: et apte sciens
 que sūt ppria sacerdotis: q Regūz
 gemēs 7 deflēs ad regalia remeauit
 Cūqz octo mensiū transissent tēpora
 appropinquauit natiuitatis Salua-
 toris nostri festiuitas. Impator autē
 lamētatiōibus assiduīs in palatio re-
 sidens: continuas lachrimas inces-
 sibiliter expendebat. Ingressus autēz
 Rufinus tūc magister militūz 7 sin-
 gularem apud pncipem fiduciā hñs
 7 videns pncipem in lamētationib⁹
 prostratū: accessit ut lachrimaz cās
 inquireret. At ille vehemētius inge-
 miscens: 7 amarissime lachrimas fū-
 dens. Tu in qd Rufine ludis: 7 mea
 mala non sentis. Ego autē lamentor
 7 gemo calamitatē meam: qā seruis
 qdem dei et mēdicantibus apta sūt
 tēpla dei. At Rufin⁹ ad Ambrosiū
 perrexerit. Cui Ambrosius ait. Impu-
 detiā canū imitatus es Rufine: rate
 videlicet necis auctor existens. Ego
 dico tibi: quoniā Impatorē ingredi
 sacra limina pbihebo. Hec 7 alia plu-
 rima rufinus audiens: Imperatori
 nñciauit votūz Antistitis. At Impa-
 tor in media tam platea: pgo inquit
 ut iustas in facie suscipiā cōtumelias
 Cūqz ad sacra limina puenisset: in sa-
 cram quidem Basilicam nō pspicit
 intrare: sed veniens ad Antistitem
 supplicabat: ut eius vincula resolverz

Cui Ambrosius. Quā penitentiam ostendisti post tātas iniūqtates. Cui Theodosius: tuū est docere: meum vō suscipere. Cui ambrosius iniūrit vt legē conderet: ne sentētia mortis ferri posset animo irato: si trāfacto triginta dierū numero. Qd̄ et fecit. Sicq; cum lacrimis et deuotione tē plū tandem ingressus est: in cunctis reuerenter se habēs erga sacerdotes ambrosiuz. Quid fecit Constantin⁹ de quo est textus. 96. di. ca. In scripturis. et. c. Constantin⁹. Quid reliq; om̄s xp̄iani Reges vtrūq; Imperatores. Omittamus omnia que reperē longum foret. Inspiciam⁹ om̄m Ihesū xp̄m: de quo dicit Ciprian⁹. 93. cap. Dominus. Dñs noster Iesus christ⁹ rex et iudex: vsq; ad passiōis horam seruauit honore pōtificib⁹ et sacerdotibus. Nā cum leprosum mundasset dixit eidē. Uade ostēde te sacerdoti. sacerdotem adhuc appellās: quē sciebat esse sacrilegū. Itē cum seditus passioni alapā accepisset: nihil contumeliose locut⁹ est in psonā pōtificis: sed sic magis innocentia suā tutus est dicens. Si male locut⁹ sum: testimonium p̄hibe de malo: si autem bene cur me cedis. Ite igit ab eo humiliē et patienter facta sunt: vt nos humilitatis et patientie exēplū haberem⁹. S; hodie pleriq; de illis sūt: de q̄b⁹ dicit. i. q. i. c. Multi. Multi seculariuz cū plus sacerdotū vitam q̄ suaz conspiciunt: in magni cōtentiois sacroz crimen incurrunt. Magna. n. trabe vulneratos oculos hñtes: festucam in alienis cōspiciūt oculis: quā dum incaute euellere festinant: in erroris

foueam dilabunt.

De tertio honore deo debito in sacraz ceremoniarū obseruatione.

Cap. tertiu.

Tertius honor qui deo debet consistit in sacraz ceremoniarū obseruatione. Nam vt dicit Tho. 22. q. 88. Deum et si nō rōne sui: rōe nostri etiā corporaliter reuereri debemus: tūz vt p corporales motus extemus mentem nostrā: tum vt deū s; vtrāq; naturā nostrā honorem⁹. Uñ Iohānes damascenus inquit. q̄a ex duplici natura compositi sum⁹ scilicet corporali et spūali: duplicē deo honorem referre debem⁹. Consistit autem hic honor in tribus.

Primo in capitis inclinatioe.

Secūdo in incuruatione.

Tertio in genuflexione.

Primo cōsistit honor in capitis inclinatioe: et sic statuit ecclesia. vt cū nominat nomen Ihesus in ecclesia in missis et diuinis officiis om̄s reuerenter inclinent caput. Uñ de consecratōe ecclesie. li. 6. in. c. Decet. dicit Cōueniētes in ecclesia nomen illud qd̄ est sup omne nomē: nomē v; om̄i nostri ihesu xp̄i exhibitōe reuerentie spūalis attollāt. et ita flectant genua mentis. qd̄ vel capitis inclinatione p̄stent.

Secūdo cōsistit honor dei in incuruatione. habet hūc vsum ecclesia vt in diuinis officiis cū gloria patri et filio et spiritui sancto decātat in fine psalmoz. oēs corp⁹ incuruāt simul cum capite.

Tertio cōsistit hic honor in genuflexioe. Genuflexim⁹ nāq; cū adora

mus corpus xpi in omnib⁹ morib⁹
huiusmodi pfitentes nos seditos
deo: q³ est benedictus in secula scloz
Amen.

Sermo vicesimus de patientia:
que omnibus est necessaria ppter coes
passiones quibus infestat humanuz
genus.

Per patientiaz curram⁹ ad
ppositu nobis certamen
Doctozis gentiuz verba
sunt ista: ad hebreos. i. z.
.c. Post lapsu pmoz petu: adeo hu
manu genus passioib⁹ est veratum
vt nullus vnq³ in hac vita inueniri
possit omnino quietus. Insurgunt
vndiq³ mala: vndiq³ tepestates: vndiq³
afflictio: laboriozq³ cure. Accidunt⁹ 7
sepe multa aduersa nolentib⁹ 7 inuit.
neq³ aliter aduersus fortune impet⁹
7 incurtus: repetinoloq³ motus: nisi fe
rendo 7 equo animo tollerado tuti
esse valemus. Supada ait Virgili⁹
omnis fortuna ferenda est. Hoc aut
maxime opatur patientie vtus: que
omnibus necessaria est: sine qua suc
cubit mes: 7 deficit anim⁹: cuq³ aliqd
sinistru accidere viderit. Ea ppter in
hoc smoe de patientia erim⁹ edaturi:
de q³ tres coditodes faciemus.

Prima est de eius descriptione.

Secunda de eius determinatõe.

Tertia de eius adquisitõe.

**Quid sit patientia 7 de multiplici
eius acceptiõe.** Ca. p^{mo}.

Prima consideratio e de patientie
descriptiõe in qua qd sit patie
tia ostendemus. 7 Actatu. 5. li. viii.

insti. ad hec sic dicit. Patientia est ma
loz que aut inferut: aut accidunt: cuq³
equanimitate platio. s. Tulli⁹ in rhe
torica eade setetia loqt⁹ sb alijs vbis
dicet. Patientia e honestatis aut vt
litis ca rez difficultu 7 arduaz vo
luntaria ac diuturna ppassio. Et pro
apliore declaratiõe notadu q³ qntu
plex patientia inuenit.

Prima est remissioz.

Secunda mudanoz.

Tertia stultoz.

Quarta ipocritaz.

Quinta vtioz.

Prima e patientia remissioz eoz
scz qbus ex officio incubit rephedere
corrigere vel punire aliena peccata.
7 tu illa tolerant. Contra quos est. c.
Ifacietis. 86. vi. vbi dicit. Ifacientis
pculdubio culpaz habet: qui qd por
corrigere negligit emedare. 7. 82. vi. c.
Consentire. Consentire videt⁹ tractanti
q³ ad rescada que corrigi debet non
occurrit. 7 eade di. in. c. Error. cui n
resistit approbat: 7 itas cu minime
defensas opprimis. Negligere appe
tu possz pturbare puerfos: nihil aliud
est q³ foue: nec caret scrupulo socia
tis occulte: q³ manifesto facinori desti
nit obuiare. De hac aut vel toleratia
vel punitiõe maloz copiosi disputa
bit in sermone de iusticia. **Secda**
est patientia mudanoz eoz. s. q. ppter
mudu quoscunq³ labores strenue tole
rat. de qb⁹ dicit. 47. vi. c. oes. Oes
h⁹ secti dilectores in frenis his reb⁹
fortes sunt: in celestib⁹ aut debiles.
7 a ptpali glia vsq³ ad morte desu
dare appetut: 7 p spe ppetua nec pa
ru qda in labore sbsistut: p terrenis

lucris iniurias quolibet tolerat: et p
 celesti mercede: vel tenuissimi ubi co
 tumelias ferre recusat: terreno iudici
 toto etiam die resistit fortes sunt in oratione
 coram domino: vel vnius hore momento
 lassant: sepe nuditate deiectionis fame
 per acq̄redis diuitis atq; honoribus
 tolerant. Supna aut laboriose q̄rere
 tanto magis dissimulat: quanto magis
 ea retribui tardius putat. hec ille. **T**
 Tertia est patientia stultorum eorum qui
 sciunt quod peccando mortaliter seruiunt
 diabolo: et permittunt se trahi ab illo in
 peccato in peccatum. huius dicit Paulus
 2. ad Corin. ii. c. Libenter suffertis
 insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Su
 stinete enim si quis vos in seruitutem
 redigit: si quis deuorat: si quis accipit: si
 quis extollit: si quis in facie vos cedit.
 Quarta est patientia hypocritarum. de huius
 dicit Mat. 6. Exterminat. n. facies
 suas: ut pareat hominibus ieiunantes. **Q**
 Quinta est patientia irascibilium. De qua
 dicit Aug. in li. de patientia. Virtus
 animi que patientia dicitur: tam magnam
 donum dei est: ut etiam ipsi qui nobis eam
 largiuntur: patientia predicent. et de hac Christus
 Luce. 21. c. In patientia vestra posside
 bitis animas vestras. et Jacobus i. c.
 patientia operum perfectum habet. et 2. ad Corin.
 6. c. In omnibus exhibeamus nosmet
 ipsos sicut dei ministros in multa pa
 tientia. et ad Ephesios. 4. Cum patientia
 supportantes inuicem. et 1. ad Corin.
 6. Sedare iusticiam pietatem fide caritatem
 patientiam. Huius autem officium est con
 seruare bonum rationis contra tristitia: ne scilicet
 ratio tristitie succubatur. Nam irascibilis mo
 rales ordinat ad bonum: in quantum con
 seruatur bonum rationis contra impetum passionum

Inter alias autem passiones tristitia effi
 cacis est ad impediendum bonum rationis: secundum
 illud ecclesiastici 20. Multos occidit tristitia.
 Hec Iohannes. ba. fe. q. 126. propterea dixit
 Lucanus. Gaudet patientia iouis.
 Notandum tamen quod aliud est passiones et
 afflictiones in aduersitatibus non sentire:
 aliud non sufferre: quod homo est angustias et
 tribulationes sentit si non est irascibilis
 et fortis animo in passione deficit: et
 multa aut cogitat: aut loquitur aut operatur
 que non conueniunt: quod homo irascibilis est: et
 si ut homo aduersa sentiat: tamen in dolore
 modum adhibet: et mensuram suam atque
 modestiam. Propterea inquit Seneca
 de consolatore ad Paulinum. Non sentire
 mala sua non est hominis: non ferre non est
 viri. et Tullius li. 2. de Oratore. Magna
 laus et admirabilis videri solet:
 tulisse casus sapienter aduersos: non fra
 ctum esse fortuna: retinuisse in rebus
 asperis dignitatem.

**De quinque in quibus dicitur unusquisque
 esse patiens.**

Cap. secundum.

Secunda consideratio de patientia
 dicitur determinatio. Debent namque
 homo determinate esse patiens: ma
 xime in quinque videlicet.

- 1° in contumeliarum illatione.
- 2° in temporalium bonorum perditione.
- 3° in carum amissione.
- 4° in corporis flagellatione.
- 5° in voluntaria operatione.

Primo debet homo esse patiens
 in contumeliarum et iniuriarum illatione. So
 lent namque homines nequam et mali mo
 lestare bonos: nunc detrahendo: nunc
 contumeliando: nunc contumelias inferendo.

Ibi dicitur est ubi boni patienter scilicet
 sufferre. Quoniam ut dicitur. 22. q. 4. c.
 Tu bonus Tu bonus tollere malum.
 et idem in. c. Tollerandi. et in. c. qui
 fm carnem. In. c. Vero. hec autem
 vita Gregorius ait. Si boni estis. quod
 diu in hac vita subsistitis: equanimiter
 tolerate malos. Nam quisque non tolerat
 malos: ipse sibi per impatientiam testis est:
 quia bonus non est. Abel enim esse
 renuit: quod Cain malicia non exer-
 cet. et Lactantius in. 5. li. diuinarum
 insti. Non enim minus malum est referre
 iniuriam: quam inferre. Nam vnde certamina
 inter homines contumeliosae nascuntur: nisi quod
 improbitati opposita in patientia ma-
 gnas sepe contumelias tempestates: quod si pa-
 tientiam que virtute nil melius: nil in
 homine dignius inuenire potest: in
 improbitate opposueris extinguetur. primum
 tanquam igitur aqua super fuderis. Sin autem
 provocatrix illa impatientia: improbi-
 tatem sibi coparem nata est tantum
 excitabilis incendium ut id non flumen
 aliquod: sed cruoris extinguat effusio.
 Magna itaque patientie ratio est: quia
 sapiens augeat bono viro: ut. n. nihil
 malorum fiat hec sola efficit: que si deest
 omnibus: nullum scelus: nulla fraus
 in rebus humanis erit. Spectat utique
 ad magnanimitatem quod nonnulli ascri-
 bunt ad utilitatem. scilicet. ferre patienter
 et equo animo verba contumeliosa: contra
 quos est dictum Seneca li. de clementia
 ubi inquit. Magni animi proprium est
 iniurias atque offensiones spernere. et
 idem in li. de providentia. Manet sine
 aduersario virtus: tunc apparet quanta
 sit: quantumque polleat: cum quid possit
 patientia ostendit. et Sapiens puer.

16. c. Melior est patiens viro fortiter
 qui omnia animo suo: expugnatore vir-
 bium. Ex hoc laudat patientia ma-
 gnorum viro atque potentium: qui patientes
 fuerunt ad ferendum iniurias. Scribit
 namque Seneca de Anthigono Rege
 quod cum audisset quosdam: qui cum non
 videbant de se male loquentes: accessit
 ad eos: et dixit. Nunc male dixistis
 Anthigono: cuius occasione in has
 miseras incidistis. Adodo autem bene
 optate est: id vos ex hac voragine edu-
 cit: nec amplius eis dixit. Dicit etiam
 in Politrato Aristippus cuidam ma-
 ledicenti sibi: philosophum patientes respondit.
 Tu lingue tue: et ego aurium mearum
 dominus sum: et ibidem narrat quod Seno-
 phon philosophus de se maledicenti
 respondit. Tu didicisti male dicere. ego
 male dicta contemnere. Ibidem habet
 de Octaviano: quod cum eisdem descendenti
 Rome per sacram viam: despat? quidam
 diceret. O tirane. respondit. Si essem. non
 diceretis: nec amplius de his ei cura
 uit. Iferet adhuc ibidem quod simillimus
 quidam adolescens Octaviano urbe in-
 travit: quem Augustus ad se adductum
 interrogavit. Dic mihi adolescens:
 fuit numquam mater tua Rome. negavit
 ille: nec contentus adiecit: si pater meus
 Joci itaque asperitate vir bana noticiam
 omnium et familiaritatem sibi ostendit.
 Ibidem adhuc feret illud quod scribit aug
 4. li. de ci. dei. de magno Alexandro:
 qui cum reprehenderet piratam quendam dicens
 Cur mare habes infestum. Ille libera
 voce respondit. Quid tibi: ut tu orbem
 terrarum. Sed quia id ego uno navi-
 gio facio: latro vocor: quia tu magna
 classe diceris Imperator. Si solus et

captus sit Alexander. latro erit. et multa
alia contra Alexandrum protulit animose.
Miratus Alexander constantiam hominis
honoravit eum. iussitque describi militie.
Similiter narrat ibi quod Antigonus
pedagogus citabar Alexander magni
fregit abiectusque dicens: etati tue iam
regnare convenit: ut ea que in corpe
regis voluptate luxurie dant domi
neris: quod ille patientissime tulit. quod
exemplis apparet: non vile esse: neque
vituperabile: imo magnificum egregium
atque decore illatas iniurias despiciere
Secundo debet homo esse patiens in
temporalium bonorum perdizione: ut non sub
ruat animus: neque desperet: si quando hec
fortune bona: ut honor dignitas po
tentia divitie et similia diminuantur.
Propterea laudat Anaxagoras: qui
non est contristatus: quando in patriam rediens
possessiones suas dectas et dissipatas
invenit: et Bias prius letiter rudit
his qui eum interrogaverunt: quod secum ferebat:
cum fugiebat de patria: quem invaserant
hostes. Omnia mea mecum porto. de
quibus messione feci in sermone de aua
ricia: siue de contemptu divitiarum.
Tertio debet esse homo patiens in suorum
carorum seu propinquorum amissione. Nam
sunt multi qui propter mortem suorum nullum
habeant modum: indignatur deo: et seipsum com
mittunt consumendos dolori. Pro hoc
dicit Seneca de consolatore ad Paulinum
Quid tam humile ac muliebre est: quam com
sumendum se dolori committere. Nos autem
non infelicemur eis: qui pro suis mortuis
quodam pietate ducti doleant et lacrimant
Fleuit Ioseph super patre suo mortuo.
ut dicit Genesius vi. c. Et Abraham fleuit
super Sarra mortua: post. 126. annos

vite sue. Gene. 23. c. Fleverunt et pres
antiqui pro morte suorum. Et Christus lachri
mat: cum lachrimante vidit Magda
lenam pro fratre mortuo. Jo. ii. cap. Et
Virgo beata voluit et fleuit in mor
te Christi. Damamus superabundantiam dolo
ris: que videtur quandam desperatorem pro
tendere. Quapropter Paulus scribit
ad Thesalonicenses. 4. c. ait. Non con
tristemini sicut et ceteri: qui spem non
habent. Et. 13. q. 2. c. ubi cumque hec ait
et. c. habet. et. c. Qui divina vocatioe
confirmat quod dicitur. Ihinc hierony
ad Iysaiam ait. Caritatis tue scripta
precepi. In quibus animi tui dolore com
motum de filie dormitione cognovi.
Non aliud in te admiratus sum: quam Christi
stiani pectoris abs te et tunc ablata
fuisse: stupeo murum fidei penetratum
vulneribus orbitalis que sopire de
buerat spes resurrectionis: et regni cele
stis: resurgere credimus mortuos no
stros et plangimus. Quid facerem?
si mori tantum preciperet deus: volun
tas eius? utique sola sufficeret ad solacium
cui nullum iubemini affectum proponere.
hec ille. Propterea Valerius maxi
mus libro. 5. Rerum de penitentibus qui obitum
filiorum forti animo tulerunt. Laudat
Anaxagoram: qui audita morte filii
respondit nuncio: nihil inexpectatum: aut
novum nuncias. Ego enim illum ex me
natum mortalem esse sciebam: et scio ne
minem mori solere: qui non vixerit: nec
aliquem vivere qui mortuus non sit.
Quarto debet unusquisque esse patiens
in corporis flagellatione: cum corpus
egritudinibus et infirmitatibus aggra
vatur. sicut de beato Ifrancisco legimus. qui
quod dicit dominus Dominus in lege magna

Cum duris corporis agere doloribus: illas suas angustias non penari esse censebat nomine: sed sororum: dum autem semel grauius solito dolorum urgeretur aculeis: quidam frater simplex dixit ad eum. Si frater ora dominum: ut mihi tecum agat. Manu enim sua plus debito super te gravare videtur. Quo audito vir sanctus cum eiulatu exclamans ait. Nisi noscerem in te simplici puritate tuam ex nunc abhorrerem consortium: qui ausus fuero circa me divina iudicia reprehensibilia indicare. Et licet totus esset attritus: grauis pluitate languoris: piciens se in terram ossa debilia duro casu collisit: et deosculans humum: gratias inquit tibi ago domine deus: de omnibus his doloribus meis teque mi domine rogo: ut centuplum si tibi placuerit addas: cum tue sancte voluntatis adimpletio sit mihi consolatio semper plena.

Quinto deesse unusquisque patiens in voluntaria operatio: in ieiuniis: orationibus: vigiliis: et disciplinis: aliisque operibus virtutibus: cum premium illorum sit eterna vita. In omnibus autem unusquisque memor esse debet illius patientissimi Job: qui in omni aduersitate sua: in damno repperit: siue in morte repentina filiorum: siue in plagis et vulneribus corporis sui solutus erat dicere: dominus dedit: dominus abstulit: sicut domino placuit: ita factum est: sit nomen domini benedictum.

Quoniamque sunt regule ad acquirendam patientiam. **Cap. tertium.**

Tertia consideratio est de patientie acquirendae: in qua dicendum est quomodo patientia potest acquiri. et ad hoc notanda sunt quinque regule.

Prima dicitur recogitatio.

Secunda melioratio.

Tertia premiatio.

Quarta auxiliatio.

Quinta exemplatio.

Prima regula dicitur recogitatio. Quandoque enim quis sentit aduersa multa imminere sibi cogitare debet peccata que commisit: et dicere illi deus Mechee. 8. c. Fratrem domini portabo: quoniam peccaui ei. Sic faciebant fratres Ioseph quando venerunt in Egyptum: et Ioseph loquebatur cum eis: et ipsi non cognoscebant eum: et dicebat: frater vester vnus ligetur in carcere: vos autem abite: et fratrem vestrum minimum ad me adducite. At illi lingua hebraea credentes non intelligi ab Ioseph: dicebant adinuicem. merito hec patimur: quia peccauimus in fratre nostro: videtes angustiam anime illius: cum deprecaretur nos: et non audiuimus. Idcirco venit super nos ista tribulatio.

Secunda regula dicitur melioratio. quandoque quis tribulationibus quatuor: ut patiens fiat consideret quod deus in hac vita sepius verat quos amat: et omnia in melius interpretetur vult Job. 5. c. dicitur. Beatus homo qui corripitur a domino. Increpatioque eius ne reprobetur. Et sapiens ecclesiasticus. 3. disciplinam domini ne abicias: nec deficias cum ab eo corripieris. Quia enim diligit dominus corripere: et quasi pater in filio complacet sibi. Solet enim tribulatio satis potest anime: ad illuminandum eam: atque ad superandas mundi et carnis blandicias vult Vadianus in. 2. libro diuinorum institutionum ait. Tum maxime deus ex memoria hominum elabitur: cum beneficio eius fruente honorem diuine indulgentie dare debent.

At hō si qua necessitas quis pferit:
tūc domini recordant: si belli terror
infremuit: si morborū pestifera vis
incumbit: si alimenta frugib' longa
siccitas denegauit. Si seua tēpestas:
si grando ingruit: ad deū confugit:
a deo petit auxiliū: deus ut sūueniat
orat. Si quis in mari vento seuiēte
iactatur: hūc inuocat. Si q̄s aliqua
vi affligat: hūc potius imploiat. Si
q̄s ad extremāz mēdicādī necessitatē
deductus videtur: precibus exposcit:
hūc solū obtestat: p̄ eius diuinū atq;
vnicū nomē: hominūz sibi misericor
diam querit. Ite ille. *Et Hierony.*
Tribulatōis vtilitatem per exemplū
quoddā explicat in epistola ad rusti
cum monachū dicēs. Breuis adole
scens erat in cenobio: qui nulla absti
nentia: nulla op̄is magnitudine flā
maz poterat carnis extinguere: hūc
p̄clitatem pater monasterij hac arte
preseruauit: impat cūdaꝝ viro graui
ut iurgijs atq; cōuicijs insectaret ho
minem et post irrogatas cōtumelias
p̄mus veniret ad querimonias: vo
cati testes: p̄ eo loquebant: qui con
tumeliam fecerat: solus pater mona
sterij defensionem suam callide oppo
nere studuit. ne abundantiore tristitia
abfoderetur frater. Quid plura: ita
annus deductus est: quo expleto in
t̄rogatus adolescens sup̄ pristinis
cogitatiōib': ita adhuc moleste susti
neret pape inquit. Mihi viuere non
licet: et fornicari libet.

*Tertia regula ad acq̄rendāz patie
tiam dicitur Premiaro. Quādoq; q̄s
deficere videret animū in tribula
tione: aut in laboribus p̄pter deum*

susceptis: statim s̄bleuari debet ad illā
mercedem vberriam et copiosam:
que repromittit nobis in celis: de q̄
christus dicebat Mat. 5. Beati estis
cum maledixerint vobis homines:
et p̄secuti fuerint vos: et dixerint oē
malum aduersum vos: mentientes
p̄pter me: gaudete: et exultate. quoniam
merces vestra copiosa est in celis. Sic
Stephan' cū esset inter eos: q̄ perse
quebant ipsū: intendens in celum
vidit gloriā dei.

*Quarta regula dicitur auxiliatio. Quādoq; aliq̄s p̄mit multis āgu
stijs: sciat deūz astare sibi: ut ei succur
rat: vel ut patiētia tribuat: v̄modo
ipse auxiliū ei' postulet. Ideo dauid
in psal. 36. ait. Iuxta est dñs his q̄
tribulato sunt corde. Est de hoc exē
plum. Magni Antonij: qui cum post
multa etiāz vbera: q̄e a demonib'
fuerat passus. vidisset in splendore
quoddam mirabili dñm Ihesū xpm
dixit ad eū. vbi eras bone Ihesu. vbi
eras. quare a p̄ncipio nō fuisti ut me
iuuares: et vulnera mea sanares. cui
dñs. Antoni hic eras. et meo auxilio
certamen superasti. Amodo autem
quia viriliter dimicasti. in toto orbe
faciam te nominari.*

*Quinta regula ad acq̄rēdam pa
tientia dicitur Exēplatio. quādo aliq̄s
cupit habere patiētia vltimū est reme
diū intūcī s̄ctoꝝ exēpla. et potissimū
dñi nostri ihesu xpi. De quo Petrus
p̄ma epistola. c. p̄mo dicit. Christus
passus est pro nobis. nobis exēplum
relinquens. Et Paulus ad hebreos
duodecimo ait. Recogitate cum.
qui sustinuit talem a peccatoribus.*

aduersus semetipsum cōtradictionē.
Non vt fatigemini animis vestris
deficientes. Que nam patiētie exem
pla non inueniunt in christo. Uide
illum o anima in cruce nudatum.
Uide et cōtemplare diligenter: si te
grauatam sentis infirmitate corpis
Audi illum dicentem tibi. Et ego p
tua salute a planta pedis vsq; ad v
ticem totus sum vulneratus. Si di
xeris ei: beu iniuste accusor: inique cri
minor ab emulis meis: respondebit
tibi. Et ego qui deus sum factus hō
iustus sanctus pius sapiens mūdus
et impollutus vocor: Samaritanus
seductor malefactor: blasphemus et velut
peccatissimus reus: in medio latronū
crucifigor. Si conquesta fueris de
paupertate. Et ille clamabit. O aia
mea sustine patiēter q̄a et ego amore
tui in tanta sum paupertate constitu
tus: vt non habeā vbi caput reclinē
in cruce. sitiui: atque mibi guttula
denegatur. Et tandem nihil inueniri
pōt: in quo nos patiamur p amore
crucifixi: quin magis in illo patiatur
ipse p amore nostro. propterea aug.
in libro de conflictu vitiorum ait. Si
passio redemptoris ad memoriā re
uocatur: nihil tam durum est: qd nō
equo animo tolleretur. Parua enī
tolleamus: si recordemur quid bibe
rit ad patibulum: qui nos inuitat ad
celum. Ille enī opprobria irrisiōes
contumelias: alapas: sputa: flagella:
coronam spineam crucēq; sustinuit:
et nos miseri ad nostram confusiōem
vno sermone fatigamur: vno verbo
decedimur. hec ille. Quare precemur
seruenter: vt acquiramus patientiā

per quam deus largietur nobis gra
tiam: et in futuro sempiternā gloriā
in qua est bñdictus per eterna secu
lorum secula. Amen.

Sermones Clarissimi in sacra
theologia Magistri Fratris Ro
berti Caratzuli de Vitio ordinis
minorum. De timore iudiciorum
dei: imp̄si in Ciuitate Venetiā
impensis Johannis de Colonia
ac Johannis Manthen de gher
retzem. Anno. M^o.cccclxxv.

De morte Rica.
 Date morieris Gen. 2. Et i
 stimavi sepe numero nihil
 tam utile anime rōnali esse
 posse ad fugā vitioꝝ q̄ frequēs me-
 moria mortis: p̄pterea sapi. Eccl. 7.
 In omnib⁹ opibus tuis memorare
 nouissima tua: et in eternū nō pecca-
 bis. Et Hiero. ad Paulinū. Facile
 cōtēnit omnia q̄ semp cogitat se mo-
 ritū. Et idem ad Ciprianum dicit.
 Qui. n. quotidie recordat se esse mo-
 ritū. cōtēnit p̄ntia: et ad futura festi-
 nat. Et idem ad heliodōrū de vita
 Uespasian. Platonis sententia est
 omniū sapiētū vitā meditatioē esse
 mortis. Seneca ad Lucillū ait. Nihil
 tam eque tibi p̄derit ad cōtēpantiā
 omniū rez q̄ frequēs cogitatio: bre-
 uis h⁹ incerti itinēris. et idē ad eūdē
 in epistola ait. Nolestū est iniquis
 mortem ante oculos hēre. Ita tam
 leni q̄ iuueni d̄z esse ante oculos. hec
 ille. Cū igit mortis memoria sit tāte
 utilitatis idcirco in presenti sermone
 de ipsa morte tria sunt cōtemplāda
 mīsteria.

- Primū de sua ferocitate.
- 2^a de sua dubitate.
- 3^a de sua crudelitate.
- Primū est de mortis ferocitate circa
 q̄ nota triplīcē ferocitatē.
- Prima ferocitas cōn p̄mos hōies.
- 2ª contra peccantes.
- 3ª cōtra totū mūdum.
- Prima ferocitas dicit cōtra p̄mos
 hōies quos ipsa interremit et p̄stra-
 uit. Nā a p̄ncipio cōditōis humane
 in statu inocētie erāt homines imu-
 nes a lege mortis. vñ Aug. in. 12. li.

de ci. dei. ait fatēdū est p̄mos hōies
 ita fuisse institutos: vt si nūquāz pec-
 cassent: nūq̄ genus mortis expirēf.
 Sz eisdem p̄mos p̄ntes ita fuisse
 morte institutos: vt quicq̄ de eorū
 stirpe fuisset exortū eadē pena tenēf
 obnoxiiū: pro magnitudine q̄ppe cul-
 pe illius. Nām dānatio mutauit in
 peius: vt q̄ penaliter p̄cessit in peccā-
 tibus hōibus p̄mis: naturalit̄ seq̄ret
 in nascētibus ceteris. Itē in li. de ba-
 ptismo puuloꝝ ait. Idē. fiebat ordo
 iusticie. vt sicut anima dñi suo: Ita
 corpus ei obediret. Hec ille. et Eccl.
 15. Ante hominē vita et mors. Et in
 eodē. c. Deus ab initio constituit ho-
 minē: et reliquit illū in manu cōsiliū
 sui. Et Origenes sup Leuiticū. 9. Si
 hō ab initio elegisset vitam nūq̄ hu-
 manū genus mortālē cōditōē tenēt
 vñ deus p̄pter peccatum dixit Ade.
 Quia audisti vocē vxoris tue. Dico
 tibi q̄a in sudore vultus tui: vesceris
 pane tuo: donec reuertaris ad terrā:
 qua sumptus es: quia puluis es et in
 puluerē reuerteris. Gen. 3. et hec oīa
 p̄pter peccatū. heu q̄ grauis fuit illa
 culpa: que impio mortis oēs sbiecit.
 Sz potissime p̄mos p̄ntes. Nāz p̄
 errorē inobedientie sue: mortē quāz
 de⁹ nō fecerat sibi inuenerūt. Juxta
 illd aug. in p̄nostichon. dicit. Uide
 mortē nō a deo: s̄ p̄ errorē: intus ve-
 nisse hōib⁹ in paradiso deliciaꝝ positi
 Qui etiā conuenit illud q̄ scribitur
 sapiētē. 2. li. Deus mortē non fecit:
 sed impij manibus p̄pijs accersierūt
 eam. Sed circa hoc dubitari pōt: Q̄
 cū de⁹ dixerit Ade Gen. 2. quacūq̄
 bora comederis: morte morieris. nō

. n. j .

tñ h̄ videt̄ h̄uz: q̄a n̄ illa die mortui
 sunt. Ad hoc rñdet N̄ico. de lyra in
 expositōe sup̄ gen̄. q̄ illa v̄ba sic h̄nt
 exponi. Morte morieris. i. moriendi
 necessitatē incurres: q̄a gustato ligno
 n̄ statim mortuus ē: s̄ cepit ad mortē
 tēdē. Et Aug. sup̄ Gen̄. sic ait. morte
 morieris. i. morti obligatus eris: vel
 mortis reatū incurres. Uñ 7 in alio
 loco idē ait. Quātis ānos multos
 post vixerūt: illo tñ die mori cepunt
 qua mōte legē: qua in seniu nephas
 acceperunt. Data est ḡ potestas morti
 eiciēdi illos ppter eoz culpaz. Et q̄a
 necessaria erat hūani gñis multipli
 catio: viuēdi tēpus in lōguz pcessū ē
 q̄tū a morte de vidu 7 debellatū ē
 7 qd̄ p̄fuit illis lōga vita q̄bus non
 mors est s̄secuta. Audiamus qd̄ scri
 ptura dicat Gen̄. 5. vixit Adam.
 ānis: 7 genuit filiū ad imaginē 7 simi
 litudinē suaz: vocauitq̄ nomen eius
 Seth. Et facti sūt oēs dies Adam:
 postq̄ genuit Seth. 800. āni. genuitq̄
 filios 7 filias. 7 factū ē oē tps: qd̄ vi
 xit adā. 930. ānis. 7 mortuus ē. vixit
 Seth. 105. ānis: postq̄ genuit bonas
 90. ānis: 7 genuit Chaiṇaz: p̄ cuius
 ortū vixit. 85. ānis: 7 genuit filios et
 filias: 7 facti sūt omnes dies ei. 905
 ānis: 7 mortuus est: vixitq̄ Chaiṇā
 70. ānis: 7 genuit Alael. Et vixit
 Chaiṇā postq̄ genuit Alael. 804.
 ānis: 7 genuit filios 7 filias: 7 sic de
 omnib⁹ ali⁹ a p̄mo vsq̄ ad finē inci
 piētibus. Si h̄o aliq̄s incredul⁹ du
 bitar̄z quō fuēit illō possibile vt vita
 illoz sic p̄trahē in longū. Rñderi
 pōt̄ h̄z N̄ico. de lyra: hoc fuisse pl̄ib⁹
 de causis. p̄mo bōitatis cōditōis vel

cōplexiōis p̄moz pētū fuerūt enīz a
 deo imediate formati: 7 p̄ p̄ns fuerūt
 optime cōpositiōis: 7 sic ad lōgiorēz
 vitā dispositi. et illa bōitas cōplexiōis
 maḡ venit ad hōies p̄p̄inuos illis
 t̄pibus q̄ ad remotos tēpo: is. 2^a rō
 e mō viuēdi: q̄a tēpate viuebāt. 3^a
 rō bōitatis nutrimenti: q̄a āte diluuiū
 nascentia terre erāt meliora: postea
 q̄a inūdatiō diluuij fuit p̄ maiori pte
 ex aquis occani. Aque aut̄ false idu
 cūt sterilitatē 7 reddūt terre nascētia
 p̄iora: ex q̄b⁹ abbreviat̄ vita hōis. 4^a
 rō est ex sciētia Ade: q̄a format⁹ fuit
 ad p̄fectōēz sciētie: 7 ideo cognouit
 virtutē herbaz fructū 7 lapidū que
 faciūt ad cōseruādā sanitatē: 7 vitaz
 p̄longādā. 5^a rō est ex dispositiōe di
 uina hoc ordināte: vt p̄ lōguz tēpus
 cito multiplicaret̄ hūanū genus: h̄o
 N̄ico. de lyra: qm̄ igit̄ p̄mi hōies tā
 diu sup̄uixerūt sciētia p̄diti fortitu
 dine corpis h̄n dispositi: n̄ potuerūt
 tñ mortis ferocitatē repellē. cōtinuit
 illos 7 oīs mortui sunt: q̄ vtiq̄ no
 bis in exēplū esse posset: vt vite hui⁹
 erūnā cognoscam⁹: hoc ē qd̄ hiero.
 ad heliodoz de vita Nepotiani ait.
 Debem⁹ 7 nos aio p̄meditari qd̄ alī
 facturi sum⁹ 7 qd̄ volum⁹ lōgius ab
 esse nō pōt. Nā si noningētos excede
 remus ānos: velut āte diluuiū viue
 bat gen⁹ hūanū. Et Alathusalez no
 bis t̄pa donaret: tñ n̄bil ess̄z p̄terita
 longitudo: que esse defisset: vt enim
 inter illū q̄ vixit decē ānis: 7 illum q̄
 vixit mille: postq̄ idē finis vite adue
 nerit: 7 in recōlōlabīl mortis necessi
 tas trāfactuz esse tātūdem est: nisi q̄
 maḡ sener bonustius peccator false

pficiat. Optia queq; dies miseris mortalib; cici. Prima fugit sbante morbo tristisq; senect. Et labor 7 di xit rapit indemtia mortis. h ille. que oia sic dicta intelligas vt sicut lōgi- tudo vite om̄s illos p̄mos viros nō excusauerit morte: sic nec breuitas vi te tue etiā dilata ad multos ānos q̄a morte morieris.

Secda ferocitas mortis est contra peccatores. Nā sepenumero ip̄os in uadit sbito: et in breui morula absor- bit eos: 7 l3 multa acciderūt p nām que labilis ē: 7 vt plīm hūane vite cōtraria: vūn mortalitates 7 pestilē- tie adueniūt sepe: 7 sepi iudicio dei: in q̄b nō sine grādi terrore omnes aspiciūt mortis dñiuz. 7 ptātē: 7 q̄ h̄a sint pbat ex testificatōe scriptura- rū. et p̄mo sumi pōt illō testimoniu3 Numeri. 2. vbi narrat q̄ cū populus Israhel esset in deserto nō contētus cibo celesti sc3 māna qd̄ pluebat illis de celo: desiderās carnes 7 pisces cucumeres 7 papaueres cepe 7 alea: dñs pluit coturnices in gustus eorū 7 cū adhuc carnes esset in ore ip̄orū 7 ecce furor dñi cōcitāt in pplm per- cutit eū plaga magna. 2° testimo^o h̄i Numeri. 14°. Nā cū ppl̄s ille mur- murass3 cōt dñm: dixit dñs ad Moy- sen. Usq; quo detrabet mibi ppl̄us ille quousq; nō credēt mibi in oibus signis q̄ feci corā eis. Iferiā ego pesti- lētia eos atq; cōsumā qd̄ factū fuiss3 nisi Moyses orasset ad dñm: vt di- mitteret eis. 3° testimo^o fuit exodi- iz. vbi narrat q̄ nocte media pcussit dñs Egyptū plaga magna: 7 infē- cit oēm p̄mogenitū in terra egypti

a p̄mogenitis Pharaōis q̄ sedebat in solio vsq; ad p̄mogenitū captiue: q̄ erat in carcē: 7 oēm p̄mogenitū iumētoz. surrexitq; pharao in nocte 7 oēs fui ei: oēsq; Egyptij: et ort^o ē clamor magn^o: neq. n. erat dom^o in qua nō iaceret mortuus. 4° testi^o est in Leuitico. 16. c. vbi dñs dicit. Si nolueritis recipe disciplinaz: 7 ābula- ueritis ex aduerso: Ego q̄ cōtra vos incedā: 7 pcutiā vos septies. p̄p̄ pec- cata vestra: inducāq; sup vos gladiū vlcionis federis mei cūq; fugierit in vrbes imittā pestilētiā in medio vri. 5° testi^o. i. c. scōi li. IRe. 7 scōi palipo. vbi legitur q̄ pcussit dñs pestilentia Israhel: vbi a Dauid vsq; ad berfabe 10000. virozū mortui sūt. 6° testi^o capit ex cōi natōe quā fecit dñs per Eze. 5. Fra nostra inq̄t sup vniuersū ppl̄z ei: gladi^o foris: pestis et fames intrinsecus: q̄ in agro est morte mo- riet: 7 q̄ in ciuitate s̄ pestilentia 7 fa- me cōsumabit. 7° testi^o capitur a Justiniano vt nō luxurient cōi nām: vbi ait p̄p̄ illa duo. i. p̄p̄ blasphemā 7 p̄c̄m cōt nām fames pestilētie 7 terremot^o fūit. Idez sūt in glo. 22. q. i. c. flagicia. 8° testi^o ē in historia ecclesiastica: in q̄ narrat q̄ Maximian^o Impator duā^o oia bolico spū fecit cōponē carmina blas- phemis plena cōt ip̄m ih̄m xp̄m 7 s̄a- ctos: eaq; scribi mādanit in tabulis. Iussitq; p singlas vrbes 7 villas et agros deferri: faciebatq; ea cantare. Altissim^o at tñ scel^o iultū remanere noluit: s̄ tāto rigor i ppl̄z blasphemū pestilētia misit vt comedē 7 bibēdo morte morerēt. Ip̄le at maximian^o

dolore graui pēssus spūz exaltauit
 9° testi^o est in legēda sādōzū: et in
 vita beati greg. in ēdātū de letanijs
 vbi refert qđ ppē comessatōes ⁊ luxu
 rias Romanoz cōmot^o est de^o cōi
 eos: pestilētiāq magnā in illos misit
 quā anguīnes eā vocāt. s. La ango
 nalia: seu a. n. fuit eo qđ hōies in via
 in mēsa in colloqō moriebātur sbito.
 Itē cum aliq̄s sternutabat: eralabat
 spm̄: ⁊ cū aliq̄s aliq̄ez sternutātē au
 diebat: statim accurrēt. dicebat: deus
 te adiūcet. Un vsq̄ nūc h cōsuetudo
 obfuaē. Rursus cū aliq̄s velle se ob
 scitare sētiebat cōtinue signū crucis
 in os impmē sestinabat. Cū ḡ hec pe
 stis Romaz vastaret: beat^o Grego^o
 pcessionez euz letanijs p ciuitatis cir
 culū quodā pascali tpe fieri ordiauit
 in q̄ imago beate x̄ginis: que adhuc
 ē Rome in sādā Maria araceli: quā
 beat^o Lucas pinxisse dī: atē pcessiōz
 portare fec̄ reuerēt. et ecce tota aeris
 infectio imaginī sādē cedebat: ac si
 imaginē ipsā fugerēt: ⁊ ipsā ferre nō
 possent: sicq̄ p^o imaginē mira sereni
 tas: ⁊ aeris puntas remanebat. tūc
 in aere iurta imaginē audite sunt vo
 ces angeloz cātatiū ⁊ dicentiū. Re
 gina celi letare zē. Statim beatus
 Grego. adiūxit. Ora p nobis deuz
 alleluia. Tūc beatus Grego. vidit su
 pra castrū Uicēij angelū dñi q̄ gla
 diū cruētātū defgēs in vaginā puer
 tebat: Ex quo intellexit qđ pestis illa
 cessaret: sicut factū est. vñ castrū illū
 vocatū ē postea castrū sādī Angeli.
 ex hoc igit p3 qđ ppē peccata hōinuz
 de^o puniuit eos morte. Qđ vtiq̄ fa
 ctū cōspicim^o tpi^o istis: in q̄bus ad

tātā demētiā venerūt ppli qđ credūt
 h^o mōi pestilentiā venisse ppē bona
 opa. O hūana demētia: nūq̄d sunt
 falsa tot exēpla scripturaruz: vt velie
 deul oppugnare hūanuz gen^o absq̄
 culpa: q̄nimo vt dixi: ⁊ itēz dicam:
 mors illa pestilētiālis est ensis diuie
 iusticie quo transfodiūt viscera ini
 quoz: q̄ volūt aliq̄n mūdū pire. De
 iustis aut et si ipsi pcuriāt nō obstat
 qđ dicit p̄l. Preciosa in sp̄du dñi:
 mors sanctorū ei^o.

Tertia ferocitas mortis dī cōnē
 totū mūdū. Nā de ipsa ⁊ de ei^o potē
 tia scripture multe loquūt. vñ 2° li^o
 IRe. 14. c. Dēs morimur: et q̄si aqua
 labimur sup terrā: que x̄ba nōnē. ⁊z
 q. c. in ecclesia. et p̄l. Quis ē q̄ viuet
 ⁊ nō videbit mortē. Eccl. 5. Dia que
 de terra sunt: in terram reuertēt. Et
 Seneca ad Lucilluz. Eam ibis quo
 om̄s eunt quid tibi noui est ad hanc
 legē nat^o es: hoc p̄i meo accidit: h^o
 matris: h^o maiorib^o: h^o oibus ante te.
 Hierō. ad heliodoz sic ait. Serfes ille
 potētissim^o q̄ s̄uertit mōtes pstra
 uit maria: cū de s̄blimi loco infinitaz
 hominū multitudinē ⁊ innumerabilē
 vidissz exercitū fleuisse dī eo qđ post
 cētū ānos null^o eoz quos cernebat
 s̄uidur^o esset. o si possem^o in talem
 ascēdē speculā: de qua vniuersā fraz
 s̄b n̄ris pedib^o cernerem^o: iā tibi ostē
 derem totius mūdi ruinā gentes in
 bello ruentes gētibus regna collisa
 alios torquē. alios necari. alios ab
 sorbi a fluctib^o. alios ad fuitutē trahi
 hic nuptias. hic plāctuz. illos nasci il
 los mori. alios affluē diuitijs. alios
 medicare. ⁊ nō solū Serfis exercituz

si totius mundi homines: qui nunc viuunt in
spacio breui tibi ostenderet morituros
Vincit sermo tali rex magnitudine
et minus est o[mn]e quod dicitur. *Redeamus*
ergo ad nos: et quasi e[st] celo descendentes
paulisper nostra videamus. Satis ne
obsecro te quoniam infans: quoniam puer: quoniam se
nex factus sis. cotidie morimur: coti
die commutamur: et tamen etnos nos esse
credimus. hec ille. Quid igitur est ho
minum vita: nisi quidam cursus ad mortem
O humana miseria: quid veri[us] vnicuique
dici potest quam morte morieris. hinc Job
iz. c. l. homo natus de muliere breui. v.
tempore reple. multis miserijs. de hoc
Seneca ad Lucillum. Totidie morimur
cotidie diminuitur aliqua pars vite et te
quod dum crescimus vita decreuit: infanti
amissum: demum puericia: demum ado
lescencia usque ad extremum quicquid transiit
tempus perit. et ite[m] ad eundem dicit. Corpa
nostra rapiuntur fluminum more quicquid
vides cuius tempore currit: nihil ex his que
videmus manet. hec ille. Et Quidius
ait. Tempora labuntur tacitisque senescimus
annis. Et Augustinus. iz. de ci. dei. Ex quo. n.
in illo corpe morituro esse cepit: nunquam
in eo non agit ut mors non veniat. homo
enim agit eius mutabilitas toto tempore
vite homo. si tamen vita dicenda est: ut veniat
in mortem. Nemo quippe est qui non ei pro
p[ro]p[ri]a sit quam ante annum fuit: et cras quam ho
die: et hodie quam heri: et paulopost quam
nunc: et nunc quam paulo ante propinquor.
quoniam quicquid tempus viuere de spacio viuendi
dimittit. et cotidie fit minus. minusque
prestat. ut cito nihil sit aliquid tempus
vite homo quam cursus ad mortem. et in fine
homo. Qui usque ad mortem productiora spa
cia tempus agit non lentius pergit: sed plus

itineris conficit. hec ille. Omnibus ergo
breuis est vita. mors autem vicina. Un
Sapi. in Eccl. i. c. c. Memento esto quoniam
mors non tardat. Vbi illa multum pon
derata sunt. mors non tardat. ergo est
in ianuis. mors non tardat ergo time
amus. mors non tardat ergo benefacia
mus. O dilectores mundi. o terrenorum
amatores. mors non tardat. O pecca
tores. mors non tardat. Agite penitentiam
ut vos non inueniat dormientes. o
dux hominum. o dissimulum hominum. mors non
tardat. hoc utique omnes desiderare de
beret. quia utilis est contra timorem superbie.
et et patere potest ex valde non do. Naz
legit in legenda sanctorum in vita Bar
laam quam scripsit Iohannes Damascenus
quod rex quidam fuit in India christianorum
valde persecutor. qui filium suum nomine
Iosaphat in palacio quodam includi:
et educari fecit. Timens ne christianus
efficeretur: qui ad etatem adultam pue
rius admiratur cur pater eius sic idulus
vni ex seruis suis dixit se propter hoc in
magnum esse mesticia. quod pater audiret et
volens equos idoneos sibi pari fecit
choros plaudentes ante eum mittens ne
aliquod sedulum sibi occurreret prohibuit. de
dicto igitur iuueni taliter procedente quidam
vice unus leprosus et unus cecus sibi
obuiauerunt. quos ille videns et stupens
quid sint et quomodo sic essent indidit. Tunc
ministri etiam dixerunt passionem ille sunt
que hominibus accidunt. Ille antea dixit
omnibus hominibus. Ille ne contingere
solet. Negantibus autem illis Respondit. non
sunt igitur qui hoc pati debeant. nisi
indifferenter veniat et subdit. Quis ho
minum futura scire potest. valde ergo
anxius esse cepit pro inconstitutie rex

Alia autē vice quēdā senē valde ru-
 gatā hūitē faciē: 7 dorsū incuruatū: 7
 cadētib⁹ oētib⁹ balbucietē loquēdo
 inuenit. stupefact⁹ autē cepit valde
 dicere visionis miraculum. Et cum
 dixisset se senescere: et mori in multa
 desolatōe: postus nō āplius poterat
 cōsolari: nec mirū est: q̄a nihil morte
 horribilī esse pōt. Ipsa est. n. que tā
 tos viros suscepit d̄ mūdo: nulla po-
 tentia sibi resistere potuit: nec potest
 nec potēit: nec dignitas: nec magni-
 ficētia: nec faciēdia. O mors deuora-
 trix omniū q̄d viciā. Audite obsecro
 O infelices mortales: nā si ipsa vide-
 rit aliquē cū multa familia ac comiti-
 ua magna: nūq̄d fugiet ab eo: minū
 me oēs ad mortē tēdim⁹. omīs mori-
 mur: oēs ad mortē currim⁹: omib⁹
 mors est vicīna. Nō pōt pulchris: n̄
 potētibus: nō sciētibus. O insciētes
 peccatores: respicite vbi sunt millia
 milliū qui fuerūt in mūdo omīs mor-
 tui sūt. Adā pater nostri gēis hūani
 mortuus est. Eua vxor eius mortua
 ē. Gigātes q̄ fuerūt tpe Noe. illi viri
 famosi 7 aiosi: q̄ edificauerūt turrim
 Babilonis: vbi sunt. oēs mortui sūt
 Bellus filiū. Nibiloth IRex babylo-
 nie: quē q̄dā Saturnū esse existimāt
 q̄ inuēit Asiā: postea in ea mortuus
 est. Ifrater ei⁹ minor q̄ regnauit post
 eū 7 asiā totā obtinuit: ac babiloniā
 rebellātē cepit: cū de turri babel. i. ba-
 bilonie fuisset percussus mortuus est.
 Reges Egypti scz sexti. sol blasinas
 amenophis: oēs mortui sūt. Reges
 Persaz. Reges Atheniēsiū. Reges
 tortoseos. cramas āphiteon ethioni⁹
 theseas menestrus demaphon: omīs

mortui sunt. Alexāder magn⁹: oēs q̄
 eius barones oēs mortui sūt. reges
 Juda Josaphat Jorā Ozā Jobatā
 Johas Zacharias Achaz manasses
 oēs mortui sunt. reges Troie. IRex
 Isianus Troylus Helenus IDaris
 phebus Ihector illi viri potētes: qui
 fuerunt in obsedione Troie Agame-
 non Menelaus Achilles Ulixes: et
 reliq̄ oēs mortui sūt. Illa strenuissima
 dñā IDanthasilea regia Amazoniū
 puellaz que venit in adiutoriū troie
 cū suis puellis. reges latinoz. Satur-
 nus qui vēit in Italia: vbi nūc roma
 est in syluis inueniens hōies: sicut be-
 stie viuentes: māducātes glādes: et
 habitātes in criptis 7 casellis 7 fron-
 dib⁹ coopertis: docuitq̄ eos terreas
 domos edificare: laborare terras: vi-
 neas plātare: sicut hōies viuē ex his
 similib⁹ debent: 7 p̄ his oib⁹ p̄nceps
 eorum denominat. ost̄ qui timens
 filiū suū cōstruxit ciuitatē saturninā
 dicit. n. h̄ salem ede multis hōibus
 p̄bis romanoz: quos omīs mors fe-
 rocissima p̄strauit. Deu mīsa hūana
 vita: mors. n. deuorauit omnes hos
 Quid de romulo 7 remulo q̄ fuerūt
 frēs gemelli q̄ a lupa nutriti sunt: qui
 etiā romaz cōstruxerūt Theodosius
 Impator optimus xpianoꝝ de quo
 Ambrosi⁹ fecit mirabiles laudes qui
 expulit Arianos. Archadi⁹ honoci⁹
 Karolus magn⁹ q̄ totā terrā sādaz
 occupatā a sarracenis recupauit oriē-
 tis 7 occidētis. Ifedericus p̄mus qui
 mltā euertit: 7 multa alia fecit. tamē
 eūdo in s̄sidiū terre sādē. in quodā
 flumine suffocatus est. Ifedericus 2⁹
 armozū strenuus: linguarum perit⁹

lucrosus cū multis pōificibus ha-
buit bellū: precipue cū gregorio mor-
tuus est veneno. Rodolphus Alber-
tus dux austrie Henricus 6° per flo-
rentinos venenatus: et alij Impato-
res romani cū nobilibus et impato-
ribus: et populo multo mortui sunt.
Nō potuerūt romani nec eorum re-
ges aliqua via mūdi mortē euadere
Ubi p̄mus Impator Julius Cesar.
Octavianus. Tiberius. Caligula. Nero.
Claudius. Vespasianus. Titus. Do-
micianus. Adrianus. Teodosius. Ci-
rillus magnus: omnes mortui sunt.
Ubi sunt illi viri doctissimi atq; p̄bi
Ubi est Plato. vbi Aristoteles. vbi
Socrates. vbi Pythagoras. vbi De-
mosthenes. vbi Seneca. vbi tot poete
vbi Homerus. vbi Menander. vbi
Virgilius. vbi Terentius. vbi Luca-
nus. vbi Ovidius. vbi sunt oratores:
et rectores. vbi Titus Livius. vbi Tullius.
vbi Doctores Medicine. Galienus
Ippocras. vbi Aesculapius: aut alij: nūq̄d
medicina sanauit eos: aut eos libe-
rauit a morte. vbi Impatores. vbi
reges. vbi Principes. vbi Duces co-
mites: barones: marchiones: regine
Principisse: et mltē alie dñe nobiles
vbi tot Iuvenes et Iuuenēculi. vbi tot
qui in hoc mundo floruerūt. o vita
misera. o vita caduca. o vita labilis.
o vita fallatrix. o vita vmbatica. oēs
mortui sunt: et reclusi sunt in monu-
mentis et corrupti. hinc est bernardus
in libro meditationū. Dic mihi vbi
sunt amatores mundi: qui quando
pauca tempora nobiscum fuerūt vel

manserunt: ex his nisi cineres et ver-
mes. attende diligenter quid sūt q̄d
fuerūt homines sicut tu comederūt
et biberunt: riserūt duxerūt in bonis
dies suos in pundo autē ad inferna
descēderūt. hic caro eorū vermibus
illic autem aie eorū ignib⁹ deputatē
donec rursus in felici collegio colli-
gati: sempiternis inuoluāt ignibus:
qui socij fuerunt in vitijs erūt et in pe-
nis. Una enim pena implicat quos
vnus amor in crimine ligat. Quid
p̄fuit illis inanis gloria brevis leti-
cia: mundi potentia: carnis voluptas
falsae diuitie: magna familia. vbi risus
vbi iocus: vbi saltus: vbi iactantia. vbi
arrogantia. vbi tanta leticia: q̄sta tri-
sticia: post tantam voluptatem: tāta
grauis miseria. De illa exultatiōe ce-
derunt in magnam ruinam: et in
magna tormenta. Qd illis accidit
tibi quoq; accidere pōt: quia homo
es. hum⁹ de humo. lim⁹ d limo. De
terra es: et de terra eris: et in terram
reuerteris. Quando ueniet dies ulti-
ma que subito ueniet: et forsītā hodie
erit hec ille. Colligim⁹ ergo ex vitijs
unūquēq; mortem expectare debere
nec confidendum est in hui⁹ uite bre-
uitate: quia se nobis aliquādo p̄bet
cecas et nō uidentem. Deinde iaculo
suo nos ferociter uulnerat. Un q̄dā
Aesculapius poeta uulgaris dicit.
Dyme speranza del core inimica.
Che fare el tempo cuz le tue uedute.
Perche te monstri così dolce amica
hec ille. o Impatores qui estis in h^o
mundo. o reges. o p̄ncipes. o tyrāni
m z

O duces. o barones. o Marchiones
o iuuenes. o senes. o diuites. o pau-
peres. o sani. o infirmi. O vos dico
vobis: quia moriemini: benefacite
quia hinc ad paucos annos: etiā vos
stabit in sepulchro: et non poteritis
resistere furori potentissime mortis
et hic est finis p̄me ptis.

¶ Secundū misterium cōtemplādū
est de mortis dubietate. Timendum
est unicuiq; eo qd mors certissima sit
omnibus vniuersa: tamen multa sūt
de ea dubia: que sunt valde piclosa:
de quibus tria pūt notari.

¶ Primum est circa tempus.

2ª circa locum.

3ª circa modum.

¶ Primum est circa tēpus: q̄a nullus
est qui sciat: qñ sit moriturus. Igrāt
hoc utiq; senes pueri iufantes iuue-
nes adolescentes nec repit̄ aliquis q̄
possit dicere qñ moriat̄: Nec in hoc
cōfidere: qd quousq; ad tale tempus
moriet̄. Et his inq̄t Sapi. Eccl. 3. c.
Nescit homo finē suū: sicut capiū
p̄fces hamo: et aues cōphēdūt laq̄o
sic capient̄ iniqui tpe malo. hic intel-
ligit̄ tempus malū p̄ iniq̄s: dū dicūt
tēpus mortis: in quo artant̄ vie im-
pioz: qui equidez cum sibi longam
vitam: quam volunt firmiter cōfide-
rare: et ponderare p̄mittūt decipiūt
Quanti enim laborauerūt p̄ mūdo
sperantes ibi recipere fructū laborū
suoz: et pierūt ante rep̄ qd sibi p̄mi-
serāt. Quis pōt numez numerare.
non esenacharis: et sui p̄ualuē et obri-
nere. Iherlm crediderūt: et de exerci-

tu corū. 184. millia in vna nocte ab
angelo sūt interrēpti. 4. Re. 19. c. Et
sic cū illud spassent fuerunt decepti
Quid de alijs dicam. Refert Aug.
in li. de ci. dei. c. 22. Qd cum Rex Ra-
dolphus Bortoz rex: cū maxīma co-
mītua: iā in vrbe vicina stituit. Ro-
manis cerucibus innuerūt. vna die
tāta celeritate vid̄ ē vt nec vno qdē
Romanoz nō dicā exērito: s̄ vulne-
rato multo apli q̄ centū millia eius
exercitus p̄strauerūt. atq; ipse mor-
capt̄ et pena debita vocat̄ in bello
in q̄es fuit h̄ strages s̄secuta: sed nō
sic de alijs q̄ mortis picula fugiunt.
audias obsecro: quia mors vbique
pugnat: nō solū in bello: s̄ in domo:
in mensa in lecto: et vbiq; locorū.
p̄pterea Seneca ad Lucillū. o. Dis-
cies et ois hora qñ nō sum̄ et aliq̄
argumēto detēti: admonet fragilita-
tis oblitos: cū eterna meditates: re-
spicere cogat ad mortē: qd sibi illud
p̄ncipiū redit. Querēs sene cōe Cor-
neliū eqdē romanū splēdidissimū: et
offensum noueras: ex tenui p̄ncipio
seipso p̄mouerat: et illi declinīs erat
decursus ad cesa. Ifacili. n. decreuit
dignitas q̄ incipit: pecūia quā circa
paupertatē plurimū amorē h̄z: dum eē
illa erectat hēt rescentio diuitijs: Ad
q̄s ille due res ducerēt efficacissimeq;
respōdi causa custodiēdi: quoz alfa
locupletē facē potuisset: hic hō sūme
fragilitatis n̄ min̄ q̄ corpis diligēs
cū tū ex cōsuetudine manē vidiss̄ cū
p̄ totū diē amitto quāt affecto: et si n̄
spe iactēti vsq; ad in noctē ascēdisset:

cū ilaris cenasset gūi valitudinis pēi
pitis arrepti angustia: viri. cōpressis
artat. faucib⁹ spūz traxit i lucē. h ille.
Tēpōrūb⁹ at istis mīta iuuenū turba
mortua ē ex peste: que valde ītaliaz
nostraz occupauit: pēpue in ciuitate
īferrariēsi in .i.464. mortui sunt in
q̄tuor mētib⁹ nouē millia hominū: et
adeo q̄ ciuitas vacua erat: q̄a vt ait
Asculan⁹. Ognī creato se cōrūpe in
tēpō. Passōno li adī humani come
fumi. Chī ne va tardo: et chī ne va
per tēpō. Et ideo clamo. vigilate. vi
gilate: q̄a nescitis diē neq; horā mor
tis. O mortales fatui: īsensati: in
quo cōfiditis. o iuuenes stulti. Uigi
late: q̄a spes sepissime fallit. vū Tul
lius in li. d. senectute ait. īfustra spe
rat adolescē: se diu vīdūz: q̄d stult⁹
q̄ incert⁹ p certis hēre: qm̄ etiā illa
etas mīto p̄les casus q̄ senectū. hz fa
cul⁹. n. adolescētes in morbos icidūt
gūi⁹ egrāt: tristi⁹ curāt. h ille. et sene
ca. Iuuenes mortē hnt a tgo. Senes
at ate. O quot sūt. o quot sūt q̄ mīta
disponūt in trib⁹ vī in q̄tuor ānis se
facturos: q̄ ate ānū moriūtur. Quot
edificāt domos: et in eis n̄ habitant
quot plātāt vineas et vinū n̄ bibere
quot lucrāt pecūias: et alij expēdunt
illas. quot cogitāt facē magna: et in
breui finē redditurī corā ḡ deo cū do
lore maxio repntabūt. o īfelix hūana
cōditio: oibus vīcēdū est. vigilate. q̄a
nescitis diē neq; horā mortis.

2^a dubiū mortis ē circa locū. Ne
scit ēt mī hō in q̄ loco mors sit cū
lesura. vidim⁹ nāq; viros varie mor

tuos mag⁹ inf̄ āgustias mortis re
putare solaciū: cū q̄s in domo pētuz
vel domesticorū in lectulo recubans
nāe debitū soluit: s̄ hō null⁹ hoc fir
miter et certuz tenē pēt: et huius rei.
Vidim⁹ tā lucida ex⁹ et expimēta vt
nō nisi fēdo putare ualeam⁹ hūanā
uitā: alios vidim⁹ suspēsos in patibu
lo. alios cōbustos et confixos palo.
alios s̄mersos in aqua. alios morte
sbitanea ex̄natos. alios trūcatis ca
pitib⁹ uitā finire. Alios in varijs casti
b⁹ et in uīs: ut ita dicā extremā clau
sisse horā: et oēs tales frustrati sūt a
uoto suo q̄b⁹ aliud q̄ spabāt euenit.
Quid ḡ aliud faciemus nisi timere
exēplo aliorū. Vñ q̄dā aiebat. īfelix
quē faciūt aliēa picula cautuz. īfac ēt
tu illud. q̄ Sene. ad Lucillū scribit.
Incertuz est quo loco mors te expe
det tu itaq; eaz in omni loco specta
bis. Et idem ad eūdem. Erras si in
nauigatione tantuz existimas q̄ in
omni loco eque tenue interuallū est.
Non ubiq; mors se prope ostendit.
ubiq; tamen prope est. hec ille. Et tñ
lorus nescitur ille dubius ergo loc⁹
mortis est omnib⁹ hōib⁹ mūdī.

3ª dubium est de modo mortis
quia nullus scit quo modo bene uel
male. Et sic nihil est necessarium.
Unicuiq; q̄ bene mori. Ut autem
quis moriatur bene necesse est. ut
bene uiuat. quia uix de mille millib⁹
male uiuentibus. Unus bene moriē
Sic etiam de bene uiuentibus mille
millibus uix male moritur. unus q̄a
Augustinus.

Impossibile est male vivere et bene
mori: et econverso. In agone quippe
hoc timere deberent illi quibus vita
est lubrica et dissoluta talibus namque
in extremo constituti cum horroribus
ac timore et tremore accedunt. Dic
exemplum de illo domino qui tres
amicos habebat: et quibus duos dilexit
Tertium vero nunquam dilexit: cum autem
a principe esset vocatus ille timens
ne aliquid mali vellet sibi inferri. Iuit
ad amicos: et dixit primo amico, amice
dominus misit pro me: ut statim vadam
ad eum: rogo te ut venias mecum: quia
securior ero. Ille autem nolo: quia non
possum: sufficit quod dum mecum steteris
fui a amico tuus: et tibi servavi: nunc autem
vadas nolo venire. Secundus autem minus
quam primum diligebat: Et hic vadit ad
eum: amice, dicit ut supra in primo. ille
non respondit: ego nolo venire ad eum.
tamen ego veniam usque ad ianuam. et
ibi te dormitum. Tertius vero minime di
lexerat: tamen iuit ad eum: et dixit. amice
ego nunquam te dilexi: tamen rogo quod di
gneris mecum venire apud principem
quia misit pro me. Ille non respondit
doleo quod non me plus dilexeris: et plures
preces feceris: tamen vadas quocumque
volueris: ego sequar te. Non quod primum
amicus sunt divitias quas preposuit
parentibus et amicis. Secundus amicus
est vxor quam minus dilexit. illa non
respondit: Ego usque ad sepulchrum te
sociabo. Tertius amicus sunt divites
quas nunquam apud se habuit nec dilexit
tamen illas paucas quas dilexit
ipsum sequens: amplius modo tuo. Jo

hinc innotet. considerans et videns con
ditionem humanam labilem. v. Valet
inquit amici mei: et pro me orate. iter
enim extraneum pergo: quo nunquam
ambulavi ad regionem longinquam:
quam nunquam vidi: et ad seculum alterum
animarum. Unde nullus reversus est
ad mansiones metuendas: ubi nullus
mihi compatietur: et ad iudicium terribile
ubi nescio quid mihi contingat. ecce
quero adiutorium: et non est qui me eri
piat: quero qui me in eas societ: et nul
lus mihi compatietur. De his enim tribus
loquit Bernardus dicens. Tertio
homo quia morietur: sed omnino in
certus: ubi quomodo et quando. Ubi
scilicet an ibi an alibi in terra vel in
mari. quomodo an in statu penitentiae
an in statu culpe: morte sibi tanquam vel
naturali seu violenta. quando scilicet
in hyeme vel in estate: in iuventute:
vel in senectute: hodie vel cras. Quod
dura erit memoria passionum malarum
Peccatores extecati. Vini qui et sce
lerati. Audiat is quod dicit ille doctor
vulgaris Petrarcha. Passio vo
stri triumphus et vestre pompe. Passio
non li statim: passio signorie. Ognis
cosa mortale tempo interrumpit. Hec
ille. Servemus ergo regulam Pauli
ad Galath. 6. c. Dum tempus habemus
operemur bonum. Veniet namque nox
scilicet mors: quam nemo poterit nec bene
nec male operari.

Tertium contemplandum est de
moris crudelitate. Expoliatur enim
mors crudeliter mundi amatores: et
ducit ipsos ad infernum tribus bonis.

Primū bonū est gloria h^o mūdi
sue pōpa eius.

2° bonum est rerum temporalium
abundantia.

3° bonū est corpīs voluptas.

Quod primū ergo bonum quo mors
spoliāt amatores mūdi: est mūdāna
gloria vel pompa: in q^{ib}us multi po
nunt spem suā: cū in extrema necessi
tate: vel in extrema hora laborāt isti
tales: p^{er}cipe possunt q^{uod} vnum sit illud
Isaie. 40. c. Omnis caro fenū: et oīs
gloria eius quasi flos agri: et siccātū
est fenū: et cecidit flos. Et Jacob^{us}. i. c.
Exortus est sol cū ardore: et arsecit
fenū: et cecidit flos eius: et decor vult^{us}
eius deperijt. Quid enim portāt de
gloria sua p^{ri}ncipes et barones: et alij
h^omodi p^{ri}ncipatus hūtes. Quid de
honore quē eis homines inferebāt.
Quid de comitiua baronū. quid de
timore quē eis serui et sūbditi hūerūt.
Omnia dereliquerūt. et in morte de
relinquūt. Idcirco legi^t de Alexan
dro magno: q^{uod} cū mortuus esset ve
nerūt. 7° p^{ri}ncipi ad palaciū ei^{us}. et vnus
illoz dixit. O Alexāder. heri dñaba
ris toti mūdo: et hodie mors tibi do
minat. 2° dixit. O Alexāder. heri nō
sufficiebat tibi totus mūdus: hodie
sufficiūt tibi due vlne terre. 3° dixit
o Alexander heri habebas comitiuā
dñoz Regū p^{ri}ncipū et ducum et sa
muloz: et hodie solus iaces in sepul
chro. 4° dixit o Alexāder. heri voce^z
tuā oēs timebāt. hodie te null^{us} mor
tuū timet. 5° dixit o Alexander heri
vocē tuā omnes audiebāt: hodie mor
te deuidus iaces in sepulchro et non
vales loqui. 6° dixit o Alexander.

heri tot regna habebas in tua pote
state: hodie te tenet mors in sua po
testate. 7° dixit o alexander: heri co
medebas tot cibaria delicata: hodie
factus es esca vniūm: et cibis. Ecce
ergo q^{uod} crudelis ē mors: q^{uod} dira: oēs
dominos qui fuerunt expoliavit: et
omnes qui sunt: et qui erunt spoli
abunt vana gloria. Unde cōsiderās
hoc augi. dicit. O vita fallax et vin
bratica plena laqueis multis. Nunc
gaudeo sepe tristior. nunc vigeo sepe
infirmior. nunc viuo statim morior.
nūc felix appareo: statim miser video:
nunc rideo statim fleo: sicq^{ue} omnia
mutabilitati sūbiacēt. vt nihil vna ho
ra vno statu permaneat. hinc timor
hinc tremor. hinc fames. hinc sitis.
hinc calor. hinc frig^{or}. hinc labor. hic
dolor exuperat. Importuna inquit
mors mille modis homines cotidie
rapit. hunc nāq^{ue} febribus illū oppri
mit dolore. hunc cōsumpsit fames et
sitis illum extinguit. hūc mors suffo
cat aquis. illum perimit flāmis. hunc
interremitt laqueo. istum dentib^{us} be
stiarum. hunc trucidat ferro illum ve
neno corrumpit. Et sic mors misera
tot modis vitam finire compellit. et
nunc super hec omnia magna ē mi
seria eius. cum nihil sit morte certi^{us}.
et nihil hora mortis incerti^{us} iⁿgratq^{ue}
homo finem suum cū stare se putat
perit spes eius. et nescit vbi quō et qū
et tū certus est q^{uod} eum mori op^{er}et.

Secūdu bonum quo mors dira
pūat amatores mundi. est rerūz tē
poraliū abūdātia. nihil. n. d suis diui
tijs s^{er}uāt diuites. s. oia s^{er}uāt do
m^{us}. s. possessorēs denarij aux argēti

indumenta varia ⁊ omnes thesauri
 Iuxta illud Job. 25. vines cū obdor
 muerit nihil secus affert: apert oculos
 suos ⁊ nihil inueniet. ⁊ itez psal. ait.
 Dormierūt somnū suū: ⁊ nihil inue
 nerūt oēs viri diuitiaz in manibus
 suis. hoc intelligēs. salādinus magn⁹
 inter sarracenos. Rex mltorū regnū
 appropinquās mortī. Iudariū q⁹ post
 mortē induēdus erat sibi portari sec⁹
 demū per ciuitatē ipm onēdo oib⁹
 clamari fecit. Tātū portat de rebus
 suis rex salādinus potētissim⁹ ⁊ ma
 gnus. **3°** bonū q⁹ mors pnat ama
 tores mūdi: est corpis voluptas: In
 morte nāq; deficiūt delectose vestes
 instrumētōrūz melodie: picture in pā
 nis: ⁊ in cameris: cibaria delicata an
 cipitres canes: et alia h⁹ mōi q̄ faciūt
 ad corpis delectatiōez: imo ex anime
 ipm corp⁹ cadauer faciūt: eius oculi
 nō videbūt lumē: facies efficiet pal
 lida: man⁹ nihil apli⁹ poterūt tāgē
 pedes nō poterūt ābulare: lingua nō
 poterit loq; labia nō poterūt moueri
 aures nihil audiēt: ⁊ mors crudelis
 o mors dura. o mors amara: q̄ ama
 rū ē iudiciū tuū. h alij q̄ nimis tenue
 rūt corpus delicate: qd nā faciēt cōt
 mortē. Beu mors misera q̄ miseros
 facis mūdānos et terrenos: q̄ h⁹ sit
 vez pz et dīdo Diogenis: q̄ de Ce
 sare ait. **I**ntuitus sum vt viderem
 cadauer Cesaris: ⁊ vidi eū linido co
 lore coloratū: putredine circūdatum
 aluiz ei⁹ diruptū: ⁊ vniū cateruas p
 illud discurrētes. duo famelici pasce
 bāt i foueis oculorū: crines n̄ adhere
 bāt capiti: dēres patebāt labijs cōsū
 ptis. ⁊ vixi. Ubi est Cesar eoz corpus

puellaz: magnitudo diuitiaz: caua
 baronū: acies militū: vbi sunt canes
 venātes: equi veloces: aues rapaces
 thalam⁹ depid⁹: lectus eburneus: ar
 gentū aux. Ubi sunt vestimēta mu
 tatozia: cibaria diuersa: cāticum lyre
 organoz sonitus: odor aromaticus
 te verebāt hōies: pncipes timebant
 colebant vrbes. Ubi ē tāta potētia
 tātaq; pēlara facta ⁊ magnifica. Et
 Rndit mihi. Ihec omnia defecerunt
 in me: qū defecit spirit⁹ meus: et reli
 querunt me in hoc misero sepulchro
 circūdato putredine carnis mee. Au
 diāt q̄ vniuersi mortales: q̄a in hoc
 mūdo nihil est bonū: nisi deū tīmē:
 ⁊ in eo totā spem suā ponēs: q⁹ sūt
 thesauri absconditi. Quid inq; p̄sunt
 o frater diuitie: qd vana glia: quid
 leticia mūdi cū nō liberēt nec defedē
 possint a mōte: nec ex ei⁹ furore. ecce
 enim qui sedebat heri gloriofus: mō
 cōsumit h̄mib⁹ in sepulchro. Cur q̄
 supbis h̄mis ⁊ cinis: q̄a puluis es: et
 in puluere reuerteris. q̄ sia reuerte
 ad dñm deū tuū: ⁊ cōsidera: q̄a in h̄
 mūdo misero nulla est h̄a sal⁹. nulla
 req̄es. nulla spes. In ipso q̄ deo oēs
 felicitatē tuā pone: ⁊ ei mundo puro
 corde ac corpe seruire stude vt euadē
 possis mortē sempitnā: ac acquirere
 gloriā eternā: ad quā ihesus christus
 nos eternalit pducit: qui est bñdīd⁹
 in secula seculorū. Amen.

Finis.

Tabula Smonu pcedentiu .p.
 in opus de Timore diuino in
 dicio qd ginet in cartis de
 Rubro signatis. Et primo.
 De excellen fac spie — ij.
 De diuinis iudicijs — ix.
 De iudicio di q angelos ma. xj.
 De bello qd gerit int demonis
 et homines otinue. Carta. xix.
 De cognitione supbie — xxij.
 De iudicio dei q pmo par. xxix.
 De iudicio dei q mduz. xxxb.
 De mulieribz q arasp maloz
 multoz. et ptoz. — xxxix.
 De iudicio dei q adomitus. xliij.
 De iudicio dei q pharise. xlvj.
 De iudicio di q uidetur pp. — l.
 De iudicio di q uidet in uetm
 habitantibz. Carta. — lvi.
 De iudicio di q uidet xpm et
 etiam psequetes. — lviii.
 De iudicio di q dauid xpm nu
 merantem. — lxiij.
 De iudicio di q Senachub. lxxi.
 De iudicio di q Nabucho. lxxix.
 De iudicio di q Amharu. lxxxij.
 De cognitione di. et de debito
 honore ac cultu q exhibedo. 74.
 De honore et reuerentia deo
 debitis et exhibendis. lxxxi.
 De patientia q neta. lxxxiiij.
 De morte. — lxxxviij.
 De conceptu xpi a Iose M.
 Sm Dmum uolant. lxxxviiij.

Marcior in hoc Volume
 contentat in noie dni Alpha
 betica incipit tabula. Et si
 ad q nris kalendaris numq
 requirit Rubrum. Nigra uo
 nigrum capit atq mouet.

Abiectione et humilitas. xpi
 in Cruce. ~~in Cruce~~ Carta. 97.
 Actus tres guntur i xpo et
 peccare — — — 33.
 Xcebitas doloris yhu xpi
 in cruce — — — 38.
 Xde ptem fuit Inobediencia
 Xde ptem triplex pe. lxxx
 na spuali punitum xxxij.
 Xde punitio corporali tplex.
 Xdam si no peccat. xxxvij.
 Pet tot danati n cent xxxviij.
 Xdulceriu comisit. lxv.
 Xmbitio fuit et supbie xxvj.
 Xmunatoris x y pmo. 15.
 Xmutauit anglo marie
 conceptam filij di. — 15.
 Xngelus gabriel annuntiat
 marie conceptu sui filij. 16.
 Xnima x egre erat sapiens
 Xia x n e opo. 50 28.42
 Xnima x pstat i ipis mfe
 uoribus — — — 50.
 Xnimab btoz gaudiu triplex.
 Xnime btoz impata 81
 a triplex pto est libere di
 Xngloz letitia pp ptoz
 conuersionem — 101.

Angeloz maloz excellen^a
ante p^{ri}m — . — . xi.
Angeli an creati fuer^{it} de^o &
Angelino fuer^{it} in xiij.
sua creatione beati. xij.
Angeli dignitate nature ex
cedunt omⁿes creatas. xij.
Angeli mali uoluntate p^{ro}p^{ri}a
facti sunt rebelles. xij.
Angeli peccare potuer^{it}. xij.
Angelo^{rum} peccatu^m n^um^{us}. xij.
Angelo^{rum} p^{ri}m q^{ui} fuit. xij.
Angeli mali quatu^r puni^{ti}
Angeli boni plati^{us} s^{un}t. xij.
omⁿes h^{ab}ent sup^{er} demones. xij.
Angeli apparuer^{it} abrahe.
Angeli non h^{ab}ent cor. xij.
pora naturatu^m unita. xij.
Animalia & uolucres p^{ro}p^{ri}a
diluuio perier^{it}. xij.
Anni q^{ui} exacti sunt a p^{ri}m
cap^{it}ulo mundi usq^{ue} ad diluuio^m
Anthraci crudeli. xij.
tas — . — . xij.
Anthraci plaga orribili.
Anime immortalit^{as}. xij.
tis tractatus — . — . 103.
Anime immortalit^{as} s^{ec}und^o 108.
Anima reatu^m creata est a
deo opifice s^up^{er}mo. — 109.
Ania de quo sit creata 109.

Anima q^{ui} sit creata 110
Ania o^{mn}i corp^{or}e est nobilio^r 110
Ania nobilitas p^{ro}p^{ri}a. xij.
Anie immortalit^{as} p^{ro}p^{ri}a. xij.
Anie immortalit^{as} xij.
Anime mactatio — xij.
Animaliu^m rebellio. xij.
X quas dulcorauit de p^{ro}p^{ri}a
iudicio — . — . xij.
X p^{ro}p^{ri}a q^{ui} uera aⁿia
rationalem. — . — . xij.
X p^{ro}p^{ri}a regni ortus. xij.
X p^{ro}p^{ri}a regni mactatio. xij.
X p^{ro}p^{ri}a reg^{is} f^uit & mactatio. xij.

Baptismus in mari n̄ pot. 93.
 Beatitudo sermo. 74.
 Bona gaudia q̄tus sit. 75.
 Beatitudo ē finis & perfectio
 humane uite. 75.
 Beatitudo obiectū q̄p. 75.
 Beatitudo ē in gñali appetitū
 Beatitudo h̄c uitā. 75.
 haberi nō pot. 76.
 Beati p̄ p̄cedit letitia. 80.
 Beneficia tria hōis & malis
 tribuunt a deo. 87.
 Infinita mensura d̄ cūctis
 p̄dubius exhibet. 86.
 Bellū gñue gerit in
 inter hōes & demas. 29.
 Bellū gñue in hōes
 in anglos bonos & malos
 Bellū gñue gerit. 12.
 tur in d̄m & hōes. 17.
 Beneficia septē largitus
 est deus p̄p̄to iudeorū. 2.
 Blasphemat impi d̄m. 12.
 Blasphemaui senachē
 et deum. 12.

Omine de massa n̄c
 conditionis assumpt. 12.
 Carne uera assumpt. 12.
 p̄t christus. 24.
 Carne solus filius assumpt.
 p̄t & nō alie p̄ t̄m̄t̄s.
 Caritatis diuine. 126.
 sermo p̄m̄s. 82.
 Caritatis di. p̄. p̄. 86.
 Caritatis di. p̄. u. 89.
 Caritatis di. p̄. m. 92.
 Caritatis di. p̄. v. 94.
 Caritatis diuine p̄. v. 97.
 Caritatis diuine p̄. v. 100.
 Cerimonij sacre d̄m hō
 norare debemus. 12.
 Circūcisionis sermo. 68.
 Circūcisioni sp̄uali octo re
 Circūcisiō nullū q̄rit. 68.
 tid rationibus cessare de
 buit. 69.
 Ciuitatū sedomitāz dele
 Cibauit deus. 12.
 populum iudaicum. 2.
 Conueniens fuit xpi mā
 tre uirgine esse. 14.
 Cognitio & debita honoris
 dei sermo. 12.
 Cognitio sup̄bie. 12.
 Conceptionis ihu x̄i sermo. 17.
 Conceptio ihu x̄i fuit ad
 Corpus ihu xpi. 12.
 fuit i instanti p̄t̄us. 13.

Corpus xpi amatio. 19.
 Corpus xpi assumptio. 19.
 Concupiscibile potentiam
 habuit xpo — 44.
 Corpus Alia in patuare
 lesti qta eut — 79.
 Confidit multi in xpi
 Consuetudo in | tate. 18.
 peccis ad irā puaat dñ. 7.
 Consuetudo mala extir
 panda est — 7.
 Confessio supbie fructus
 Contritio et actio | xxliij
 pena pma copit xde. xxxij
 Cognitio debiti amoris
 dei sermo — lxxv.
 Cognitio gñalis di. lxxv.
 Cognitio di specula. v.
 Conceptio xpi lxxv.
 nis marie tractatus do
 minici lxxv.
 Creature omis in natiare
 dñi n y x pñ iudicatus on
 derunt — 55.
 Creationis bñficiu. 87.
 Crudelitas antiochi regis
 Cruelles hoies pñ lxxv.
 nit dñ gñaliter. lxxij.
 Crudelitas deo displice
 Curiositas fructus | lxxij
 est supbie — xxviij.

Dammato q pma nihil
 ualet — 20.
 Dammati tot nō eent nisi
 adam peccasset. xxxij.
 Dammati p pñ pñmox
 parentu pena etna pñict.
 Dammatio pñictu xxxv
 et excellentie — lxx.
 Dauid clauit spū pñictie
 Dauid filius dñi lxx
 christus — lxx.
 Dauid superauit philistinu
 goham — lxx.
 Dauid p mansuetudine
 placuit deo — lxxij.
 Dauid Rexia dignus lxxij.
 Dauid defecit in pñis 2 of
 fendit dñ — lxxij.
 Dauid adultu comisit. lxx.
 Dauid comisit homicidiu
 atqz fieri fecit — lxx.

Dauid negligentia pmisit
Dauid iniustitiam lxvi.
fecit lxv.
Dauid uana gloriā hūit.
Dauid qd p seculū elect
Dauid pto qd pu lxvii.
mrtus est pto lxvi.
Desiderabant sū patres
xpi incarnatē 5.
Defectus penalitatis equi
fuit in xpo re pui. 42.
Defectus nō ead. cā mnt
et in xpo sūt 42.
Defectum ignoratū non
hūit xps 43.
Dependentia hnt multi
a xpo capie 45.
Deus neiem uiolentat ut
saluet uel dmet 82.
Dd uult mptuz se cō
saluos fieri 86.
Deus nō statim punit
ptores 38.
Dd uult cō hoies saluos
fieri quom itelligit. 89.
Deum timere rābile est.
Dd oia pta cōt sūt vi.
Dei iudicia multi nō cretur
Deus patiens q lon lx.
ganimis est lx.
Dd iudicat impenitētes
Demonū excellētia lx.
qta fuit ante ptem. xi.

Demōs p libito ut nō possit
dona nature lxvii.
Demonū scia r cognitio
Demōs in hoc ac lxviii.
re caliginoso sūt usq ad die
iudici lxviii.
Demōs pument p a qd
Demonū pena nū lxviii.
qd tūmabitur lxviii.
Demonū pudentia. lxviii.
Demōs quat pudent de
monibus lxviii.
Demōs nō sūt acti
corpm celestium lxviii.
Demonū potētia supat po
tentiā demonū hoium na
Demōs miracu lxviii.
la facere nō possunt. lxviii.
Deludē possunt demōs
sensus humanos lxviii.
Demōs possit uexare
corpora lxviii.
Demōs/ dms uolentes
uincere possunt. lxviii.
Demonū potētia p hūm
xpm ligata est. lxviii.
Deus nō pmittit diaboli
temptare ad libitū. lxviii.
Deus ut q cā sūt pta lxviii.
Dd ut q pmittit debuit
holē impugnari. lxviii.
Dd ut q pmittit debuit
possit facē uolūtate crea

nam impetabile p nat^{as}
Deum esse ondit xxix
specta septem. lxxv
Dei cognitio genialis lxxv
Deos plures et multi ful
se et hereticos dicat lxxvi
Deus q^u unus qnq^{ue} m^{od}is
Deus unus lxxvi
esse cognoscitur ex genti
l^u et p^{ro}ph^{et}ia lxxvii
Deus unus et ex ydolatriam
sup^{er}sticia cognoscit lxxviii
Deo honor et reuerentia de
Deum sacris lxxxi
cerimonijs honorare de
bemus lxxxii
Dilectus a xpo fuit is^{us}
euangelista t^{em}p^{or}is r^{ati}o s^{ed}
Dilectum is^{us} euangeliste
ondit deus xpo lxxxiii
Dignitas sacerdotalis di
gnior est c^{ir}c^um sp^{irit}ualib^{us} lxxxiv
Dignitas sacerdotalis m^{un}d^{an}i
dignior est c^{ir}c^um m^{un}d^{an}is
Diuine caritatis lxxxv
s^{an}ctus primus 82
Diuine carit^{atis} s^{an}ctus s^{ec}undus 86
Diuine m^{is}ericordie 91
Differre p^{ri}ma^m usq^{ue} ad
extremu^m uite p^{ro}positu^m 94
Diabolus ut ex inuidia
temptauit ho^{min}em xxix
Diluuius p^{er}didit d^{eu}m p^{ro}pter xxv

Diluuij tempus xxxv
Diluuij p^{er} centu^m annos
p^{ro}dicari uoluit d^{eu}s xxxvi
Diluuij de m^{en}se mai^{or}is
undaui xxxvii
Diluuij s^{an}cti est p^{ro}pter p^{er}it^{am}
Diluuij c^{ir}c^um noⁿ im^{mu}ta^{re} xxxviii
fuit influentia cele^{stis} xxxix
Diluuij c^{ir}c^um noⁿ fuit de mo
ni^{us} malitia xxxix
Diluuij t^{em}p^{or}is filij potentia
ui carnis et fillabus pa
up^{um} concubabat xxxix
Diluuij misit d^{eu}s p^{ro}pter
carnis carnis xxxix
Diluuij stabilitas q^{ui}tra
ho^{min}es et animalia xxxix
Diluuij p^{ro}pter t^{em}p^{or}is carnis
Diluuij iudiciu^m p^{ro}pter lxxxviii
Dotes tres aut^{em} b^{ea}t^e q^{ui} s^{un}t 77
Dotes u^{er}g^{is} et corp^{is} m^{un}da^{re} 79
Dolor in s^{an}ctu^m p^{ro}pter m^{en}te^m 98
Dolor in s^{an}ctu^m p^{ro}pter u^{er}g^{is} 98
Dolor in s^{an}ctu^m p^{ro}pter grau^{it}ate^m 99
Dolor in s^{an}ctu^m p^{ro}pter util^{it}ate^m 99
Dona caritosa clargit^{ur}
d^{eu}s p^{ro}pter penit^{ent}ia^m 100
Dono^{rum} sp^{irit}ualiu^m diminu
tio xxxiii
D^{eu}s ut incarnass^{et} s^{an}ctus noⁿ p^{er}
casset 5

Exempla pñe. — 91.
 Exempla de diuina mīa.
 Ex^m glificationis 191
 Taysid —. —. 102.
 Ex immortalitatis aīe. 119.
 Expugnuit dō mīcos u
 Exadū uertioy dōy ly
 preuētiāuit pñ. — lxī.
 Ezechias orauit. lxvii.

Hec sic stabilitas plat
 omnino xpm uenisse. 29.
 Cūta multipliciter notat.
 Egypti plage et 1xxxj
 et flagella —. —. xlviij
 Elemosinis et orōibz pla-
 catur ira dei —. xi.
 Eclipsis solis et lune. liij.
 Epiphie sūo —. —. 69.
 Heradis absentia maxima fuit
 Ep fūo Roberti ad 163
 dñm Joñm de Aragonia. 1
 Euāgelium multiplex. v.
 Euāgelia apocrypha. vi.
 Euāgelium bñ pauli. vii.
 Ex quibz cōstare pot qd
 pñe et possit saluari. 85

Rallime. qd possit saluari.
 facile ē ut pcc. saluet. 84. [82]
 flāme septe diuine caritatis
 flagellant multi sepe ex
 desperato. —. —. 12.
 flagello puniunt qd natu-
 chedonofor. —. —. 121.
 filius dei ē equalis patri
 contra hereticos. —. —. 23.
 fide firma debemus xpm
 cognoscere. —. —. 31.
 fidei sacramenta superant
 altitudinem humani intellectus. 32.
 fructus malos superbie duo
 futura possunt. —. —. 33.
 multiplicat prouideri. 7.

Gaudium triplex aīabz
 beatorum. —. —. 81.
 Gaudium est angelis de
 peccatoribus penitentibus. 101.
 Gaudet filius dei de con-
 sione peccatoris triplici de ca.
 Gesta incarnati xpi. 101.
 Genus humanum reparari
 congruum fuit. —. —. 39.
 Genus Gēne. —. —.
 Gigantes unde nati sunt
 Gubernationis. —. —. 100.
 Infitium dei. —. —. 88.
 Gratia ihu ē caput oīum
 nīm. —. —. 95.
 Gratie influentiam a xpo
 capite accipimus. —. —. 97.
 Gratia salutis oībz spata ē.
 Gratiositas ihu xpi. —. —. 84.
 quantia sit. —. —. 100.

solam psonam uerbi. 27
 incarnari nulla p potest
 nisi psona filij. 27
 intellectus triplex. s. diuinus
 angelicus & humanus. 36.
 incarnatio xpi est possibilis. 53.
 innocenti pmo. 62.
 meritis merito sunt re-
 numerati. 65.
 Ingresso bñdy uiroy flectit
 ingratitude quas dñi. 71.
 tuos fructus supbie. 71.
 Inobediens fructus supbie. 71.
 infideles pena eterna pu-
 nientur. 71.
 Influxu aeli met. 71.
 no fuit ea diluuij. 71.
 Inuabi & succubi demones.
 Ingratus fuit pñs. 71.
 iudaicus qtra dñi. 71.
 Insuperbia fecit dauid bñ.
 Insuperbia mltos Anthracus.
 Inuitari debemus. 71.
 xpm in pluribus. 71.
 Immortalitatis aie pmo 102.
 Immortalitatis aie. s. aliq. 108.
 Impeccabiles dñi iudicat
 ad longum. 11.
 Iohes baptiz xpm dei filium
 publice pñciuit. 36.
 Iohi bapti missi fñt missi
 sunt sacerdotes. 36.
 Iohes sibi destinatus fñt
 ad tua. 37.
 Iohes sua pñciuit xpm
 manifestauit. 37.

solam psonam uerbi. 27
 incarnari nulla p potest
 nisi psona filij. 27
 intellectus triplex. s. diuinus
 angelicus & humanus. 36.
 incarnatio xpi est possibilis. 53.
 innocenti pmo. 62.
 meritis merito sunt re-
 numerati. 65.
 Ingresso bñdy uiroy flectit
 ingratitude quas dñi. 71.
 tuos fructus supbie. 71.
 Inobediens fructus supbie. 71.
 infideles pena eterna pu-
 nientur. 71.
 Influxu aeli met. 71.
 no fuit ea diluuij. 71.
 Inuabi & succubi demones.
 Ingratus fuit pñs. 71.
 iudaicus qtra dñi. 71.
 Insuperbia fecit dauid bñ.
 Insuperbia mltos Anthracus.
 Inuitari debemus. 71.
 xpm in pluribus. 71.
 Immortalitatis aie pmo 102.
 Immortalitatis aie. s. aliq. 108.
 Impeccabiles dñi iudicat
 ad longum. 11.
 Iohes baptiz xpm dei filium
 publice pñciuit. 36.
 Iohi bapti missi fñt missi
 sunt sacerdotes. 36.
 Iohes sibi destinatus fñt
 ad tua. 37.
 Iohes sua pñciuit xpm
 manifestauit. 37.

ioh̃s bapt̃a clamat̃ t̃p̃r̃ q̃uo
ioh̃s p̃ erat d̃i^{ma}. 52 | 51
ioh̃s predicauit in reg̃i^{es}
iordanis. —. —. —. 52.
ioh̃s eugle p̃mo —. —. 58.
ioh̃s amor a xpo e^{clus}. 61
ioseph amonitus p̃ ang̃l̃ fu
git in egyptum. —. —. 62
ioseph p̃ssimi s̃mo —. —. 72
ioseph h̃uit dignitate mltas
trascibile potentia ha | 74
luit xpo —. —. —. 44.
ira dei uicina est q̃n p̃to
res ip̃m d̃m n̄ timet. x.
isrl̃a p̃p̃li afflictio xlvj.
iudei dicunt xpm eē uerū.
iudeor̃ dissol̃ p̃ue | 27
captiuitas —. —. —. 28
iudicioz̃ diuor̃ f̃etas. ij.
iusticia ē in deo —. viij.
iudicioz̃ d̃i s̃mo i^{q̃} —. 1x.
iudicia dei hoies n̄ timet. ix.
iudicia dei curari possunt.
iudicij dei q̃ am̃tas su | 71
p̃brentes. s̃mo s̃tiud —. 21.
iudicium d̃i q̃ p̃mos p̃entes.
iustie orig̃iat p̃ñq̃ | xxviij
iudicij dei contra | xxxij
mūdu. s̃mo septim̃. xlvj.
iudicij dei q̃ p̃h̃ac̃z̃. s̃mo xlvj
iudeor̃ p̃p̃l̃ multiplicat̃e.
iudici p̃p̃li clamo | xlvj
rem exaudiuit d̃s. xlvij.

iudicij d̃i q̃ p̃p̃m iudiciu. L
iudicius p̃p̃l̃ offendit d̃s in
desto in septem. —. liij.
iudicij dei q̃ iudeos inuicib̃
h̃itantes. s̃mo —. 1v.
iudici p̃p̃li impietas a me.
iudici p̃p̃li p̃sum | q̃ra. lvj
ptio. —. —. —. 1vj.
iudicij d̃i q̃ iudeos xpm et
et̃am p̃sequer̃ s̃mo. liij.
iudicij dei q̃ d̃s p̃mo —. liij.
iudicij dei q̃ senach̃ub. s̃mo.
iudicij dei q̃ nabuch̃ | lxviij.
amosor. s̃mo —. 1xix.
iudicij q̃ d̃i q̃ anth̃ari. s̃.
| lxxij.

Laudare quos quis potest aliquid
 peccato. — xxv.
 Letitia precedet bonis operibus
 Legem dedit deus trid. 80.
 populo iudaico. — ly.
 Lex naturalis illustrat inco-
 gnitae dei. — lxxv.
 Localitas corporum bonorum
 patria. — 80.
 Locus liberatio. — xlv.
 Libere uoluntatis est ut
 de salute ut dament. 82.
 Loca sacra omni uenerari
 debent. — lxxxj.
 Luciferi primum quod fuit. xv.

Maria mater ihu dei. — 10.
 Maria a matre ihu fuit et
 uirgo perpetua. — 12.
 Maria sola fuit mater uirgo
 Maria uirgo digni. 2 | 14.
 deum meum et meum
 matris filii dei. — 16.
 Magi illustrati sunt stelle ap-
 paritione. — 70.
 Magorum erga christum
 deus affectio. — 71.
 Magorum deuotio multa. 72.

Magice artis inventor primus
 Malitia demonum. lxx.
 fuit causa diluuii. xxxviii.
 Magorum olduratio. xlviij.
 Manna cibauit deus populum
 iudicum in deserto. — 11.
 Mansuetudo deus placuit deo.
 Martis cum septem filiis. lxviij.
 liis occidit anthrax. lxxij.
 Machabei ab anthrax
 occisi sunt. — lxxiiij.
 Miracula spiritus sancti ostendit
 dominus ipse per spiritum operum
 modum per documentum. — 21.
 Miraculorum claritate probat
 christum uenisse. — 21.
 Misericordia dei per peccata sua
 Miracula demonum. pat. 88.
 facere non possunt si uera
 opera secundum facultatem horum. xx.
 Miracula ostendit deus populo iu-
 daico. — Liij.
 Moyses fuit abiectissimus. 97.
 Moysen elegit deus ducem
 populi iudaici. — xlviij.
 Moyses natus est secundum
 dei beneplacitum. — xlviij.
 Moysi generatio per suam
 conseruatio. — xlviij.
 Moysi dedit deus legem in
 monte synai. — liij.
 Mortis sermo. lxxxviiij.
 Mortis ferocitas. lxxxviiij.
 Mortis dubitas. lxxxvj.

Mortis crudelitas. lxxxiiij
Mulieres ptoz multorum
ocasio sunt. xxxix
Mulieres pduxit dñs ad pfe-
ctam uniuersam. xxix
Mulieris dulcia. iij. xxxix
Mulieris laudes et pueri-
tatis quatuor. xli
Mulieris reprehensibilis
ornatus. xliij
Multiplicatus est pñs iude-
rum. lxxvi
Murmurauit contra dñm. lxxv
Mundi pducta casset dñs. lxxvi

Natiuitas xpi pñs. 54
Natiuitas xpi lxxv
Natiuitas xpi omni crea-
ture pñs iocunditatis ope-
derunt. 55
Nature condire stat. 105
Nature humane stat. 107
Nabuchodonosor supbia. lxx
Nabuchodonosor statua. lxx
Nabuc. statua pñs pñs
fuit. lxx
Nabuc. puniuit dñs fla-
gello. lxx
Nabuchodonosor pñs pñs
pñs fructuosa. lxx
Negligentia comisit dñs. lxx
Non credit multi que de
iudicijs dei dicunt. lxx
Nec qñ dispulit gñam. lxx

Obsessio ciuitatis ier. lxxij.
 Otto patris offendebatur
 deus in ierlm — lxxij.
 Hostes qd pp diluuiū sup
 facati sunt. Noe et suus
 exceptis — xxxviij.
 Homo in statu nature
 condite quō se habebat. 105.
 Opiniones hereticorū qd uera
 humanitate xpi — 29.
 Opiniones false qd fili
 atione xpi — 22.
 Opa multa sunt sed nō
 pp deum — 19.
 Opiniones de nabuchodonosor.
 Ozonibus et ele — lxxij.
 mosinis placat ira di. xl.
 Origiat iustie petitio xxxij.
 Ornat mulierū rephens
 Oratur habraha lib. xliij.
 pro ppto — lxxij.
 Ordatur ezechias lxxvij.

Patru scōq ardens
 ardens desiderium qd xps
 carnasset — 5.
 Paupertas in qua xps natus
 Patua amena sept. 54.
 beatus loand. — 80.
 Passio xpi ignominiosa fuit
 ratione temporis — 97.
 Passio x abiectione fuit
 ratione loci — 97.
 Passio x uituposa fuit
 ratione modi — 97.
 Paupertas ihu x in cruce
 extrema — 100.
 Patris et longanimitas d. d.
 Parentum pmoq — lxx.
 causa pene — xxxix.
 Parentum pmoq pti q
 paruuli pu lxxij.
 nunt pena eterna xxxv.
 Paradisi expulsio xxxij.
 Paruuli pp diluuiū pccat
 patia nectia — lxxvij.
 patia qd sit — lxxij.
 Patetia quadruplex inue
 nitur — lxxij.
 Patetend unusqz qd d. d.
 in quibz — lxxv.
 Patia quibz rethib acqz
 peccati pmoq p. lxxij.
 patetis quale fuit — 3.
 Patia uoluit d. d. remitte

homo 2 no angli. — 3.
penas 2 defectus assumpsit
peccandi potest. xpo. 42.
no est in xpo — 50.
peccatores qd si uoluit possunt
saluari — 85.
peccatores ut saluet multi
facit d. — 86.
peccatores qd no statim puniunt
sed expectat — 88.
peccata qm uere penite-
tibus deus remittit. 89.
peccatoribus omne genus
pcc d remittit — 90.
pccm in spm scm quo in-
telligit inemissibile. 90.
pccm dicit inemissibile
tripliciter — 90.
pccm in spm scm sex species
sunt — 90.
peccatorum multitudinem deus
remittit. — 91.
peccata uisita d remittit. 92.
peccatoribus penitentibus plura
et oia pcc d remittit. 93.
peccatori penitenti d multa
peccata remittit. — 93.
peccatores 2 in extremo uite
penitentes d ut saluet
libenter suscipit. — 94.
peccatoribus p pccm d resti-
tuit bona prius pccata. 100.
peccatoribus penitentibus d oia
bona largitur. — 101.
peccata oia coarscit d. vii.
peccata deo displicent. viii.

peccantium multitudinem po-
pulos d iudicat. — 2.
peccata evitare debemus
ut dei iudicia fugiamus. xi.
pccm ad Tolidei fuit. —
pccm hoi magis. xxx.
remissibile fuit q angli
triplici pccata. xxxi.
peccatores pccat. diluuius d.
peccat. pccat. d. xxxv.
dicitur q d m multiplicat. lii.
peccatis octo offendit
d in iustm. — lii.
penitentia dicatorum nil
ualet. — 90.
penitentie exempla. 91.
pccata uera. quid homo
recidit. — 91.
pccata uisita pot. baptismi
uero non. — 93.
pccatam qui differunt usq
ad extremum uite uix pos-
sunt uere penite. 94.
pccatam uera in extre-
mis impedit ab altissimae
passionis. a pccata car-
tatis ob pccata huiusmodi adia-
bolica impugnatio ab ipi-
quorum inimicitia. — 94.
pccata in extremo uite no
negat pccatoribus. — 95.
pccata in extremis ualet 2
hys qui nunq bnfecer. 96.
pbat quicquid testis. 96.

penib. xij. punitus e. gen.
 humana pp. p. m. p. m. o. r.
 parentum. —. —. xxxii.
 Pena spuat. triplex. xxxii.
 Pena etna. triplex. xxxiii.
 pnia. fructuosa. Nabuc. lxii.
 Pestilentia. punitur. lx.
 p. m. —. —. lx.
 pestilencie pp. p. m. uenit.
 pestilentiam. quare. lxvi.
 dauid. elegit. —. lxvi.
 persone. de. f. f. f. p. p. l. g.
 pestimaces. supbi. lxliii.
 secut. p. p. u. p. p. s. p. s. xxlii.
 Pharaos. crudelis. p. p. l. o. u. d. e.
 Pharaonis. ob. lxx.
 duratio. —. —. xlviij.
 Plagis. septem. punitus. f. i.
 u. p. p. l. o. i. u. d. a. u. r. u. s. —. liiij.
 Plage. et. flagella. egipti.
 Plage. egipti. xlviij.
 Pised. no. p. u. e. i. t. p. p. d. i. l. u. u. i. u. m.
 Potentia. concu. —. xxxviij.
 pisabile. huius. xpo. 44.
 Potencie. xpi. lmo. —. 50.
 Potencie. dei. nullus. resi.
 stere. potest. —. viiij.
 Portenta. et. sig. dei. lviiij.
 Prophecia. qd. sit. et. quatu.
 no. possit. ee. nat. a. t. r. —. 7.
 Prophecia. uera. quo. sit.
 accipienda. —. 8.

pracedo est postmodum
 toe eo a quo pced. —. 23.
 Proprietat. filiationis
 in xbo. diu. q. t. r. e. p. i. t.
 Pretiu. in. ex. t. r. a. b. i. l. e. 26.
 nre. redemptio. —. 97.
 Presumptio. fruct. est.
 superbie. —. xxviij.
 Presumptio. iudici. p. p. l. i. lvij.
 Presumptuos. fuit. na.
 buchonosor. —. lxxi.
 Punit. de. malos. et. impios.
 Punitio. grauio. et. lviiij.
 Plaga. i. e. t. m. —. lviiij.
 Punit. de. g. n. a. l. i. t. h. o. t. e. s.
 crudel. —. —. lxxiiij.

Rationes theologarū quod
est unus — lxviii.
Rectus moribus fuit ihs.
Redemptionis nre | 43
pretium iextabile. 97.
Remedia quatuor qbz
iudicia dei euitari possunt. xi.
Resistere diabolo possu-
mus nre triplici. xxiii.
Reuelauit dō abrahā
que sodomite faciebat.
Ruinare pot hō | xlvi.
iter post pñiam. 92.

Sacramta fidei supant
altitudine humāi intellctū
Sacerdotes missi sūt | 32
ad sōhem luptam. 36.
Satisfecit xps p oīty. 39.
Satisfacere p hōie nlla
creatura pñ xpm potuit.
Satisfatio xpi fuit | 40
copiosa. — 41.
Sacerdotalis dignitas ex-
cellentior est. — 66

Sacerdotalis dignitas
excellit om̄s mūdi dig-
Saluari om̄s | lxxxii.
possunt facillime. — 82.
Sacroꝝ locoꝝ uenatio. lxxxj.
Scriptura sacra cognitio
nō spectm est — lxxv.
Sequēle xpi xmo. 32.
Sequēle i retractio. 36.
Scripture sac̄ sblimitas. ij.
Scriptura sac̄ excellit. ij.
Scripture sacre pfundus
sensus — iiij.
Scripture sac̄ audiedi ut
legendi utilitas. — v.
Scripta sac̄ excitat nob
ut dñm timeam. — v.
Scientia in xpo fuit mt
Scientia i nō fuit | tupe 48.
p successionē tpi agita 49.
Senacherib iudicib. lviii.
Senacherib plaga 2 exer-
citib eius — lxviii.
Senacherib ite mptio.
Signa 2 porteta dei. lviii.
Siluest' pssimi s'mo. 66.
Signa quatuor p que de
pxio scire debemus uetn
iudicia dei. — 7.
Societas iorūdi gaudium
augmtat. — 81

Sonationis bnficiu. — 87.
 Sodomitaru dno — xlviij.
 Sodomoru gētes dō igne dēx.
 Sodomitoru uitij. Ituē. xliij.
 grauitas triplex. — xlviij.
 Sodomitoru uitij grauitas xlviij.
 notaciones quatuor. xlviij.
 Sodomoru intendū fuit d.
 brake reuelatū. — xlviij.
 Sodomoru tribulio grematū.
 Sps sō supuectū. xlviij.
 quo exponitur. — 17.
 Sps sō in spm sōm. sex. 90.
 Spualium donoz diminiū.
 Stephani pthomū. xxxviij.
 priuilegiū gē. — 56.
 Stephi pthomū sōm. 56.
 Ste. pto. priuile. Ste. — 58.
 Ste. pto. priuile. Victoris. 57.
 Status natē edite. — 105.
 Status tres humāe natē. 107.
 Status natē dīte 2 nature
 lapsu homis. — 107.
 Status natē repate homis.
 Specula septem dndū. 108.
 dūm esse. — lxxv.
 Sublimia sūt que de dō dnt
 tripli ratione. — 31.
 Suauis 2 benignus est dō.
 Supbie cognitio. dō. 86.
 sermo quartus. — 23.
 Supbie actū tres 2 fructus
 duodecim. — xxviij.
 Supbi scripta deficiant. xxviij.

Supbi arrogant qū somi.
 Supbi glām tptale. xxviij.
 quēzunt. — xxviij.
 Supbi de se iactant laudē.
 Supbi ingrati sūt. xxvi.
 deo 2 homibus. — xxviij.
 Subiectionis introducto. xxviij.
 Suffocati sūt omē hoīes pp
 diluuiū. Noc 2 suū exceptū.
 Superbia 2 fraud. xxxviij.
 penachērib. — lxviij.
 Tempore xruo Johs baptā
 xpm clamat. — 51.
 Tempora tria designāt
 in clamatōe Johis. — 51.
 Tempus in quo xps nat⁹ ē.
 Taysis ex sup. 102. 154.
 Tempa circa diluuiū qsdā.
 Teria dthorata ē. xxxv.
 pp aquas diluuij. xxviij.
 Testamtu nō custodiēt uidei.
 Tempia merito ue. luy.
 nerada sūt. — lxxxv.

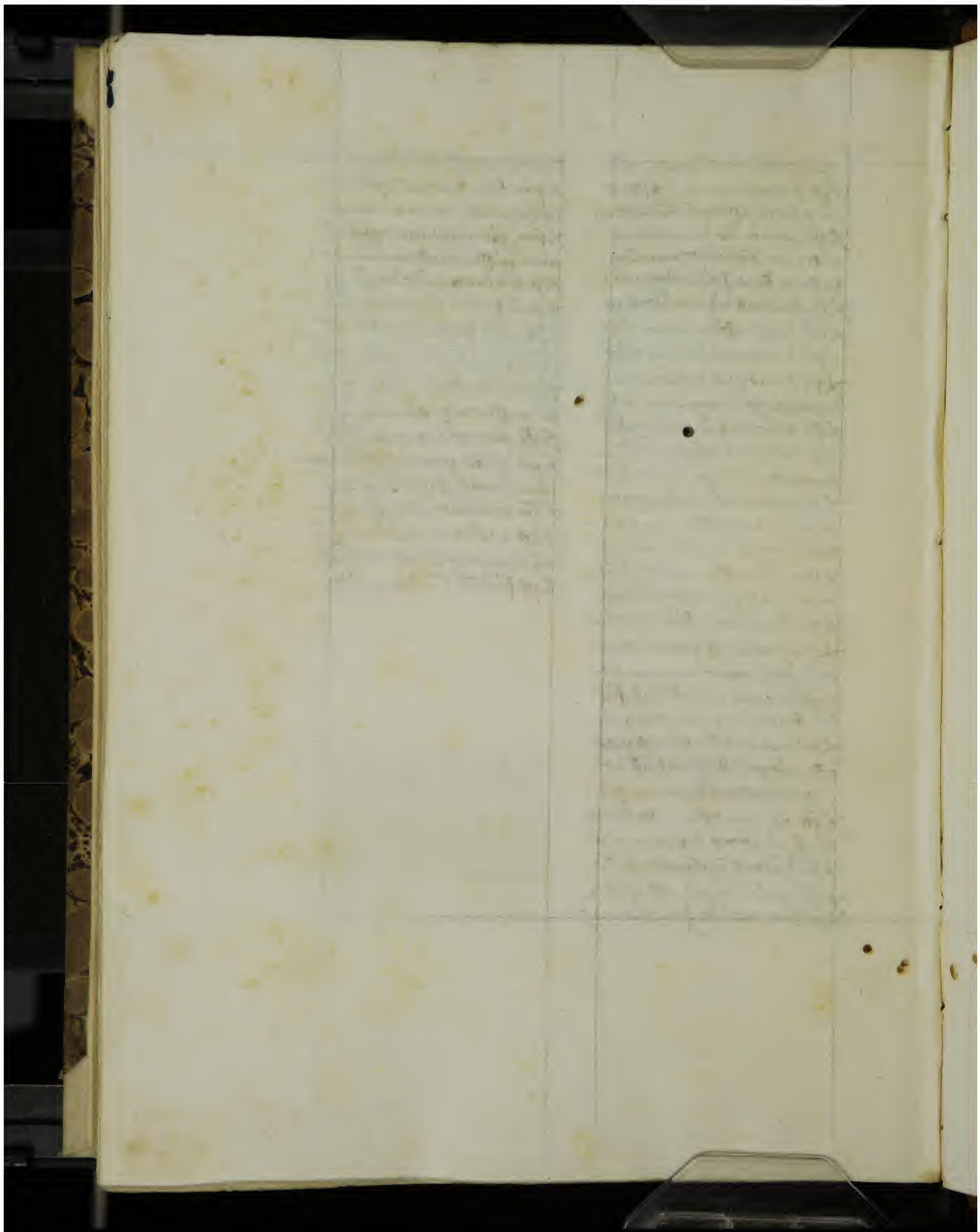
Typis ex^{ta} gl'ificationis. 102.
 Tempus in quo iohs bapt^{iz}
 xpm clamitat fuit oportum.
 Tempa tua designat. 151.
 in clamitate iohs. 51.
 Tempus in quo xps nat^{us}
 Tempa circa dilu^m. 54.
 uicij considerata. xxxi.
 Terra deflorata est pp^{er} ad^u
 Testamentum n^{ost} diluuij. xxxvii.
 custodiet iudei. — liij.
 Tempia merito ueneraba^{nt}
 Timere deum | lxxxij.
 rationale est. — vij.
 Trinitas tota gaudet de
 conuisione p^{er}sonis — 101.
 Trinitatis p^{er}sonalis conside
 rationes quinq; — lxxliij.

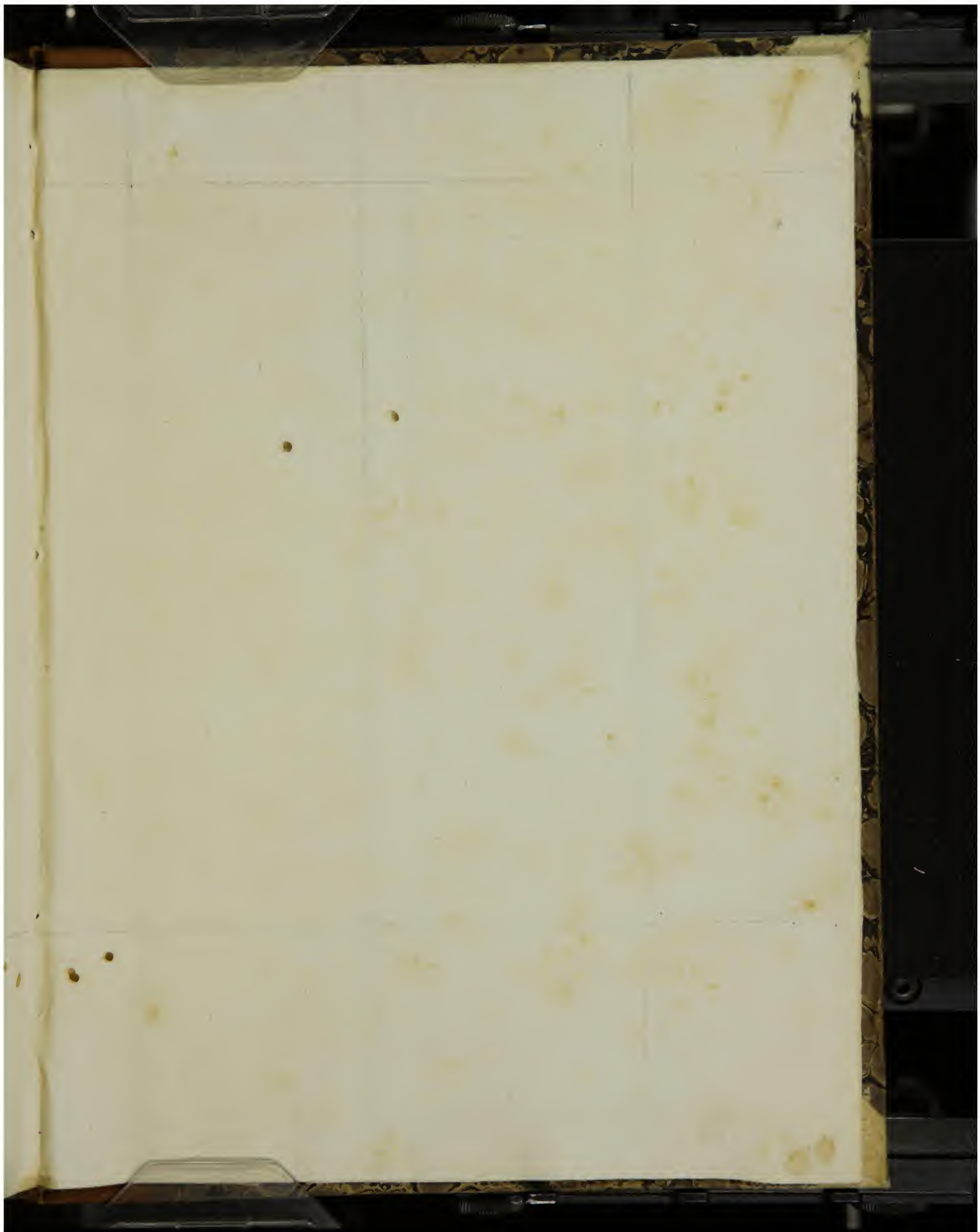
Virginitas huius dⁱ. lxv.
 Virgo gl'osa electio in
 matrem xpi. — 10.
 Virgo gl'osa grata fuit dⁱ
 plusq; esse mulier — 10.
 Virgo gl'osa anuntiatoris
 p^{re}conia — 15.
 Virgo gl'osa peperit filium

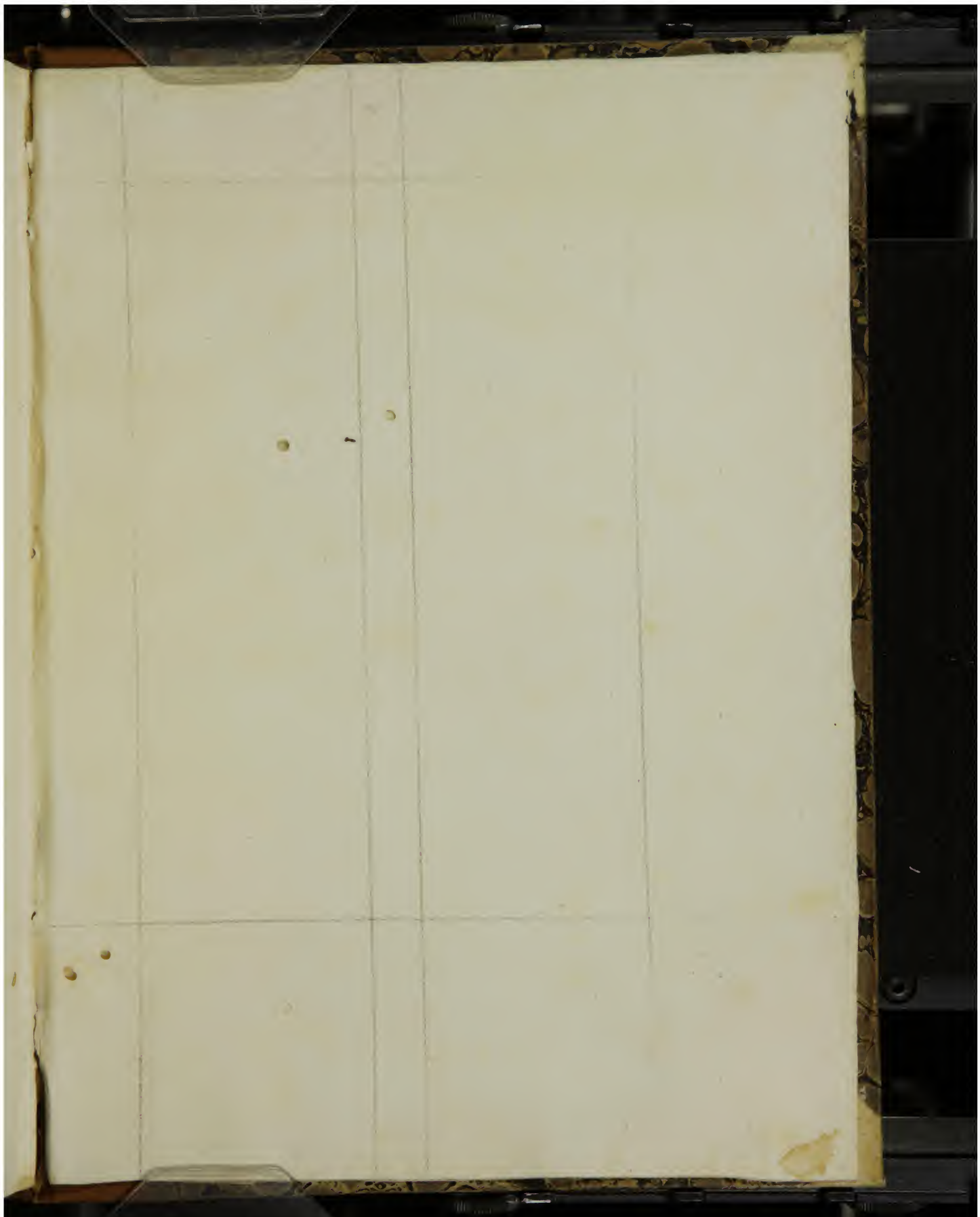
dei superueniente spu scto. 17.
 Videbim^{us} in eterna b^eatitudine
 dm sicuti est — 77.
 Videbim^{us} dm iⁿ carnate. 78.
 Videbim^{us} dm finem^{us} 78.
 Vie quinq; p^{er} quas p^{er}it in
 extremis pot^{est} ad dm redire.
 Vite in cor p^{ri}mo. 103. 125.
 Vite diffinitio — 103.
 Vite originatio — 104.
 Vita suscipietis q^{ui} p^{er}it. 105.
 Vita p^{er}mequa^{da} omⁿes res
 naturales participat. 105.
 Vita ho^mis an suam b^eatitudi^{em}
 Vincere de mon^{is} ad 105.
 uolentes possunt. xxiiij.
 Vite laboriosa sustentatio.
 Vias direxit d^{eu}s | lxxxiiij.
 p^{ro}pt^{er} iudayco — liij.
 Verbu^m notat^{ur} p^{er} incarnata
 Verbu^m iⁿ nob^{is} qualitt^{er} 126.
 inuenit^{ur}. — 26.
 Venia dⁱ p^{er}sonis p^{ri}mo p^{er}
 multitudi^{em} n^{on} negat^{ur}. 13.
 Vexare possit de mon^{is} cor^{por}is.
 Vt dⁱ incarnasset lxxxij.
 si homo n^{on} peccasset. 5.

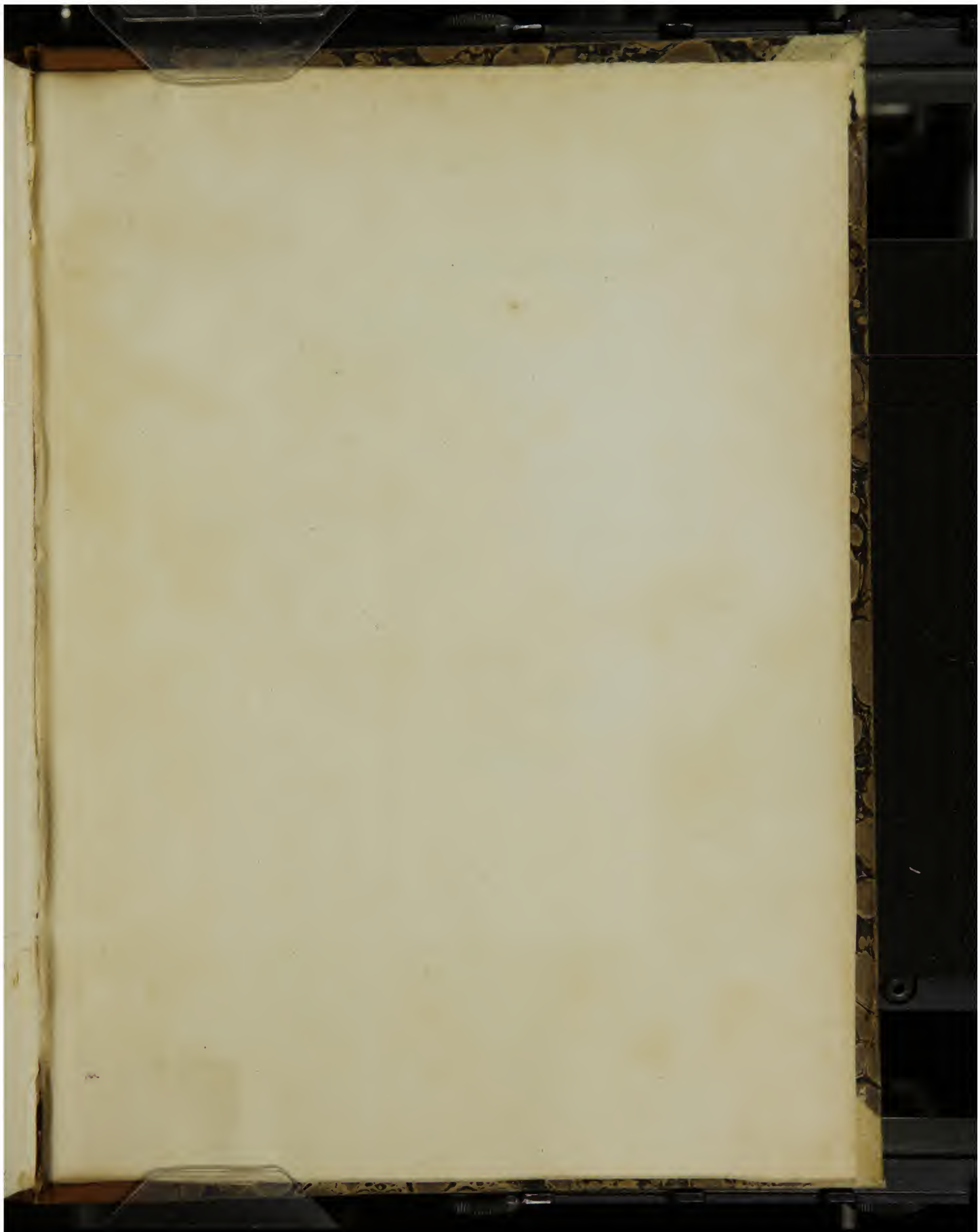
Xpo carne de Adam assu-
 Xpo Adam in unio [psit. 10]
 ne psona assumme noluit. 11.
 Xpo uoluit uir de muliere
 nasci ut ostenderet mulierem
 seipsum fore saluandam. 11.
 Xpi diuitas et humilitas. 19.
 Xpo deus est — 19.
 Xpi diuitatis humanus testis. 23.
 Xpi diuitatis testis. 19.
 nummum argenteum — 21.
 Xpi diuitatis diuini testi-
 Xpo attribuit aiam — 21.
 sanctificatio — 21.
 Xpo attribuit et conuenit
 p[er] d[omi]n[u]m remisso — 21.
 Xpo deo conuenit mundu[m]
 Xpm d[omi]n[u]m esse [ductio. 21]
 miraculosa opa demonstrat.
 Xpi ihu gl[ori]a et p[er]limitas. 22.
 Xpm mior[um] patre here-
 tici dixerunt — 22.
 Xpo uerus et naturalis fili-
 deri fuit. q[uod] op[er]e heretici. 22.
 Xpo uerus d[omi]ni filius p[er]lat-
 rae adoptionis iherosolimitanae et
 deprecationis — 23.
 Xpo no[n] ex t[em]p[or]e est filius
 d[omi]ni s[ed] ab eterno a patre genit[us]
 Xpi humilitas et h[um]ilitas. 24.
 Xpo uera carne assumpsit. 24.
 Xpo fuit uer[us] h[om]o s[ed] p[er]m[an]ens diuinus. 25.

Xpm uenisse o[mn]i[u]m cl[ar]it[as]. 27.
 Xpm fide firma cogitare
 debemus — 31.
 Xpm p[ro] ingenio cogitare
 non possumus — 31.
 Xpm imitari debemus. 33.
 Xpm sequi t[ibi] uerbis idem
 Xpo p[ro]p[ter] satisfecit. 39 [am. 35]
 Xpo penas et defectus assu-
 Xpo aiam suam [psit. 42]
 cu[m] passionibus uoluit. 43.
 Xpo potentia exupisibile
 Xpo h[ab]uit poten- [h[ab]uit. 44]
 tiam irascibile — 44.
 Xpo conuenit et cap. 45.
 Xpo uerbo et ex adu[er]bo pre-
 nuntiavit tribus uerbis.
 Xpo filius d[omi]ni. lxiiij. lvi.

- L. S. 1^a = GW 6045 (I)

167 = 2453

- L. S. 1^b = GW 6110

161 = 2505

7

QKW 6045 p. I a₁₀ - 0₁₀

manca la p. II

Guil

28. IV. 54